

Zorginstituut Nederland

Rapport Verdiepende analyses zorglasten Zvw 2015

Een samenvatting

| Van goede zorg verzekerd |

Hulpmiddel voor beleidsmakers

Jaarlijks worden in Nederland miljarden euro's uitgegeven aan ons zorgstelsel. De verwachting is dat de zorgkosten in de toekomst verder stijgen. Zorginstituut Nederland publiceert jaarlijks over de ontwikkeling van de kosten en baten van het zorgstelsel. Om nog beter inzicht te bieden in de ontwikkeling van zorgkosten, maakt het Zorginstituut sinds twee jaar analyses op basis van zorgdeclaraties. Het rapport 'Verdiepende analyses zorglasten Zvw 2015' laat zien hoe de zorgkosten van de Zorgverzekeringswet (Zvw) zich hebben ontwikkeld in de onderzochte jaren 2013 - 2016. Daarmee biedt dit rapport beleidsmakers en andere geïnteresseerden achtergronden en mogelijke verklaringen voor veranderingen in de zorgkosten.

Verklaringen voor kostenontwikkeling

Voor de analyses in dit rapport is gebruikgemaakt van zorgdeclaraties van zorgverzekeraars die via databeheerder Vektis, gepseudonimiseerd aan het Zorginstituut worden verstrekt. De som van de lasten uit de zorgdeclaraties is gecorrigeerd naar de door zorgverzekeraars verantwoorde zorglasten waarover het Zorginstituut jaarlijks rapporteert. Zodoende vinden analyses plaats van de werkelijk gerealiseerde zorglasten. Voor de jaren 2013 tot en met 2015 vormen de definitieve zorgkosten het uitgangspunt. Omdat het jaar 2016 nog niet financieel is afgesloten, zijn voor dit jaar de voorlopige cijfers opgenomen.

Het rapport 'Verdiepende analyses zorglasten Zvw 2015' laat zien waar kosten zijn gestegen of gedaald, waarbij in veel gevallen ook de verklaring hiervoor kan worden gegeven. Met behulp van statistische trendanalyses wordt de impact duidelijk van demografische factoren en/of morbiditeit op het kostenverloop binnen de Zvw. Deze samenvatting bevat een aantal van de meest opvallende trends en ontwikkelingen uit het rapport.

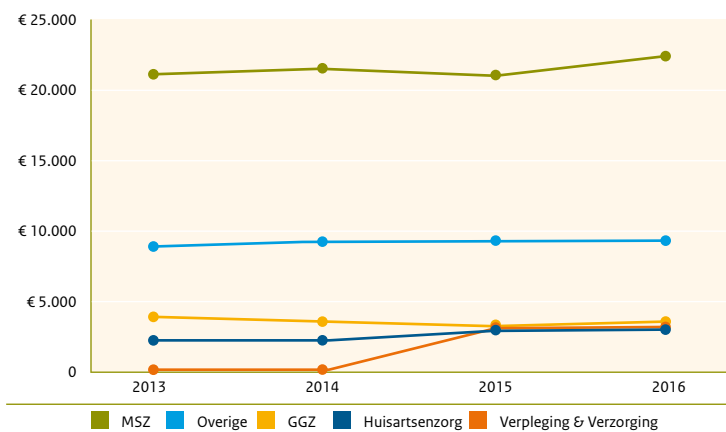
Download en lees het volledige rapport:

<https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/rapport/2018/10/04/rapport-verdiepende-analyses-zorglasten-zvw-2015>

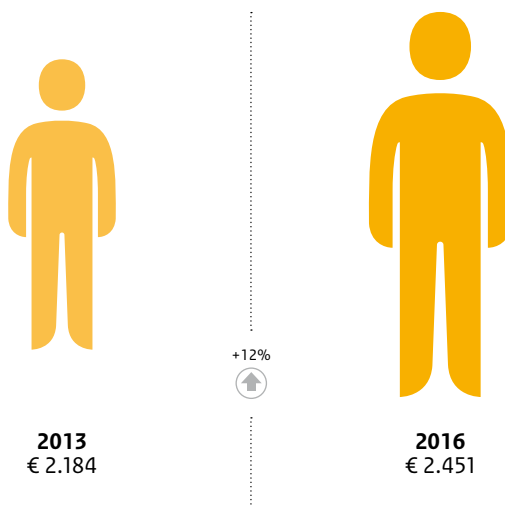
Kosten Zorgverzekeringswet (Zvw) stijgen met € 1,5 miljard per jaar

Van 2013 tot en met 2015 zijn de totale zorglasten in de Zvw met 8% gestegen: van € 36,6 miljard naar € 39,6 miljard (figuur 1). Deze stijging komt met name door de overheveling van zorg, vooral verpleging en verzorging, uit de Algemene Wet Bijzondere Zorgkosten (AWBZ) naar de Zvw. De grootste daling van zorglasten binnen de onderzochte periode vindt plaats bij de GGZ: 18%. Dit komt door de overheveling van de geestelijke gezondheidszorg voor jongeren vanuit de Zvw naar de Jeugdwet. De gemiddelde kosten per verzekerde stegen met 12% van € 2.184 naar € 2.451.

1. GEMIDDELTE KOSTEN PER VERZEKERDE OVER DE JAREN 2013 - 2016

KOSTEN PER VERZEKERDE

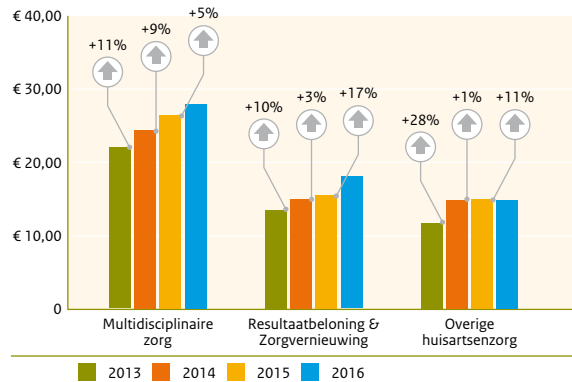
Huisartsen innoveren steeds meer

Sinds 2015 is er een nieuw bekostigingssysteem voor huisartsenzorg. De multidisciplinaire zorg, resultaatbeloning en zorgvernieuwing zijn belangrijke onderdelen hiervan. De kosten van deze drie componenten nemen al jaren in omvang toe, zowel in totale lasten als in gemiddelde lasten per verzekerde (figuur 2). Tussen 2013 en 2016 waren zij gebundeld verantwoordelijk voor meer dan 40% van de totale groei in huisartsenkosten (+€ 188 miljoen). Een kwart van de groei is toe te rekenen aan de inzet van de praktijkondersteuners huisarts (POH) GGZ binnen huisartsenpraktijken (+€ 107 miljoen).

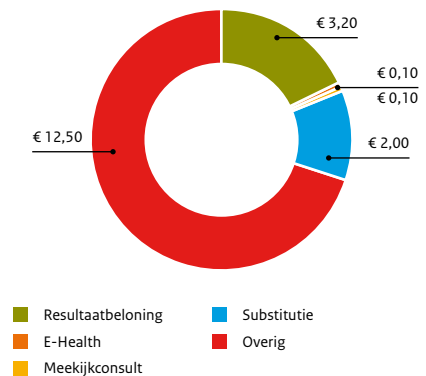
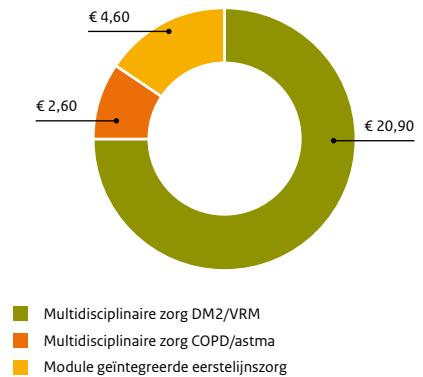
Het grootste deel van het geld voor de multidisciplinaire zorg, gaat naar de behandeling van diabetes mellitus type II (DM2)

en vasculair risicomanagement (VRM - figuur 3). Daarnaast gaat een aanzienlijk deel van het beschikbare geld op aan het organiseren van (multidisciplinaire) samenwerking tussen zorgverleners. Onder resultaatbeloning en zorgvernieuwing valt ook substitutie (€ 2 per verzekerde in 2016). Bij substitutie gaat het om het vergroten van de rol van de huisarts in het zorgproces door het overnemen van taken die eerder bij het ziekenhuis lagen, zoals bijvoorbeeld bij cardiovasculair risicomanagement (CVRM). In hoeverre de gedeclareerde zorglasten voor substitutie leiden tot een verlaging van de zorglasten van bijvoorbeeld medisch-specialistische zorg, is nog onbekend. In 2019 gaat het Zorginstituut dit verder onderzoeken.

2. ZORGLASTEN HUISARTSENZORG PER VERZEKERDE, NAAR CATEGORIE

3. UITSPLITSING VAN ZORGLASTEN PER VERZEKERDE VAN MULTIDISCIPLINAIRE ZORG (BOVEN) EN RESULTAATBELONING EN ZORGVERNIEUWING (ONDER), 2016

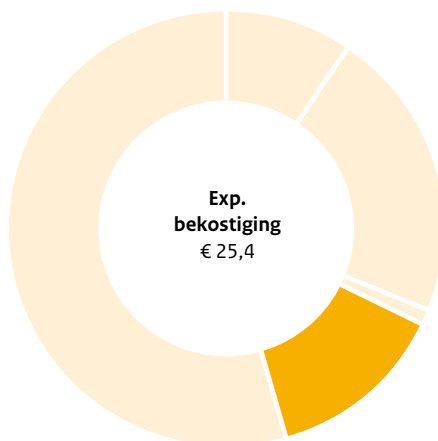
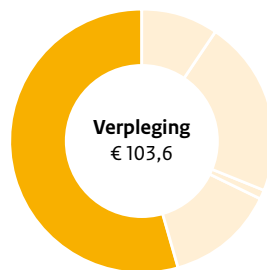
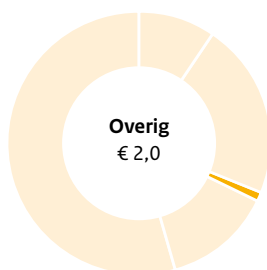
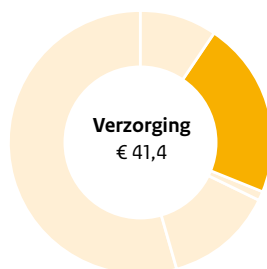
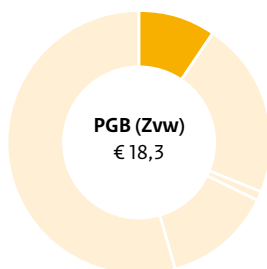

Vraagtekens door experimentele bekostiging wijkverpleging

De financiering van verpleging en verzorging voor verzekerden zonder zorgindicatie vanuit de Wet langdurige zorg (Wlz), is vanaf 2015 overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw. In 2015 bedroegen de totale lasten voor verpleging en verzorging binnen de Zvw € 3.103 miljoen. In 2016 is dit verder opgelopen naar € 3.233 miljoen. Dit komt neer op gemiddeld € 184 in 2015 en € 191 in 2016 per verzekerde.

Met ingang van 2015 is het voor verzekeraars en aanbieders mogelijk de bekostiging op basis van geleverde uren (inclusief de 5-minuten registratie) los te laten. Sindsdien kan ervoor worden gekozen om op basis van een populatie (bijvoorbeeld kwetsbare ouderen) de zorg integraal te bekostigen. Dit valt onder experimentele bekostiging. Een keerzijde hiervan is dat hierdoor niet meer inzichtelijk is te maken hoeveel uren zorg er precies is geleverd. In 2016 is 13% van de wijkverpleging via experimentele bekostiging geregeld (figuur 4). In 2017 blijkt dit percentage al te zijn toegenomen tot 60% van de totale wijkverpleging (deze groei lijkt ook in 2018 verder door te zetten).

4. ZORGLASTEN PER VERZEKERDE VOOR WIJKVERPLEGING, 2016

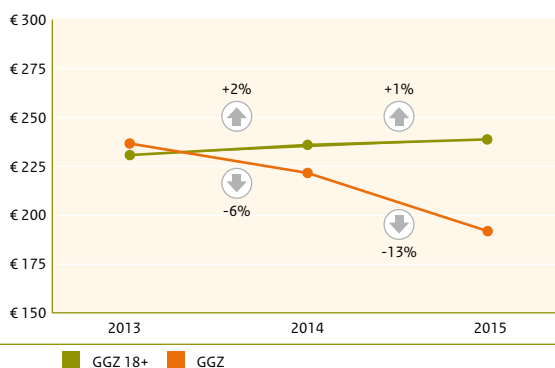
GGZ-cliënt steeds duurder

In de GGZ zijn de zorglasten tussen 2013 en 2015 gedaald (figuur 5) als wordt gekeken naar een verdeling over alle Nederlanders. Dit komt onder andere door de overheveling van de geestelijke gezondheidszorg naar de Jeugdwet voor jongeren onder de achttien jaar. Een goede vergelijking maken tussen verschillende jaren wordt door deze overheveling wel bemoeilijkt. Bij de groep achttien jaar en ouder is er sprake van een stijging in de hoogte van zorgdeclaraties van € 231 in 2013 naar € 238 in 2015 (figuur 5). Bij de zorglasten voor de GGZ worden de kosten van de praktijkondersteuner huisarts (POH) GGZ niet meegeteld. Deze kosten vallen onder huisartsenzorg en zijn per ver-

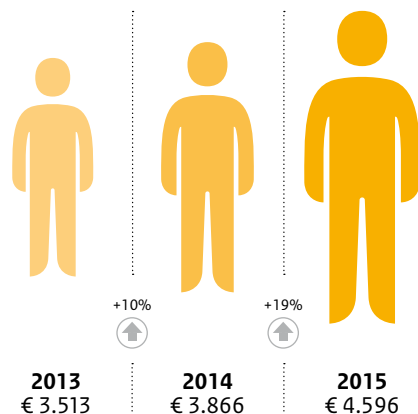
zekerde toegenomen van € 3 in 2013 naar € 8 in 2015, gerekend op basis van alle verzekerden. Worden deze kosten opgeteld bij de GGZ, dan zouden de totale kosten daarvan een iets hogere stijging laten zien.

Wat opvalt is dat de gemiddelde lasten in de GGZ per cliënt sterk zijn gestegen (figuur 6). Een mogelijke verklaring lijkt te zijn dat behandelde patiënten in de GGZ steeds complexer en daardoor duurder zijn. Dit zou kunnen komen doordat minder complexe patiënten tegenwoordig terecht komen bij de praktijkondersteuner huisarts GGZ (waarvan de kosten worden toegerekend aan de huisartsenzorg) en in de basis-GGZ en niet langer in de specialistische GGZ.

5. ZORGLASTEN PER VERZEKERDE VOOR GGZ, 2013-2015

6. GEMIDDELDE ZORGLASTEN GGZ PER GEBRUIKER

Waarom dit rapport?

Het Zorginstituut is ervan overtuigd dat enkel de beschikking hebben over data niet (meer) voldoende is in de huidige tijd. Het gaat erom die data door middel van analyses te kunnen omzetten in informatie die de complexiteit van de zorgsector helpt verduidelijken en die het mogelijk maken de informatie te kunnen toespitsen op de gebruiker of de doelgroep. Dit kan een beleidsmaker zijn, een zorgverzekeraar of de burger. Weten hoeveel waaraan is uitgegeven en waarom, is essentieel voor beleidsmakers en toezicht-houders om sturing te kunnen bieden. Door de aanwezige kennis van zowel het medische veld als het financiële stelsel heeft het Zorginstituut de unieke combinatie van kennis, ervaring en expertise om van data bruikbare informatie te maken. Als zelfstandig bestuursorgaan verricht het Zorginstituut zijn werk onafhankelijk.

Het is onze hoop dat de (financiële) informatie in het rapport 'Verdiepende analyses zorglasten Zvw 2015' van toegevoegde waarde is voor beleidsmakers en overige betrokken en geïnteresseerde partijen in de zorgsector. Met als gezamenlijk (eind)doel het behoud van een financieel gezond stelsel en daarmee de garantie van goede zorg voor de burger: niet meer dan nodig, niet minder dan noodzakelijk.

Zorginstituut Nederland

Rapport Verdiepende analyses zorglasten Zvw 2015

| Van goede zorg verzekerd |

Colofon

Volgnummer	20180036997
Contactpersoon	J.W. Dik +31 (0)6 20 11 37 02 jdik@zinl.nl
	C.E. van Dijk +31 (0)6 22 26 08 24 cdijk@zinl.nl
Afdeling	Fondsen

Inhoud

1	Inleiding—7
2	Methode—9
3	Huisartsenzorg (Rubriek 1)—11
3.1	Bekostiging van huisartsenzorg—11
3.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—13
3.3	Uitsplitsing van de zorglasten huisartsenzorg—13
3.4	Bijzondere betalingen (503)—14
3.5	Avond-, nacht- en weekenddiensten (504)—17
3.6	Inschrijftarieven (505)—19
3.7	Consulttarieven (506)—21
3.8	Overige tarieven (507)—24
3.9	Multidisciplinaire zorg (510)—26
3.10	Resultaatbeloning en zorgvernieuwing (515/516)—28
4	Extramurale farmaceutische zorg (Rubriek 2)—30
4.1	Bekostiging van de extramurale farmaceutische zorg—30
4.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—31
4.3	Uitsplitsing van de zorglasten farmaceutische zorg—33
4.4	Uitsplitsing en verdieping—34
5	Verpleging en Verzorging (Rubriek 3)—37
5.1	Bekostiging van de verpleging en verzorging—37
5.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—37
5.3	Uitsplitsing van de zorglasten verpleging en verzorging—38
6	Mondzorg (Rubriek 4)—40
6.1	Bekostiging van de mondzorg—40
6.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—40
6.3	Uitsplitsing van de zorglasten mondzorg—41
6.4	Uitsplitsing en verdieping categorie 560.1 – Kosten van mondzorg voor volwassenen—42
6.5	Uitsplitsing en verdieping categorie 560.2 – Kosten van mondzorg voor jeugdigen—45
6.6	Uitsplitsing en verdieping categorie 561 – Kosten van gebitsprothesen—48
7	Verloskundige zorg (Rubriek 5)—51
7.1	Bekostiging van de verloskundige zorg—51
7.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—52
7.3	Uitsplitsing van de zorglasten verloskundige zorg—52
7.4	Door verloskundigen (580)—53
7.5	Door huisartsen (581)—56
8	Medisch Specialistische Zorg (Rubriek 6)—59
8.1	Bekostiging van de medisch specialistische zorg—59
8.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—60
8.3	Uitsplitsing van de zorglasten medisch specialistische zorg—61
8.4	Kosten Kaakchirurgie (545)—63
8.5	Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg (610)—64

8.6	Overige zorgproducten (611)—67
8.7	Add-on's (612)—70
8.8	DBC a-segment en b-segment (613 en 615)—78
8.8.1	DBC a-segment kosten (613)—81
8.8.2	DBC b-segment kosten (615)—84
8.9	Kosten en honoraria extramuraal werkende specialisten (619)—87
9	Paramedische Zorg (Rubriek 7)—89
9.1	Bekostiging van de paramedische zorg—89
9.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—90
9.3	Uitsplitsing van de zorglasten paramedische zorg—90
9.4	Fysiotherapie (620)—91
9.5	Oefentherapie / Mensendieck (621)—93
9.6	Logopedie (623)—95
9.7	Ergotherapie (624)—97
9.8	Dieetadvisering (625)—99
10	Hulpmiddelen (Rubriek 8)—101
10.1	Bekostiging van de hulpmiddelen—101
10.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—101
10.3	Uitsplitsing zorglasten hulpmiddelenzorg—102
10.4	Uitsplitsing en verdieping—102
11	Geestelijke Gezondheidszorg (Rubriek 10)—104
11.1	Bekostiging van de GGZ—104
11.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—105
11.3	Uitsplitsing van de zorglasten GGZ—106
11.4	Specialistische GGZ met verblijf (661)—107
11.5	Langdurige GGZ (661.1)—109
11.6	Specialistische GGZ zonder verblijf (662)—111
11.7	Generalistische basis GGZ (665) en Eerstelijnspsychologie (660)—113
12	Geriatrische Revalidatiezorg (Rubriek 11)—117
12.1	Bekostiging van de geriatrische revalidatie—117
12.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2014—117
12.3	Uitsplitsing van de zorglasten geriatrische revalidatiezorg—118
12.4	Uitsplitsing en verdieping—118
13	Kraamzorg (Rubriek 12)—120
13.1	Bekostiging van de kraamzorg—120
13.2	Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015—121
13.3	Uitsplitsing van de zorglasten kraamzorg—121
14	Appendix—123
14.1	Appendix 1: Verschillen tussen Zpd declaraties en de Jaarstaatscijfers voor het jaar 2015—123
14.2	Appendix 2: Verschillen tussen Zpd declaraties en de Jaarstaatscijfers voor het jaar 2014—124
14.3	Appendix 3: Verschillen tussen Zpd declaraties en de Jaarstaatscijfers voor het jaar 2013—125
14.4	Appendix 4: Bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten—125
14.5	Appendix 5: Resultaten van de multilevel lineaire trendanalyses—128

Disclaimer

Dit rapport met verdiepende analyses over de zorgkosten gemaakt in het kader van de zorgverzekeringswet is opgesteld door de afdeling Fondsen van Zorginstituut Nederland. De analyses zijn uitgevoerd op declaratiegegevens die de zorgverzekeraars via Vektis leveren aan het Zorginstituut voor de ondersteuning van zijn wettelijke taken. Deze declaratiecijfers zijn gecontroleerd met de groots mogelijke zorgvuldigheid en waar nodig gecorrigeerd om aan te sluiten bij de zorglasten zoals het Zorginstituut die rapporteert aan VWS, CBS, DNB, etc.

Deze versie van dit rapport heeft als uitgangspunt de zorgkosten gemaakt in het jaar 2015, zoals definitief gerapporteerd door de zorgverzekeraars in mei 2018. De financiering van de zorg is complex en het Zorginstituut heeft zich ten doel gesteld meer inzicht te geven in deze materie. Wij staan open voor vragen of suggesties naar aanleiding van dit rapport, maar kunnen echter geen verantwoording aanvaarden voor conclusies die derden zonder verder overleg op de cijfers uit dit rapport baseren.

1 Inleiding

Afdeling Fondsen van Zorginstituut Nederland (ZIN) rapporteert elk jaar over de zorglasten in Nederland. Hierin geeft ZIN een overzicht van de bruto zorglasten per zorgsector voor de Zorgverzekeringswet (Zvw). De totalen worden gepubliceerd op de website van het Zorginstituut en op Zorgcijfersdatabank. De zorgverzekeraars zijn wettelijk verplicht jaarlijks deze cijfers in mei te leveren en moeten voorzien zijn van een accountsverklaring omtrent hun juistheid. Daarnaast geven de zorgverzekeraars elk kwartaal een update zonder accountantsverklaring. De jaarlijkse cijfers zijn leidend in Nederland als het gaat om het bepalen van de zorglasten en worden onder andere gebruikt door VWS, NZa, CPB en CBS. De cijfers worden gerapporteerd volgens een met VWS afgesproken indeling die ZIN jaarlijks wettelijk vastlegt en publiceert in het Handboek Zorgverzekeraars Informatie¹ (Handboek). Deze indeling is grofmazig en bevat derhalve weinig detailinformatie over de zorglasten. Voor een goede uitvoering en begrip van het zorgstelsel is meer informatie op hoger detailniveau daarom wenselijk. Daarnaast is het wenselijk de zorglasten over de jaren heen te analyseren. In een dergelijk geval is het van belang dat de definities over de jaren gelijk blijven. Dit is niet altijd het geval bij de jaarlijks gerapporteerde cijfers, omdat de definities in Handboek aan verandering onderhevig zijn. Ten slotte heeft ZIN een taak de burgers te informeren over het zorgstelsel en de zorglasten en is het van belang dit op een inzichtelijke en informatieve manier te doen. Dit alles in ogenschouw nemend, is besloten om daarom met een extra jaarlijkse publicatie te komen met daarin een uitdieping van de Nederlandse zorglasten over de jaren heen.

Gerapporteerde jaren en rubrieken

Deze publicatie heeft betrekking op het jaar 2015 terugkijkend tot en met 2013 (waarvoor de zorglasten van de verzekeraars definitief zijn). Daarnaast is 2016 (waarvoor de zorglasten nog niet definitief zijn) toegevoegd. De cijfers zijn verwerkt en geanalyseerd door afdeling Fondsen op basis van de Zorgprestatiedeclaratie (Zpd) datasets die via Vektis beschikbaar zijn. Nieuwe rubrieken dit jaar zijn de Verpleging & Verzorging welke in 2015 is overgeheveld uit de AWBZ, de Verloskunde en de Kraamzorg (beiden sectoren waarvan vanaf 2015 declaraties beschikbaar zijn). Tevens nieuw is de Langdurige GGZ bij de GGZ. Voor de Huisartsenzorg geldt dat de categorieën flink gewijzigd zijn.

Totale ontwikkeling zorglasten

Van 2013 tot en met 2015 zijn de zorglasten in de Zvw met 8% gestegen, van €36,6 miljard naar €39,6 miljard (zie tabel 1.1). Dit komt met name door de overheveling van AWBZ zorg naar de Zvw, vooral de Verpleging & Verzorging. De grootste daling vindt plaats bij de GGZ (-18%) door de overheveling naar de Jeugdwet.

---

¹ <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/publicatie/2017/01/30/handboek-zorgverzekeraars-informatie-zvw-2017-versie-2>

Tabel 1.1: Totale lasten Zorgverzekeringswet per rubriek 2013-2016.²

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Huisartsenzorg	€2.335,0	€2.521,8	€2.982,9	€3.130,2	28%
Farmaceutische zorg	€4.301,1	€4.320,9	€4.463,3	€4.549,3	4%
Verpleging & Verzorging	€0,0	€0,0	€3.102,8	€3.212,8	
Mondzorg	€698,9	€742,9	€742,1	€754,5	6%
Verloskundige zorg	€198,3	€268,9	€215,6	€219,7	9%
Medisch specialistische zorg	€20.555,4	€20.849,7	€20.292,3	€21.819,7	-1%
Paramedische zorg	€629,1	€654,4	€675,6	€713,1	7%
Hulpmiddelen	€1.440,2	€1.488,3	€1.507,5	€1.426,9	5%
Ziekenvervoer	€622,9	€640,2	€620,8	€648,4	0%
GGZ	€3.961,7	€3.670,9	€3.234,8	€3.409,9	-18%
Geriatrische revalidatiezorg	€731,4	€675,6	€690,4	€706,2	-6%
Kraamzorg	€280,3	€299,2	€293,7	€293,1	5%
Grensoverschrijdende zorg	€398,0	€363,3	€455,3	€391,5	14%
Kwaliteitsgelden	€32,8	€48,5	€49,2	€50,5	50%
Diverse overige kosten	€423,2	€454,6	€232,5	€230,2	-45%
Totaal	€36.608,2	€36.999,3	€39.558,8	€41.556,0	8%

Programma Ontwikkeling Zorguitgaven

Dit soort cijfermatige analyses op basis van declaraties met een focus op de financiële kant van het Nederlandse zorgstelsel, vinden plaats binnen het programma Ontwikkeling Zorguitgaven. Dit programma zet data science in om meer inzicht te scheppen in de landelijke zorguitgaven en trends en verschuivingen van de zorguitgaven in Nederland en wijzigingen in het zorgstelsel te analyseren. Daarnaast kunnen er door andere partijen vragen en onderzoeksvorstellen ingediend worden, die op basis van de datasets en de uitgebreide beleidsmatige-, medisch inhoudelijke -, en financiële kennis van het Zorginstituut op een onafhankelijke, objectieve wijze kunnen worden beantwoord. Tevens is er de wetenschappelijke kennis aanwezig voor reviews, adviezen en beoordelingen.

Leeswijzer

Het rapport volgt de (CBS) indeling van de rubrieken uit het Handboek. Het begint echter met de methodes die zijn toegepast in hoofdstuk 2. Vanaf hoofdstuk 3 volgt de uitsplitsing van de zorglasten in de Zvw. Rubriek 1, de huisartsenzorg wordt besproken in hoofdstuk 3. Gevolgd door rubriek 2: Farmaceutische Zorg; rubriek 3: Verpleging & Verzorging; rubriek 4: Mondzorg; rubriek 5: Verloskundige Zorg; Rubriek 6: Medisch Specialistische Zorg; Rubriek 7: Paramedische Zorg; Rubriek 8: Hulpmiddelenzorg; Rubriek 10: GGZ; Rubriek 11: Geriatrische Revalidatiezorg; en ten slotte Rubriek 12: Kraamzorg. Elke rubriek is verder opgesplitst in de subcategorieën zoals in het Handboek vermeld staan.

² Voor een compleet overzicht, zie ook: www.zorgcijfersdatabank.nl.

2 Methode

Declaraties zorg van Vektis

De basis voor deze publicatie is de dataset van Vektis van de jaren 2013 tot en met 2016 waarin de door de zorgverzekeraars geregistreerde gegevens op verzekerdenniveau zijn opgenomen. In een enkel geval is de Zpd dataset niet volledig en kan er geen verdiepend overzicht gegeven worden. Voor 2015 (en eerdere jaren) geldt dat voor de volgende rubrieken:

- Ziekenvervoer (rubriek 9)
- Overige kosten (rubriek 13)
- Grensoverschrijdende zorg (rubriek 15)
- Kwaliteitsgelden (rubriek 16)

Voor alle overige rubrieken geldt dat de Zpd dataset volledig (genoeg) is om een verdiepende analyse te geven. Voor een aantal rubrieken zijn pas vanaf 2015 gegevens beschikbaar (bijv. verloskundige zorg). Voor deze rubrieken worden alleen de beschikbare jaren gepresenteerd (2015 en 2016).

Indeling Handboek 2015 als uitgangspunt

De indeling van het Handboek uit 2015 is het uitgangspunt. Dit is op dit moment het laatste jaar waarvan de zorglasten definitief zijn. De definities zoals die in het destijds geldende Handboek beschreven zijn (voor het jaar 2015), zijn voor zover mogelijk op alle jaren die hier beschreven worden gehanteerd.³ Dit betekent dat de zorglasten van de rubrieken gemakkelijk over de jaren heen vergeleken kunnen worden. Bij compleet nieuwe categorieën waar tevens nieuwe declaratietitels zijn ingevoerd, zoals in de GGZ, is het niet mogelijk de jaren gelijk te trekken. In dat geval zijn voor de oudere jaren de toen geldende indelingen gebruikt.

Zorglasten uit jaarstaat

De beschreven definities uit het Handboek worden toegepast op de Zpd dataset en de totale zorglasten van deze declaraties worden vergeleken met de totalen uit de jaarstaat (op basis van de jaarstaat 2017). Er wordt gecorrigeerd voor mogelijke verschillen die hier optreden (bijvoorbeeld door onvolledigheid van de dataset). De totalen van declaraties worden gelijk getrokken met de jaarstaat. Hierbij wordt uitgegaan dat verschil niet specifiek is, maar random. Dit maakt dat de zorglasten zoals die hier gerapporteerd worden, altijd terug te vinden zijn in de jaarstaat, op Zorgcijfersdatabank en daarmee ook in andere publicaties van bijvoorbeeld VWS of het CPB. In appendix 1-3 staat een overzicht van de totalen uit de Zpd en de totalen van de jaarstaat, plus de correctie die is toegepast.

Zorglasten per verzekerde

Naast de totale zorglasten per rubriek, worden ook de zorglasten per verzekerdejaar gepresenteerd. Hierbij wordt eveneens gebruikt gemaakt van een Vektis dataset met daarin de verzekerden per jaar en de verzekerde duur. Op basis hiervan wordt per jaar een totaal aantal verzekerdejaren berekend (totale duur verzekerd in dagen gedeeld door 365). Zie tabel 2.1 voor een overzicht voor de jaren 2013 tot en met 2016 met de totale aantallen verzekerden volgens de opgave van de verzekeraars aan ZIN in de jaarstaten en de totale verzekerde duur volgens de Zpd dataset die in deze publicatie gebruikt wordt. Deze aantallen verzekerdejaren zoals gebruikt in deze publicatie vallen iets hoger uit, omdat de cijfers uit de Jaarstaten een gemiddelde van de 12 maanden is over een desbetreffend jaar.

³ <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/publicatie/2015/04/28/handboek-zorgverzekeraars-informatie-zorgverzekeringwet-2015-versie-2>

Als het gaat om categorieën met een leeftijdsgrens (bijvoorbeeld mondzorg voor jeugdigen), dan geldt dat op basis van de declaraties geen perfecte indeling gemaakt kan worden, omdat de precieze geboortedatum ontbreekt. Dit zorgt voor wat onzekerheden rondom de leeftijdsgrens.

Tabel 2.1: Totalen verzekeren en verzekerde duur.

Jaar	Aantal verzekeren jaarstaat	Totaal verzekerde jaren Zpd
2013	16.751.863	16.756.065
2014	16.793.515	16.808.638
2015	16.855.609	16.874.032
2016	16.936.659	16.953.143

Aantallen declaraties of prestaties

Voor een aantal subcategorieën zal er ook een uitsplitsing gemaakt worden in aantallen prestaties en kosten per prestatie. Het is echter niet mogelijk om dit voor alle zorg te doen. Dit heeft te maken met de manier van declareren die vaak verschilt per aanbieder en/of verzekeraar. Met name als het gaat om prestaties die per tijdseenheid gedeclareerd worden, is er grote variatie in de dataset. Dit maakt het niet goed mogelijk om die desbetreffende zorg verder uit te splitsen in aantallen. De opkomst van integrale prestaties, zoals bij de wijkverpleging, zorgt er ook voor dat specificatie in een tijdseenheid niet meer mogelijk is.

Trendanalyses

Om meer inzicht te geven in de invloed van demografische en socio-economische factoren en/of morbiditeit van verzekeren op de zorglasten zijn trendanalyses uitgevoerd. We maken hiervoor alleen gebruik van declaratiegegevens van zorgverzekeraars waarvan wij complete gegevens hebben. De analyses zijn uitgevoerd op een random steekproef van een miljoen verzekeren, omdat dit niet mogelijk was voor alle verzekeren. Een uitgebreidere beschrijving van de methoden en de resultaten van deze analyses is te vinden in appendix 5.

3 Huisartsenzorg (Rubriek 1)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de huisartsenzorg (inclusief multidisciplinaire zorg) zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 10,3%; wat neerkomt op een stijging van ongeveer €278 miljoen. Met name de lasten van de praktijkondersteuner huisartsen GGZ (POH-GGZ; €90 miljoen) en de multidisciplinaire zorg (€80 miljoen) zijn gestegen. Daarnaast zijn de kosten voor avond-, nacht- en weekenddiensten gestegen en hebben steeds meer verzekerden een hoger inschrijftarief doordat het aantal verzekerden van 65 jaar en ouder toeneemt.

3.1 Bekostiging van huisartsenzorg

De bekostiging van huisartsenzorg is vanaf 2015 gewijzigd. Er is een 3-segmenten model ingevoerd.⁴

- Het eerste segment bestaat uit de basisvoorziening huisartsenzorg, met een gecombineerd systeem van consulten en inschrijftarieven. Het betreft o.a. consulten van de huisarts, praktijkondersteuner huisartsen GGZ (POH-GGZ) en consulten voor passanten. Ook een aantal oude modernisering en innovatie (M&I) verrichtingen vallen hieronder (bijv. chirurgie, intensieve zorg; S1-verrichtingen). De POH-GGZ geeft zorginhoudelijke ondersteuning in de huisartsenzorg aan patiënten met klachten van (mogelijk) psychische, psychosociale of psychosomatische aard. De inschrijftarieven omvatten ook de opslag op het inschrijftarief van de POH-GGZ. Voor alle verzekerden kan een huisartsenpraktijk een algemeen inschrijftarief per kwartaal declareren, welke gedifferentieerd is naar leeftijd en al dan niet woonachtig zijn in een achterstandswijk. Voor de opslag POH-GGZ geldt dat er een overeenkomst moet zijn met de betreffende zorgverzekeraar. Voor dit segment gelden maximumtarieven.
- Het tweede segment omvat de programmatische multidisciplinaire zorg, waarbij naast de huisartsenzorg ook andere disciplines betrokken zijn. Er moet een overeenkomst zijn met de betreffende zorgverzekeraar om prestaties uit dit segment te kunnen declareren. Voor het tweede segment gelden vrije tarieven.
- Het derde segment bestaat uit resultaatbeloning en zorgvernieuwing. In dit segment is ruimte voor zorgverzekeraars en huisartsenpraktijken om afspraken te maken over de resultaten van huisartsenzorg en multidisciplinaire zorg. Speerpunten zijn o.a. doorverwijzen (substitutie), E-health en het meekijkconsult.³ Ook voor het derde segment is een contract vereist en gelden vrije tarieven. Ook kosten voor een POH-somatiek kunnen uit dit segment worden bekostigd. De POH-somatiek verleent zorg in de huisartsenpraktijk aan met name patiënten met chronische aandoeningen. De POH-somatiek kan deels ook worden bekostigd vanuit ketenzorg DBC's (segment 2).
- Overige tarieven, zoals bijvoorbeeld de opslag inschrijftarief achterstandsfonds, en de tarieven voor avond-, nacht- en weekenddiensten, verbruiksmaterialen en entstoffen en laboratoriumkosten vallen buiten de segmenten.

Huisartsenzorg valt onder de basisverzekering en valt niet onder het verplichte eigen risico. Verzekeraars zijn volledig risicodragend voor deze categorie, er vond in de jaren 2013-2016 geen nacalculatie plaats via de risicoverevening.

Indexering

De NZa stelt maximum tarieven vast voor de zorgproducten binnen de huisartsenzorg, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische

⁴ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Huisartsenzorg en multidisciplinaire zorg 2015 – BR/REG-17170. NZa: Utrecht; 2016.

groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{5,6}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat bijvoorbeeld meerdere prestaties geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa voor de huisartsenzorg prestaties (behalve contacten POH-GGZ -2%) met 4% zijn gestegen.

Nieuwe indeling kostenverzamelstaat

Met het nieuwe bekostigingssysteem is ook de indeling in het Handboek en daarmee de kostenverzamelstaat veranderd. De grootste verandering is dat de multidisciplinaire zorg vanaf 2015 niet meer onder categorie 700 (overige kosten) valt. De kosten voor stoppen met roken vallen nog wel onder categorie 700 en ook eerstelijnsdiagnostiek valt nog steeds onder de medisch specialistische zorg (rubriek 6). De indeling van de overige groepen is sterk gewijzigd met uitzondering van de avond-, nacht- en weekenddiensten (groep 504), inschrijftarieven (505) en consulttarieven (506). Voor de nieuwe indeling verwijzen we u naar de specifieke paragrafen van de kostengroepen. Vanaf 2015 is de indeling van de kostenverzamelstaat als volgt:

- 503 Bijzondere betalingen
- 504 Avond-, nacht- en weekenddiensten (ANW)
- 505 Inschrijftarieven
- 506 Consulttarieven
- 507 Overige tarieven
- 510 Multidisciplinaire zorg (MDZ)
- 515 Resultaatbeloning en zorgvernieuwing Huisartsen
- 516 Resultaatbeloning en zorgvernieuwing MDZ

Voor de verdiepende analyses zorglasten in dit rapport zijn de oudere prestaties ingedeeld naar de indeling van 2015. De prestaties rondom innovaties (15000 codes) zijn afhankelijk van de omschrijving ingedeeld in de categorieën 510, 515 en 516. De M&I-verrichtingen die niet meer mogen worden gedeclareerd en nu binnen een consult- of visitetarief moeten worden bekostigd, zijn verschoven naar categorie 506. Het onderscheid tussen de categorie 515 (Resultaatbeloning en zorgvernieuwing Huisartsen) en 516 (Resultaatbeloning en zorgvernieuwing MDZ) is op basis van de oudere prestaties lastig te maken. Daarom is gekozen om deze twee categorieën samen te nemen. De totalen van declaraties in de huisartsenzorg worden over de gehele huisartsenzorg gelijk getrokken met de jaarstaat, en niet zoals bij andere rubrieken per categorie. De totale lasten per categorie zijn daarom ook gebaseerd op de declaraties.

Totale lasten huisartsenzorg

In 2015 waren de lasten voor de Zvw €2.983 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat. In 2013 waren de lasten €2.705 miljoen en in 2014 €2.945 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 10,3% gestegen, wat met name komt door een stijging van 9% tussen 2013 en 2014. Deze stijging is hoger dan de indexering van 4%.

In tabel 3.1 staat aangegeven hoe de lasten van huisartsenzorg verdeeld zijn over de verschillende categorieën in de jaarverzamelstaat, inclusief 2016.

---

⁵ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

⁶ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijsindexcijfers/>

Tabel 3.1: Totale lasten huisartsenzorg per categorie 2013-2016⁷

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Bijzondere betalingen (503)	€70,9	€68,2	€61,6	€64,7	-13,0%
ANW diensten (504)	€280,2	€315,3	€316,6	€317,9	13,0%
Inschrijftarieven (505)	€1.020,5	€1.062,1	€1.066,1	€1.077,0	4,5%
Consulttarieven (506)	€619,6	€666,0	€646,8	€684,2	4,4%
Overige tarieven (507)	€120,9	€175,7	€187,7	€213,5	55,2%
Multidisciplinaire zorg (MDZ) (510)	€366,6	€408,4	€445,9	€471,3	21,7%
Resultaatbeloning & Zorgvernieuwing huisartsen/MDZ (515/516)	€226,0	€249,2	€258,0	€303,7	14,2%
Totaal	€2.704,8	€2.944,9	€2.982,9	€3.132,2	10,3%

3.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

In de periode 2013 tot en met 2015 is het bekostigingssysteem van de huisartsenzorg gewijzigd. Dit lijkt een hele grote wijziging, maar een groot deel van de prestaties bestond al eerder onder de M&I-module (14000-codes) en de geïntegreerde eerstelijnszorg en innovatie (15000-codes). Wel is het in de nieuwe bekostiging meer ruimte gekomen om afspraken te maken over multidisciplinaire zorg, resultaatbekostiging en innovatie. De stijging in lasten in deze nieuwe categorieën vond ook al plaats voor 2015. Er hebben zich dan ook geen grote systeemwijzigingen plaatsgevonden in de huisartsenzorg.

Er hebben wel een aantal wijzigingen plaatsgevonden in de bekostiging van de POH-GGZ. De kosten van de POH-GGZ worden voor driekwart vergoed uit een opslag op het inschrijftarief (prestatiecode 11201) en voor een kwart uit de consulttarieven.⁸ De kosten van de POH-GGZ kunnen alleen worden gedeclareerd als hier een overeenkomst met de desbetreffende zorgverzekeraar aan ten grondslag ligt. De opslag op het inschrijftarief is gebonden aan een maximaal bedrag. Dit bedrag was in 2013 €1,97 per ingeschreven verzekerde per kwartaal, in 2014 €2,73 per kwartaal en in 2015 €2,80 per kwartaal.⁹ De hoogte van dit bedrag hangt samen met het aantal FTE POH-GGZ dat beschikbaar is. Het bedrag in 2013 is gebaseerd op de inzet van maximaal 9 uur per week per normpraktijk van 2350 ingeschreven patiënten.³ Dit betekent dat huisartsenpraktijken in de periode 2013-2015 de POH-GGZ steeds meer konden gaan inzetten voor GGZ-problematiek in de praktijk. Dit zal niet alleen tot uiting komen in hogere lasten van de opslag van het inschrijftarief voor de POH-GGZ, maar ook in hogere lasten voor de consulttarieven. Naast het hogere maximumtarief voor de opslag op het inschrijftarief is het vanaf 2014 ook mogelijk om een groepsconsult POH-GGZ te declareren.

3.3 Uitsplitsing van de zorglasten huisartsenzorg

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 9,5% gestegen: van €161 in 2013 naar €177 in 2015 (zie tabel 3.2). Deze stijging is iets lager dan de stijging in de totale lasten (10,3%). Een klein deel van de stijging in lasten kan worden verklaard door een toenemend aantal verzekerden (stijging tussen 2013 en 2015: 0,7%). Bij alle leeftijdscategorieën en zowel mannen als vrouwen wordt een stijging gevonden.

⁷ De totale lasten van de categorieën zijn gebaseerd op de declaratiegegevens en niet op de kostenverzamelstaat. De indeling door zorgverzekeraars lijkt nog niet optimaal te zijn in 2015 en 2016.

⁸ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Advies Bekostiging POH-GGZ. NZa: Utrecht; 2013.

⁹ Tariefbeschikkingen van de NZa: TB/CU-7023, TB/CU-7053, TB/CU-7076, TB/CU-7089.

Tabel 3.2: Gemiddelde lasten Huisartsenzorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€161,4	€175,2	€176,8	€184,8	9,5%
Leeftijd					
0-4 jaar	€146,8	€158,3	€160,8	€164,4	9,5%
5-18 jaar	€111,5	€121,7	€121,7	€125,1	9,1%
18-44 jaar	€123,8	€135,0	€134,7	€139,2	8,8%
45-64 jaar	€157,8	€170,1	€171,3	€179,3	8,5%
65-74 jaar	€246,7	€263,3	€266,2	€280,2	7,9%
75-84 jaar	€331,6	€355,2	€357,0	€374,7	7,7%
85 jaar en ouder	€401,8	€431,8	€437,1	€453,5	8,8%
Geslacht					
Man	€150,4	€163,4	€165,4	€172,4	10,0%
Vrouw	€172,1	€186,7	€187,9	€196,8	9,1%

3.4 Bijzondere betalingen (503)

De indeling van de categorie bijzondere betalingen is per 2015 gewijzigd. Per 2015 bestaat deze categorie uit:

- Opslag inschrijftarief Achterstandsfonds
- M&I-verrichtingen (13000-codes)
- SCEN-consultatie (Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland)
- Kosten van entstoffen, laboratoriumkosten en de kosten van het maken van een ECG
- Verbruiksmaterialen

De opslag op het inschrijftarief van de POH-GGZ, M&I-module (14000-codes), passantentarieven en vaccinaties vallen nu onder andere categorieën van de huisartsenzorg.

Per verzekerde waren de kosten voor de categorie 503 'bijzondere betalingen' gemiddeld €3,7 (tabel 3.3). De gemiddelde kosten per verzekerde zijn gedaald: €4,2 in 2013 en €4,1 in 2014. Bij alle leeftijdscategorieën wordt een daling waargenomen.

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de categorie 'bijzondere betalingen' €62 miljoen (tabel 3.4 en tabel 3.5). In 2013 waren de lasten €71 miljoen en in 2014 €68 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 13% gedaald. Deze daling komt met name door een daling in de kosten en het aantal M&I-verrichtingen.

Tabel 3.3: Gemiddelde lasten Bijzondere Betalingen (503) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€4,2	€4,1	€3,7	€3,8	-13,6%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,4	€0,4	€0,4	€0,4	-11,0%
5-18 jaar	€1,5	€1,3	€1,2	€1,3	-17,7%
18-44 jaar	€2,1	€1,9	€1,7	€1,8	-18,3%
45-64 jaar	€5,1	€4,8	€4,2	€4,3	-17,5%
65-74 jaar	€8,9	€8,5	€7,5	€7,7	-15,8%
75-84 jaar	€11,8	€11,5	€10,4	€11,0	-11,2%
85 jaar en ouder	€16,3	€16,5	€15,5	€16,2	-5,1%
Geslacht					
Man	€3,7	€3,6	€3,2	€3,3	-14,2%
Vrouw	€4,7	€4,5	€4,1	€4,3	-13,1%

Tabel 3.4: Uitsplitsing van de lasten voor Bijzondere Betalingen (503) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Opslag inschrijftarief Achterstandsfonds	€0,0	€0,0	€1,5	€0,0	€0,0	€1,4	€0,0	€0,0	€5,4	€0,0	-26%	€0,0	€0,0	€1,5
Verrichtingen M&I 13000	€61,8	€3,7	€48,5	€58,4	€3,5	€49,8	€51,9	€3,1	€47,4	-€9,9	-16%	€53,9	€3,2	€48,3
SCEN	€2,2	€0,1	€350,9	€2,5	€0,1	€369,7	€2,5	€0,2	€361,3	€0,3	15%	€2,9	€0,2	€365,9
Entstoffen en laboratoriumkosten en ECG	€1,1	€0,1	€2,3	€1,0	€0,1	€2,2	€1,0	€0,1	€2,1	-€0,1	-9%	€1,0	€0,1	€2,1
Verbruiksmaterialen	€5,8	€0,3	€2,7	€6,3	€0,4	€2,8	€6,2	€0,4	€2,8	€0,4	7%	€6,9	€0,4	€2,9
Totaal	€70,9	€4,2	€18,1	€68,2	€4,1	€17,5	€61,6	€3,7	€16,2	-€9,2	-13%	€64,7	€3,8	€16,2

M&I: Modernisering & Innovatie; SCEN: Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland

Tabel 3.5: Uitsplitsing van de aantallen voor Bijzondere Betalingen (503) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdelaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerdelaar
Opslag inschrijftarief Achterstandsfonds	2.194	0,0	1.457	0,0	446	0,0	-1.748	-79,7%	1.076	0,0
Verrichtingen M&I 13000	1.274.008	0,1	1.173.733	0,1	1.095.012	0,1	-178.996	-14,0%	1.114.723	0,1
SCEN	6.283	0,0	6.707	0,0	7.020	0,0	737	11,7%	7.947	0,0
Entstoffen en laboratoriumkosten en ECG	472.038	0,0	460.669	0,0	458.317	0,0	-13.721	-2,9%	463.319	0,0
Verbruiksmaterialen	2.159.339	0,1	2.248.298	0,1	2.236.857	0,1	77.518	3,6%	2.408.986	0,1
Totaal	3.913.862	0,2	3.890.864	0,2	3.797.652	0,2	-116.210	-3,0%	3.996.051	0,2

M&I: Modernisering & Innovatie; SCEN: Steun en Consultatie bij Euthanasie in Nederland

3.5 Avond-, nacht- en weekenddiensten (504)

De indeling van de categorie 504 'avond-, nacht en weekenddiensten' is onveranderd. Per verzekerde zijn de lasten gemiddeld €18,8 (tabel 3.6). Dit is een stijging ten opzichte van 2013 (€16,7; 12%). De hoogste percentuele stijging wordt gevonden voor de leeftijdscategorieën 0-4 en 5-18 jaar (15%).

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de categorie avond-, nacht- en weekenddiensten €317 miljoen (tabel 3.7). In 2013 waren de lasten €280 miljoen en in 2014 €315 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 13% gestegen. Deze stijging is iets hoger dan de stijging in lasten per verzekerde. Deze stijging komt met name door een stijging in het aantal reguliere ANW-consulten (5%). De tarieven voor de ANW-consulten en visites zijn sterk toegenomen. Dit weerspiegelt zich in een grotere stijging van de kosten dan het aantal prestaties (tabel 3.8). Van alle lasten is ongeveer 1% gemaakt door praktijken die niet deelnemen in huisartsendiensten en 99% die wel deelnemen in deze constructies. En dit aandeel daalt tussen 2013 en 2015.

Tabel 3.6: Gemiddelde lasten ANW-diensten (504) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€16,7	€18,8	€18,8	€18,8	12,2%
Leeftijd					
0-4 jaar	€44,9	€49,8	€51,6	€53,2	14,9%
5-18 jaar	€14,1	€16,4	€16,3	€17,0	15,2%
18-44 jaar	€13,9	€15,8	€15,6	€15,7	12,7%
45-64 jaar	€11,3	€12,5	€12,5	€12,4	11,4%
65-74 jaar	€15,2	€16,7	€16,7	€16,4	9,5%
75-84 jaar	€29,7	€32,2	€31,8	€30,2	6,9%
85 jaar en ouder	€59,6	€65,7	€65,6	€62,2	10,1%
Geslacht					
Man	€15,6	€17,5	€17,6	€17,7	13,0%
Vrouw	€17,8	€20,0	€19,9	€19,8	11,5%

Tabel 3.7: Uitsplitsing van de lasten voor ANW-diensten (504) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Indeling HDS/geen HDS														
HDS	€276,1	€16,5	€70,4	€311,9	€18,6	€79,9	€314,3	€18,6	€78,0	€38,2	14%	€315,7	€18,6	€75,2
niet HDS	€4,1	€0,2	€54,0	€3,4	€0,2	€57,6	€2,3	€0,1	€61,6	€-1,8	-44%	€2,2	€0,1	€65,0
Indeling naar type contact														
Consult	€184,6	€11,0	€91,5	€215,2	€12,8	€104,6	€216,8	€12,8	€102,3	€32,1	17%	€218,9	€12,9	€99,4
Visite	€56,3	€3,4	€137,7	€62,1	€3,7	€157,4	€60,8	€3,6	€154,9	€4,5	8%	€57,9	€3,4	€150,4
Telefonisch consult	€39,3	€2,3	€25,0	€38,1	€2,3	€25,2	€39,0	€2,3	€25,1	€-0,2	-1%	€41,1	€2,4	€25,0
Totaal	€280,2	€16,7	€70,1	€315,3	€18,8	€79,5	€316,6	€18,8	€77,9	€36,4	13%	€317,9	€18,8	€75,1

HDS: Huisartsendiensten structuren

Tabel 3.8: Uitsplitsing van de aantallen voor ANW-diensten (504) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerde-jaar
Indeling HDS/geen HDS										
HDS	3.920.388	0,2	3.906.176	0,2	4.028.238	0,2	107.850	2,8%	4.198.052	0,2
niet HDS	76.102	0,0	59.271	0,0	37.152	0,0	-38.950	-51,2%	33.122	0,0
Indeling naar type contact										
Consult	2.018.122	0,1	2.058.273	0,1	2.118.180	0,1	100.058	5,0%	2.202.644	0,1
Visite	408.880	0,0	394.252	0,0	392.545	0,0	-16.335	-4,0%	385.356	0,0
Telefonisch consult	1.569.485	0,1	1.512.922	0,1	1.554.665	0,1	-14.820	-0,9%	1.643.173	0,1
Totaal	3.996.490	0,2	3.965.447	0,2	4.065.390	0,2	68.900	1,7%	4.231.174	0,2

HDS: Huisartsendiensten structuren

3.6 Inschrijftarieven (505)

De indeling van de categorie 505 'inschrijftarieven' is onveranderd. Per verzekerde zijn de lasten gemiddeld €63,2 (tabel 3.9). Dit is een stijging ten opzichte van 2013 (€60,9; 4%). Dit komt met name door een toename van verzekerden in de leeftijdscategorie 65 jaar en ouder waar een hoger inschrijftarief voor is (tabel 3.10 en 3.11).

De lasten voor de Zvw van de categorie 'inschrijftarieven' waren in 2015 €1.066 miljoen (tabel 3.10). In 2013 waren de lasten €1.021 miljoen en in 2014 €1062 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 5% gestegen. Deze stijging is iets hoger dan de stijging in lasten per verzekerde. Per verzekerde kan een huisartsenpraktijk maximaal 4 maal een inschrijftarief declareren. In tabel 3.11 is te zien dat het gemiddeld aantal gedeclareerde inschrijftarieven per verzekerde op 3,8 (dus lager dan 4) ligt. Dit komt doordat verzekerden die een verblijf hebben vanuit de Wlz met behandeling niet meer ingeschreven staan bij een huisartsenpraktijk. De algemene zorg, waaronder huisartsenzorg, valt dan onder het tarief van de Wlz-instelling.

Tabel 3.9: Gemiddelde lasten Inschrijftarieven (505) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€60,9	€63,2	€63,2	€63,5	3,7%
Leeftijd					
0-4 jaar	€54,2	€56,0	€56,0	€56,1	3,2%
5-18 jaar	€56,5	€58,5	€58,4	€58,6	3,3%
18-44 jaar	€54,7	€56,6	€56,4	€56,6	3,2%
45-64 jaar	€55,9	€57,9	€57,7	€58,0	3,3%
65-74 jaar	€81,4	€84,2	€84,1	€84,5	3,3%
75-84 jaar	€96,8	€100,2	€100,0	€100,4	3,3%
85 jaar en ouder	€92,2	€95,1	€94,8	€94,6	2,8%
Geslacht					
Man	€60,0	€62,3	€62,3	€62,6	3,8%
Vrouw	€61,8	€64,1	€64,0	€64,4	3,7%

Tabel 3.10: Uitsplitsing van de lasten voor Inschrijftarieven (505) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Indeling achterstandswijk														
Inschrijftarief Achterstandsfonds	€53,9	€3,2	€16,9	€55,5	€3,3	€17,5	€55,9	€3,3	€18,7	€2,0	3,7%	€56,5	€3,3	€17,6
Inschrijftarief niet-achterstandsfonds	€966,7	€57,7	€15,6	€1.006,5	€59,9	€16,2	€1.010,3	€59,9	€16,3	€43,6	4,5%	€1.020,5	€60,2	€16,3
Indeling naar leeftijd														
Inschrijftarief 65-min	€770,7	€46,0	€14,3	€795,3	€47,3	€14,8	€792,6	€47,0	€14,9	€21,9	2,8%	€795,7	€46,9	€14,8
Inschrijftarief 65-75	€133,6	€8,0	€20,7	€143,4	€8,5	€21,4	€147,5	€8,7	€21,6	€13,9	10,4%	€151,9	€9,0	€21,5
Inschrijftarief 75-plus	€116,2	€6,9	€24,9	€123,4	€7,3	€25,8	€126,0	€7,5	€25,9	€9,8	8,4%	€129,4	€7,6	€25,8
Totaal	€1.020,5	€60,9	€15,7	€1.062,1	€63,2	€16,3	€1.066,1	€63,2	€16,4	€45,6	4,5%	€1.077,0	€63,5	€16,4

Tabel 3.11: Uitsplitsing van de aantallen voor Inschrijftarieven (505) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerde-jaar
Indeling achterstandswijk										
Inschrijftarief Achterstandsfonds	3.185.390	0,2	3.166.739	0,2	2.983.972	0,2	-201.418	-6,3%	3.214.958	0,2
Inschrijftarief niet-achterstandsfonds	61.937.719	3,7	62.116.144	3,7	61.975.191	3,7	37.472	0,1%	62.622.579	3,7
Indeling naar leeftijd										
Inschrijftarief 65-min	54.000.955	3,2	53.807.283	3,2	53.258.408	3,2	-742.547	-1,4%	53.747.906	3,2
Inschrijftarief 65-75	6.451.274	0,4	6.688.135	0,4	6.832.179	0,4	380.905	5,9%	7.074.394	0,4
Inschrijftarief 75-plus	4.670.880	0,3	4.787.465	0,3	4.868.576	0,3	197.696	4,2%	5.015.237	0,3
Totaal	65.123.109	3,9	65.282.883	3,9	64.959.163	3,8	-163.946	-0,3%	65.837.537	3,9

3.7 Consulttarieven (506)

De indeling van de categorie 'consulttarieven' is nagenoeg hetzelfde gebleven. Het enige verschil is dat vanaf 2015 een aantal M&I-verrichtingen niet meer mag worden gedeclareerd, maar dit onder het consulttarief valt. Om deze reden zijn de M&I-verrichtingen die niet meer mogen worden gedeclareerd verplaatst naar de consulttarieven.

In 2015 waren de lasten voor de consult- of visitetarieven gemiddeld €38,3 per verzekerde (tabel 3.12). Dit is een stijging ten opzichte van 2013 (4%). De lasten voor consulttarieven waren in 2014 echter hoger: €39,6. Voor de leeftijdscategorieën van 65 jaar en ouder zijn de gemiddelde lasten niet of nauwelijks toegenomen.

De totale lasten voor de Zvw van de categorie consulttarieven waren in 2015 €647 miljoen (tabel 3.13). In 2013 waren de lasten €620 miljoen en in 2014 €666 miljoen. De daling tussen 2014 en 2015 wordt met name veroorzaakt door minder declaraties van de specifieke M&I-verrichtingen. Tussen 2013 en 2015 zijn met name de kosten en het aantal prestaties van de POH-GGZ sterk toegenomen (tabel 3.14). Ook het aantal consulten langer dan 20 minuten en het aantal e-mailconsulten is sterk toegenomen.

Tabel 3.12: Gemiddelde lasten Consulttarieven (506) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€37,0	€39,6	€38,3	€40,4	3,7%
Leeftijd					
0-4 jaar	€27,0	€27,6	€27,6	€28,9	2,3%
5-18 jaar	€18,7	€20,4	€19,7	€20,8	5,0%
18-44 jaar	€29,0	€31,6	€30,2	€32,3	4,2%
45-64 jaar	€38,5	€41,1	€39,7	€41,6	3,2%
65-74 jaar	€53,8	€56,2	€53,8	€56,0	0,0%
75-84 jaar	€81,9	€85,6	€82,0	€84,2	0,1%
85 jaar en ouder	€116,7	€121,2	€117,6	€119,5	0,8%
Geslacht					
Man	€28,8	€30,8	€30,0	€31,4	4,2%
Vrouw	€45,0	€48,2	€46,5	€49,2	3,3%

Tabel 3.13: Uitsplitsing van de lasten voor Consulttarieven (506) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Huisartsenconsulten	€582,1	€34,7	€9,0	€614,9	€36,6	€9,4	€611,1	€36,2	€9,5	€29,0	5,0%	€636,4	€37,5	€9,4
<i>Korter dan 20min</i>	€308,2	€18,4	€8,7	€321,7	€19,1	€9,1	€309,1	€18,3	€9,1	€0,9	0,3%	€316,9	€18,7	€9,1
<i>Langer dan 20min</i>	€140,9	€8,4	€17,4	€155,0	€9,2	€18,2	€163,3	€9,7	€18,2	€22,3	15,8%	€174,3	€10,3	€18,1
<i>Visite korter dan 20min</i>	€25,3	€1,5	€13,1	€24,7	€1,5	€13,6	€23,4	€1,4	€13,6	€-1,9	-7,4%	€22,4	€1,3	€13,6
<i>Visite langer dan 20min</i>	€29,3	€1,7	€21,7	€30,4	€1,8	€22,7	€31,0	€1,8	€22,7	€1,7	5,9%	€31,3	€1,8	€22,7
<i>Telefonisch consult</i>	€77,9	€4,6	€4,4	€82,5	€4,9	€4,5	€83,4	€4,9	€4,5	€5,6	7,2%	€90,3	€5,3	€4,5
<i>E-mailconsult</i>	€0,5	€0,0	€4,4	€0,6	€0,0	€4,5	€0,9	€0,1	€4,5	€0,4	86,4%	€1,2	€0,1	€4,5
POH-GGZ consulten	€11,1	€0,7	€17,1	€23,4	€1,4	€17,5	€28,6	€1,7	€16,6	€17,6	159%	€32,8	€1,9	€16,5
<i>Korter dan 20min</i>	€0,2	€0,0	€9,2	€0,4	€0,0	€9,0	€0,4	€0,0	€9,1	€0,2	128%	€0,4	€0,0	€9,1
<i>Langer dan 20min</i>	€10,2	€0,6	€18,5	€21,7	€1,3	€19,0	€26,3	€1,6	€18,2	€16,1	158%	€30,1	€1,8	€18,1
<i>Visite korter dan 20min</i>	€0,0	€0,0	€13,9	€0,0	€0,0	€14,2	€0,0	€0,0	€13,6	€0,0	135%	€0,0	€0,0	€13,6
<i>Visite langer dan 20min</i>	€0,4	€0,0	€23,1	€0,8	€0,0	€23,7	€1,0	€0,1	€22,7	€0,6	153%	€1,2	€0,1	€22,7
<i>Telefonisch consult</i>	€0,3	€0,0	€4,6	€0,6	€0,0	€4,8	€0,7	€0,0	€4,6	€0,5	182%	€0,9	€0,1	€4,5
<i>E-mailconsult</i>	€0,0	€0,0	€4,6	€0,0	€0,0	€4,8	€0,1	€0,0	€4,5	€0,1	-	€0,1	€0,0	€4,5
<i>Groepsconsult</i>	-	-	-	€0,0	€0,0	€9,5	€0,1	€0,0	€9,0	-	-	€0,1	€0,0	€9,1
'Oude' M&I verrichtingen (13000)	€26,5	€1,6	€31,1	€27,6	€1,6	€31,6	€7,1	€0,4	€18,2	€-19,5	-73%	€15,0	€0,9	€34,9
Totaal	€619,6	€37,0	€9,3	€666,0	€39,6	€9,8	€646,8	€38,3	€9,7	€27,1	4,4%	€684,2	€40,4	€9,7

POH-GGZ: Praktijkondersteuner Huisartsenzorg-GGZ; M&I: Modernisering & Innovatie

Tabel 3.14: Uitsplitsing van de aantallen voor Consulttarieven (506) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerde- jaar
Huisartsenconsulten	64.820.112	3,9	65.469.127	3,9	64.589.201	3,8	-230.911	-0,4%	67.782.419	4,0
<i>Korter dan 20min</i>	35.438.294	2,1	35.445.543	2,1	33.985.350	2,0	-1.452.944	-4,1%	34.944.620	2,1
<i>Langer dan 20min</i>	8.102.410	0,5	8.536.295	0,5	8.960.264	0,5	857.854	10,6%	9.613.926	0,6
<i>Visite korter dan 20min</i>	1.936.884	0,1	1.815.070	0,1	1.722.911	0,1	-213.973	-11,0%	1.647.335	0,1
<i>Visite langer dan 20min</i>	1.348.192	0,1	1.342.280	0,1	1.368.097	0,1	19.905	1,5%	1.379.881	0,1
<i>Telefonisch consult</i>	17.886.647	1,1	18.189.559	1,1	18.358.979	1,1	472.332	2,6%	19.930.572	1,2
<i>E-mailconsult</i>	107.685	0,0	140.380	0,0	193.600	0,0	85.915	79,8%	266.085	0,0
POH-GGZ consulten	646.170	0,0	1.337.464	0,1	1.720.047	0,1	1.073.877	166,2%	1.992.361	0,1
<i>Korter dan 20min</i>	19.430	0,0	39.596	0,0	44.888	0,0	25.458	131,0%	47.931	0,0
<i>Langer dan 20min</i>	551.229	0,0	1.140.478	0,1	1.444.085	0,1	892.856	162,0%	1.658.356	0,1
<i>Visite korter dan 20min</i>	1.291	0,0	2.286	0,0	3.092	0,0	1.801	139,5%	2.722	0,0
<i>Visite langer dan 20min</i>	17.609	0,0	33.484	0,0	45.313	0,0	27.704	157,3%	53.790	0,0
<i>Telefonisch consult</i>	56.545	0,0	116.148	0,0	161.696	0,0	105.151	186,0%	192.886	0,0
<i>E-mailconsult</i>	66	0,0	1.906	0,0	12.081	0,0	12.015		26.494	0,0
<i>Groepsconsult</i>	-	-	3.566	0,0	8.892	0,0	-	-	10.182	0,0
'Oude' M&I verrichtingen (13000)	851.827	0,1	875.885	0,1	389.364	0,0	-462.463	-54,3%	429.093	0,0
Totaal	66.318.109	4,0	67.682.476	4,0	66.698.612	4,0	380.503	0,6%	70.203.873	4,1

POH-GGZ: Praktijkondersteuner Huisartsenzorg-GGZ; M&I: Modernisering & Innovatie

3.8 Overige tarieven (507)

De categorie 'overige tarieven' is nieuw. De prestaties in deze categorie waren in 2014 ingedeeld onder de categorie 'bijzondere tarieven' (503). Het betreft de opslag op het inschrijftarief van de POH-GGZ, passantentarieven, vaccinaties en een aantal specifieke M&I-verrichtingen (bijv. chirurgie, intensieve zorg en oogboring).

Per verzekerde waren de lasten voor 'overige tarieven' in 2015 gemiddeld €11,1 (tabel 3.15). Dit is een stijging ten opzichte van 2013: €7,2 in 2013 en €10,5 in 2014. De percentuele stijging is het hoogst voor de jongste leeftijdscategorieën.

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de categorie overige tarieven €188 miljoen. In 2013 waren de lasten €121 miljoen en in 2014 €176 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 55% gestegen. Deze stijging komt door een stijging in de kosten en aantal presentaties van de opslag op het inschrijftarief van de POH-GGZ (tabel 3.16 en 3.17). De andere subcategorieën laten een daling zien in de lasten.

Tabel 3.15: Gemiddelde lasten Overige Tarieven (507) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€7,2	€10,5	€11,1	€12,6	54,1%
Leeftijd					
0-4 jaar	€3,2	€6,2	€7,3	€8,1	126,5%
5-18 jaar	€3,8	€6,9	€7,9	€8,9	108,7%
18-44 jaar	€5,3	€8,4	€9,2	€10,4	73,8%
45-64 jaar	€6,9	€10,0	€10,6	€11,9	54,0%
65-74 jaar	€10,9	€14,0	€14,2	€16,0	30,7%
75-84 jaar	€17,4	€21,0	€20,4	€23,5	16,9%
85 jaar en ouder	€35,8	€41,3	€41,0	€47,5	14,7%
Geslacht					
Man	€6,8	€10,0	€10,7	€12,1	57,1%
Vrouw	€7,6	€10,9	€11,5	€13,1	52,0%

Tabel 3.16: Uitsplitsing van de lasten voor Overige Tarieven (507) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Opslag inschrijftarief POH-GGZ	€36,2	€2,2	€1,2	€87,3	€5,2	€1,8	€108,2	€6,4	€2,0	€72,0	198,8%	€121,3	€7,2	€2,2
S1 Verrichtingen	€77,1	€4,6	€74,6	€80,8	€4,8	€75,0	€72,2	€4,3	€69,4	-€4,9	-6,4%	€84,7	€5,0	€74,8
Vaccinaties	€0,2	€0,0	€4,5	€0,1	€0,0	€4,6	€0,1	€0,0	€4,6	€0,0	-24,5%	€0,1	€0,0	€4,6
Contacten passanten	€7,5	€0,4	€29,1	€7,5	€0,4	€30,6	€7,2	€0,4	€30,8	-€0,2	-3,1%	€7,4	€0,4	€30,3
Totaal	€120,9	€7,2	€3,7	€175,7	€10,5	€3,5	€187,7	€11,1	€3,5	€66,8	55,2%	€213,5	€12,6	€3,8

Tabel 3.17: Uitsplitsing van de aantallen voor Overige Tarieven (507) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdejaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerdejaar
Opslag inschrijftarief POH-GGZ	31.400.630	1,9	48.367.690	2,9	53.106.841	3,1	21.706.211	69,1%	54.461.084	3,2
S1 Verrichtingen	1.033.665	0,1	1.076.863	0,1	1.040.380	0,1	6.715	0,6%	1.132.197	0,1
Vaccinaties	35.943	0,0	32.117	0,0	26.629	0,0	-9.314	-25,9%	26.592	0,0
Contacten passanten	256.384	0,0	244.058	0,0	234.368	0,0	-22.016	-8,6%	244.710	0,0
Totaal	32.726.622	2,0	49.720.728	3,0	54.408.218	3,2	21.681.596	66,3%	55.864.583	3,3

3.9 Multidisciplinaire zorg (510)

De categorie 'multidisciplinaire zorg' is nieuw in de rubriek huisartsenzorg. Het omvat multidisciplinaire zorg voor diabetes mellitus type 2, vasculair risicomanagement, astma en COPD, en de module geïntegreerde eerstelijnszorg. Een deel van deze prestaties was in 2014 ingedeeld in de categorie 503 (M&I-module- 14000 codes) en de categorie 700 (overige tarieven: multidisciplinaire zorg en module geïntegreerde eerstelijnszorg).

Per verzekerde waren de lasten voor multidisciplinaire zorg in 2015 gemiddeld €26,4 (tabel 3.18). Dit is een stijging van 21% ten opzichte van 2013: €21,9 in 2013 en €24,3 in 2014. De percentuele stijging is het hoogst voor de jongste leeftijdscategorieën.

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de categorie multidisciplinaire zorg €446 miljoen. In 2013 waren de lasten €367 miljoen en in 2014 €408 miljoen (tabel 3.19 en 3.20). In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 22% gestegen. De grootste percentuele stijging wordt gevonden voor de multidisciplinaire zorg voor COPD en astma en de geïntegreerde eerstelijnszorg.

Tabel 3.18: Gemiddelde lasten Multidisciplinaire Zorg (510) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€21,9	€24,3	€26,4	€27,8	20,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€3,7	€4,1	€4,9	€4,6	33,5%
5-18 jaar	€3,4	€3,9	€4,7	€4,5	40,1%
18-44 jaar	€5,4	€6,0	€7,0	€6,8	28,4%
45-64 jaar	€26,8	€29,0	€31,2	€32,4	16,4%
65-74 jaar	€62,9	€68,8	€73,2	€77,4	16,3%
75-84 jaar	€80,2	€88,1	€91,8	€96,9	14,5%
85 jaar en ouder	€67,1	€73,8	€76,7	€80,6	14,3%
Geslacht					
Man	€22,2	€24,8	€26,8	€28,2	20,9%
Vrouw	€21,6	€23,8	€26,0	€27,4	20,8%

Tabel 3.19: Uitsplitsing van de lasten voor Multidisciplinaire Zorg (510) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	%	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Multidisciplinaire zorg DM2/VRM	€284,0	€17,0	€71,4	€312,6	€18,6	€69,2	€330,4	€19,6	€61,6	€46,4	16%	€354,1	€20,9	€62,9
Multidisciplinaire zorg COPD/astma	€30,4	€1,8	€57,8	€36,0	€2,1	€58,4	€42,2	€2,5	€60,4	€11,8	39%	€44,5	€2,6	€61,4
Module geïntegreerde eerstelijnszorg	€52,1	€3,1	€6,4	€59,9	€3,6	€6,5	€73,3	€4,3	€6,0	€21,2	41%	€72,7	€4,3	€5,7
Totaal	€366,6	€21,9	€29,0	€408,4	€24,3	€28,6	€445,9	€26,4	€24,4	€79,4	22%	€471,3	€27,8	€24,5

DM2: Diabetes Mellitus type 2; VRM: Vasculair Risico Management

Tabel 3.20: Uitsplitsing van de aantallen voor Multidisciplinaire Zorg (510) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdelaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerdelaar
Multidisciplinaire zorg DM2/VRM	3.978.042	0,2	4.514.587	0,3	5.361.480	0,3	1.383.438	35%	5.630.369	0,3
Multidisciplinaire zorg COPD/astma	526.204	0,0	616.138	0,0	699.488	0,0	173.284	33%	724.479	0,0
Module geïntegreerde eerstelijnszorg	8.123.337	0,5	9.143.978	0,5	12.188.177	0,7	4.064.840	50%	12.842.025	0,8
Totaal	12.627.583	0,8	14.274.703	0,8	18.249.145	1,1	5.621.562	45%	19.196.873	1,1

DM2: Diabetes Mellitus type 2; VRM: Vasculair Risico Management

3.10 Resultaatbeloning en zorgvernieuwing (515/516)

De categorie 'resultaatbeloning en zorgvernieuwing' is nieuw in de rubriek huisartsenzorg. Een deel van deze prestaties was in 2014 ingedeeld in de categorie 503 (M&I-module- 14000 codes) en de categorie 700 (overige tarieven: module geïntegreerde eerstelijnszorg en innovatie (15000-codes)).

Per verzekerde waren de lasten voor resultaatbeloning en zorgvernieuwing in 2015 gemiddeld €15,3 (tabel 3.21). Dit is een stijging van 13% ten opzichte van 2013: €13,5 in 2013 en €14,8 in 2014. De percentuele stijging is het hoogst voor de oudste leeftijdscategorieën.

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van deze categorie €258 miljoen. In 2013 waren de lasten €226 miljoen en in 2014 €249 miljoen (tabel 3.22 en 3.23). In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 14% gestegen. Het is lastig om de M&I-modules en innovatie in te delen in de nieuwe subcategorieën. Daarom zijn dit aparte subcategorieën en is het lastig om de subcategorieën over de tijd te vergelijken.

Tabel 3.21: Gemiddelde lasten Resultaatbeloning en Zorgvernieuwing (515/516) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€13,5	€14,8	€15,3	€17,9	13,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€13,4	€14,0	€13,0	€13,0	-2,8%
5-18 jaar	€13,4	€14,3	€13,5	€14,0	0,3%
18-44 jaar	€13,5	€14,7	€14,5	€15,6	7,7%
45-64 jaar	€13,4	€14,8	€15,3	€18,6	13,8%
65-74 jaar	€13,5	€14,9	€16,6	€22,3	23,2%
75-84 jaar	€13,8	€16,6	€20,6	€28,4	49,0%
85 jaar en ouder	€14,1	€18,3	€25,8	€33,0	83,1%
Geslacht					
Man	€13,3	€14,5	€14,8	€17,1	11,2%
Vrouw	€13,7	€15,2	€15,8	€18,7	15,4%

Tabel 3.22: Uitsplitsing van de lasten voor Resultaatbeloning en Zorgvernieuwing (515/516) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Resultaatbeloning	-	-	-	-	-	-	€75,7	€4,5	€1,3	-	-	€54,5	€3,2	€0,8
E-Health	-	-	-	-	-	-	€0,7	€0,0	€0,4	-	-	€1,2	€0,1	€0,4
Meekijkconsult	-	-	-	-	-	-	€0,0	€0,0	€3,1	-	-	€2,1	€0,1	€45,0
Substitutie	-	-	-	-	-	-	€3,5	€0,2	€0,7	-	-	€33,6	€2,0	€7,3
Overig	-	-	-	-	-	-	€116,6	€6,9	€1,5	-	-	€166,5	€9,8	€1,1
Opslag inschrijftarief M&I (14000)	€218,5	€13,0	€1,5	€233,4	€13,9	€1,5	€39,8	€2,4	€1,5	-€178,7	-81,8%	€22,5	€1,3	€1,7
Innovatie (15000)	€7,5	€0,4	€176,2	€15,8	€0,9	€245,6	€21,7	€1,3	€241,8	€14,2	188,1%	€23,1	€1,4	€296,2
Totaal	€226,0	€13,5	€1,5	€249,2	€14,8	€1,6	€258,0	€15,3	€1,5	€32,0	14,2%	€303,7	€17,9	€1,3

M&I: Modernisering & Innovatie

Tabel 3.23: Uitsplitsing van de aantallen voor Resultaatbeloning en Zorgvernieuwing (515/516) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdelaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdelaar	Δ13-15		2016 - Aantallen	Per verzekerdelaar
Resultaatbeloning	-	-	-	-	60.527.591	3,6	-	-	67.078.114	4,0
E-Health	-	-	-	-	2.007.521	0,1	-	-	2.818.300	0,2
Meekijkconsult	-	-	-	-	9.273	0,0	-	-	47.038	0,0
Substitutie	-	-	-	-	4.795.417	0,3	-	-	4.600.346	0,3
Overig	-	-	-	-	79.643.824	4,7	-	-	150.064.175	8,9
Opslag inschrijftarief M&I (14000)	148.849.526	8,9	153.514.195	9,1	25.844.007	1,5	-123.005.519	-82,6%	13.648.219	0,8
Innovatie (15000)	42.770	0,0	64.478	0,0	89.787	0,0	47.017	109,9%	78.130	0,0
Totaal	148.892.299	8,9	153.578.675	9,1	172.917.420	10,2	24.025.121	16,1%	238.334.322	14,1

M&I: Modernisering & Innovatie

4 Extramurale farmaceutische zorg (Rubriek 2)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de extramurale farmaceutische zorg zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 4%, wat neerkomt op een stijging van €162 miljoen. Er zijn in deze jaren veel middelen overgeheveld naar de Medisch Specialistische Zorg. Als de lasten van de overgeheveldde middelen voor alle jaren buiten beschouwing worden gelaten, zijn de kosten voor deze rubriek met ongeveer 5% gestegen.

4.1 Bekostiging van de extramurale farmaceutische zorg

Rubriek 2 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de extramurale farmaceutische zorg in Nederland. Dit is medicatie die via de apothekers (buiten de ziekenhuizen) verstrekt wordt en welke valt onder de dekking van het basispakket van de Zvw. Deze bekostiging is gereguleerd via het Geneesmiddelenvergoedingssysteem (GVS) waarin is vastgelegd welke middelen vergoed worden en wat de maximumprijs mag zijn. Eigen risico is van toepassing op deze categorie. Daarnaast moet in sommige gevallen een eigen bijdrage betaald worden, als de prijs van de medicatie boven het vastgestelde maximum uitkomt. Alleen vergoedingen vanuit de Zvw worden hier behandeld, exclusief eigen bijdrages. Verzekeraars zijn volledig risicodragend voor deze categorie, er vond in de jaren 2013-2016 geen nacalculatie plaats via de risicoverevening.

In 2015 waren de lasten voor de Zvw €4.463 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat. In 2013 €4.301 miljoen en in 2014 €4.328 miljoen (tabel 4.1).¹⁰ In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 3,8% gestegen. Uitgebreide detailinformatie betreffende de extramurale farmaceutische zorg is ook terug te vinden via de website van de GIP databank van het Zorginstituut Nederland (www.gipdatabank.nl). In tabel 4.2 staan de totalen wanneer er gecorrigeerd wordt voor effecten van de overheveling (zie ook 4.2 Beleidsmaatregelen).

Vanaf 2015 zitten de afleverkosten in een aparte prestatie. Op dit moment zijn deze niet toe te wijzen aan de specifieke uitgifte prestatie waar de afleverkosten betrekking op hebben, daarom worden ze als een aparte categorie weergegeven. Om de vergelijking over de jaren mogelijk te maken, is daarom voor gekozen om ook voor 2013-2014 afleverkosten apart weer te geven.

Tabel 4.1: Totale lasten extramurale farmaceutische zorg in 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Extramurale farmaceutische zorg (520)	€4.301,08	€4.328,4	€4.463,3	€4.554,8	3,8%
Totaal	€4.301,1	€4.328,4	€4.463,3	€4.554,8	3,8%

Tabel 4.2: Totale lasten, exclusief effecten overheveling in 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Extramurale farmaceutische zorg (520)	€4.245,4	€4.306,5	€4.463,1	€4.554,8	5,1%
Totaal	€4.245,4	€4.306,5	€4.463,1	€4.554,8	5,1%

¹⁰ De totale lasten uit de jaarstaat komen niet precies overeen met de lasten zoals die zijn weergegeven in de GIP databank. GIP is gebaseerd op declaraties en houdt geen rekening met latere verrekeningen en mogelijke plafonddafspraken etc.

4.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

In de periode 2013 tot en met 2015 hebben er een paar grote wijzigingen plaatsgevonden in de farmaceutische zorg. Het betreft met name de overheveling van medicatie van de extramurale farmaceutische zorg naar de intramurale sector (ziekenhuis), waardoor de lasten eveneens verschuiven van rubriek 2 naar rubriek 6, Medisch Specialistische zorg.¹¹ In tabel 4.3 staat een overzicht van de kosten van de medicatie die zijn overgeheveld. De verwachting was, dat ziekenhuizen beter in staat zijn met fabrikanten en leveranciers te onderhandelen over de inkoopprijs. Vanaf 2015 is er een nieuwe declaratiestandaard en een laatste grote overheveling van oncolytica, deze wijzigingen worden in het volgende jaar behandeld.

Overheveling 2014

Per 1 januari 2014 worden een aantal fertiliteitshormonen bij IVF-behandelingen alleen nog vergoed als onderdeel van de verstrekking medisch specialistische zorg. Het ziekenhuis kan de kosten van deze middelen veelal afzonderlijk declareren bij de zorgverzekeraar als add-on. Het gaat om 13 verschillende middelen. Voor de middelen waar de overheveling van 2014 op van toepassing is, is in 2013 €35,2 miljoen gedeclareerd. In zowel 2014 als 2015 werd er voor €0,1 miljoen gedeclareerd (zie tabel 4.3).¹² Ook voor deze kosten geldt dat ze vanaf dit moment onder hoofdstuk/rubriek 6 verantwoord worden.

Vergoeding Diane-35

Daarnaast vervalt de vergoeding van Diane-35 (G03HB01) per 1 februari 2014 vanuit het basispakket. In 2013 werd voor €674.547 gedeclareerd in 2014 nog maar €34.345. Vanaf 2015 nagenoeg niet (zie tabel 4.3).

Invoering prestatietitels afleverkosten 2015

Per 1 juli 2015 is er een nieuwe declaratiestandaard (AP204/305) ingevoerd met als doel het declaratieproces te vereenvoudigen. Deze nieuwe standaard is geschikt om alle door de apotheker verleende zorgprestaties, afzonderlijk te declareren. Tot die tijd moesten de overige (niet aan de uitgifte van een geneesmiddel gebonden zorgprestaties) nog afzonderlijk worden gedeclareerd.¹⁰ Op dit moment is er nog geen koppeling te maken tussen de declaraties van afleverkosten en de bijbehorende declaraties van medicatie, waardoor uitgifte- en afleverkosten afzonderlijk van elkaar worden weergegeven.

Overheveling 2015

Per 1 januari 2015 is de rest van de oncolytica overgeheveld die in de eerdere jaren nog niet overgeheveld was. Het ziekenhuis kan de kosten van deze middelen veelal afzonderlijk declareren bij de zorgverzekeraar als add-on. Het gaat om 32 verschillende middelen. Voor de middelen waar de overheveling van 2015 op van toepassing is, was in 2014 €21,8 miljoen gedeclareerd. In 2015 werd er voor €0,9 miljoen gedeclareerd (zie tabel 4.3). Ook voor deze kosten geldt dat ze vanaf dit moment onder hoofdstuk/rubriek 6 verantwoord worden.

Effecten overhevelingsmiddelen op totale lasten

Wanneer de middelen van de overheveling voor alle jaren eruit zouden worden gehaald, zien we een grotere stijging van €4.245 miljoen in 2013 naar €4.470 miljoen in 2015 (5,3%) dan de 3,9% stijging die deze rubriek in de kostenverzamelstaat laat zien (tabel 4.2).

¹¹ Een uitgebreid overzicht met beleidswijzigingen vanaf 1995 is terug te vinden via:

https://www.gipdatabank.nl/infoPagina.asp?naam=02-beleidsmaatregelen&bijlage=maatregelgeneesm_2016

¹² Dit bedrag komt bijna geheel door het middel Diane-35 welke nog 1 maand in 2014 vergoed werd.

Tabel 4.3: Kostenoverzicht van extramurale geneesmiddelen onderhevig aan beleidswijzigingen voor de jaren 2013-2015. Het betreft hier puur de uitgiftekosten, exclusief de afleverkosten.

2015 wijzigingen

Middel	ATC	2013	2014	2015	2016
Cyclofosfamide	L01AA01	€52.117	€86.351	€0	€0
Chloorambucil	L01AA02	€282.025	€329.056	€578	€672
Melfalan	L01AA03	€121.563	€182.429	€0	€0
Busulfan	L01AB01	€4.442	€8.818	€0	€0
Thiotepa	L01AC01	€0	€0	€0	€0
Lomustine	L01AD02	€120.391	€144.362	€0	€0
Temozolomide	L01AX03	€1.483.533	€886.367	€0	€0
Tioguanine ¹³	L01BB03				
Fludarabine	L01BB05	€918.415	€899.332	€0	€0
Cytarabine	L01BC01	€0	€0	€0	€0
Capecitabine	L01BC06	€16.567.101	€7.627.375	€0	€0
Tegafur	L01BC53	€9.695	€0	€0	€0
Vinblastine	L01CA01	€75	€0	€0	€0
Vincristine	L01CA02	€220	€204	€0	€0
Etoposidde	L01CB01	€236.409	€224.570	€0	€0
Teniposide	L01CB02	€0	€0	€0	€0
Dactinomycine	L01DA01	€0	€0	€0	€0
Epirubicine	L01DB03	€83	€68	€0	€0
Idarubicine	L01DB06	€0	€0	€0	€0
Mitoxantron	L01DB07	€346	€0	€0	€0
Bleomycine	L01DC01	€178	€84	€0	€0
Mitomycine	L01DC03	€285	€468	€0	€0
Cisplatine	L01XA01	€230	€151	€0	€0
Procarbazine	L01XB01	€93.542	€116.589	€0	€0
Amsacrine	L01XX01	€0	€0	€0	€0
Hydroxycarbamide (Hydrea)	L01XX05	€920.787	€1.015.382	€156.181	€0
Estramustine	L01XX11	€55.859	€40.818	€0	€0
Tretinoïne (Vesanoid capsule)	L01XX14	€66.822	€71.015	€0	€0
Topotecan	L01XX17	€673.807	€627.612	€886	€0
Anagrelide	L01XX35	€1.090.564	€1.227.667	€0	€0
Ruxolitinib	L01XE18	€0	€7.338.106	€0	€0
Thalidomide	L04AX02	€450.381	€279.821	€9.892	€2.633
Totaal		€23.148.869	€21.106.646	€167.536	€3.305

¹³ Gebruik van Thioguanine voor darmklachten blijft GVS, het gebruik voor oncologische klachten is wel overgeheveld. Dit onderscheid is slecht te maken op basis van de declaraties waardoor een overzicht van de lasten een vertekend beeld geeft.

2014 wijzigingen

Middel	ATC	2013	2014	2015	2016
Choriongonadotrofine	G03GA01	€385.727	€372	€1.363	€88
Menopauzegonadotrofine	G03GA02	€6.750.527	€11.486	€41.159	€5.364
Urofollitropine	G03GA04	€2.565.345	€156	€0	€111
Follitropine (alfa)	G03GA05	€8.962.264	€4.916	€26.775	€2.053
Follitropine (beta)	G03GA06	€6.618.764	€1.536	€9.261	€1.070
Choriogonadotropine alfa	G03GA08	€16.868	€116	€46	€0
Corifollitropine alfa	G03GA09	€128.810	€0	€0	€0
Clomifeen	G03GB02	€135.192	€80	€0	€0
Gonadoreline	H01CA01	€1.277.001	€0	€0	€0
Nafareline	H01CA02	€94.748	€0	€3.793	€0
Ganirelix	H01CC01	€413.160	€274	€816	€0
Cetrorelix	H01CC02	€561.414	€325	€5.190	€0
Triptoreline (lage dosering 0,1 en 0,5 mg)	L02AE04	€3.508.839	€618	€1.976	€136
Diane-35	G03HB01	€664.831	€33.822	€27	€50
Totaal		€32.083.656	€53.701	€90.405	€8.871

4.3 Uitsplitsing van de zorglasten extramurale farmaceutische zorg

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 3% gestegen: van €257 in 2013 naar €265 in 2015 (zie tabel 4.4). Deze stijging is iets lager dan de stijging in de totale lasten (3,8%). De stijging is terug te zien bij de meeste leeftijdscategorieën, behalve bij de leeftijdscategorieën 18-44 jaar en 75 jaar en ouder. De grootste stijging wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 0-4 jaar (4,3%) en de grootste daling bij 18-44 jaar (-3,3%).

Tabel 4.4: Gemiddelde lasten extramurale farmaceutische zorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€257	€258	€265	€275	3,0%
Leeftijd					
0-4 jaar	€88	€92	€92	€94	4,3%
5-18 jaar	€64	€65	€65	€67	1,8%
18-44 jaar	€135	€129	€130	€137	-3,3%
45-64 jaar	€308	€307	€321	€330	4,1%
65-74 jaar	€529	€529	€534	€550	1,1%
75-84 jaar	€755	€754	€748	€767	-0,9%
85 jaar en ouder	€873	€873	€871	€891	-0,3%
Geslacht					
Man	€241	€245	€257	€268	6,4%
Vrouw	€272	€269	€272	€281	-0,1%

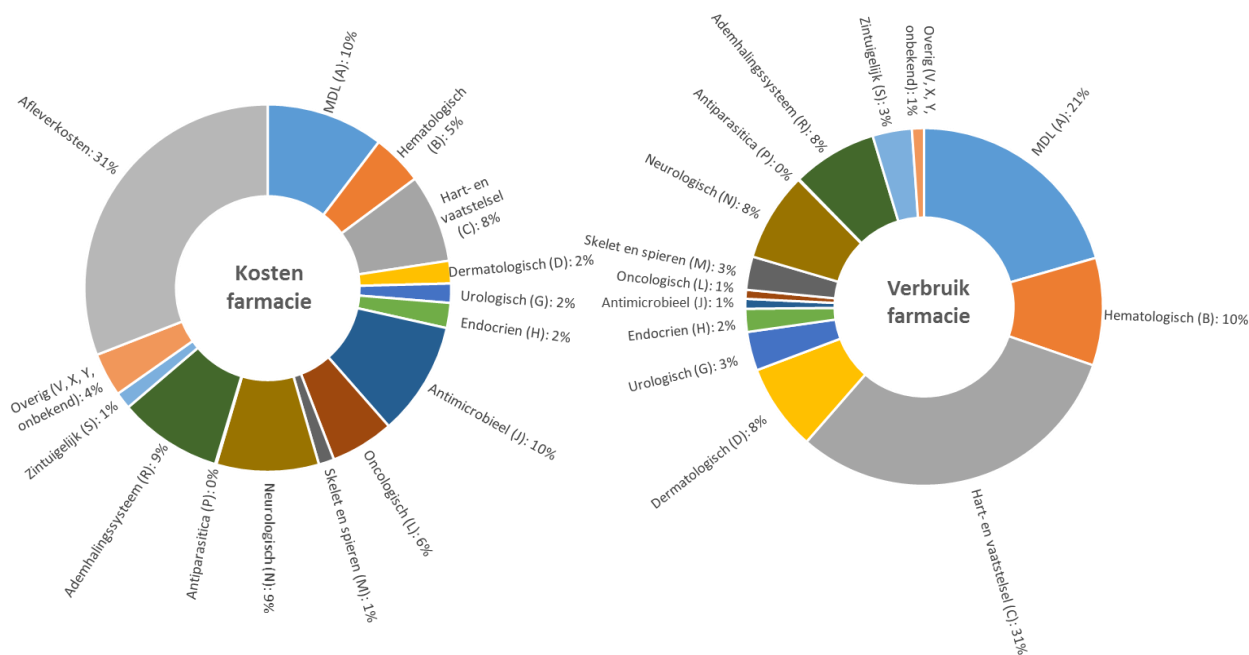
4.4 Uitsplitsing en verdieping

Aangezien er geen verdere categorieën bestaan voor deze rubriek in het Handboek, is de gehele rubriek uitgesplitst per ATC (Anatomical Therapeutic Chemical; internationale indeling geneesmiddelen) letter. Dit levert 14 verschillende categorieën op welke uitgesplitst staan voor de drie jaren in tabel 4.5 inclusief het verschil tussen 2015 en 2013. De grootste stijgingen zitten bij de antimicrobiële middelen (46%) en dermatologie (31%). De grootste dalingen bij urologische middelen (-24%) en bij overig (-16%).

Tabel 4.5: Uitsplitsing van de lasten per ATC-groep voor de extramurale farmacie voor de jaren 2013-2015.

ATC-groep	2013	2014	2015	2016	Δ13-15	
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
MDL (A)	€447,5	€446,7	€462,1	€467,7	€14,60	3,3%
Hematologisch (B)	€167,0	€179,1	€200,3	€234,8	€33,23	19,9%
Hart- en vaatstelsel (C)	€382,0	€357,8	€346,7	€362,8	€-35,33	-9,2%
Dermatologisch (D)	€67,8	€88,1	€88,8	€88,2	€21,08	31,1%
Urologisch (G)*	€98,9	€73,8	€75,4	€77,3	€-23,43	-23,7%
Endocrien (H)*	€86,8	€90,6	€98,4	€103,2	€11,57	13,3%
Antimicrobieel (J)	€307,6	€320,0	€448,2	€493,0	€140,57	45,7%
Oncologisch (L)*	€271,2	€268,3	€249,7	€266,8	€-21,48	-7,9%
Skelet en spieren (M)	€64,2	€62,5	€61,0	€61,0	€-3,18	-4,9%
Neurologisch (N)	€383,7	€391,9	€403,5	€392,9	€19,79	5,2%
Antiparasitica (P)	€3,9	€4,4	€4,6	€5,0	€0,77	19,9%
Ademhalingssysteem (R)	€428,3	€415,5	€407,6	€404,7	€-20,71	-4,8%
Zintuigelijk (S)	€59,0	€61,6	€66,2	€70,5	€7,22	12,2%
Overig (V, X, Y, onbekend)	€204,9	€193,9	€171,4	€181,4	€-33,50	-16,4%
Afleverkosten	€1.328,5	€1.374,2	€1.379,5	€1.447,1	€51,07	3,8%
Totaal	€4.301,1	€4.328,4	€4.463,3	€4.656,4	€162,27	3,8%

* In deze categorieën zitten middelen waar de overheveling op van toepassing was.

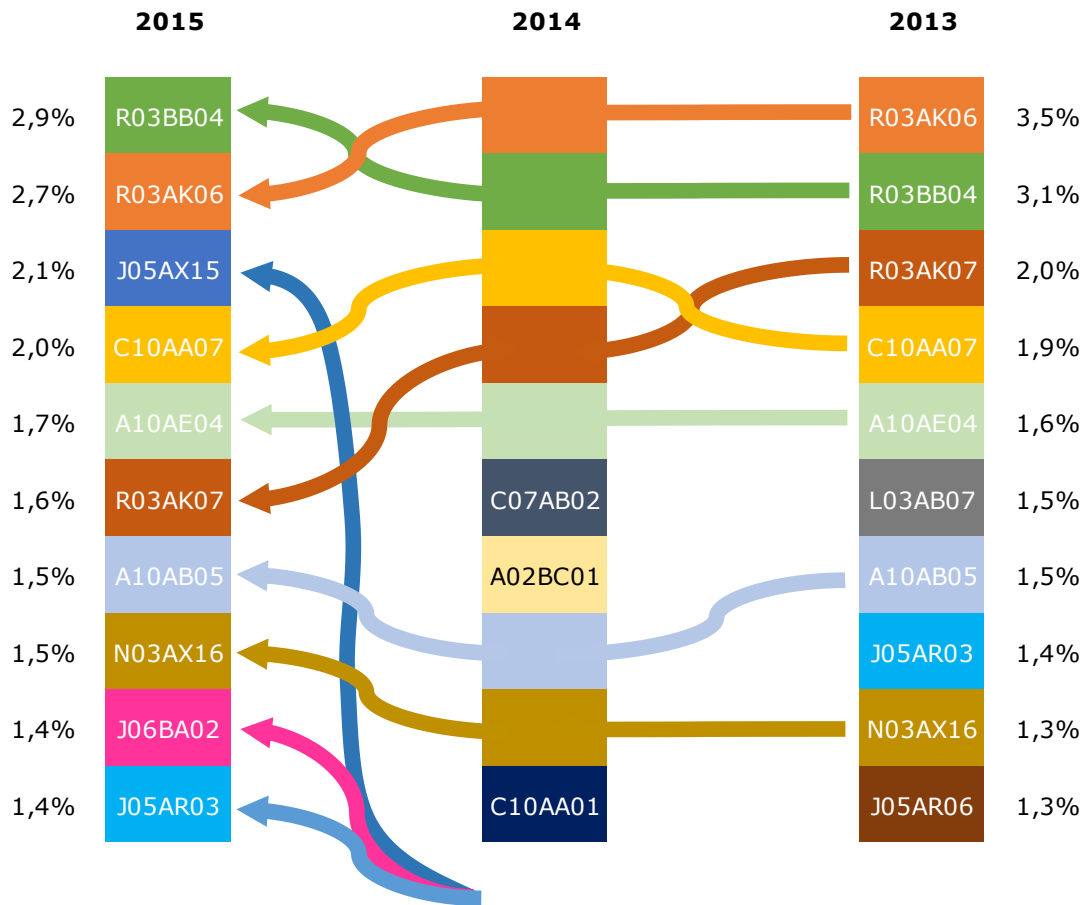

Figuur 4.1: Uitsplitsing van de kosten en het verbruik in percentages per ATC-groep voor de extramurale farmacie in 2015. Links geeft een verdeling van de kosten weer in percentages met de afleverkosten als aparte post. Rechts geeft de verdeling in DDD's in percentages weer. Beiden zijn van toepassing voor 2015.

Daarnaast is de top10 medicatie met de grootste kosten voor 2015 weergegeven (tabel 4.6) en zijn de kosten van deze medicatie voor de jaren 2013 en 2014 weergegeven. Het gaat hier met name om middelen voor astma/COPD (R03 codes) en diabetes gerelateerde medicatie (A10 codes). In figuur 4.2 staat de top 10 voor elk van de drie jaren met het percentage van de totale kosten van dat jaar. Kosten van de top10 zijn exclusief afleverkosten. De grootste stijger is Sofosbuvir voor chronische hepatitis C welke in 2013 nog niet vergoed werd en in 2015 het op 2 na hoogste kostenbeslag per middel had.

Tabel 4.6: Top 10 duurste medicatie van 2015 en de lasten van deze extramurale geneesmiddelen in 2013 en 2014 exclusief afleverkosten.

Middel	ATC-code	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Tiotropium bromide	R03BB04	€92.215.397	€90.035.159	€88.093.328	€83.646.900	-4%
Salmeterol	R03AK06	€105.046.808	€94.653.291	€83.974.993	€68.278.614	-20%
Sofosbuvir	J05AX15		€2.039.030	€65.551.418	€44.893.471	
Rosuvastatin	C10AA07	€57.261.238	€59.920.860	€62.084.937	€68.516.205	8%
Insuline Glargine	A10AE04	€48.086.501	€49.736.885	€52.752.009	€52.632.507	10%
Formoterol	R03AK07	€59.617.313	€55.590.081	€49.616.913	€44.282.647	-17%
Insuline Aspart	A10AB05	€44.505.132	€45.067.526	€45.624.508	€46.809.575	3%
Pregabalin	N03AX16	€39.410.124	€42.656.325	€45.129.547	€33.439.303	15%
Immunoglobuline	J06BA02	€31.798.385	€36.909.693	€43.121.399	€50.329.060	36%
Truvada	J05AR03	€42.380.604	€43.414.532	€41.814.066	€37.865.420	-1%

Figuur 4.2: Top 10 duurste extramurale geneesmiddelen van 2015, 2014 en 2013 in percentage van de totale kosten.

5 Verpleging en Verzorging (Rubriek 3)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de verpleging en verzorging zijn per 2015 overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw. Deze rubriek zit dus voor het eerst dit jaar in deze publicatie. In 2015 waren de lasten €3,1 miljard.

5.1 Bekostiging van de verpleging en verzorging

Rubriek 3 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de wijkverpleegkundige zorg in Nederland. Dit is zorg die via wijkverpleegkundigen verstrekt wordt en welke valt onder de dekking van het basispakket van de Zvw. Er geldt voor de wijkverpleging geen eigen risico. Verzekeraars waren volledig risicodragend voor deze categorie. De NZa stelt jaarlijks maximum tarieven vast binnen de wijkverpleging. Ten tijde van 2015 waren er daarnaast twee prestaties met een vrij tarief: 'Wijkgericht werken' en 'Onderlinge dienstverlening'. Naast de Zvw, is er ook wijkverpleging onder de Wlz mogelijk, wanneer een verzekerde een Wlz-indicatie heeft.

In 2015 waren de lasten voor de verpleging en verzorging onder de Zvw €3,1 miljard volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat.

Voor deze rubriek geldt dat deze pas sinds 2015 onder de Zvw valt en er dus ook pas declaraties beschikbaar zijn vanaf 2015. Dit betekent dat verdere uitsplitsingen in dit hoofdstuk alleen gedaan kunnen worden voor de jaren 2015 en 2016.

Tabel 5.1: Totale lasten Verpleging & Verzorging (530) voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015 ^a	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Verpleging & Verzorging (530)			€3.102,8	€3.213,6	
Totaal			€3.102,8	€3.213,6	

5.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

Behalve de overheveling in 2015 naar de Zvw zijn er geen grote wijzigingen in 2015.

5.3 Uitsplitsing van de zorglasten verpleging en verzorging

Zoals te verwachten valt, liggen de grootste gemiddelde kosten bij de oudere leeftijdscategorieën (zie tabel 5.2). Daarnaast liggen de lasten voor de vrouwen hoger dan voor de mannen (€241 vs €126). Ongeveer twee derde van de kosten komt voor rekening van de verpleging (€2 miljard in 2015). De tweede post is de verzorging (€0,8 miljard in 2015) (zie tabel 5.3).

Tabel 5.2: Gemiddelde lasten Verpleging & Verzorging (530) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€184	€191	
Leeftijd					
0-4 jaar			€43	€50	
5-18 jaar			€20	€20	
18-44 jaar			€12	€14	
45-64 jaar			€69	€76	
65-74 jaar			€270	€277	
75-84 jaar			€1.065	€1.053	
85 jaar en ouder			€3.274	€3.314	
Geslacht					
Man			€126	€132	
Vrouw			€241	€248	

Tabel 5.3: Uitsplitsing van de lasten voor Verpleging & Verzorging (530) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Verpleging							€1.974,2	€117,0	€4		€1.757,0	€103,6	€4
Verzorging							€776,5	€46,0	€6		€701,5	€41,4	€6
PGB (Zvw)							€310,6	€18,4	€2		€310,7	€18,3	€2
Overig							€41,4	€2,5	€5		€33,3	€2,0	€5
Exp. bekostiging							€0,0	€0,0			€430,2	€25,4	€4
Totaal							€3.103	€183,9	€4		€3.233	€190,7	€4

PGB: Persoonlijk Gezondheidsbudget

Tabel 5.4: Uitsplitsing van de aantallen voor Verpleging & Verzorging (530) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdejaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerdejaar
Verpleging					505.787.737	29,97		466.423.671	27,51
Verzorging					127.881.681	7,58		119.492.496	7,05
PGB (Zvw)					126.788.878	7,51		134.038.033	7,91
Overig					9.132.779	0,54		6.531.641	0,39
Exp. bekostiging					0	0,00		96.486.939	5,69
Totaal					768.294.351	45,53		822.213.097	48,50

PGB: Persoonlijk Gezondheidsbudget

6 Mondzorg (Rubriek 4)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de mondzorg zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 6,2%, wat neerkomt op een stijging van ongeveer €43 miljoen. Door het experiment met vrije tarieven in 2012, fluctueren de lasten gedurende deze en het volgende jaar (2013), wat een vergelijking lastig maakt. In 2014 lijken de kosten weer te stabiliseren.

6.1 Bekostiging van de mondzorg

Rubriek 4 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de mondzorg in Nederland. Dit is alle zorg die tandartsen leveren voor jeugdigen en volwassenen en welke vallen onder de dekking van het basispakket van de Zvw. Voor mondzorg geldt zowel een eigen risico als een eigen bijdrage, waarbij de laatste afhankelijk is van de behandeling.

In 2015 waren de lasten voor de mondzorg onder de Zvw €742 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat, exclusief eigen bijdrage. In 2013 €699 miljoen en in 2014 €743 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 6,2% gestegen. Na het stopzetten van het experiment met vrije tarieven begin 2013 zijn de lasten gedaald met 3,1%, waarna in 2014 de lasten weer gestegen zijn met 6,3%. Verzekeraars waren volledig risicodragend voor deze categorie.

Sinds 2013 stelt de NZa weer maximum tarieven vast (na stopzetting van het experiment vrije prijsvorming mondzorg in 2012). Vanaf 2013 vallen de tarieven daarmee ook weer onder de beleidsregel Indexering en worden elk jaar de tarieven gecorrigeerd voor economische groei^{14,15}. Voor de periode 2013 t/m 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa met 2% gedaald zijn door indexatie (dit komt met name door een 6% daling van 2014 naar 2015).

Tabel 6.1: Totale lasten Mondzorg in 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Kosten volwassenen (560.1)	€212,2	€217,9	€209,9	€207,8	-1,1%
Kosten jeugdigen (560.2)	€362,1	€389,7	€402,2	€412,5	11,1%
Kosten prothesen (561)	€124,6	€135,1	€130,1	€134,2	4,4%
Totaal	€698,9	€742,8	€742,1	€754,5	6,2%

6.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

Er zijn in de periode 2013-2015 geen belangrijke wijzigingen meer geweest voor deze rubriek.

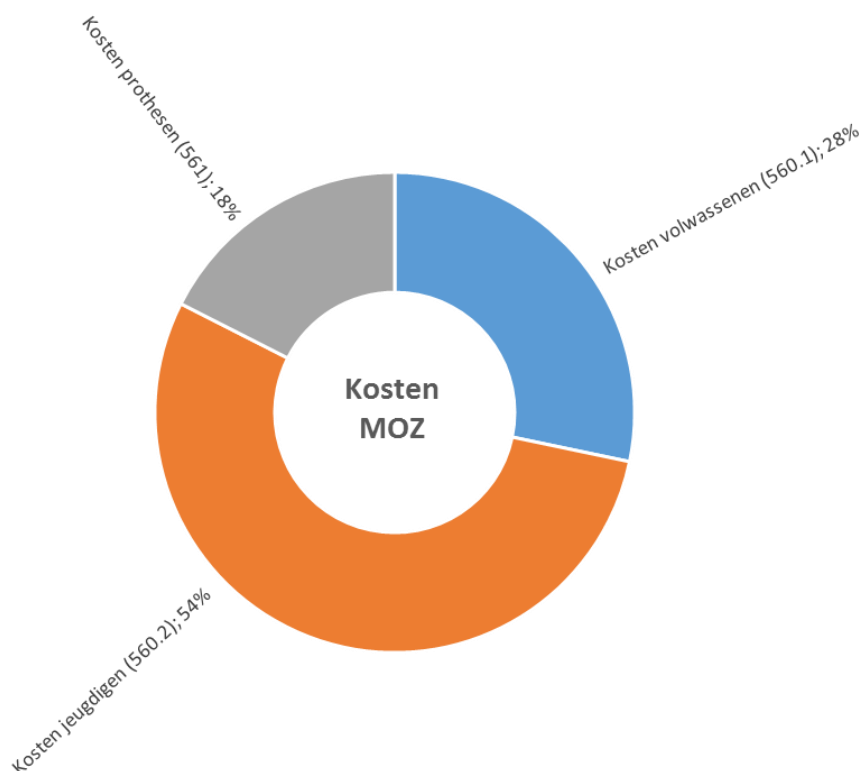
¹⁴ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

¹⁵ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijsindexcijfers/>

6.3 Uitsplitsing van de zorglasten mondzorg

De kostenverzamelstaat maakt onderscheid tussen drie categorieën. Lasten voor volwassenen (560.1), jeugdigen (tot 18 jaar) (560.2) en gebitsprothesen (561) (figuur 6.1). De indeling van deze categorieën door de verzekeraars lijkt niet overeen te komen met de declaraties. De lasten voor categorie 561 lijken te hoog verantwoord te worden in de jaarstaat in vergelijking met de declaraties en de lasten voor 560.1 te laag. Er is daarom voor gekozen om in de uitsplitsingen te corrigeren voor de algemene correctie van de hele rubriek en niet voor de specifieke jaarstaatcijfers (zie appendix 1-3).

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 5,4% gestegen: van €41,7 in 2013 naar €44,0 in 2015 (zie tabel 6.2). Deze stijging is iets lager dan de stijging in de totale lasten (6,2%). De stijging is met name terug te zien bij de jonge leeftijdscategorieën (tot 45 jaar) en de aller oudsten (85+). De grootste stijging wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 18-44 jaar (12,9%) en de grootste daling bij de leeftijdscategorie 45-64 jaar (-7,3%). Als we kijken tussen 2013 en 2014 zien we dat de gemiddelde lasten per verzekerde met 6,0% gestegen zijn (vergelijkbaar met de stijging van 6,2% voor de totale lasten). Ook hier moet rekening gehouden worden met de indexatie op de maximumtarieven van de NZa van -2%.

Figuur 6.1: Verdeling van de lasten over de drie categorieën voor het jaar 2015.

Tabel 6.2: Gemiddelde lasten mondzorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€41,7	€44,2	€44,0	€44,4	5,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€25,8	€28,8	€30,4	€32,0	17,8%
5-18 jaar	€130,8	€141,0	€145,3	€148,9	11,1%
18-44 jaar	€6,9	€7,6	€7,8	€7,8	12,9%
45-64 jaar	€29,5	€29,5	€27,4	€26,7	-7,3%
65-74 jaar	€61,4	€62,2	€58,7	€57,6	-4,4%
75-84 jaar	€59,1	€63,3	€61,1	€62,7	3,5%
85 jaar en ouder	€34,5	€38,0	€38,0	€38,5	10,2%
Geslacht					
Man	€41,8	€44,3	€44,2	€44,9	5,8%
Vrouw	€41,6	€44,1	€43,7	€43,9	5,1%

6.4 Uitsplitsing en verdieping categorie 560.1 – Kosten van mondzorg voor volwassenen

De categorie 560.1 bevat alle lasten gemaakt voor volwassenen (18 jaar en ouder in het verantwoordingsjaar), behalve de lasten voor volledige kunstgebitten en de bijbehorende materiaal- en techniekkosten die onder 561 verantwoord zijn. De kosten zijn onderverdeeld in overige zorgproducten (OZP's) en de categorieën zoals omschreven in de NZa tariefbeschikking.¹⁶ De indeling van deze categorie lijkt niet bij alle verzekeraars goed te gaan wat leidt tot verantwoorde jaarstaatscijfers die wij niet kunnen reproduceren met de declaraties. Er is daarom gecorrigeerd met een algemene correctie waardoor de totalen niet optellen tot het totaal in de jaarstaat.

Tussen 2013 en 2015 zijn de lasten van deze categorie gedaald met 0,8%. De grootste procentuele stijging (buiten de OZP's) is te zien voor kaakgewrichten (51%). In absolute termen is de subrubriek foto's het hardst gestegen (2,4 miljoen) (zie tabel 6.3). De gemiddelde lasten per verzekerde lieten een stijging zien (0,8%). De grootste stijging zat bij de 85 plussers (22,6%) (zie tabel 6.5).

¹⁶ NZa. Tariefbeschikking Tandheelkundige zorg - TB/REG-18609-01.

Tabel 6.3: Uitsplitsing van de lasten voor mondzorg voor volwassenen (560.1) voor de jaren 2013-2015.

	2013 -	Per	Per	2014 -	Per	Per	2015 -	Per	Per	Δ13-15		2016 -	Per	Per
	Kosten	verzekerd	prestatie	Kosten	verzekerd	prestatie	Kosten	verzekerd	prestatie	Miljoenen	%	Kosten	verzekerd	prestatie
	Miljoenen	Euro's	Euro's	Miljoenen	Euro's	Euro's	Miljoenen	Euro's	Euro's	Miljoenen		Miljoenen	Euro's	Euro's
OZP's kaakchirurgie	€0,1	€0,0	€128,6	€1,4	€0,1	€49,4	€3,2	€0,2	€85,1	€3,1		€0,0	€0,0	
OZP's beeldvorming	€0,0	€0,0	€75,1	€0,0	€0,0	€54,0	€0,0	€0,0	€113,3	€0,0		€0,0	€0,0	
OZP's diagnostiek	€0,0	€0,0	€16,6	€0,0	€0,0	€7,5	€1,1	€0,1	€4,9	€1,1		€0,0	€0,0	
OZP's overig	€2,3	€0,1	€19,7	€2,0	€0,1	€15,6	€0,6	€0,0	€1,6	-€1,6	-72,3%	€0,8	€0,0	€14,7
Verdoving	€0,6	€0,0	€7,9	€0,7	€0,0	€8,4	€0,8	€0,0	€9,6	€0,2	33,3%	€0,8	€0,0	€10,1
Consultatie / diagnostiek	€0,2	€0,0	€0,4	€0,2	€0,0	€0,4	€0,2	€0,0	€0,5	€0,1	41,5%	€0,2	€0,0	€0,5
Wortelkanaal	€0,0	€0,0	€0,8	€0,1	€0,0	€1,1	€0,0	€0,0	€0,7	€0,0	8,7%	€0,1	€0,0	€1,0
Kaakgewrichten	€1,6	€0,1	€112,9	€2,5	€0,2	€144,2	€2,4	€0,1	€136,3	€0,8	50,5%	€3,1	€0,2	€150,0
Chirurgie	€0,0	€0,0	€0,4	€0,0	€0,0	€0,6	€0,0	€0,0	€0,5	€0,0	14,7%	€0,0	€0,0	€0,6
Implantaten	€163,1	€9,7	€321,5	€166,6	€9,9	€329,0	€156,0	€9,2	€316,9	-€7,2	-4,4%	€152,8	€9,0	€351,8
Preventieve mondzorg	€0,0	€0,0	€0,1	€0,1	€0,0	€0,1	€0,1	€0,0	€0,1	€0,0	43,1%	€0,1	€0,0	€0,1
Kunstgebitten	€10,7	€0,6	€24,4	€12,2	€0,7	€25,3	€12,3	€0,7	€25,4	€1,6	15,4%	€13,5	€0,8	€26,6
Kronen/bruggen	€1,9	€0,1	€261,3	€2,2	€0,1	€264,3	€1,8	€0,1	€250,7	-€0,1	-4,9%	€1,8	€0,1	€236,5
Tandvlees	€0,1	€0,0	€1,5	€0,1	€0,0	€1,9	€0,1	€0,0	€1,7	€0,0	15,4%	€0,1	€0,0	€1,6
Uurtarief	€2,5	€0,1	€21,7	€2,6	€0,2	€21,7	€2,9	€0,2	€22,9	€0,4	15,4%	€2,9	€0,2	€20,9
Vullingen	€0,4	€0,0	€0,9	€0,4	€0,0	€1,0	€0,4	€0,0	€1,6	€0,0	9,7%	€0,4	€0,0	€1,8
Fotos	€34,0	€2,0	€26,8	€34,4	€2,0	€26,2	€36,4	€2,2	€26,6	€2,4	7,2%	€36,7	€2,2	€27,1
Abonnementen	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0		€0,0	€0,0		€0,0		€0,0	€0,0	
Overig	€5,0	€0,3	€2,4	€6,0	€0,4	€2,7	€5,8	€0,3	€2,4	€0,8	15,8%	€6,2	€0,4	€2,9
Totaal	€222,5	€13,3	€52,5	€231,6	€13,8	€51,1	€224,3	€13,3	€45,1	€1,8	0,8%	€219,4	€12,9	€50,5

Tabel 6.4: Uitsplitsing van de aantallen voor categorie 560.1 voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
OZP's kaakchirurgie	1.090	0,0	27.813	0,0	37.696	0,0	36.606		11	0,0
OZP's beeldvorming	17	0,0	653	0,0	223	0,0	206		0	0,0
OZP's diagnostiek	60	0,0	2.902	0,0	231.998	0,0	231.938		0	0,0
OZP's overig	114.404	0,0	131.207	0,0	378.257	0,0	263.853	231%	51.728	0,0
Verdoving	79.421	0,0	82.360	0,0	87.363	0,0	7.942	10,0%	78.465	0,0
Consultatie / diagnostiek	379.085	0,0	408.362	0,0	427.309	0,0	48.224	12,7%	420.444	0,0
Wortelkanaal	60.487	0,0	65.312	0,0	68.338	0,0	7.851	13,0%	63.247	0,0
Kaakgewrichten	14.187	0,0	17.537	0,0	17.699	0,0	3.512	24,8%	20.546	0,0
Chirurgie	58.566	0,0	57.156	0,0	55.444	0,0	-3.122	-5,3%	52.326	0,0
Implantaten	507.441	0,0	506.422	0,0	492.221	0,0	-15.220	-3,0%	434.298	0,0
Preventieve mondzorg	641.073	0,0	731.780	0,0	804.438	0,0	163.365	25,5%	833.871	0,0
Kunstgebitten	436.827	0,0	480.431	0,0	484.281	0,0	47.454	10,9%	506.439	0,0
Kronen / bruggen	7.388	0,0	8.170	0,0	7.326	0,0	-62	-0,8%	7.410	0,0
Tandvlees	64.209	0,0	63.089	0,0	63.523	0,0	-686	-1,1%	62.719	0,0
Uurtarief	113.991	0,0	120.951	0,0	124.919	0,0	10.928	9,6%	141.006	0,0
Vullingen	436.554	0,0	453.977	0,0	257.920	0,0	-178.634	-40,9%	243.456	0,0
Fotos	1.269.057	0,1	1.311.974	0,1	1.370.664	0,1	101.607	8,0%	1.354.939	0,1
Abonnementen	1	0,0	0	0,0	0	0,0	-1	-100,0%	0	0,0
Overig	51.645	0,0	60.582	0,0	66.562	0,0	14.917	28,9%	74.600	0,0
Totaal	4.235.503	0,3	4.530.678	0,3	4.976.181	0,3	740.678	17,5%	4.345.505	0,3

Tabel 6.5: Gemiddelde lasten volwassenen mondzorg (560.1) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€13,3	€13,8	€13,4	€13,1	0,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,0	€0,0	€0,1	€0,2	
5-18 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
18-44 jaar	€4,5	€5,0	€5,2	€5,0	13,4%
45-64 jaar	€19,7	€19,6	€18,1	€17,1	-8,4%
65-74 jaar	€41,7	€41,9	€39,5	€37,7	-5,2%
75-84 jaar	€34,5	€37,3	€36,3	€37,0	5,3%
85 jaar en ouder	€12,5	€14,6	€15,4	€15,2	22,6%
Geslacht					
Man	€12,5	€13,0	€12,5	€12,3	0,2%
Vrouw	€14,0	€14,6	€14,0	€13,5	0,0%

6.5 Uitsplitsing en verdieping categorie 560.2 – Kosten van mondzorg voor jeugdigen

De categorie 560.2 bevat alle lasten gemaakt voor de jeugdigen (17 jaar en jonger in het verantwoordingsjaar). Vanaf 2011 ligt de leeftijdsgrens voor vergoeding uit het basispakket op 18 jaar. De kosten zijn onderverdeeld in OZP's en de categorieën zoals die omschreven zijn in de tariefbeschikking van de NZa.

Tussen 2013 en 2015 zijn de lasten van deze categorie gestegen met 11,1%. De grootste procentuele stijging is te zien voor de uurtarieven (48,2%). In absolute kosten is de categorie preventieve mondzorg het hardst gestegen (17,1 miljoen) (zie tabel 6.6). De gemiddelde lasten per verzekerde stegen iets minder hard (10,4%). De meeste kosten worden gemaakt tussen 5-18 jaar (€145,7 per verzekerde) en deze stegen met 11,1% sinds 2013 (zie tabel 6.8).

Tabel 6.6: Uitsplitsing van de kosten voor mondzorg voor jeugdigen (560.2) voor de jaren 2013-2015.

	2013 -	Per	Per	2014 -	Per	Per	2015 -	Per	Per	Δ13-15		2016 -	Per	Per
	Kosten	verzekerde- jaar	prestatie	Kosten	verzekerde- jaar	prestatie	Kosten	verzekerde- jaar	prestatie	Miljoenen euro's	%	Kosten	verzekerde- jaar	prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
OZP's beeldvorming	€0,00	€0,00	€25,18	€0,00	€0,00	€37,11	€0,0	€0,0	€132,2	€0,0		€0,0	€0,0	€0,0
OZP's diagnostiek	€0,00	€0,00	€9,00	€0,00	€0,00	€7,06	€0,04	€0,00	€6,34	€0,04		€0,00	€0,00	€0,04
OZP's overig	€0,56	€0,03	€12,01	€0,74	€0,04	€14,26	€0,17	€0,01	€5,13	-€0,39	-70%	€0,17	€0,01	€0,17
Verdoving	€9,51	€0,57	€19,16	€10,47	€0,62	€20,37	€11,17	€0,66	€20,84	€1,67	17,6%	€12,14	€0,72	€11,17
Consultatie / diagnostiek	€88,68	€5,29	€21,22	€93,55	€5,57	€21,89	€90,93	€5,39	€21,16	€2,25	2,5%	€89,57	€5,28	€90,93
Wortelkanaal	€6,63	€0,40	€42,87	€7,04	€0,42	€43,10	€7,01	€0,42	€40,68	€0,38	5,8%	€7,05	€0,42	€7,01
Kaakgewrichten	€0,90	€0,05	€80,43	€1,06	€0,06	€80,00	€1,22	€0,07	€79,08	€0,32	35,6%	€1,49	€0,09	€1,22
Chirurgie	€12,29	€0,73	€40,67	€13,00	€0,77	€42,08	€12,76	€0,76	€40,49	€0,47	3,8%	€12,73	€0,75	€12,76
Implantaten	€2,88	€0,17	€8,59	€3,82	€0,23	€9,59	€3,93	€0,23	€10,21	€1,05	36,5%	€3,82	€0,23	€3,93
Preventieve mondzorg	€98,31	€5,87	€16,01	€110,06	€6,55	€16,11	€115,42	€6,84	€15,23	€17,11	17,4%	€123,94	€7,31	€115,42
Kunstgebitten	€0,14	€0,01	€93,25	€0,15	€0,01	€92,36	€0,13	€0,01	€91,97	-€0,01	-5,1%	€0,14	€0,01	€0,13
Kronen / bruggen	€0,92	€0,05	€113,41	€1,02	€0,06	€104,36	€1,02	€0,06	€84,37	€0,11	11,9%	€1,27	€0,07	€1,02
Tandvlees	€2,34	€0,14	€33,08	€2,67	€0,16	€33,85	€2,92	€0,17	€34,62	€0,58	24,8%	€3,21	€0,19	€2,92
Uurtarief	€0,82	€0,05	€20,49	€0,96	€0,06	€18,78	€1,22	€0,07	€17,89	€0,40	48,2%	€1,45	€0,09	€1,22
Vullingen	€102,18	€6,10	€21,56	€105,17	€6,26	€21,97	€110,92	€6,57	€30,49	€8,74	8,6%	€110,19	€6,50	€110,92
Foto's	€30,79	€1,84	€20,95	€33,63	€2,00	€21,71	€35,56	€2,11	€21,38	€4,77	15,5%	€36,35	€2,14	€35,56
Abonnementen	€0,00	€0,00		€0,00	€0,00		€0,00	€0,00		€0,00		€0,00	€0,00	€0,00
Overig	€5,14	€0,31	€34,89	€6,40	€0,38	€51,63	€7,38	€0,44	€56,93	€2,24	43,5%	€7,77	€0,46	€7,38
Totaal	€362,09	€21,61	€20,00	€389,75	€23,19	€20,39	€402,16	€23,83	€21,28	€40,07	11,1%	€411,29	€24,26	€402,16

Tabel 6.7: Uitsplitsing van de aantallen voor mondzorg voor jongeren (560.2) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
OZP's beeldvorming	2	0,0	112	0,0	15	0,0	13	650,0%	0	0,0
OZP's diagnostiek	25	0,0	684	0,0	6.134	0,0	6.109		0	0,0
OZP's overig	46.873	0,0	52.049	0,0	32.741	0,0	-14.132	-30,1%	51.728	0,0
Verdoving	496.066	0,0	513.854	0,0	536.121	0,0	40.055	8,1%	78.465	0,0
Consultatie / diagnostiek	4.179.190	0,2	4.273.553	0,3	4.297.678	0,3	118.488	2,8%	420.444	0,0
Wortelkanaal	154.594	0,0	163.384	0,0	172.322	0,0	17.728	11,5%	63.247	0,0
Kaakgewrichten	11.194	0,0	13.220	0,0	15.437	0,0	4.243	37,9%	20.546	0,0
Chirurgie	302.174	0,0	308.917	0,0	315.044	0,0	12.870	4,3%	52.326	0,0
Implantaten	335.255	0,0	397.925	0,0	385.148	0,0	49.893	14,9%	434.298	0,0
Preventieve mondzorg	6.139.045	0,4	6.833.290	0,4	7.576.696	0,4	1.437.651	23,4%	833.871	0,0
Kunstgebitten	1.472	0,0	1.574	0,0	1.417	0,0	-55	-3,7%	506.439	0,0
Kronen / bruggen	8.069	0,0	9.801	0,0	12.139	0,0	4.070	50,4%	7.410	0,0
Tandvlees	70.814	0,0	78.969	0,0	84.463	0,0	13.649	19,3%	62.719	0,0
Uurtarief	40.228	0,0	51.055	0,0	68.288	0,0	28.060	69,8%	141.006	0,0
Vullingen	4.740.134	0,3	4.787.713	0,3	3.638.195	0,2	-1.101.939	-23,2%	243.456	0,0
Foto's	1.469.582	0,1	1.549.090	0,1	1.663.101	0,1	193.519	13,2%	1.354.939	0,1
Abonnementen	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0		0	0,0
Overig	147.391	0,0	124.033	0,0	133.048	0,0	-17.725	-12,0%	2.113.404	0,1
Totaal	18.142.108	1,1	19.159.223	1,1	18.937.987	1,1	792.546	4,4%	6.384.298	0,4

Tabel 6.8: Gemiddelde lasten jeugdige mondzorg (560.2) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€21,6	€23,3	€24,0	€24,5	11,1%
Leeftijd					
0-4 jaar	€25,9	€28,8	€30,4	€31,8	17,4%
5-18 jaar	€131,1	€141,1	€145,7	€148,9	11,1%
18-44 jaar	€1,1	€1,2	€1,4	€1,4	26,6%
45-64 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
65-74 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
75-84 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
85 jaar en ouder	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
Geslacht					
Man	€22,4	€24,1	€24,8	€25,2	10,4%
Vrouw	€20,8	€22,3	€22,9	€23,3	10,3%

6.6 Uitsplitsing en verdieping categorie 561 – Kosten van gebitsprothesen

De categorie 561 bevat alle lasten gemaakt voor uitneembare volledige prothetische voorzieningen voor de boven- of onderkaak voor verzekerde van 18 jaar en ouder. De uitsplitsing volgt de categorieën zoals die omschreven zijn in de tariefbeschikking van de NZa. De indeling van deze categorie lijkt niet bij alle verzekeraars goed te gaan wat leidt tot verantwoorde jaarstaatcijfers die wij niet kunnen reproduceren met de declaraties. Er is daarom gecorrigeerd met een algemene correctie waardoor de totalen niet optellen tot het totaal in de jaarstaat.

Tussen 2013 en 2015 is deze categorie gestegen met 1,1%. De meeste kosten in deze categorie worden gemaakt voor de volledige kunstgebitten (€70,6 miljoen) (zie tabel 6.9). De gemiddelde lasten per verzekerde zijn met 1,1% gestegen. De grootste stijgingen worden gevonden bij de ouderen leeftijdsgroepen vanaf 75 jaar.

Tabel 6.9: Uitsplitsing van de kosten voor gebitsprothesen (561) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Volledige kunstgebitten	€70,7	€4,2	€269,0	€73,7	€4,4	€274,0	€70,6	€4,2	€271,0	€-0,1	-0,2%	€73,4	€4,3	€278,0
Extra kosten	€9,2	€0,5	€37,2	€9,8	€0,6	€38,2	€9,3	€0,6	€36,5	€0,2	1,7%	€9,9	€0,6	€36,8
Overige kosten	€36,3	€2,2	€52,5	€38,2	€2,3	€55,1	€37,5	€2,2	€54,7	€1,2	3,3%	€39,1	€2,3	€55,9
Totaal	€116,1	€6,9	€96,8	€121,8	€7,2	€99,7	€117,4	€7,0	€97,7	€1,3	1,1%	€122,4	€7,2	€99,3

Tabel 6.10: Uitsplitsing van de aantallen voor gebitsprothesen (561) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	
Volledige kunstgebitten	262.752	0,0	269.071	0,0	260.379	0,0	-2.373	-0,9%	264.021	0,0
Extra kosten	245.716	0,0	257.937	0,0	255.148	0,0	9.432	3,8%	268.240	0,0
Overige kosten	691.418	0,0	694.167	0,0	685.702	0,0	-5.716	-0,8%	700.436	0,0
Totaal	1.199.886	0,1	1.221.175	0,1	1.201.229	0,1	1.343	0,1%	1.232.697	0,1

Tabel 6.11: Gemiddelde lasten volledige gebitsprothesen (561) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€6,9	€7,3	€7,0	€7,3	1,1%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
5-18 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	
18-44 jaar	€1,3	€1,4	€1,3	€1,3	-0,7%
45-64 jaar	€9,9	€10,0	€9,4	€9,6	-5,1%
65-74 jaar	€19,9	€20,4	€19,3	€19,9	-2,7%
75-84 jaar	€24,8	€26,0	€25,0	€25,7	0,8%
85 jaar en ouder	€22,0	€23,5	€22,7	€23,3	3,0%
Geslacht					
Man	€7,0	€7,3	€7,0	€7,3	1,0%
Vrouw	€6,9	€7,2	€6,9	€7,1	-0,3%

7 Verloskundige zorg (Rubriek 5)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de verloskundige zorg zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 9%, wat neerkomt op een stijging van ongeveer €17 miljoen. Deze stijging vond plaats tussen 2013 en 2014. In 2015 zijn de lasten weer gedaald. De post Verloskundige zorg door huisartsen is al jaren aan het dalen en maakt minder dan 1% uit van het totaal.

7.1 Bekostiging van de verloskundige zorg

Rubriek 5 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de verloskundige zorg in Nederland. Dit is alle zorg die via de verloskundige praktijken, geboortecentra en huisartsen verstrekt worden en welke vallen onder de dekking van het basispakket van de Zvw.

Voor de huisartsen en de verloskundige praktijken en geboortecentra zijn verschillende beleidsregels en tarieven van toepassing.^{17,18} Voor beiden is een prestatiebekostiging met maximumtarieven van toepassing. De hoogte van de tarieven van de verloskundige praktijken is gebaseerd op rekennormen per normpraktijk, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen basis verloskundige zorgprestaties en overige (aanvullende) verloskundige zorgprestaties. Tarieven kunnen worden onderscheiden in basis verloskundige zorg, overige verloskundige zorg en toeslagen. Voorbeelden van toeslagen zijn de toeslag voor achterstandswijken en HIV-screening. Maar ook de module geboortecentrum en module integrale geboortezorg vallen hieronder. De module geboortecentrum wordt niet meegenomen in deze rubriek maar in de kraamzorg (rubriek 12, hoofdstuk 13). Verloskundige zorg valt onder de basisverzekering en valt niet onder het verplichte eigen risico en hiervoor zijn geen eigen bijdragen van toepassing. Een uitzondering hierop is de combinatietest en bevalling zonder medische indicatie in geboortecentrum. Hiervoor gelden eigen bijdragen. Om de kosten en aantallen van deze rubriek in context te plaatsen zijn ook de aantallen geboortes en doodgeborenen na 24 weken toegevoegd (zie tabel 7.2).

Volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat waren de lasten voor de verloskundige zorg onder de Zvw in 2015 €216 miljoen (tabel 7.1). In 2013 waren de lasten €198 miljoen en in 2014 €269 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 8,6% gestegen. Verzekeraars waren volledig risicodragend voor de gehele categorie.

De kostenverzamelstaat maakte in 2015 onderscheid in de volgende onderliggende categorieën:

- 580 – Door verloskundigen
- 581 – Door huisartsen

Voor deze categorie geldt dat er pas declaraties beschikbaar zijn vanaf 2015. Dit betekent dat verdere uitsplitsingen in dit hoofdstuk alleen gedaan kunnen worden voor de jaren 2015 en 2016. Daarnaast is met name categorie 581 niet compleet in de declaraties (45% ontbreekt). Voor deze categorie is desalniettemin een uitsplitsing (zonder ophoging o.b.v. verschil met jaarstaat) gemaakt. Deze resultaten moeten echter met enige voorzichtigheid worden geïnterpreteerd. De uitsplitsing is gemaakt op basis van de omschrijvingen van de (NZa) prestatiecodes.

¹⁷ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Tariefbeschikking Huisartsenzorg en multidisciplinaire zorg 2015 – TB/CU-7089-04.

¹⁸ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Beleidsregel BR/CU-7109 Verloskunde.

Tabel 7.1: Totale lasten verloskundige zorg per categorie voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Kosten verloskunde (580)	€196,6	€267,4	€214,3	€218,9	9,0%
Kosten verloskunde (581)	€1,7	€1,5	€1,3	€4,0	-24,1%
Totaal	€198,3	€268,9	€215,6	€223,0	8,7%

De NZa stelt tarieven vast voor de zorgproducten binnen de verloskundige zorg, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{19,20}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat prestaties veranderen doordat bijvoorbeeld meerdere geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de tarieven van de NZa voor de basis verloskundige zorgprestaties met 7,1% zijn gestegen.^{21,22}

Tabel 7.2: Totale aantallen geboortes en doodgeborenen voor de jaren 2013-2015.²³

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Totaal levend geboren kinderen	171.341	175.181	170.510	172.520	-0,5%
Totaal doodgeboren na ≥24 weken	510	487	500	493	-2,0%
Totaal	171.851	175.668	171.010	173.013	-0,3%

7.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

Vanaf 2015 is voor de gehele verloskundige keten mogelijk om de module integrale geboortezorg te declareren. Voor 2015 werden een aantal experimenten met integrale bekostiging bekostigd via de beleidsregel innovatie.²⁴ De module kan alleen in rekening worden gebracht als er een overeenkomst is tussen de zorgaanbieder en zorgverzekeraar van de patiënt. Het maximumtarief van de module 'Integrale geboortezorg' bedraagt 10% van het tarief van de prestatie 'Volledige verloskundige zorg'.

Ook is het vanaf 2015 mogelijk om de prestatie Module bevalling met lachgassedatie in een geboortecentrum te declareren. Hiervoor is een overeenkomst tussen zorgaanbieder en zorgverzekering nodig. In 2015 werd voor €0,1 miljoen gedeclareerd op deze code.

7.3 Uitsplitsing van de zorglasten verloskundige zorg

Zoals te verwachten valt, liggen deze kosten volledige bij de vrouwen en met name in de leeftijdscategorie 18-44 jaar (zie tabel 7.3).

¹⁹ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

²⁰ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijsindexcijfers/>

²¹ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Tariefbeschikking TB/CU-7058-02 (2013)

²² Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Tariefbeschikking TB/CU-7100-01. (2015)

²³ Bron: CBS statline, geraadpleegd op 11 september 2018.

²⁴ Nederlandse Zorgautoriteit (NZa). Quickscan en beleidsbrief Integrale geboortezorg: samenwerking tussen de eerstelijns en tweedelijns zorgaanbieders. NZa: Utrecht; 2015.

Tabel 7.3: Niet gecorrigeerde gemiddelde lasten verloskundige zorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€13,7	€12,7	
Leeftijd					
0-4 jaar			€0,1	€0,1	
5-18 jaar			€0,2	€0,2	
18-44 jaar			€40,9	€38,0	
45-64 jaar			€0,0	€0,0	
65-74 jaar			€0,0	€0,0	
75-84 jaar			€0,0	€0,0	
85 jaar en ouder			€0,0	€0,0	
Geslacht					
Man			€0,0	€0,0	
Vrouw			€27,2	€25,1	

7.4 Door verloskundigen (580)

Deze categorie bevat kosten van verloskundige zorg geleverd door verloskundigen. De lasten onder deze categorie bevatten 99% van de totale rubriek. Een vergelijking over de tijd kan nog niet gemaakt worden, omdat declaraties van eerder jaren niet beschikbaar zijn.

De lasten liggen volledig bij de vrouwen. Gemiddeld per (vrouwelijke) verzekerde zijn de lasten in 2015 €27,1. De gemiddeld hoogste lasten vallen in de categorie 18-44 jaar (zie tabel 7.4). Volledige verloskunde zorg maakt het grootste deel van de lasten uit (zie tabel 7.5 en 7.6).

Tabel 7.4: Niet gecorrigeerde lasten verloskundige zorg (580) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€13,7	€12,6	
Leeftijd					
0-4 jaar			€0,1	€0,1	
5-18 jaar			€0,2	€0,2	
18-44 jaar			€40,7	€37,8	
45-64 jaar			€0,0	€0,0	
65-74 jaar			€0,0	€0,0	
75-84 jaar			€0,0	€0,0	
85 jaar en ouder			€0,0	€0,0	
Geslacht					
Man			€0,0	€0,0	
Vrouw			€27,1	€25,0	

Tabel 7.5: Uitsplitsing van de kosten voor verloskundige zorg (580). Niet gecorrigeerd.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Volledige verloskundige zorg							€126,8	€7,5	€1.296,8		€108,1	€6,4	€1.312,4
Volledige prenatale, natale en postnatale zorg							€28,49	€1,69	€319,94		€31,76	€1,87	€330,63
Niet-volledige prenatale, natale en postnatale zorg							€37,27	€2,21	€368,05		€34,37	€2,03	€361,47
Echo's							€13,51	€0,80	€37,87		€14,39	€0,85	€39,47
Screening							€22,57	€1,34	€90,00		€23,08	€1,36	€90,36
Integrale tarieven							€0,00	€0,00			€0,00	€0,00	
Overig							€1,98	€0,12	€46,58		€1,86	€0,11	€59,10
Totaal							€230,64	€13,67	€245,81		€213,50	€12,59	€230,87

Tabel 7.6: Uitsplitsing van de aantallen voor verloskundige zorg (580). Niet gecorrigeerd.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
Volledige verloskundige zorg					97.786	0,01		82.332	0,00
Volledige prenatale, natale en postnatale zorg					89.044	0,01		96.047	0,01
Niet-volledige prenatale, natale en postnatale zorg					101.265	0,01		95.074	0,01
Echo's					356.883	0,02		364.488	0,02
Screening					250.820	0,01		255.415	0,02
Integrale tarieven					0	0,00		0	0,00
Overig					42.492	0,00		31.399	0,00
Totaal					938.290	0,06		924.755	0,05

7.5 Door huisartsen (581)

Deze categorie bevat kosten van verloskundige zorg geleverd door huisartsen. De lasten onder deze categorie bevatten minder dan 1% van de totale rubriek. Verloskundige zorg door huisartsen in een verdwijnend verschijnsel, met steeds minder huisartsen die deze zorg nog zelf leveren. Een vergelijking over de tijd kan nog niet gemaakt worden, omdat declaraties van eerdere jaren niet beschikbaar zijn. Vanwege de onvolledige aanleveringen van declaraties in deze categorie, moeten de tabellen met een zekere voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

De lasten liggen logischerwijs volledig bij de vrouwen. Gemiddeld per (vrouwelijke) verzekerde zijn de lasten in 2015 €0,1. De gemiddeld hoogste lasten vallen in de categorie 18-44 jaar (zie tabel 7.7). Volledige verloskundige zorg maakt het grootste deel van de lasten uit (zie tabel 7.8 en 7.9).

Tabel 7.7: Niet gecorrigeerde gemiddelde lasten verloskundige zorg door huisartsen (581) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€0,1	€0,1	
Leeftijd					
0-4 jaar			€0,0	€0,0	
5-18 jaar			€0,0	€0,0	
18-44 jaar			€0,2	€0,2	
45-64 jaar			€0,0	€0,0	
65-74 jaar			€0,0	€0,0	
75-84 jaar			€0,0	€0,0	
85 jaar en ouder			€0,0	€0,0	
Geslacht					
Man			€0,0	€0,0	
Vrouw			€0,1	€0,1	

Tabel 7.8: Uitsplitsing van de kosten voor verloskundige zorg door huisartsen (581). Niet gecorrigeerd.

	2013 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerdelaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Volledige verloskundige zorg							€0,4	€0,0	€1.270,7		€0,4	€0,0	€1.286,2
Volledige prenatale, natale en postnatale zorg							€0,3	€0,0	€349,3		€0,4	€0,0	€341,1
Niet-volledige prenatale, natale en postnatale zorg							€0,0	€0,0	€218,3		€0,0	€0,0	€216,9
Echo's							€0,1	€0,0	€37,9		€0,1	€0,0	€39,8
Screening							€0,0	€0,0	€66,6		€0,0	€0,0	€55,7
Abortus							€0,1	€0,0	€419,4		€0,1	€0,0	€422,3
Overig							€0,1	€0,0	€418,0		€0,1	€0,0	€419,4
Totaal							€0,9	€0,1	€297,9		€1,0	€0,1	€303,0

Tabel 7.9: Uitsplitsing van de aantallen voor verloskundige zorg door huisartsen (581). Niet gecorrigeerd.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
Volledige verloskundige zorg					293	0,00		347	0,00
Volledige prenatale, natale en postnatale zorg					926	0,00		1.100	0,00
Niet-volledige prenatale, natale en postnatale zorg					42	0,00		63	0,00
Echo's					1.218	0,00		1.324	0,00
Screening					179	0,00		238	0,00
Abortus					240	0,00		253	0,00
Overig					241	0,00		257	0,00
Totaal					2.899	0,00		3.329	0,00

8 Medisch Specialistische Zorg (Rubriek 6)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de medisch specialistische zorg zijn van 2013 t/m 2015 gedaald met zo'n 1,2%, wat neerkomt op een daling van ongeveer €250 miljoen. Dit komt met name door de invoeringen van de DBC-duur verkorting, waardoor er een verschuiving van de verantwoording van een deel van de lasten plaatsvindt van 2015 naar 2016. Van 2015 naar 2016 zullen de kosten daardoor harder stijgen dan normaal. Met name de categorie voor de add-ons (612) stijgt harder dan de rest door de overheveling van dure geneesmiddelen uit de extramurale farmacie.

8.1 Bekostiging van de medisch specialistische zorg

Rubriek 6 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de medisch specialistische zorg in Nederland. Dit is alle zorg die via de ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra (ZBCs) en door (huisartsen)laboratoria in het kader van eerstelijns diagnostiek verstrekt worden en welke vallen onder de dekking van het basispakket van de Zvw. Voor de MSZ geldt boven op het eigen risico een eigen bijdrage voor een bevalling in het ziekenhuis zonder medische indicatie. Er gelden door de NZa vastgestelde maximum tarieven voor de categorieën 545, 610, 611, 612 en 613. Het b-segment (615) kent tarieven die vrij onderhandelbaar zijn. Voor categorie 612 geldt dat er speciale afspraken zijn voor sommige dure geneesmiddelen via het ministerie van VWS die niet verwerkt kunnen worden in deze cijfers omdat ze niet bekend zijn.

Tabel 8.1: Totale lasten MSZ per categorie voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015 ^a	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Honoraria Kaakchirurgie (545) ^b	€250,2	€194,2	€204,5	€212,4	-18,2%
Overige kosten ziekenhuiszorg (610)	€345,3	€348,5	€364,5	€371,5	5,6%
Overige kosten (611)	€927,4	€895,1	€960,3	€992,3	3,5%
Add-ons (612)	€2.412,9	€2.610,3	€2.731,6	€2.876,2	13,2%
A-segment Kosten (613) ^c	€2.696,0	€2.719,7	€2.674,7	€3.012,9	-0,8%
B-segment Kosten (615) ^c	€13.893,0	€14.046,2	€13.330,3	€14.326,4	-4,0%
Extramuraal werkende spec. in solopraktijk (619)	€20,8	€16,2	€26,5	€29,4	27,3%
Totaal	€20.545,5	€20.830,2	€20.292,3	€21.821,2	-1,2%

a) De inkorting van de DBC-duur die inging per 1 januari 2015, zorgt voor een verschuiving van de zorglasten van 2015 naar 2016, wat zorgt voor lagere lasten in 2015 in vergelijking met eerdere jaren en in vergelijking met 2016.

b) Vanaf 2015 is er geen onderscheid meer in honoraria en instellingskosten, het bedrag weergegeven voor 545 is het totaal voor de kaakchirurgie en dus hoger dan de vorige jaren.

c) Vanaf 2015 is er geen onderscheid meer in honoraria en instellingskosten.

Volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat waren de lasten voor de Medisch Specialistische Zorg (MSZ) onder de Zvw in 2015 €20.292 miljoen. In 2013 waren de lasten €20.555 miljoen en in 2014 €20.830 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 1,2% gedaald, wat met name komt door een daling in 2015 door de DBC-duur verkorting.²⁵ Zie ook figuur 8.1 voor de verdeling. Verzekeraars waren niet volledig risicodragend voor de gehele categorie, er vond in de jaren 2013-2015 nacalculatie plaats via de risicoverevening op een aantal soorten zorg binnen de MSZ. Onder andere op dure (wees) geneesmiddelen die overgeheveld werden vanuit de extramurale zorg naar de intramurale zorg en zogeheten expert-producten.

De kostenverzamelstaat maakte in 2015 onderscheid in de volgende onderliggende categorieën:

- 545 – Kosten in mondziekten en kaakchirurgie
- 610 – Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg
- 611 – Overige zorgproducten
- 612 – Kosten add-on's
- 613 – Kosten van DBC's a-segment
- 615 – Kosten van DBC's b-segment
- 619 – Kosten en honoraria extramuraal werkende specialisten

De NZa stelt maximum tarieven vast voor de zorgproducten binnen de MSZ, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{26,27}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat prestaties veranderen doordat bijvoorbeeld meerdere geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa voor deze categorie met 3% gestegen. Dit percentage is meer dan de totale daling van 1,1%. De maximum tarieven gelden voor de categorieën 545, 610, 611, 612 en 613.

8.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

In de periode 2013 tot en met 2015 hebben er een paar wijzigingen plaats gevonden in de medisch specialistische zorg. Een tweetal heeft betrekking op overheveling van bepaalde medicatie van de extramurale farmaceutische zorg naar de intramurale sector, waardoor de lasten eveneens verschuiven van rubriek 2 naar rubriek 6, Medisch Specialistische zorg en overheveling van bepaalde hulpmiddelen. Tevens is in 2013 de indeling van het Handboek Zorgverzekeraars Informatie Zvw veranderd voor wat betreft de MSZ. Voor de analyses hier hanteren we de indeling van 2015.

Overheveling dure geneesmiddelen 2014

Per 1 januari 2014 worden een aantal fertiliteitshormonen bij IVF-behandelingen alleen nog vergoed als onderdeel van de verstrekking medisch specialistische zorg. Het ziekenhuis kan de kosten van de meeste van deze middelen afzonderlijk declareren bij de zorgverzekeraar als add-on. Het gaat om 13 verschillende middelen. De verwachting was, dat ziekenhuizen beter in staat zijn met fabrikanten en leveranciers te onderhandelen over de inkoopprijs.

Overheveling hulpmiddelen 2014²⁸

Per 1 januari 2014 zijn de volgende hulpmiddelen overgeheveld naar de medisch specialistische zorg (zie ook hoofdstuk 10):

- Thuisdialyse apparatuur en toebehoren
- Toebehoren vacuümpomp
- Stemprothese

²⁵ Een verkorting van de doorlooptijd van een DBC-product heeft als gevolg dat een DBC minder lang kan doorlopen in het volgende jaar. Lasten van een DBC die doorloopt in het volgende jaar, worden nog verantwoord in het jaar dat de DBC werd geopend. Een verkorting zorgt dus voor een verschuiving van de verantwoording van een deel van de lasten naar het volgende jaar (2016) en dus voor een eenmalige dip in 2015. Zie ook: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-239385.pdf>.

²⁶ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

²⁷ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijnsindexcijfers/>

²⁸ <https://www.gipdatabank.nl/beleidsmaatregelen/hulpmiddelen/hulp-2014>

- Injectiemateriaal voor het toedienen van groei- en fertiliteitshormonen

Bekostiging eerstelijnsdiagnostiek²⁹

De bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek, inclusief trombosezorg, uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten is gewijzigd in de periode 2013 t/m 2015. De belangrijkste reden voor deze wijziging was het creëren van een gelijk speelveld tussen de belangrijkste aanbieders van eerstelijnsdiagnostiek: huisartsenlaboratoria, zelfstandige trombosediensten, ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra. Vanaf 2015 is de bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door deze aanbieders gelijk aan die van ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra: prestatiebekostiging met maximale tarieven. In Appendix 4 staat per jaar de bekostiging weergegeven. In het kort werd eerstelijnsdiagnostiek door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten in 2013 gefinancierd via een begrotingsfinanciering, waarbij via een opslag instellingen weerstandsvermogen konden opbouwen. Het jaar 2014 was een transitiejaar waarbij de zorg al werd gefinancierd met prestatiebekostiging, maar was er een transitieregeling waarbij instellingen werden gecompenseerd indien zij minder omzet hadden en mochten zij de helft van de extra omzet houden. Door deze wijzigingen hebben er ook wijzigingen plaatsgevonden in de te declareren prestaties. Een aantal declaratietitels, bijvoorbeeld het ordertarief huisartsenlaboratoria en trombotest zelfstandige trombosedienst, bestaan niet meer in 2014.

Bekostiging IC's³⁰

Ook per 1 januari 2014 is de bekostiging van IC producten aangepast met de invoering van een productstructuur. Grootste verandering is de verdwijning van opslagtarieven. Deze worden nu verdisconteerd in de IC-dag titels.

Overheveling dure geneesmiddelen 2015

Per 1 januari 2015 werden de laatste oncolytica overgeheveld vanuit de extramurale farmacie. Het ziekenhuis kan de kosten van de meeste van deze middelen afzonderlijk declareren bij de zorgverzekeraar als add-on. Het gaat om 32 verschillende middelen. De verwachting was, dat ziekenhuizen beter in staat zijn met fabrikanten en leveranciers te onderhandelen over de inkoopprijs.

Overheveling hulpmiddelen 2015³¹

Per 1 januari 2015 zijn de volgende hulpmiddelen overgeheveld naar de medisch specialistische zorg (zie ook hoofdstuk 10):

- Hulpmiddelen ter volledige of gedeeltelijke vervanging van de stembanden

Indeling Handboek 2015

Het Handboek 2015 is licht veranderd vanwege de invoering van integrale tarieven voor de DBC-producten. Vanaf dit jaar worden het a-segment en b-segment niet meer opgesplitst in instellingskosten en honoraria, maar als 1 integraal tarief. Dit betekent dat ook voor de jaren 2013-2014 deze indeling is gehanteerd om het vergelijkbaar te maken. Dit is ook van invloed op de kaakchirurgie (545).

8.3 Uitsplitsing van de zorglasten medisch specialistische zorg

De gemiddelde lasten medisch specialistische zorg zijn per verzekerde tussen 2013 en 2015 met 1,9% gedaald: van €1226 in 2013 naar €1203 in 2015 (zie tabel 8.2). Deze daling is iets hoger dan de daling in de totale lasten (-1,1%). De daling is terug te zien bij een deel van de leeftijdscategorieën. De grootste daling wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 45-64 jaar (-6%) en de grootste stijging bij de leeftijdscategorie 0-4 jaar (8,6%).

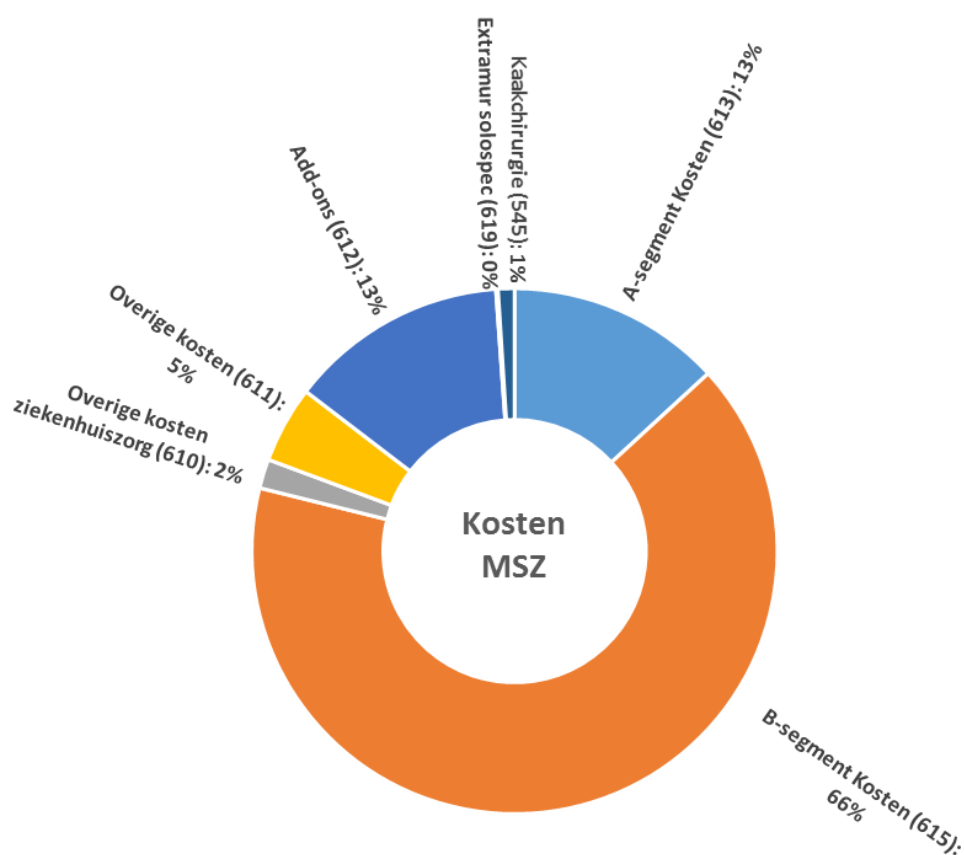
²⁹ <https://www.nza.nl/zorgonderwerpen/zorgonderwerpen/Eerstelijnsdiagnostiek/nieuws/918615/>

³⁰ NZa. Besluiten Zorgactiviteiten op nota, productstructuur IC, nadere regel MDS. CI/13/17c.

³¹ <https://www.gipdatabank.nl/beleidsmaatregelen/hulpmiddelen/hulp-2015>

Tabel 8.2: Gemiddelde lasten medisch specialistische zorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€1.226	€1.239	€1.203	€1.319	-1,9%
Leeftijd					
0-4 jaar	€1.046	€1.135	€1.136	€1.186	8,6%
5-18 jaar	€405	€417	€390	€439	-3,7%
18-44 jaar	€705	€698	€664	€717	-5,8%
45-64 jaar	€1.371	€1.348	€1.290	€1.421	-6,0%
65-74 jaar	€2.554	€2.561	€2.481	€2.705	-2,9%
75-84 jaar	€3.306	€3.357	€3.242	€3.515	-1,9%
85 jaar en ouder	€2.754	€2.821	€2.848	€3.060	3,4%
Geslacht					
Man	€1.181	€1.195	€1.165	€1.280	-1,4%
Vrouw	€1.270	€1.282	€1.239	€1.356	-2,4%

Figuur 8.1: Uitsplitsing van de kosten voor Rubriek 6 voor het jaar 2015.

8.4 Kosten Kaakchirurgie (545)

Deze categorie omvat kosten van de specialisten voor mondziekten en kaakchirurgie. De instellingskosten van deze specialisten werden tot 2015 verantwoord onder categorie 611, maar zijn voor een betere vergelijking ook voor de oudere jaren onder deze categorie gezet.

De kosten zijn met 18,2% gedaald over de drie jaren, wat met name komt door een daling van 18% van 2013 naar 2014 (zie tabel 8.3, 8.5 en 8.6). Deze daling wordt vermoedelijk mede veroorzaakt door een tariefdaling die de NZa heeft vastgesteld op basis van nieuw kostprijsonderzoek.³² Uitgesplitst naar verschillende leeftijdscategorieën is te zien dat de grootste daling zit bij de mensen van 18 tot 44 jaar (-23,1%), maar alle andere leeftijdscategorieën dalen ook (zie tabel 8.4). Daarnaast is ook voor deze categorie het effect van de DBC-duur verkorting van toepassing, welke zorgt voor eenmalige lagere kosten in 2015.

Tabel 8.3: Uitsplitsing van de lasten voor (honoraria + instelling) kaakchirurgie (545) voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Kaakchirurgie (545)	€250,2	€194,2	€204,5	€215,7	-18,2%
Totaal	€250,2	€194,2	€204,5	€215,7	-18,2%

Tabel 8.4: Gemiddelde totale lasten (honoraria + instelling) kaakchirurgie (545) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€14,9	€11,6	€12,1	€12,7	-18,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€1,2	€1,0	€1,2	€1,1	-1,1%
5-18 jaar	€8,2	€6,7	€7,8	€8,3	-5,3%
18-44 jaar	€19,9	€14,6	€15,3	€16,4	-23,1%
45-64 jaar	€15,7	€12,4	€12,6	€13,0	-19,7%
65-74 jaar	€16,1	€13,2	€13,8	€13,9	-14,5%
75-84 jaar	€12,7	€10,6	€11,3	€12,0	-10,9%
85 jaar en ouder	€7,1	€5,8	€6,8	€7,4	-3,9%
Geslacht					
Man	€14,5	€11,3	€11,9	€12,4	-18,4%
Vrouw	€15,3	€11,8	€12,4	€13,0	-19,2%

³² <https://www.nza.nl/publicaties/nieuws/Lagere-tarieven-in-deel-ziekenhuiszorg/>

Tabel 8.5: Uitsplitsing van de kosten voor (honoraria + instelling) kaakchirurgie (545) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Kaakchirurgie (545)	€250,2	€14,9	€113,3	€194,2	€11,6	€88,1	€204,5	€12,1	€102,4	€-45,6 -18%	€215,7	€12,7	€107,1
Totaal	€250,2	€14,9	€113,3	€194,2	€11,6	€88,1	€204,5	€12,1	€102,4	-€45,6 -18%	€215,7	€12,7	€107,1

Tabel 8.6: Uitsplitsing van de aantallen voor (honoraria + instelling) kaakchirurgie (545) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdejaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerdejaar
Kaakchirurgie (545)	2.207.353	0,1	2.203.895	0,1	1.996.594	0,1	-210.759 -9,5%	2.012.821	0,1
Totaal	2.207.353	0,1	2.203.895	0,1	1.996.594	0,1	-210.759 -9,5%	2.012.821	0,1

8.5 Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg (610)

Deze categorie bevat de kosten gemaakt door huisartsenlaboratoria en trombosediensten. Daarnaast worden betaling aan de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS) en de Stichting Kinderoncologie Nederland (SKION) hier verantwoord. Deze categorie omvat een deel van de eerstelijnsdiagnostiek in Nederland (categorie 611 bevat de rest van eerstelijnsdiagnostiek; dit betreft de eerstelijnsdiagnostiek welke is uitgevoerd door ziekenhuizen).

De bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek, inclusief trombosezorg, uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten is gewijzigd in de periode 2013 t/m 2015. Vanaf 2015 is de bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door deze aanbieders gelijk aan die van ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra: prestatiebekostiging met maximale tarieven. Vanwege de impact hiervan op de lasten is deze categorie lastig te vergelijken in de uitsplitsing over de jaren heen.

De gehele categorie is met 5,6% gestegen in lasten van 2013 naar 2015 (tabel 8.7). En gemiddeld per verzekerde zijn de kosten met 4,8% gestegen. De grootste procentuele stijging zit in de kosten voor tarieven (46%) en beeldvormende diagnostiek (41%). Uitgesplitst naar verschillende leeftijdscategorieën, dalen de kosten voor de leeftijden van 5 tot 45 jaar en voor de categorieën daarboven stijgen de kosten (zie tabel 8.8).

Tabel 8.7: Uitsplitsing van de kosten voor overige kosten ziekenhuiszorg (610) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Beeldvormend	€12,5	€0,7	€55,0	€12,1	€0,7	€57,6	€17,6	€1,0	€70,4	€5,16	41,3%	€18,6	€1,1	€71,3
Diagnostiek	€4,3	€0,3	€26,2	€4,9	€0,3	€36,6	€6,0	€0,4	€60,8	€1,65	38,2%	€6,0	€0,4	€60,3
Klinische chemie / Heematologie	€116,6	€7,0	€2,4	€89,0	€5,3	€1,8	€89,8	€5,3	€2,7	-€26,84	-23%	€92,8	€5,5	€2,6
Microbiologie / Parasitologie	€67,0	€4,0	€11,3	€55,8	€3,3	€10,2	€54,9	€3,3	€14,9	-€12,08	-18%	€55,2	€3,3	€14,4
Operatieve verrichtingen	€0,0	€0,0		€0,0	€0,0		€0,0	€0,0		€0,00		€0,0	€0,0	
Overige laboratorium activiteiten	€3,1	€0,2	€7,5	€2,4	€0,1	€2,9	€2,2	€0,1	€4,2	-€0,91	-29%	€2,1	€0,1	€13,6
Overige therapie	€3,1	€0,2	€117,8	€3,2	€0,2	€117,5	€3,7	€0,2	€147,7	€0,64	21,0%	€3,6	€0,2	€131,0
Pathologie	€6,9	€0,4	€44,3	€7,9	€0,5	€51,5	€8,5	€0,5	€78,1	€1,61	23,3%	€9,7	€0,6	€80,2
Trombosedienst	€33,7	€2,0	€192,8	€34,6	€2,1	€111,1	€43,4	€2,6	€8,8	€9,69	28,7%	€54,0	€3,2	€7,9
Tarieven	€74,9	€4,5	€7,8	€114,8	€6,8	€5,9	€109,1	€6,5	€5,8	€34,20	45,7%	€107,6	€6,3	€6,8
NTS	€19,3	€1,1	€3.817,2	€19,8	€1,2	€3.735,0	€24,1	€1,4	€4.186,6	€4,80	24,9%	€27,5	€1,6	€4.593,1
SKION	€3,9	€0,2	€1.123,9	€4,0	€0,2	€1.206,1	€5,1	€0,3	€1.388,5	€1,26	32,6%	€5,4	€0,3	€1.514,5
Totaal	€345,3	€20,6	€5,2	€348,5	€20,7	€4,5	€364,5	€21,6	€6,0	€19,19	5,6%	€382,5	€22,6	€6,1

NTS: Nederlandse Transplantatie Stichting; SKION: Stichting Kinderoncologie Nederland

Tabel 8.8: Gemiddelde lasten overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg(610) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€20,6	€20,7	€21,6	€22,6	4,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€6,6	€6,1	€6,8	€7,2	2,7%
5-18 jaar	€6,7	€6,3	€6,6	€6,8	-2,1%
18-44 jaar	€14,7	€13,5	€13,8	€14,3	-5,8%
45-64 jaar	€21,1	€20,4	€21,1	€21,8	0,1%
65-74 jaar	€40,0	€39,7	€40,7	€41,9	1,8%
75-84 jaar	€55,6	€61,7	€63,7	€65,7	14,5%
85 jaar en ouder	€70,0	€86,6	€90,7	€97,5	29,5%
Geslacht					
Man	€17,9	€17,9	€18,6	€19,3	3,8%
Vrouw	€23,2	€23,5	€24,5	€25,8	5,7%

Effecten van beleidswijzigingen

De effecten van de verandering van bekostiging van de eerstelijnsdiagnostiek, waarbij is overgestapt op prestatiebekostiging voor de eerstelijns diagnostische centra en de zelfstandige trombosediensten, zijn lastig te bepalen met deze cijfers. Door verandering van producten en tarieven is het niet mogelijk hier een eenduidige uitspraak te doen over mogelijke effecten.

8.6 Overige zorgproducten (611)

Deze categorie bevat de meeste van de overige zorgproducten (OZP's), behalve de add-ons (categorie 612) en een aantal uitzonderingen. Tevens werden tot 2015 onder deze categorie de instellingskosten van de kaakchirurgie verantwoord. Om een vergelijking over de jaren mogelijk te maken, is de 2015 definitie van het Handboek gebruikt om de eerdere jaren in te delen, wat betekent dat de instellingskosten van de kaakchirurgie naar 545 gegaan zijn.

Over de drie jaren zijn de kosten voor de gehele categorie gestegen met 3,5% (tabel 8.9 en tabel 8.10) Uitgesplitst naar verschillende leeftijdscategorieën, stijgen de kosten voor alle leeftijden (zie tabel 8.11). Met name bij de ouderen van 85+ stijgen de kosten hard (24,8%).

Tabel 8.9: Uitsplitsing van de kosten voor overige zorgproducten (611) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>		<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>
Beeldvormend	€191,4	€11,4	€62,4	€182,0	€10,8	€60,2	€196,7	€11,7	€68,1	€5,28	2,8%	€172,0	€10,1	€59,6
Diagnostiek	€24,2	€1,4	€83,0	€17,9	€1,1	€69,3	€20,5	€1,2	€63,4	-€3,71	-15,3%	€25,1	€1,5	€72,0
Overige IC activiteiten	€0,0	€0,0		€0,0	€0,0		€0,0	€0,0		€0,00		€0,0	€0,0	
Klinische chemie / Heematologie	€135,7	€8,1	€3,9	€120,6	€7,2	€3,5	€110,7	€6,6	€3,3	-€24,98	-18,4%	€96,3	€5,7	€2,7
Microbiologie / Parasitologie	€64,8	€3,9	€16,5	€57,7	€3,4	€16,5	€50,9	€3,0	€15,4	-€13,93	-21,5%	€45,4	€2,7	€13,2
Operatieve verrichtingen	€0,2	€0,0	€183,1	€0,3	€0,0	€214,9	€0,2	€0,0	€319,0	€0,02	11,5%	€0,2	€0,0	€383,4
Overige laboratorium activiteiten	€253,1	€15,1	€24,1	€268,4	€16,0	€24,7	€296,7	€17,6	€29,8	€43,59	17,2%	€302,1	€17,8	€31,7
Overige therapie	€8,0	€0,5	€171,8	€10,0	€0,6	€173,3	€11,8	€0,7	€170,7	€3,83	48,1%	€12,6	€0,7	€171,3
Pathologie	€2,7	€0,2	€150,5	€2,7	€0,2	€148,7	€21,7	€1,3	€91,0	€18,98	706%	€22,3	€1,3	€86,7
Trombosedienst	€21,4	€1,3	€89,1	€18,9	€1,1	€37,7	€32,9	€1,9	€15,3	€11,51	53,9%	€39,7	€2,3	€13,0
Tarieven	€95,3	€5,7	€12,6	€78,1	€4,6	€8,3	€83,7	€5,0	€8,2	-€11,62	-12,2%	€80,9	€4,8	€7,5
Stollingsfactor	€130,8	€7,8	€914,5	€138,5	€8,2	€935,0	€134,6	€8,0	€937,8	€3,85	2,9%	€132,0	€7,8	€922,2
Totaal	€927,4	€55,3	€15,4	€895,1	€53,3	€14,4	€960,3	€56,9	€15,4	€32,83	3,5%	€928,8	€54,8	€14,1

Tabel 8.10: Uitsplitsing van de aantallen voor overige zorgproducten (611) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
Beeldvormend	3.069.159	0,2	3.023.502	0,2	2.887.337	0,2	-181.822	-5,9%	2.885.972	0,2
Diagnostiek	291.382	0,0	257.751	0,0	322.931	0,0	31.549	10,8%	348.503	0,02
Overige IC activiteiten	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0		0	0,00
Klinische chemie / Heematologie	34.553.296	2,1	34.616.763	2,1	33.303.081	2,0	-1.250.215	-3,6%	35.352.666	2,09
Microbiologie / Parasitologie	3.922.703	0,2	3.501.468	0,2	3.300.005	0,2	-622.698	-15,9%	3.450.042	0,20
Operatieve verrichtingen	1.086	0,0	1.327	0,0	695	0,0	-391	-36,0%	513	0,00
Overige laboratorium activiteiten	10.487.962	0,6	10.865.834	0,6	9.965.738	0,6	-522.224	-5,0%	9.528.963	0,56
Overige therapie	46.413	0,0	57.688	0,0	69.192	0,0	22.779	49,1%	73.672	0,00
Pathologie	17.860	0,0	18.285	0,0	238.155	0,0	220.295	1233,5%	257.656	0,02
Trombosedienst	239.647	0,0	502.027	0,0	2.153.670	0,1	1.914.023	798,7%	3.056.975	0,18
Tarieven	7.587.130	0,5	9.360.008	0,6	10.230.510	0,6	2.643.380	34,8%	10.771.844	0,64
Stollingsfactor	143.021	0,0	148.086	0,0	143.562	0,0	541	0,4%	143.173	0,01
Totaal	60.359.659	3,6	62.352.739	3,7	62.397.975	3,7	2.050.351	3,4%	65.868.693	3,89

Tabel 8.11: Gemiddelde lasten overige zorgproducten (611) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€55,3	€53,3	€56,9	€54,8	2,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€65,2	€72,6	€73,1	€71,5	12,1%
5-18 jaar	€34,1	€34,5	€34,7	€33,2	1,7%
18-44 jaar	€47,3	€44,4	€46,8	€45,6	-1,1%
45-64 jaar	€54,5	€51,0	€53,8	€50,3	-1,3%
65-74 jaar	€79,3	€73,9	€80,3	€76,7	1,2%
75-84 jaar	€100,0	€95,7	€108,2	€105,1	8,2%
85 jaar en ouder	€102,1	€103,0	€127,3	€126,0	24,8%
Geslacht					
Man	€53,7	€52,2	€54,9	€53,0	2,3%
Vrouw	€57,0	€54,3	€58,9	€56,5	3,3%

8.7 Add-on's (612)

Deze categorie bevat de zogeheten add-ons. Dit zijn de dure (wees) geneesmiddelen en de IC-producten. De geneesmiddelen die door de overheveling vanuit de extramurale farmacie naar de MSZ een add-on zijn geworden, worden in deze categorie verantwoord (met name de dure oncolytica). De overgehevelde medicatie die onderdeel is geworden van DBC-producten valt onder categorie 613 en/of 615. In 2014 is de bekostiging van zorg op de IC's veranderd met de invoering van een nieuwe productstructuur. Dit heeft tot gevolg dat de voor onze vergelijking de opslagtarieven uit 2013 samengevoegd zijn met de verblijfskosten om het zo vergelijkbaar te maken met 2014-2015.

De kosten voor zowel de IC's als de dure geneesmiddelen zijn gestegen (tabel 8.12 en tabel 8.13). Van invloed hierop is onder andere de overheveling dure geneesmiddelen in zowel 2013, 2014 en 2015. Daarnaast zijn er nog voor 19 nieuwe geneesmiddelen ingestroomd die ook extra kosten met zich mee brachten. De IC kosten zijn met 4% gestegen over de drie jaren. De grootste absolute stijging zit bij de IC-dagen (€29 miljoen) en de grootste procentuele stijging bij MICU transport >2uur (30%). De gemiddelde kosten per verzekerde laten dezelfde grote stijgingen zien over alle leeftijdsklassen, waarbij de grootste stijging vanaf 75 jaar (zie tabel 8.14).

Tabel 8.12: Uitsplitsing van de kosten voor add-ons (612) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	%	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
ICC	€0,9	€0,1	€65,7	€0,8	€0,0	€60,4	€0,8	€0,0	€60,4	€-0,1	-9%	€1,2	€0,1	€91,1
Interklinisch IC transport (< 2 uur)	€0,1	€0,0	€247,4	€0,1	€0,0	€204,9	€0,1	€0,0	€205,2	€-0,0	-21%	€0,1	€0,0	€386,7
Interklinisch IC transport (≥ 2 uur)	€0,2	€0,0	€495,4	€0,1	€0,0	€407,5	€0,1	€0,0	€408,2	€-0,1	-30%	€0,3	€0,0	€975,8
Micu transport (< 2 uur)	€0,7	€0,0	€1.690,2	€1,1	€0,1	€1.737,0	€0,9	€0,1	€1.774,4	€0,1	18%	€0,7	€0,0	€1.359,5
Micu transport (≥ 2 uur)	€2,5	€0,1	€1.892,1	€2,8	€0,2	€1.919,6	€3,2	€0,2	€1.989,1	€0,7	30%	€5,1	€0,3	€2.598,3
Neonatale IC	€137,6	€8,2	€2.178,9	€143,5	€8,5	€2.285,0	€139,3	€8,3	€2.405,3	€1,6	1%	€101,2	€6,0	€1.703,1
Pediatische IC	€69,1	€4,1	€2.344,8	€76,4	€4,5	€2.425,2	€75,8	€4,5	€2.515,1	€6,7	10%	€59,7	€3,5	€1.997,4
IC dagen (incl. toeslagen)	€829,5	€49,5	€1.263,9	€855,6	€50,9	€2.195,2	€858,3	€50,9	€2.329,1	€28,8	3%	€879,0	€51,8	€2.452,3
IC dialysetoeslag	€6,0	€0,4	€286,0	€5,2	€0,3	€287,2	€5,6	€0,3	€308,4	€-0,4	-6%	€5,7	€0,3	€323,6
ECMO	€0,0	€0,0		€1,4	€0,1	€2.325,9	€1,6	€0,1	€2.330,0	€1,6		€1,2	€0,1	€2.416,4
Subtotaal IC	€1.047	€63	€1.332	€1.087	€65	€2.095	€1.086	€64	€2.209	€39	4%	€1.054	€62	€2.166
Dure genees- middelen	€1.366,3	€81,5	€7,6	€1.523,2	€90,6	€7,8	€1.646,0	€97,5	€4,7	€279,6	20%	€1.523,2	€89,8	€4,1
Totaal	€2.413	€144	€134	€2.610	€155	€13	€2.732	€162	€8	€318	13%	€2.577	€152	€7

ICC: Intercollegiaal Consult; Micu: Mobiele intensive care unit; ECMO: Extra Corporale Membraan Oxygenatie (hart-longmachine)

Tabel 8.13: Uitsplitsing van de aantallen voor add-ons (612) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	2014- Prestaties	Per verzekerde- jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde- jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde- jaar
ICC	13.423	0,00	13.008	0,00	13.330	0,00	-93	-1%	13.356	0,00
Interklinisch IC transport (< 2 uur)	337	0,00	615	0,00	319	0,00	-18	-5%	297	0,00
Interklinisch IC transport (>= 2 uur)	359	0,00	352	0,00	306	0,00	-53	-15%	322	0,00
Micu transport (< 2 uur)	439	0,00	655	0,00	494	0,00	55	13%	515	0,00
Micu transport (>= 2 uur)	1.319	0,00	1.470	0,00	1.631	0,00	312	24%	1.969	0,00
Neonatale IC	63.168	0,00	62.810	0,00	57.899	0,00	-5.269	-8%	59.411	0,00
Pediatrische IC	29.472	0,00	31.490	0,00	30.125	0,00	653	2%	29.911	0,00
IC dagen (incl. toeslagen)	656.324	0,04	389.755	0,02	368.516	0,02	-287.808	-44%	358.420	0,02
IC dialysetoeslag	20.934	0,00	18.156	0,00	18.154	0,00	-2.780	-13%	17.512	0,00
ECMO	0	0,00	590	0,00	677	0,00	677		498	0,00
Subtotaal IC	785.775	0,05	518.901	0,03	491.451	0,03	-294.324	-37%	482.211	0,03
Dure geneesmiddelen	180.017.226	10,74	194.785.979	11,59	353.775.207	20,97	173.757.981	97%	1.523.170.528	89,85
Totaal	180.803.001	10,79	195.304.880	11,62	354.266.658	20,99	173.463.657	96%	1.523.652.739	89,87

ICC: Intercollegiaal Consult; Micu: Mobiele intensive care unit; ECMO: Extra Corporale Membraan Oxygenatie (hart-longmachine)

Tabel 8.14: Gemiddelde lasten add-on's (612) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€144,0	€155,3	€161,9	€169,8	12,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€214,5	€233,4	€232,0	€177,6	8,1%
5-18 jaar	€38,4	€37,5	€37,9	€38,4	-1,1%
18-44 jaar	€70,1	€77,0	€78,9	€82,2	12,5%
45-64 jaar	€182,5	€187,8	€193,9	€208,6	6,3%
65-74 jaar	€319,3	€346,0	€364,8	€389,5	14,2%
75-84 jaar	€326,9	€367,3	€384,1	€410,4	17,5%
85 jaar en ouder	€128,2	€154,5	€167,9	€184,6	31,0%
Geslacht					
Man	€151,3	€164,4	€172,3	€182,2	13,9%
Vrouw	€136,8	€146,2	€151,6	€157,6	10,8%

Effecten van beleidswijzigingen

Voor de middelen waar de overheveling van 2014 op van toepassing is, was in 2013 €34 miljoen via de extramurale farmacie gedeclareerd (exclusief afleverkosten). In 2014 werd er voor €0,1 miljoen gedeclareerd (zie ook Rubriek 2). In 2014 werd er als add-on voor deze middelen €21,2 gedeclareerd. Echter, dit zijn slechts 6 van de 13 middelen die zijn overgeheveld, de overige 7 middelen worden verrekend via de DBC-producten en de afzonderlijke bedragen hiervoor zijn daarom niet terug te vinden in de declaratiegegevens (zie tabel 8.15). Doordat de specifieke bedragen van deze middelen niet bekend zijn, is het ook niet mogelijk om meer inzicht te geven in de totale effecten van de overheveling.

Voor de middelen waar de overheveling van 2015 op van toepassing is, was in 2014 €21,8 miljoen extramuraal gedeclareerd (exclusief afleverkosten). In 2015 werd er voor €0,9 miljoen gedeclareerd (zie ook Rubriek 2). In 2015 werd er als add-on voor deze middelen €41 miljoen gedeclareerd. Echter, 2 middelen die zijn overgeheveld worden verrekend via de DBC-producten en de afzonderlijke bedragen hiervoor zijn daarom niet terug te vinden in de declaratiegegevens (zie tabel 8.15).

Doordat de specifieke bedragen van niet alle middelen bekend zijn, is het ook niet mogelijk om meer inzicht te geven in de totale effecten van de overheveling. Dit was ook de conclusie van het SiRM rapport welke de effecten van de overheveling onderzocht in 2016.³³

³³ SiRM. Evaluatie overheveling geneesmiddelen. Den Haag, 2016.

Tabel 8.15: Kostenoverzicht van geneesmiddelen onderhevig aan beleidswijzigingen voor de jaren 2013-2015. Overzicht van de kosten gemaakt binnen het geneesmiddelen-vergoedingssysteem (GVS) en binnen de medisch specialistische zorg (MSZ) plus het totaal en het procentuele verschil tussen 2013 en 2015 wanneer van toepassing. Voor sommigen middelen geldt dat deze verrekend worden via de DBC-producten en niet als add-on; in dat geval is het specifieke bedrag niet meer te achterhalen.

		2013	2014	2015	Δ13-15
Groeihormonen (2013 overheveling)					
GVS	H01AC01	€3.693	€1.428	€3.313	
MSZ		€48.874.394	€43.464.544	€41.289.768	
Totaal		€48.878.087	€43.465.971	€41.293.081	-15,5%
GVS	H01AC03	€0	€0	€0	
MSZ		€132.096	€33.024	€68.800	
Totaal		€132.096	€33.024	€68.800	-47,9%
Oncolytica – Antineoplasie (2013 overheveling)					
GVS	L01XE01	€0	€2.546	€0	
MSZ		€38.731.901	€37.050.097	€36.835.359	
Totaal		€38.731.901	€37.052.643	€36.835.359	-4,9%
GVS	L01XE02	€0	€0	€0	
MSZ		€5.394.683	€5.602.550	€4.928.062	
Totaal		€5.394.683	€5.602.550	€4.928.062	-8,6%
GVS	L01XE03	€0	€0	€0	
MSZ		€346.963	€346.036	€367.886	
Totaal		€346.963	€346.036	€367.886	6,0%
GVS	L01XE04	€0	€0	€0	
MSZ		€9.877.928	€9.432.532	€8.928.771	
Totaal		€9.877.928	€9.432.532	€8.928.771	-9,6%
GVS	L01XE05	€0	€0	€0	
MSZ		€3.013.120	€2.571.340	€2.688.248	
Totaal		€3.013.120	€2.571.340	€2.688.248	-10,8%
GVS	L01XE06	€0	€0	€0	
MSZ		€12.489.395	€13.620.886	€14.115.335	
Totaal		€12.489.395	€13.620.886	€14.115.335	13,0%
GVS	L01XE07	€0	€0	€0	
MSZ		€541.357	€969.174	€812.176	
Totaal		€541.357	€969.174	€812.176	50,0%
GVS	L01XE08	€0	€0	€0	
MSZ		€11.636.867	€13.397.804	€13.901.100	
Totaal		€11.636.867	€13.397.804	€13.901.100	19,5%
GVS	L01XE10	€0	€0	€0	
MSZ		€21.468.067	€22.747.026	€23.391.599	
Totaal		€21.468.067	€22.747.026	€23.391.599	9,0%
GVS	L01XE11	€0	€0	€0	
MSZ		€5.113.008	€8.016.894	€8.543.692	
Totaal		€5.113.008	€8.016.894	€8.543.692	67,1%

GVS	L01XX23	€0	€0	€0	
MSZ		€29.244	€415.597	€440.422	
Totaal		€29.244	€415.597	€440.422	1406,0%
GVS	L01XX25	€0	€0	€0	
MSZ		€126.187	€124.630	€98.400	
Totaal		€126.187	€124.630	€98.400	-22,0%
Oncolytica – Immunosuppressief (2013 overheveling)					
GVS	L04AX04	€0	€0	€0	
MSZ		€40.035.726	€47.228.290	€54.452.354	
Totaal		€40.035.726	€47.228.290	€54.452.354	36,0%
Oncolytica – Endocriene therapie (2013 overheveling)					
GVS	L02BX03	€0	€0	€0	
MSZ		€24.655.561	€29.666.266	€24.976.199	
Totaal		€24.655.561	€29.666.266	€24.976.199	1,3%
GVS	L02AE04	€3.695.022	€567		
MSZ		€0	Via DBC's		
Totaal		€3.695.022	€567		
Fertiliteitshormonen (2014 overheveling)					
GVS	G03GA01	€6.750.562	€11.486	€41.159	
MSZ		€0	€3.542.829	€4.508.496	
Totaal		€6.750.562	€3.554.315	€4.549.655	-32,6%
GVS	G03GA02	€2.565.358	€156	€0	
MSZ		€0	€1.780.351	€1.568.251	
Totaal		€2.565.358	€1.780.507	€1.568.251	-38,9%
GVS	G03GA04	€8.962.310	€4.916	€26.775	
MSZ		€0	€12.142.495	€12.341.258	
Totaal		€8.962.310	€12.147.412	€12.368.033	38,0%
GVS	G03GA05	€6.618.798	€1.536	€9.261	
MSZ		€0	€3.094.796	€2.222.732	
Totaal		€6.618.798	€3.096.332	€2.231.994	-66,3%
GVS	G03GA06	€16.868	€116	€46	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€16.868	€116	€46	-99,7%
GVS	G03GA08	€128.811	€0	€0	
MSZ		€0	€86.036	€22.229	
Totaal		€128.811	€86.036	€22.229	-82,7%
GVS	G03GA09	€135.193	€80	€0	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€135.193	€80	€0	-100,0%
GVS	G03GB02	€1.277.007	€0	€0	
MSZ		€0	€1.141.168	€1.412.823	
Totaal		€1.277.007	€1.141.168	€1.412.823	10,6%

GVS	H01CA01	€94.748	€0	€3.793	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€94.748	€0	€3.793	-96,0%
GVS	H01CA02	€413.162	€274	€816	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€413.162	€274	€816	-99,8%
GVS	H01CC01	€561.417	€325	€5.190	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€561.417	€325	€5.190	-99,1%
GVS	H01CC02	€6.750.562	€11.486	€41.159	
MSZ		€0	€3.542.829	€4.508.496	
Totaal		€6.750.562	€3.554.315	€4.549.655	-32,6%
Oncolytica – Antineoplasie (2015 overheveling)					
GVS	L02AE04	€3.508.857	€618	€1.976	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€3.508.857	€618	€1.976	-99,9%
GVS	L01AA01	€52.117	€86.351	€0	
MSZ		€0	€0	€2.491.769	
Totaal		€52.117	€86.351	€2.491.769	4681,1%
GVS	L01AA02	€282.027	€329.057	€578	
MSZ		€0	€0	€293.161	
Totaal		€282.027	€329.057	€293.738	4,2%
GVS	L01AA03	€121.564	€182.429	€0	
MSZ		€0	€0	€557.431	
Totaal		€121.564	€182.429	€557.431	358,6%
GVS	L01AB01	€4.442	€8.818	€0	
MSZ		€0	€0	€631.281	
Totaal		€4.442	€8.818	€631.281	
GVS	L01AC01	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€172.672	
Totaal		€0	€0	€172.672	
GVS	L01AD02	€120.391	€144.363	€0	
MSZ		€0	€0	€176.299	
Totaal		€120.391	€144.363	€176.299	46,4%
GVS	L01AX03	€1.483.541	€886.369	€0	
MSZ		€0	€0	€594.066	
Totaal		€1.483.541	€886.369	€594.066	-60,0%
GVS	L01BB03	€492.618	€722.193	€747.642	
MSZ		€0	€0	€445.900	
Totaal		€492.618	€722.193	€1.193.541	142,3%
GVS	L01BB05	€918.420	€899.334	€0	
MSZ		€0	€0	€1.059.921	
Totaal		€918.420	€899.334	€1.059.921	15,4%

GVS	L01BC01	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€1.180.468	
Totaal		€0	€0	€1.180.468	
GVS	L01BC06	€16.567.188	€7.627.393	€0	
MSZ		€0	€0	€5.522.439	
Totaal		€16.567.188	€7.627.393	€5.522.439	-66,7%
GVS	L01BC53	€9.695	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€9.695	€0	€0	-100,0%
GVS	L01CA01	€75	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€108.939	
Totaal		€75	€0	€108.939	
GVS	L01CA02	€220	€204	€0	
MSZ		€0	€0	€374.092	
Totaal		€220	€204	€374.092	
GVS	L01CB01	€236.410	€224.571	€0	
MSZ		€0	€0	€1.382.739	
Totaal		€236.410	€224.571	€1.382.739	484,9%
GVS	L01CB02	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€9.284	
Totaal		€0	€0	€9.284	
GVS	L01DA01	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€0	
Totaal		€0	€0	€0	
GVS	L01DB03	€83	€68	€0	
MSZ		€0	€0	€1.061.703	
Totaal		€83	€68	€1.061.703	
GVS	L01DB06	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€587.386	
Totaal		€0	€0	€587.386	
GVS	L01DB07	€346	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€102.430	
Totaal		€346	€0	€102.430	
GVS	L01DC01	€178	€84	€0	
MSZ		€0	€0	€209.127	
Totaal		€178	€84	€209.127	
GVS	L01DC03	€285	€468	€0	
MSZ		€0	€0	€2.354.037	
Totaal		€285	€468	€2.354.037	
GVS	L01XA01	€230	€151	€0	
MSZ		€0	€0	€3.544.717	
Totaal		€230	€151	€3.544.717	

GVS	L01XB01	€93.543	€116.590	€0	
MSZ		€0	€0	€172.518	
Totaal		€93.543	€116.590	€172.518	84,4%
GVS	L01XX01	€0	€0	€0	
MSZ		€0	€0	€17.377	
Totaal		€0	€0	€17.377	
GVS	L01XX05	€920.792	€1.015.384	€156.181	
MSZ		€0	€0	€895.440	
Totaal		€920.792	€1.015.384	€1.051.621	14,2%
GVS	L01XX11	€55.859	€40.818	€0	
MSZ		€0	€0	€12.792	
Totaal		€55.859	€40.818	€12.792	-77,1%
GVS	L01XX14	€66.823	€71.015	€0	
MSZ		€0	€0	€68.494	
Totaal		€66.823	€71.015	€68.494	2,5%
GVS	L01XX17	€673.811	€627.613	€886	
MSZ		€0	€0	€962.369	
Totaal		€673.811	€627.613	€963.255	43,0%
GVS	L01XX35	€1.090.569	€1.227.670	€0	
MSZ		€0	€0	€1.471.608	
Totaal		€1.090.569	€1.227.670	€1.471.608	34,9%
GVS	L01XE18	€0	€7.338.123	€0	
MSZ		€0	€0	€14.347.526	
Totaal		€0	€7.338.123	€14.347.526	
GVS	L04AX02	€450.383	€279.821	€9.892	
MSZ		€0	€0	€255.831	
Totaal		€450.383	€279.821	€265.723	-41,0%

8.8 DBC a-segment en b-segment (613 en 615)

Omdat er over de jaren heen wijzigingen hebben plaatsgevonden in zowel de bekostiging van sommige specialismes als in het segment waarin gedeclareerd wordt (van a- naar b-segment), geven we tevens, naast de lasten voor het a- en b-segment, alle lasten van beide segmenten. In deze tabellen is zo beter te vergelijken wat er gebeurd is in de MSZ als het om de DBC's gaat. Hierna worden alle categorieën ook nog afzonderlijk behandeld.

De lasten voor beide segmenten samen zijn tussen 2013-2015 gedaald met 3,5%, dit komt echter door de schadelast verschuiving van 2015 naar 2016, wat zorgt voor een eenmalige daling van de lasten in 2015, doordat de DBC-duur is verkort (tabel 8.16).³⁴ Van 2013 t/m 2016 zijn de lasten juist gestegen met 8,2%. De dip in 2015 maakt het lastig de lasten over de jaren te vergelijken omdat te verwachten valt dat het effect niet bij elk specialisme gelijk zal zijn. Per verzekerde zijn de lasten met 6,9% gestegen tussen 2013 en 2016. De grootste procentuele groei zit bij kinderen tot 5 jaar (19%) (zie tabel 8.17).

³⁴ Een verkorting van de doorlooptijd van een DBC-product heeft als gevolg dat een DBC minder lang kan doorlopen in het volgende jaar. Lasten van een DBC die doorloopt in het volgende jaar, worden nog verantwoord in het jaar dat de DBC werd geopend. Een verkorting zorgt dus voor een verschuiving van de verantwoording van een deel van de lasten naar het volgende jaar (2016) en dus voor een eenmalige dip in 2015. Zie ook: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-239385.pdf>.

Tabel 8.16: Uitsplitsing van de kosten voor DBC a- en b-segment (613-615) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>		<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>
Allergologie	€13,3	€0,8	€541	€15,1	€0,9	€554	€12,7	€0,8	€461,3	-€0,60	-4,5%	€17,3	€1,0	€516,6
Anesthesiologie	€193,5	€11,6	€804	€187,1	€11,1	€822	€169,1	€10,0	€729,7	-€24,48	-12,6%	€198,1	€11,7	€774,6
Audiologie	€57,4	€3,4	€477	€54,6	€3,2	€447	€50,4	€3,0	€407,9	-€6,92	-12,1%	€56,5	€3,3	€426,7
Cardio- pulmonologie	€314,6	€18,8	€5.560	€315,2	€18,8	€5.343	€309,6	€18,3	€5.702,1	-€5,04	-1,6%	€323,5	€19,1	€7.332,9
Cardiologie	€1.791,7	€106,9	€1.051	€1.742,8	€103,7	€1.039	€1.673,4	€99,2	€1.017,1	-€118,25	-6,6%	€1.836,1	€108,3	€960,8
Dermatologie	€387,9	€23,2	€281	€361,0	€21,5	€273	€319,1	€18,9	€247,0	-€68,86	-17,7%	€385,5	€22,7	€248,3
Genetica	€41,4	€2,5	€1.042	€41,3	€2,5	€1.065	€39,0	€2,3	€1.097,8	-€2,43	-5,9%	€43,5	€2,6	€1.026,7
Geriatric	€157,0	€9,4	€1.551	€171,5	€10,2	€1.586	€177,4	€10,5	€1.491,1	€20,38	13,0%	€209,6	€12,4	€1.601,3
Gynaecologie	€1.032,7	€61,6	€902	€1.048,5	€62,4	€949	€983,7	€58,3	€901,5	-€48,96	-4,7%	€1.067,5	€63,0	€904,4
Heelkunde	€2.331,1	€139,1	€1.189	€2.338,1	€139,1	€1.253	€2.213,3	€131,2	€1.254,0	-€117,82	-5,1%	€2.529,0	€149,2	€1.324,2
Inw. geneeskunde	€2.300,5	€137,3	€1.106	€2.269,7	€135,0	€1.085	€2.175,5	€128,9	€966,9	-€124,98	-5,4%	€2.417,3	€142,6	€923,7
Kindergeneeskunde	€726,5	€43,4	€1.072	€798,3	€47,5	€1.210	€806,8	€47,8	€1.134,0	€80,27	11,0%	€902,3	€53,2	€1.169,9
Keel, Neus, Oor	€541,7	€32,3	€507	€522,4	€31,1	€503	€489,4	€29,0	€446,3	-€52,28	-9,6%	€548,7	€32,4	€450,6
Longgeneeskunde	€888,0	€53,0	€1.257	€890,0	€52,9	€1.243	€860,2	€51,0	€1.091,6	-€27,82	-3,1%	€990,8	€58,4	€1.046,6
Maag, Darm, Lever	€534,3	€31,9	€1.083	€572,8	€34,1	€1.098	€560,6	€33,2	€978,6	€26,34	4,9%	€663,9	€39,2	€981,0
Neurochirurgie	€227,9	€13,6	€2.004	€232,7	€13,8	€2.041	€225,6	€13,4	€1.954,1	-€2,30	-1,0%	€259,4	€15,3	€2.098,4
Neurologie	€824,6	€49,2	€835	€846,5	€50,4	€850	€809,2	€48,0	€786,4	-€15,41	-1,9%	€926,5	€54,7	€805,9
Oogheelkunde	€591,6	€35,3	€305	€596,5	€35,5	€318	€561,8	€33,3	€306,7	-€29,72	-5,0%	€636,7	€37,6	€303,6
Orthopedie	€1.450,0	€86,5	€1.143	€1.462,4	€87,0	€1.170	€1.354,5	€80,3	€1.069,5	-€95,49	-6,6%	€1.543,3	€91,0	€1.106,4
Overig	€46,6	€2,8	€1.139	€93,2	€5,5	€1.017	€134,9	€8,0	€868,4	€88,33	189,6%	€90,3	€5,3	€1.018,3

Plastische chirurgie	€282,7	€16,9	€815	€288,6	€17,2	€832	€275,6	€16,3	€785,9	-€7,16	-2,5%	€311,9	€18,4	€813,2
Psychiatrie	€5,3	€0,3	€197	€9,3	€0,6	€329	€9,0	€0,5	€333,3	€3,69	69,0%	€14,1	€0,8	€545,5
Radiologie	€98,6	€5,9	€1.370	€116,0	€6,9	€1.461	€118,6	€7,0	€1.413,7	€20,02	20,3%	€10,4	€0,6	€1.680,5
Radiotherapie	€330,4	€19,7	€2.501	€372,3	€22,2	€2.869	€369,4	€21,9	€2.941,4	€39,08	11,8%	€394,0	€23,2	€2.785,8
Reumatologie	€184,1	€11,0	€582	€182,6	€10,9	€575	€166,1	€9,8	€406,1	-€18,00	-9,8%	€210,5	€12,4	€394,2
Revalidatie	€625,6	€37,3	€2.041	€621,2	€37,0	€1.886	€570,8	€33,8	€1.616,8	-€54,83	-8,8%	€696,3	€41,1	€1.733,1
Urologie	€609,8	€36,4	€925	€616,2	€36,7	€956	€569,0	€33,7	€840,2	-€40,71	-6,7%	€659,9	€38,9	€819,2
Totaal	€16.588,9	€990,0	€921	€16.766,0	€997,5	€943	€16.005,0	€948,5	€878,0	-€583,94	-3,5%	€17.942,8	€1.058,4	€872,1

Tabel 8.17: Gemiddelde lasten DBC a-segment + b-segment (613-615) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2016.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-16
Alle verzekerden	€990,0	€997,5	€948,5	€1.058,4	6,9%
Leeftijd					
0-4 jaar	€269,5	€288,5	€286,1	€319,3	18,5%
5-18 jaar	€140,0	€147,9	€135,2	€158,1	12,9%
18-44 jaar	€672,3	€656,9	€600,5	€651,6	-3,1%
45-64 jaar	€3.147,0	€2.991,8	€2.744,3	€3.021,7	-4,0%
65-74 jaar	€3.832,9	€3.861,2	€3.685,0	€4.067,9	6,1%
75-84 jaar	€7.688,0	€7.650,5	€7.244,7	€7.883,3	2,5%
85 jaar en ouder	€2.445,3	€2.470,2	€2.453,5	€2.644,3	8,1%
Geslacht					
Man	€1.999,1	€2.014,3	€1.914,1	€2.134,1	6,8%
Vrouw	€1.961,3	€1.976,0	€1.880,1	€2.099,7	7,1%

Vanwege de schadelastdip in 2015, is hier het procentuele verschil met 2016 weergegeven

8.8.1 DBC a-segment kosten (613)

Het a-segment was opgesplitst in twee categorieën: de instellingskosten en de honoraria. Categorie 613 bevatte de instellingskosten en categorie 614 de honoraria. Vanaf 2015 zijn er integrale tarieven. In de vergelijking laten we daarom ook voor 2013 en 2014 enkel de integrale tarieven zien. Het a-segment bevat alle DBC-producten die een vast tarief hebben. De producten met een variabel tarief vallen onder het b-segment. Voor de jaren 2013 en 2014 geldt dat er producten overgeheveld zijn van het a-segment naar het b-segment, waardoor de vergelijking over de jaren niet goed mogelijk is.

De kosten van deze categorie zijn over de drie jaren gedaald met 0,8%, deze daling komt door de schadelastdip in 2015 (tabel 8.18 en 8.19). Van 2013 t/m 2016 zijn de kosten echter gestegen met 10,7%. Ondanks de dip zijn de kosten voor een aantal categorieën gestegen, waaronder oogheelkunde (77%) en psychiatrie (69%). De grootste absolute stijging zat bij Kindergeneeskunde (€46 miljoen). Per verzekerde stegen de lasten van 2013 naar 2016 met 11,7%. De grootste stijgingen zitten bij de verzekerden tot 5 jaar (30%) en bij 85 jaar en ouder (29%) (zie tabel 8.20).

Tabel 8.18: Uitsplitsing van de kosten voor DBC a-segment (613) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	
Allergologie	€0,0	€0,0		€0,00	€0,0		€0,0	€0,0		€0,00	€0,0	€0,0		
Anesthesiologie	€0,8	€0,0	€856,7	€0,75	€0,0	€672,3	€0,7	€0,0	€637,2	-€0,07	-9,1%	€0,9	€0,1	€687,8
Audiologie	€0,0	€0,0		€0,00	€0,0		€0,0	€0,0		€0,00	€0,0	€0,0		
Cardio- pulmonologie	€289,6	€17,3	€14.267,7	€288,49	€17,2	€14.283,7	€284,0	€16,8	€14.168,8	-€5,65	-2,0%	€298,3	€17,6	€13.850,6
Cardiologie	€503,1	€30,0	€8.856,9	€497,23	€29,6	€8.077,4	€506,0	€30,0	€8.137,8	€2,94	0,6%	€533,6	€31,5	€8.148,1
Dermatologie	€0,1	€0,0	€4.469,9	€0,00	€0,0	€270,1	€0,0	€0,0	€779,8	-€0,05	-93,3%	€0,0	€0,0	€1.459,0
Genetica	€41,3	€2,5	€1.050,9	€41,02	€2,4	€1.078,2	€38,8	€2,3	€1.114,1	-€2,44	-5,9%	€43,3	€2,6	€1.036,2
Geriatric	€0,3	€0,0	€812,5	€0,27	€0,0	€811,5	€0,3	€0,0	€641,7	€0,01	5,1%	€0,4	€0,0	€652,8
Gynaecologie	€87,7	€5,2	€497,8	€96,82	€5,8	€567,7	€92,1	€5,5	€535,2	€4,41	5,0%	€101,6	€6,0	€570,9
Heelkunde	€37,7	€2,2	€6.508,9	€36,34	€2,2	€6.171,6	€30,9	€1,8	€5.385,8	-€6,78	-18,0%	€18,1	€1,1	€5.934,4
Inw. geneeskunde	€162,9	€9,7	€7.598,8	€121,09	€7,2	€5.120,7	€136,8	€8,1	€4.566,1	-€26,10	-16,0%	€149,3	€8,8	€3.854,9
Kindergeneeskunde	€695,0	€41,5	€1.049,6	€765,16	€45,5	€1.189,5	€773,3	€45,8	€1.123,8	€78,24	11,3%	€858,9	€50,7	€1.164,2
Keel, Neus, Oor	€1,1	€0,1	€6.798,0	€1,01	€0,1	€7.346,8	€0,8	€0,0	€7.200,9	-€0,30	-26,6%	€0,8	€0,0	€9.609,6
Longgeneeskunde	€103,7	€6,2	€3.042,9	€83,16	€4,9	€2.280,7	€82,7	€4,9	€2.027,2	-€20,96	-20,2%	€87,8	€5,2	€1.978,1
Maag, Darm, Lever	€8,4	€0,5	€6.345,3	€5,14	€0,3	€3.656,2	€6,3	€0,4	€2.618,9	-€2,15	-25,5%	€12,7	€0,8	€3.412,5
Neurochirurgie	€86,2	€5,1	€8.548,2	€90,31	€5,4	€8.652,4	€88,5	€5,2	€8.831,4	€2,38	2,8%	€110,6	€6,5	€10.498,4
Neurologie	€20,7	€1,2	€551,5	€20,42	€1,2	€553,4	€19,0	€1,1	€537,5	-€1,71	-8,3%	€27,7	€1,6	€730,0
Oogheelkunde	€0,1	€0,0	€4.729,7	€0,09	€0,0	€7.731,9	€0,1	€0,0	€6.765,1	€0,06	76,7%	€0,1	€0,0	€6.062,5
Orthopedie	€0,8	€0,0	€7.853,0	€0,67	€0,0	€8.370,8	€0,5	€0,0	€8.155,7	-€0,34	-41,2%	€0,3	€0,0	€10.050,5
Overig	€23,7	€1,4	€3.473,3	€39,60	€2,4	€3.312,7	€32,2	€1,9	€2.180,9	€8,54	36,0%	€27,2	€1,6	€2.577,0

Plastische chirurgie	€0,0	€0,0	€646,3	€0,00	€0,0	€1.075,4	€0,0	€0,0	€1.901,2	-€0,01	-26,5%	€0,0	€0,0	€948,4
Psychiatrie	€5,4	€0,3	€196,7	€9,27	€0,6	€328,6	€9,0	€0,5	€333,4	€3,69	68,9%	€14,1	€0,8	€545,6
Radiologie	€0,0	€0,0		€0,00	€0,0		€0,1	€0,0	€3.647,1	€0,08		€0,0	€0,0	€2.714,5
Radiotherapie	€0,0	€0,0		€0,00	€0,0		€0,0	€0,0		€0,00		€0,0	€0,0	€4.020,8
Reumatologie	€0,1	€0,0	€4.141,8	€0,10	€0,0	€5.033,4	€0,1	€0,0	€1.197,7	-€0,08	-61,4%	€0,0	€0,0	€1.031,4
Revalidatie	€625,2	€37,3	€2.041,5	€621,17	€37,0	€1.885,6	€570,8	€33,8	€1.616,9	-€54,83	-8,8%	€696,3	€41,1	€1.733,1
Urologie	€1,7	€0,1	€421,6	€1,63	€0,1	€419,6	€1,6	€0,1	€401,4	-€0,16	-9,3%	€2,2	€0,1	€590,3
Totaal	€2.695,9	€160,9	€1.910,5	€2.719,75	€161,8	€1.910,5	€2.674,7	€158,5	€1.780,6	-€21,29	-0,8%	€2.984,5	€176,0	€1.834,2

Tabel 8.19: Gemiddelde lasten DBC a-segment (613) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2016.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-16
Alle verzekerden	€160,9	€161,8	€158,5	€176,0	9,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€560,5	€620,5	€644,4	€726,9	29,7%
5-18 jaar	€145,9	€155,1	€142,2	€169,5	16,2%
18-44 jaar	€71,9	€69,6	€65,3	€74,0	3,0%
45-64 jaar	€160,8	€152,3	€146,2	€161,2	0,3%
65-74 jaar	€256,5	€247,5	€246,5	€256,3	-0,1%
75-84 jaar	€227,2	€225,3	€231,1	€245,8	8,2%
85 jaar en ouder	€76,8	€86,0	€92,5	€99,4	29,4%
Geslacht					
Man	€182,9	€181,5	€178,4	€196,8	7,6%
Vrouw	€139,1	€142,4	€138,9	€155,5	11,7%

Vanwege de schadelastdip in 2015, is hier het procentuele verschil met 2016 weergegeven

8.8.2 DBC b-segment kosten (615)

Het b-segment was opgesplitst in twee categorieën: de instellingskosten en de honoraria. Categorie 615 bevatte de instellingskosten en categorie 616 de honoraria. Vanaf 2015 zijn er integrale tarieven. De vergelijking laat daarom ook voor 2013 en 2014 enkel de integrale tarieven zien. De producten met een variabel tarief vallen onder het b-segment. Het a-segment bevat alle DBC-producten die een vast tarief hebben.

De kosten van deze categorie zijn over de drie jaren gedaald met 4,0%, deze daling komt door de schadelastdip in 2015 (tabel 8.20 en 8.21). Van 2013 t/m 2016 zijn de kosten echter gestegen met 7,7%. Ondanks de dip zijn voor een aantal categorieën de kosten gestegen tussen 2013 en 2015, waaronder revalidatie, radiologie en geriatrie. Per verzekerde stegen de kosten van 2013 t/m 2016 met 6,4% (zie tabel 8.21). De kosten stegen voor alle leeftijdscategorieën.

Tabel 8.20: Uitsplitsing van de kosten voor DBC b-segment (615) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzeker- dejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Allergologie	€13,32	€0,8	€541,1	€15,11	€0,9	€554,4	€12,7	€0,8	€461,3	-€0,60	-4,5%	€17,3	€1,0	€516,6
Anesthesiologie	€192,78	€11,5	€804,2	€186,31	€11,1	€822,3	€168,4	€10,0	€730,2	-€24,41	-12,7%	€197,2	€11,6	€775,0
Audiologie	€57,35	€3,4	€476,5	€54,62	€3,2	€446,6	€50,4	€3,0	€407,9	-€6,92	-12,1%	€56,5	€3,3	€426,7
Cardio- pulmonologie	€24,99	€1,5	€688,9	€26,76	€1,6	€689,4	€25,6	€1,5	€747,7	€0,61	2,5%	€25,2	€1,5	€1.117,4
Cardiologie	€1.288,61	€76,9	€782,0	€1.245,60	€74,1	€770,6	€1.167,4	€69,2	€737,4	-€121,19	-9,4%	€1.302,5	€76,8	€705,7
Dermatologie	€387,88	€23,1	€280,9	€361,03	€21,5	€273,2	€319,1	€18,9	€247,0	-€68,80	-17,7%	€385,5	€22,7	€248,3
Genetica	€0,14	€0,0	€293,8	€0,29	€0,0	€390,6	€0,1	€0,0	€221,9	€0,01	5,9%	€0,1	€0,0	€238,1
Geriatric	€156,71	€9,4	€1.553,4	€171,25	€10,2	€1.588,0	€177,1	€10,5	€1.494,2	€20,36	13,0%	€209,2	€12,3	€1.605,9
Gynaecologie	€945,00	€56,4	€975,5	€951,68	€56,6	€1.019,1	€891,6	€52,8	€970,1	-€53,37	-5,6%	€965,9	€57,0	€963,7
Heelkunde	€2.293,45	€136,9	€1.173,7	€2.301,80	€136,9	€1.237,9	€2.182,4	€129,3	€1.240,5	-€111,04	-4,8%	€2.510,9	€148,1	€1.316,8
Inw. geneeskunde	€2.137,51	€127,6	€1.038,2	€2.148,65	€127,8	€1.038,6	€2.038,6	€120,8	€918,3	-€98,88	-4,6%	€2.268,0	€133,8	€879,6
Kinder- geneeskunde	€31,47	€1,9	€1.994,9	€33,14	€2,0	€2.036,1	€33,5	€2,0	€1.435,4	€2,03	6,4%	€43,4	€2,6	€1.296,4
Keel, Neus Oor	€540,59	€32,3	€506,2	€521,42	€31,0	€502,1	€488,6	€29,0	€445,5	-€51,98	-9,6%	€547,9	€32,3	€450,0
Long- geneeskunde	€784,37	€46,8	€1.166,6	€806,81	€48,0	€1.187,4	€777,5	€46,1	€1.040,5	-€6,86	-0,9%	€902,9	€53,3	€1.000,7
Maag, Darm, Lever	€525,87	€31,4	€1.068,7	€567,61	€33,8	€1.091,4	€554,4	€32,9	€971,7	€28,49	5,4%	€651,1	€38,4	€967,5
Neurochirurgie	€141,78	€8,5	€1.367,8	€142,38	€8,5	€1.374,5	€137,1	€8,1	€1.300,2	-€4,68	-3,3%	€148,8	€8,8	€1.315,8
Neurologie	€803,96	€48,0	€846,1	€826,05	€49,1	€861,6	€790,3	€46,8	€795,3	-€13,70	-1,7%	€898,8	€53,0	€808,5
Oogheelkunde	€591,48	€35,3	€304,8	€596,42	€35,5	€318,2	€561,7	€33,3	€306,6	-€29,78	-5,0%	€636,6	€37,6	€303,5
Orthopedie	€1.449,20	€86,5	€1.142,2	€1.461,73	€87,0	€1.169,4	€1.354,1	€80,2	€1.069,1	-€95,14	-6,6%	€1.543,0	€91,0	€1.106,3
Overig	€22,88	€1,4	€671,5	€53,56	€3,2	€672,4	€102,7	€6,1	€730,4	€79,79	348,7%	€63,2	€3,7	€808,0

Plastische chirurgie	€282,70	€16,9	€814,7	€288,59	€17,2	€832,1	€275,5	€16,3	€785,9	-€7,15	-2,5%	€311,9	€18,4	€813,2
Psychiatrie	€0,00	€0,0		€0,00	€0,0	€237,7	€0,0	€0,0	€171,9	€0,00		€0,0	€0,0	€344,3
Radiologie	€98,59	€5,9	€1.370,2	€116,04	€6,9	€1.461,3	€118,5	€7,0	€1.413,1	€19,94	20,2%	€10,4	€0,6	€1.679,9
Radiotherapie	€330,36	€19,7	€2.501,0	€372,31	€22,2	€2.869,0	€369,4	€21,9	€2.941,4	€39,08	11,8%	€394,0	€23,2	€2.785,8
Reumatologie	€183,94	€11,0	€581,8	€182,49	€10,9	€574,2	€166,0	€9,8	€406,0	-€17,92	-9,7%	€210,5	€12,4	€394,1
Revalidatie	€0,00	€0,0	€380,1	€0,00	€0,0	€243,3	€0,0	€0,0	€357,9	€0,01	370,7%	€0,0	€0,0	€557,5
Urologie	€608,03	€36,3	€927,8	€614,54	€36,6	€959,2	€567,5	€33,6	€842,8	-€40,55	-6,7%	€657,6	€38,8	€820,3
Totaal	€13.893	€829	€837	€14.046	€836	€859	€13.330	€790	€797	-€563	-4,0%	€14.958	€882	€789

Tabel 8.21: Gemiddelde lasten b-segment (615) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-16
Alle verzekerden	€829,1	€835,7	€790,0	€882,3	6,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€197,3	€201,3	€178,1	€201,4	2,1%
5-18 jaar	€171,0	€177,1	€160,3	€183,1	7,0%
18-44 jaar	€480,2	€478,2	€443,0	€483,8	0,7%
45-64 jaar	€935,2	€922,1	€860,1	€965,3	3,2%
65-74 jaar	€1.841,2	€1.838,9	€1.732,4	€1.926,8	4,7%
75-84 jaar	€2.581,6	€2.595,1	€2.440,8	€2.675,5	3,6%
85 jaar en ouder	€2.368,6	€2.384,2	€2.361,0	€2.544,9	7,4%
Geslacht					
Man	€759,9	€766,9	€727,4	€815,8	7,4%
Vrouw	€896,6	€902,8	€851,2	€947,6	5,7%

Vanwege de schadelastdip in 2015, is hier het procentuele verschil met 2016 weergegeven

8.9 Kosten en honoraria extramuraal werkende specialisten (619)

Het Handboek omschrijft deze categorie als: "Kosten en honoraria van DBC-zorgproducten in rekening gebracht door extramuraal werkende specialisten in een solopraktijk alsmede de kosten en honoraria van ondersteunende den overige producten in rekening gebracht door extramuraal werkende specialisten in een solopraktijk." Op basis van AGB-codes en het aantal declarerende specialisten hebben wij deze definitie toegepast op de declaratiegegevens. Hieruit komt naar voren dat de totale lasten van de declaraties achterblijven bij de verantwoorde lasten (in 2015 bijna 50%). Zeer vermoedelijk komt dit omdat verzekeraars de definitie niet goed (kunnen) volgen bij het indelen van hun lasten tijdens de verantwoording aan het Zorginstituut.

De verantwoorde lasten zijn gestegen met 27%, maar de vraag is of dit de daadwerkelijke lasten zijn van deze categorie, aangezien de declaraties zoveel afwijken. Vanwege de grote afwijkingen en de invloed daarop van de correctie, concluderen wij dat deze categorie niet interpreteerbaar is over de jaren heen. Dit geldt voor tabel 8.22 en de uitsplitsing in tabel 8.23.

Tabel 8.22: Uitsplitsing van de kosten en honoraria extramuraal werkende specialisten (619) voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
A-segment producten	€0,3	€0,4	€1,64	€0,66	395%
B-segment producten	€16,3	€10,5	€18,72	€2,84	15%
Overige producten	€20,8	€16,2	€26,49	€4,48	45%
Totaal	€20,8	€16,2	€26,49	€4,48	27%

Tabel 8.23: Gemiddelde lasten kosten en honoraria extramuraal werkende specialisten (619) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€1,2	€1,0	€1,6	€0,3	26,4%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,3	€0,1	€0,3	€0,0	-4,9%
5-18 jaar	€0,5	€0,2	€0,4	€0,0	-13,9%
18-44 jaar	€1,0	€0,6	€1,1	€0,2	7,0%
45-64 jaar	€1,7	€1,5	€2,2	€0,4	26,7%
65-74 jaar	€2,0	€1,8	€2,8	€0,5	38,9%
75-84 jaar	€1,7	€1,7	€3,0	€0,5	71,5%
85 jaar en ouder	€1,2	€1,1	€2,2	€0,3	87,6%
Geslacht					
Man	€0,9	€0,6	€1,2	€0,2	39,0%
Vrouw	€1,6	€1,3	€1,9	€0,3	19,7%

9 Paramedische Zorg (Rubriek 7)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de paramedische zorg zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 7%, wat neerkomt op een stijging van ongeveer €45 miljoen. Dit komt met name door een stijging van de lasten binnen de fysiotherapie, maar alle categorieën laten een stijging in lasten zien.

9.1 Bekostiging van de paramedische zorg

Rubriek 7 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de paramedische zorg in Nederland en onder het basispakket valt. Het betreft fysiotherapie, ergotherapie, oefentherapie en Mensendieck, dieetadvisering en logopedie. Voor de paramedische zorg geldt een eigen risico en specifiek voor fysiotherapie en oefentherapie geldt dat voor kinderen tot 18 jaar 9 behandelingen vergoed worden en voor ouderen vanaf 18 jaar enkel vergoed wordt vanaf de 21ste behandeling als de indicatie van de behandeling op de chronische lijst voorkomt. Voor al het overige valt fysiotherapie niet onder het basispakket. Dieetadvisering heeft een maximaal aantal vergoede zittingen (consulten).

In 2015 waren de lasten voor de Paramedische Zorg (PMZ) onder de Zvw volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat €675,6 miljoen. In 2013 waren de lasten €629,1 miljoen en in 2014 €654,4 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 7,4% gestegen. Verzekeraars waren volledig risicodragend voor de gehele categorie.

De NZa stelt enkel maximum tarieven vast voor de logopedie, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{35,36}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat prestaties veranderen doordat bijvoorbeeld meerdere geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa voor de logopedie met gemiddeld 23% zijn gestegen.³⁷ Dit percentage is hoger dan de totale stijging van 1,5%. Voor de overige sectoren binnen de paramedische zorg stelt de NZa prestatiebeschikkingen vast, die de prestaties vastleggen, maar niet de tarieven.

Tabel 9.1: Indeling in de lasten paramedische zorg 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Fysiotherapie (620)	€439,6	€460,2	€471,5	€471,9	7,3%
Oefentherapie / Mensendieck (621)	€19,1	€19,6	€20,1	€20,9	5,4%
Logopedie (623)	€115,2	€114,6	€116,9	€127,6	1,5%
Ergotherapie (624)	€27,0	€30,0	€33,1	€37,3	22,6%
Dieetadvisering (625)	€28,3	€30,0	€34,0	€36,8	20,1%
Totaal	€629,1	€654,4	€675,6	€694,5	7,4%

³⁵ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

³⁶ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijsindexcijfers/>

³⁷ Deze stijging wordt veroorzaakt door het herijken van het arbeidskostenbestandsdeel, indexering, en het verlagen van de rekenorm voor het aantal zittingen per jaar. Zie ook: NZa. Logopedie. BR/CU-7097.

De kostenverzamelstaat maakte in 2015 onderscheid in de volgende onderliggende categorieën:

- 620 – Fysiotherapie
- 621 – Oefentherapie/Mensendieck
- 623 – Logopedie
- 624 – Ergotherapie
- 625 – Dieetadvisering

9.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

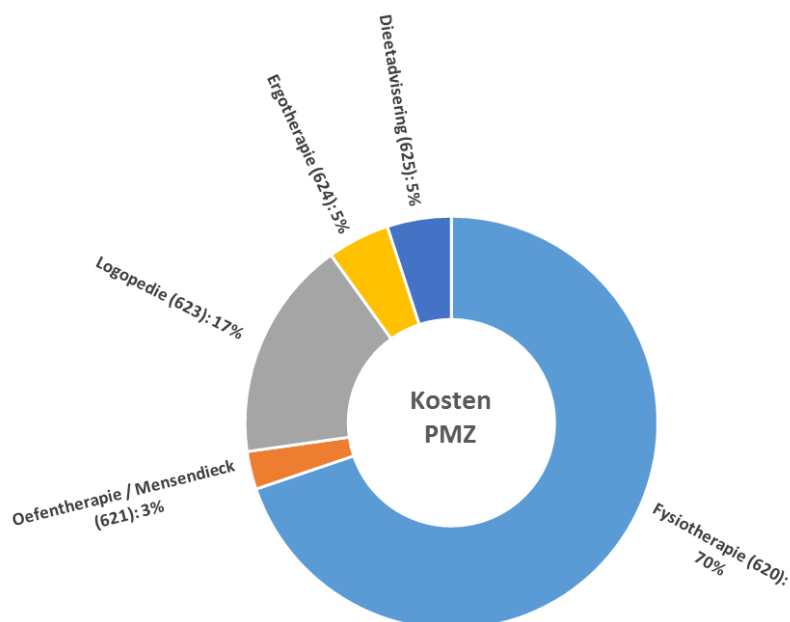
Er zijn geen grote wijzigingen geweest.

9.3 Uitsplitsing van de zorglasten paramedische zorg

Fysiotherapie maakt het grootste deel uit van de totale lasten (70%) (zie Figuur 9.1). De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 6,6% gestegen: van €38 in 2013 naar €40 in 2015 (zie tabel 9.2). Deze stijging is iets lager dan de stijging in de totale lasten (7,4%). De stijging is terug te zien bij de alle leeftijdscategorieën. De grootste stijging wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 0-4 jaar (9%) en de kleinste stijging bij de leeftijdscategorie 45-64 jaar (3%). Gemiddelde lasten per verzekerde waren hoger voor vrouwen.

Tabel 9.2: Gemiddelde lasten paramedische zorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€37,5	€38,9	€40,0	€41,0	6,6%
Leeftijd					
0-4 jaar	€61,4	€65,5	€66,8	€74,0	8,8%
5-18 jaar	€71,8	€74,8	€76,7	€80,9	6,9%
18-44 jaar	€11,2	€11,2	€11,5	€11,4	2,8%
45-64 jaar	€28,5	€28,7	€29,2	€28,8	2,5%
65-74 jaar	€54,0	€56,1	€57,8	€57,6	7,2%
75-84 jaar	€81,8	€84,7	€86,6	€86,5	5,9%
85 jaar en ouder	€95,0	€99,2	€102,8	€101,7	8,3%
Geslacht					
Man	€34,7	€36,0	€36,9	€38,2	6,6%
Vrouw	€40,4	€41,8	€43,1	€43,7	6,7%

Figuur 9.1: Verdeling van de lasten binnen de paramedische zorg voor 2015.

9.4 Fysiotherapie (620)

In 2015 waren de lasten van fysiotherapie onder de Zvw €471 miljoen (tabel 9.4 en tabel 9.5). In 2013 waren de lasten €440 miljoen en in 2014 €460. In de periode 2013-2015 zijn de gemiddelde lasten per verzekerde met 6,5% gestegen (zie tabel 9.3). Deze stijging is iets minder dan de stijging in lasten voor de totale categorie (7,3%; tabel 9.1). De lasten voor de leeftijdscategorie 5-18 jaar zijn het hardst gestegen (13,6%), onder de 4 jaar zijn de lasten gedaald. De meeste lasten worden gemaakt voor individuele zittingen, deze categorie steeg ook het hardst zowel procentueel als in absolute kosten (6,6%; €26,6 miljoen).

Tabel 9.3: Gemiddelde lasten fysiotherapie (620) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€26,2	€27,4	€27,9	€27,8	6,5%
Leeftijd					
0-4 jaar	€25,8	€27,0	€25,7	€27,7	-0,3%
5-18 jaar	€35,6	€39,1	€40,4	€42,0	13,6%
18-44 jaar	€8,4	€8,4	€8,5	€8,1	0,8%
45-64 jaar	€24,2	€24,2	€24,4	€23,6	1,1%
65-74 jaar	€47,1	€48,9	€50,1	€49,2	6,4%
75-84 jaar	€68,8	€70,7	€71,4	€70,3	3,8%
85 jaar en ouder	€75,2	€77,1	€77,5	€73,8	3,1%
Geslacht					
Man	€22,9	€24,0	€24,4	€24,6	6,9%
Vrouw	€29,5	€30,7	€31,4	€31,0	6,2%

Tabel 9.4: Uitsplitsing van de lasten voor fysiotherapie (620) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Individuele lange zitting	€6,5	€0,4	€45	€7,3	€0,4	€41	€7,8	€0,5	€46	€1,24	19,0%	€9,2	€0,5	€44
Individuele zitting	€405,7	€24,2	€33	€421,6	€25,1	€30	€432,3	€25,6	€34	€26,6	6,6%	€432,2	€25,5	€33
Groepszitting	€11,2	€0,7	€21	€11,7	€0,7	€19	€12,4	€0,7	€19	€1,2	10,5%	€0,0	€0,0	€19
Instructie	€0,4	€0,0	€30	€0,4	€0,0	€27	€0,4	€0,0	€32	€0,0	-8,7%	€0,0	€0,0	
Rapport	€1,2	€0,1	€30	€1,3	€0,1	€26	€1,3	€0,1	€31	€0,1	9,1%	€0,4	€0,0	€31
Onderzoek, screening, intake	€9,0	€0,5	€26	€10,6	€0,6	€21	€11,8	€0,7	€26	€2,8	31,6%	€1,2	€0,1	€30
Overig	€4,9	€0,3	€21	€6,3	€0,4	€19	€4,5	€0,3	€30	-€0,5	-9,3%	€4,7	€0,3	€38
Traject na operatie	€0,7	€0,0	€470	€1,1	€0,1	€478	€1,1	€0,1	€459	€0,5	71,4%	€23,1	€1,4	€15
Totaal	€440	€26,2	€32	€460	€27,4	€29	€471	€27,9	€33	€32	7,3%	€1,2	€0,1	€444

Tabel 9.5: Uitsplitsing van de aantallen voor fysiotherapie (620) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	2014 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	2015 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzeke- dejaar
Individuele lange zitting	143.675	0,01	176.405	0,01	168.067	0,01	24.392	17,0%	208.254	0,01
Individuele zitting	12.332.085	0,74	14.223.362	0,85	12.861.565	0,76	529.480	4,3%	13.117.882	0,77
Groepszitting	537.169	0,03	612.531	0,04	651.889	0,04	114.720	21,4%	97	0,00
Instructie	14.335	0,00	16.437	0,00	12.349	0,00	-1.986	-13,9%	12.208	0,00
Rapport	40.266	0,00	48.819	0,00	42.440	0,00	2.174	5,4%	39.194	0,00
Onderzoek, screening, intake	350.524	0,02	505.543	0,03	457.847	0,03	107.323	30,6%	121.964	0,01
Overig	229.571	0,01	323.800	0,02	148.223	0,01	-81.348	-35,4%	1.553.659	0,09
Traject na operatie	1.410	0,00	2.307	0,00	2.478	0,00	1.068	75,7%	2.688	0,00
Totaal	13.649.035	0,81	15.909.204	0,95	14.344.858	0,85	695.823	5,1%	15.055.946	0,89

9.5 Oefentherapie / Mensendieck (621)

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de oefentherapie / Mensendieck €20 miljoen (tabel 9.7 en 9.8). In 2013 waren deze €19 miljoen en 2014 €20 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 5,4% gestegen, deze stijging is iets groter dan de stijging per verzekerde (4,7%). Voor alle leeftijdscategorieën zijn de lasten gestegen, het hardst bij de ouderen vanaf 65 jaar (zie tabel 9.6). De hoogste lasten zaten in de individuele zittingen.

Tabel 9.6: Gemiddelde lasten oefentherapie (621) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€1,1	€1,2	€1,2	€1,2	4,7%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,8	€0,9	€0,8	€1,0	2,3%
5-18 jaar	€5,2	€5,4	€5,4	€5,6	2,4%
18-44 jaar	€0,1	€0,1	€0,1	€0,1	5,1%
45-64 jaar	€0,3	€0,3	€0,3	€0,3	7,1%
65-74 jaar	€0,7	€0,8	€0,8	€0,9	15,8%
75-84 jaar	€1,4	€1,5	€1,7	€1,6	14,4%
85 jaar en ouder	€1,7	€1,8	€1,8	€1,9	10,0%
Geslacht					
Man	€1,2	€1,2	€1,2	€1,3	5,4%
Vrouw	€1,1	€1,1	€1,2	€1,1	3,9%

Tabel 9.7: Uitsplitsing van de lasten voor oefentherapie (621) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	
Individuele lange zitting	€0,1	€0,0	€46	€0,1	€0,0	€43	€0,1	€0,0	€46	-€0,01	-12,2%	€0,3	€0,0	€47,1
Individuele zitting	€18,0	€1,1	€33	€18,4	€1,1	€29	€18,9	€1,1	€36	€0,9	5,1%	€19,5	€1,1	€34
Groepszitting	€0,2	€0,0	€14	€0,2	€0,0	€18	€0,2	€0,0	€18	€0,0	-5,6%	€0,0	€0,0	
Telefonische zitting	€0,0	€0,0	€10	€0,0	€0,0	€10	€0,0	€0,0	€18	€0,0	-100%	€0,0	€0,0	
Instructie	€0,2	€0,0	€30	€0,2	€0,0	€23	€0,2	€0,0	€32	€0,0	25,2%	€0,2	€0,0	€30
Rapport	€0,1	€0,0	€29	€0,1	€0,0	€22	€0,1	€0,0	€31	€0,0	27,1%	€0,1	€0,0	€30
Onderzoek, screening, intake	€0,4	€0,0	€26	€0,5	€0,0	€22	€0,6	€0,0	€28	€0,1	26,4%	€0,4	€0,0	€34
Overig	€0,1	€0,0	€26	€0,1	€0,0	€15	€0,0	€0,0	€27	€0,0	-56,4%	€0,4	€0,0	€4
Totaal	€19,1	€1,1	€32	€19,6	€1,2	€29	€20,1	€1,2	€35	€1,0	5,4%	€21	€1,2	€29

Tabel 9.8: Uitsplitsing van de aantallen voor oefentherapie (621) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdejaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerdejaar
Individuele lange zitting	2.614	0,00	2.590	0,00	2.287	0,00	-327	6.676	0,00
Individuele zitting	544.013	0,03	632.258	0,04	531.236	0,03	-12.777	567.939	0,03
Groepszitting	13.161	0,00	11.008	0,00	9.934	0,00	-3.227	0	0,00
Telefonische zitting	8	0,00	7	0,00	0	0,00	-8	0	0,00
Instructie	5.072	0,00	7.769	0,00	5.952	0,00	880	6.851	0,00
Rapport	3.764	0,00	5.748	0,00	4.477	0,00	713	4.821	0,00
Onderzoek, screening, intake	16.603	0,00	23.244	0,00	20.014	0,00	3.411	10.349	0,00
Overig	3.242	0,00	4.103	0,00	1.346	0,00	-1.896	116.538	0,01
Totaal	588.483	0,04	686.729	0,04	575.272	0,03	-13.211	713.483	0,04

9.6 Logopedie (623)

In 2015 waren de lasten voor de Zvw van de logopedie €117 miljoen (tabel 9.10 en 9.11). In 2013 €115 miljoen en in 2014 €115 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 1,5% gestegen. Gedurende deze periode zijn de maximum NZa tarieven met 23% gestegen. De lasten per verzekerde zijn iets minder hard gestegen (0,8%; tabel 9.9). De grootste daling zit bij 18-44 jaar (-9,1%). De grootste stijging bij de leeftijdscategorie 0-4 jaar (15,2%). De hoogste lasten zaten in de individuele zittingen.

Tabel 9.9: Gemiddelde lasten logopedie (623) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€6,9	€6,8	€6,9	€7,5	0,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€33,1	€35,8	€38,1	€43,2	15,2%
5-18 jaar	€27,7	€26,8	€27,0	€29,2	-2,3%
18-44 jaar	€0,8	€0,7	€0,7	€0,8	-9,1%
45-64 jaar	€0,9	€0,9	€0,9	€1,0	-1,1%
65-74 jaar	€1,7	€1,7	€1,7	€1,8	0,3%
75-84 jaar	€2,8	€2,9	€2,9	€3,0	1,5%
85 jaar en ouder	€2,9	€2,9	€3,0	€3,3	5,8%
Geslacht					
Man	€8,2	€8,2	€8,3	€9,0	1,7%
Vrouw	€5,6	€5,5	€5,6	€6,1	-0,5%

Tabel 9.10: Uitsplitsing van de kosten voor logopedie (623) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerd-jaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerd-jaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerd-jaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerd-jaar	Per prestatie	
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	
Individuele zitting	€113	€6,7	€31	€112	€6,7	€28	€114,8	€6,8	€32	€2,0	1,7%	€121,8	€7,2	€32
Groepszitting	€0	€0,0	€2	€0	€0,0	€3	€0,1	€0,0	€3	€0,1	73,8%	€0,0	€0,0	€84
Telefonische zitting	€0	€0,0	€14	€0	€0,0	€14	€0,0	€0,0	€13	€0,0	46,6%	€0,0	€0,0	€13
Onderzoek, screening, intake	€1	€0,0	€39	€0	€0,0	€30	€0,5	€0,0	€36	€0,0	0,7%	€0,3	€0,0	€46
Hanen / ouder programma	€0	€0,0	€1.691	€0	€0,0	€1.720	€0,2	€0,0	€1.787	€0,0	25,9%	€0,2	€0,0	€1.753
Overig	€2	€0,1	€27	€1	€0,1	€23	€1,2	€0,1	€28	-€0,3	-21%	€5,2	€0,3	€38
Totaal	€115	€6,9	€30	€115	€6,8	€27	€117	€6,9	€31	€2	1,5%	€128	€7,5	€33

Tabel 9.11: Uitsplitsing van de aantallen voor logopedie (623) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	
Individuele zitting	3.693.309	0,22	4.061.729	0,24	3.615.706	0,21	-77.603	-2,1%	3.778.076	0,22
Groepszitting	30.600	0,00	34.226	0,00	41.617	0,00	11.017	36,0%	233	0,00
Telefonische zitting	394	0,00	412	0,00	640	0,00	246	62,4%	826	0,00
Onderzoek, screening, intake	13.311	0,00	16.740	0,00	14.736	0,00	1.425	10,7%	6.575	0,00
Hanen / ouder programma	110	0,00	148	0,00	131	0,00	21	19,1%	131	0,00
Overig	58.106	0,00	58.719	0,00	43.587	0,00	-14.519	-25,0%	135.989	0,01
Totaal	3.795.970	0,23	4.172.187	0,25	3.716.417	0,22	-79.413	-2,1%	3.921.830	0,23

9.7 Ergotherapie (624)

In 2015 waren de lasten van ergotherapie onder de Zvw €33 miljoen. In 2013 waren de lasten €27 miljoen en in 2014 €30 miljoen (tabel 9.13 en 9.14). In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 23% gestegen. De lasten per verzekerde zijn met 22% gestegen (tabel 9.12). De grootste stijging wordt gevonden bij de ouderen (75-84; 19% 85 en ouder 28%). De stijging voor ergotherapie wordt vooral veroorzaakt door een groei van individuele zittingen. Vanaf 2012 is er directe toegang mogelijk gemaakt voor de ergotherapie, zonder verwijfsbrief. Het is mogelijk dat deze maatregel heeft geleid tot een groeiend gebruik van ergotherapie en dus ook stijgende lasten.³⁸

Tabel 9.12: Gemiddelde lasten ergotherapie (624) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€1,6	€1,8	€2,0	€2,2	21,7%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,7	€0,8	€0,8	€0,9	18,9%
5-18 jaar	€1,9	€2,0	€2,2	€2,4	11,4%
18-44 jaar	€0,5	€0,5	€0,6	€0,6	22,3%
45-64 jaar	€1,2	€1,3	€1,4	€1,5	18,8%
65-74 jaar	€2,3	€2,5	€2,8	€3,1	18,9%
75-84 jaar	€6,2	€7,0	€7,4	€8,2	19,2%
85 jaar en ouder	€11,8	€13,5	€15,0	€16,6	27,6%
Geslacht					
Man	€1,4	€1,5	€1,6	€1,8	20,4%
Vrouw	€1,9	€2,1	€2,3	€2,6	22,7%

³⁸ Swinkels IC, Kooijman MK, Spreeuwenberg PM, Bossen D, Leemrijse CJ, van Dijk CE, Verheij R, de Bakker DH, Veenhof C. An overview of 5 years of patient self-referral for physical therapy in the Netherlands. Phys Ther. 2014;94(12):1785-95.

Tabel 9.13: Uitsplitsing van de kosten voor ergotherapie (624) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Individuele zitting	€18	€1,1	€4	€21	€1,3	€4	€24,4	€1,4	€4	€6,5	36,6%	€29,7	€1,7	€4
Onderzoek, screening, intake	€0	€0,0	€4	€0	€0,0	€4	€0,1	€0,0	€6	€0,0	217%	€0,1	€0,0	€4
Toeslag	€4	€0,2	€23	€5	€0,3	€22	€5,6	€0,3	€21	€1,4	34,4%	€7,0	€0,4	€21
Overig	€5	€0,3	€14	€4	€0,2	€12	€3,0	€0,2	€14	-€1,9	-39,1%	€0,6	€0,0	€19
Totaal	€27	€1,6	€5	€30	€1,8	€5	€33,1	€2,0	€5	€6	22,6%	€37	€2,2	€5

Tabel 9.14: Uitsplitsing van de aantallen voor ergotherapie (624) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	2014 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	2015 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzeke- dejaar	
Individuele zitting	5.018.643	0,30	5.942.580	0,35	6.691.991	0,40	1.673.348	33,3%	7.718.746	0,46
Onderzoek, screening, intake	5.841	0,00	12.388	0,00	11.572	0,00	5.731	98,1%	23.081	0,00
Toeslag	177.663	0,01	233.624	0,01	265.484	0,02	87.821	49,4%	325.813	0,02
Overig	342.015	0,02	307.128	0,02	206.496	0,01	-135.519	-39,6%	29.373	0,00
Totaal	5.544.497	0,33	6.497.250	0,39	7.175.543	0,43	1.631.381	29,4%	8.097.013	0,48

9.8 Dieetadvisering (625)

Dieetadvisering wordt vanaf 2013 weer vergoed vanuit het basispakket (tabel 9.16 en tabel 9.17). In 2015 waren de lasten voor de Zvw €34 miljoen. In 2013 €28 miljoen en in 2014 €30 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 20,1% gestegen. De lasten per verzekerde iets minder hard gestegen (19,2%; tabel 9.15). De groei zit bij alle leeftijdscategorieën, waarbij de grootste groei bij de ouderen zit (75-85: 32,2% 85+: 55,1%). Het grootste gedeelte van de lasten (>80%) was afkomstig van individuele zittingen.

Tabel 9.15: Gemiddelde lasten dieetadvisering (625) per verzekerde naar geslacht en leeftijd, 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€1,7	€1,8	€2,0	€2,2	19,2%
Leeftijd					
0-4 jaar	€1,0	€1,0	€1,2	€1,3	30,7%
5-18 jaar	€1,3	€1,5	€1,7	€1,8	28,7%
18-44 jaar	€1,4	€1,4	€1,6	€1,7	15,0%
45-64 jaar	€2,0	€2,0	€2,2	€2,4	10,6%
65-74 jaar	€2,1	€2,2	€2,4	€2,6	13,3%
75-84 jaar	€2,4	€2,7	€3,2	€3,4	32,2%
85 jaar en ouder	€3,5	€3,9	€5,4	€6,0	55,1%
Geslacht					
Man	€1,1	€1,2	€1,3	€1,4	18,8%
Vrouw	€2,3	€2,4	€2,7	€2,9	19,5%

Tabel 9.16: Uitsplitsing van de kosten voor dieetadvisering (625) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerdejaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Individuele zitting	€24,7	€1,5	€2	€25,1	€1,5	€2	€29,0	€1,7	€3	€4,3	17,6%	€32,7	€1,9	€2
Groepszitting	€0,0	€0,0	€1	€0,0	€0,0	€1	€0,0	€0,0	€1	€0,0	-51,3%	€0,0	€0,0	€0
Toeslag	€0,6	€0,0	€20	€0,7	€0,0	€19	€0,9	€0,1	€20	€0,3	51,5%	€1,1	€0,1	€19
Overig	€1,9	€0,1	€5	€2,6	€0,2	€2	€2,6	€0,2	€2	€0,7	34,8%	€1,4	€0,1	€1
Multidisciplinaire zorg	€1,1	€0,1	€3	€1,7	€0,1	€3	€1,4	€0,1	€3	€0,4	31,9%	€1,5	€0,1	€4
Totaal	€28,3	€1,7	€31	€30,0	€1,8	€27	€34,0	€2,0	€30	€6	20,1%	€36,8	€2,2	€2

Tabel 9.17: Uitsplitsing van de aantallen voor dieetadvisering (625) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2014 - Prestaties	Per verzekerdejaar	2015 - Prestaties	Per verzekerdejaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerdejaar
Individuele zitting	10.689.703	0,64	10.555.721	0,63	11.573.458	0,69	883.755	8,3%	13.485.486	0,80
Groepszitting	5.559	0,00	7.515	0,00	2.839	0,00	-2.720	-48,9%	4.595	0,00
Toeslag	30.810	0,00	34.885	0,00	45.035	0,00	14.225	46,2%	57.464	0,00
Overig	410.156	0,02	1.065.967	0,06	1.056.933	0,06	646.777	157,7%	1.071.009	0,06
Multidisciplinaire zorg	357.600	0,02	479.577	0,03	422.489	0,03	64.889	18,1%	383.160	0,02
Totaal	11.493.828	0,69	12.143.665	0,72	13.100.754	0,78	1.606.926	14,0%	15.001.714	0,88

10 Hulpmiddelen (Rubriek 8)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de hulpmiddelen zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met 5%, wat neerkomt op een stijging van ongeveer €70 miljoen. Dit komt met name door een stijging bij de auditieve hulpmiddelen. Voor bijna alle leeftijdscategorieën is er een stijging te zien, maar de hoogste stijgingen en ook de hoogste gemiddelde lasten zijn voor ouderen (vanaf 65 jaar).

10.1 Bekostiging van de hulpmiddelen

Rubriek 8 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de hulpmiddelen in Nederland. Dit zijn alle hulpmiddelen die verstrekt worden en welke vallen onder de dekking van het basispakket van de Zvw exclusief eigen bijdrage. Voor de hulpmiddelen geldt dat er naast een eigen risico voor een aantal hulpmiddelen een eigen bijdrage geldt. Deze is afhankelijk van het type hulpmiddel.

Verzekeraars zijn volledig risicodragend voor deze categorie, er vond in de jaren 2013-2016 geen nacalculatie plaats via de risicoverevening.

In 2015 waren de lasten voor de hulpmiddelenzorg onder de Zvw €1.508 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat. In 2013 waren de lasten €1.440 miljoen en in 2014 €1.488 miljoen³⁹. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 4,7% gestegen. De hulpmiddelenzorg kent functie omschreven prestatietitels met vrije tarieven. Voor een verder uitsplitsing in aantallen en kosten over de jaren heen, zie ook de GIP-databank.

Tabel 10.1: Totale lasten hulpmiddelenzorg 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Hulpmiddelen (640)	€1.440,2	€1.488,4	€1.507,5	€1.426,5	4,7%
Totaal	€1.440,2	€1.488,4	€1.507,5	€1.426,5	4,7%

10.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

Overheveling 2015⁴⁰

Per 1 januari 2015 zijn de volgende hulpmiddelen overgeheveld naar de medisch specialistische zorg (zie ook Rubriek 6):

- Hulpmiddelen ter volledige of gedeeltelijke vervanging van de stembanden

Overheveling 2014⁴¹

Per 1 januari 2014 zijn de volgende hulpmiddelen overgeheveld naar de medisch specialistische zorg (zie ook Rubriek 6):

- Thuisdialyse apparatuur en toebehoren
- Toebehoren vacuümpomp
- Stemprothese
- Injectiemateriaal voor het toedienen van groei- en fertiliteitshormonen

³⁹ De totale lasten uit de jaarstaat komen niet precies overeen met de lasten zoals die zijn weergegeven in de GIP databank. GIP is gebaseerd op declaraties en houdt geen rekening met latere verrekeningen en mogelijke plafondafspraken etc.

⁴⁰ <https://www.gipdatabank.nl/beleidsmaatregelen/hulpmiddelen/hulp-2015>

⁴¹ <https://www.gipdatabank.nl/beleidsmaatregelen/hulpmiddelen/hulp-2014>

10.3 Uitsplitsing zorglasten hulpmiddelenzorg

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 3,9% gestegen: van €86 in 2013 naar €89 in 2015 (zie tabel 10.2). Deze stijging is iets lager dan de stijging in de totale lasten (4,7%). De stijging is terug te zien bij de alle leeftijdscategorieën boven de 18 jaar. De grootste stijging wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 65-74 jaar (2,8%).

Tabel 10.2: Gemiddelde lasten hulpmiddelenzorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€85,9	€88,6	€89,3	€84,1	3,9%
Leeftijd					
0-4 jaar	€25,5	€24,9	€25,4	€22,8	-0,6%
5-18 jaar	€31,7	€31,6	€31,7	€31,3	-0,1%
18-44 jaar	€30,5	€31,2	€30,6	€29,8	0,3%
45-64 jaar	€83,4	€84,4	€83,7	€79,0	0,4%
65-74 jaar	€182,7	€187,7	€187,9	€171,3	2,8%
75-84 jaar	€322,4	€329,6	€328,5	€289,7	1,9%
85 jaar en ouder	€544,4	€548,2	€552,7	€496,7	1,5%
Geslacht					
Man	€78,4	€81,3	€82,8	€77,0	5,7%
Vrouw	€93,4	€95,6	€95,6	€89,5	2,3%

10.4 Uitsplitsing en verdieping

Aangezien er geen verdere categorieën bestaan voor deze rubriek in het Handboek, is de gehele rubriek uitgesplitst per categorie letter gelijk als in de indeling van de GIP-databank. Dit levert 18 verschillende categorieën op welke uitgesplitst zijn voor de jaren (tabel 10.3). Voor de hulpmiddelen worden de aantallen declaraties in plaats van het aantal prestaties gepresenteerd in tabel 10.4 Omdat elk hulpmiddel een andere eenheid in levering kan hebben, is het niet mogelijk totale aantallen hulpmiddelen te vergelijken daarom kijken we naar aantallen declaraties. Het aantal declaraties wordt ook beïnvloed door de gekozen eenheid van levering, maar minder sterk. Grote absolute stijgingen in lasten worden met name gevonden bij auditieve hulpmiddelen (€72 miljoen) en de hulpmiddelen bij ademhalingsproblemen (€18 miljoen). Grote dalingen in lasten zijn vooral te zien bij diabeteshulpmiddelen (-€28 miljoen).

Effecten beleidswijzigingen

De specifieke effecten van de overheveling zijn niet goed te meten met behulp van de declaraties.

Tabel 10.3: Uitsplitsing van de lasten voor hulpmiddelen voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15	
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's		
Verzorgingsmiddelen	€515	€509	€501	€452	-€14	-2,7%
Orthesen en schoenvoorzieningen	€177	€180	€175	€176	-€2	-1,3%
Auditieve hulpmiddelen	€130	€175	€203	€140	€72	55,4%
Visuele hulpmiddelen	€31	€33	€34	€34	€3	9,4%
Diabeteshulpmiddelen	€205	€196	€177	€178	-€28	-13,7%
Inrichtingselementen van woningen	€88	€87	€91	€100	€3	3,0%
Transportondersteuners bloed/lymfte	€61	€66	€69	€71	€7	12,2%
Ademhalingsproblemen	€97	€103	€115	€121	€18	18,6%
Prothesen	€55	€58	€58	€61	€3	6,0%
Communicatie informatie signalering	€12	€12	€13	€12	€1	11,6%
Mobiliteit van personen	€13	€15	€15	€21	€2	16,9%
Toedienen van voeding	€14	€15	€16	€17	€2	14,8%
In verband met behandeling	€27	€27	€27	€28	€0	0,1%
Zelfmeetapparatuur voor bloedstollingstijden	€0	€0	€0	€0	€0	
Thuisdialyse	€1	€1	€2	€2	€1	116,4%
Anticonceptionele doeleinden	€0	€0	€0	€0	€0	-22,9%
T.b.v. arm-hand-vingerfunctie	€7	€7	€8	€7	€1	19,1%
Overige / niet gespecificeerd	€8	€3	€5	€7	-€3	-37,4%
Totaal	€1.440	€1.488	€1.507	€1.426	€67	4,7%

Tabel 10.4: Uitsplitsing van de aantallen declaraties 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15	
Verzorgingsmiddelen	8.834.415	8.066.338	7.603.044	7.277.322	-1.231.371	-13,9%
Orthesen en schoenvoorzieningen	228.084	221.495	212.943	213.941	-15.141	-6,6%
Auditieve hulpmiddelen	289.088	349.875	395.236	323.129	106.148	36,7%
Visuele hulpmiddelen	94.531	97.563	92.249	84.879	-2.282	-2,4%
Diabeteshulpmiddelen	2.905.666	2.640.490	2.422.305	2.396.445	-483.361	-16,6%
Inrichtingselementen van woningen	1.059.310	1.094.170	1.146.322	1.222.221	87.012	8,2%
Transportondersteuners bloed/lymfte	558.066	601.539	616.676	603.865	58.610	10,5%
Ademhalingsproblemen	2.025.805	2.167.542	2.450.060	2.589.049	424.255	20,9%
Prothesen	82.729	83.603	79.053	78.674	-3.676	-4,4%
Communicatie informatie signalering	327.354	346.681	444.103	452.051	116.749	35,7%
Mobiliteit van personen	182.337	191.092	192.666	247.332	10.329	5,7%
Toedienen van voeding	189.883	205.554	207.307	215.073	17.424	9,2%
In verband met behandeling	666.605	660.458	683.850	715.713	17.245	2,6%
Zelfmeetapparatuur voor bloedstollingstijden	0	40	48	128	48	
Thuisdialyse	5.900	7.924	9.439	9.314	3.539	60,0%
Anticonceptionele doeleinden	713	593	530	656	-183	-25,7%
T.b.v. arm-hand-vingerfunctie	12.325	6.881	7.366	7.072	-4.959	-40,2%
Overige / niet gespecificeerd	71.914	34.438	79.513	91.713	7.599	10,6%
Totaal	17.534.725	16.776.276	16.642.710	16.528.577	-892.015	-5,1%

11 Geestelijke Gezondheidszorg (Rubriek 10)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de GGZ zijn van 2013 t/m 2015 gedaald met zo'n 18%, wat neerkomt op een daling van ongeveer €700 miljoen (inclusief overheveling langdurige GGZ). Dit komt met name door de overheveling van GGZ voor de jongeren naar de Jeugdwet. Gecorrigeerd hiervoor laat de sector een stijging van 3,9% zien. De meeste kosten worden gemaakt door 18 tot 65-jarigen en deze categorie laat ook de grootste stijgingen zien over de laatste 3 jaren. Voor ouderen dalen de gemiddelde kosten.

11.1 Bekostiging van de GGZ

Rubriek 10 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de GGZ in Nederland. Dit is alle zorg die geleverd wordt door GGZ-instellingen en welke valt onder de dekking van het basispakket van de Zvw. De GGZ is verdeeld over Zvw, de Wlz en de Jeugdwet afhankelijk van de cliënt en de zorgvraag. Tot 2015 geldt voor de GGZ binnen de Zvw dat deze voor alle leeftijden is. Vanaf 1 januari 2015 is de GGZ-zorg voor jongeren onder de 18 jaar van de Zvw naar de Jeugdwet overgeheveld. Tot 2014 gold voor sommige zorg dat een eigen bijdrage gevraagd werd bovenop het eigen risico. Voor deze rubriek geldt dat de verzekeraars voor deze jaren niet volledig risicodragend waren. Er was nog beperkte nacalculatie via de risicoverevening.

De specialistische GGZ kent DBC-bekostiging, de NZa stelt hier maximum tarieven voor vast. Na één jaar verblijf komt een cliënt in de langdurige GGZ terecht waar zorgzwaartepakketten gelden. Bij meer dan drie jaar zorg stroomt de cliënt door naar de Wlz, waar deze in zorgprofiel GGZ-B terecht komt. Sinds 2014 vallen jaar twee en jaar drie van de langdurige GGZ onder de Zvw (eerste jaar waarin dit effect zichtbaar wordt is 2015). Ook de Basis GGZ kent profielen waar tevens maximum tarieven voor gelden (voorheen was er nog de Eerstelijnspsychologie met een andere vergoeding). Een deel van de GGZ-lasten vallen buiten deze categorie en worden gemaakt bij de huisartsenpraktijken(POH-GGZ), in de Jeugdwet en in de Wlz.

De kostenverzamelstaat maakt sinds 2014 onderscheid in drie categorieën. Kosten specialistische GGZ met verblijf (661), specialistische GGZ zonder verblijf (662) en de generalistische basis GGZ (665). Tot 2014 bestond er nog de categorie eerstelijnspsychologie (660) en overige producten GGZ (664). Vanwege de invoering van de basis GGZ in 2014, die niet helemaal overeenkomt met de eerstelijnspsychologie, is er voor gekozen om beide categorieën apart weer te geven in de uitsplitsingen.

In 2015 waren de lasten voor de GGZ onder de Zvw €3,2 miljard volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat (tabel 11.1). In 2013 waren de lasten €4,0 miljard en in 2014 €3,7 miljard. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 18,4% gedaald. Als alleen zorg voor 18+ wordt meegenomen, is er een stijging te zien van 3,9% van 2013 naar 2015 (tabel 11.2).

Tabel 11.1: Totale lasten GGZ per categorie voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Specialistische GGZ met verblijf	€1.580	€1.455	€1.351	€1.366	-14,5%
Langdurige GGZ			€51	€133	
Specialistische GGZ zonder verblijf	€2.303	€2.044	€1.650	€1.717	-28,4%
Generalistische Basis GGZ		€209	€183	€200	
Eerstelijns- psychologie	€68				
OZP's	€11				
Totaal	€3.962	€3.708	€3.235	€3.416	-18,4%

Tabel 11.2: Totale lasten GGZ per categorie voor 18+ voor de jaren 2013-2015.⁴²

18+	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Specialistische GGZ met verblijf	€1.378	€1.342	€1.341	€1.363	-2,7%
Langdurige GGZ			€51	€133	
Specialistische GGZ zonder verblijf	€1.652	€1.635	€1.639	€1.712	-0,8%
Generalistische Basis GGZ		€167	€182	€137	
Eerstelijns- psychologie	€53				
OZP's	€8				
Totaal	€3.092	€3.144	€3.213	€3.346	3,9%

11.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

Gedurende deze periode zijn er een aantal belangrijke wijzigingen geweest. In 2014 is het zorgstelsel veranderd. Vanaf dit moment wordt er onderscheid gemaakt tussen de eerste lijn, de generalistische basis GGZ en de tweede lijn, de specialistische GGZ (met of zonder verblijf). Daarnaast is GGZ-zorg voor 18-minners vanaf 1 januari 2015 overgeheveld naar de Jeugdwet. De nog openstaande DBC's zijn op 31-12-2014 hard afgekapt en dit betekent dat de kosten voor 2014 dus lager uitvallen door deze maatregel.⁴³ Daarom wordt er voor alle categorieën ook de kosten en aantallen gegeven voor enkel verzekerden van 18 jaar en ouder, zodat de jaren met elkaar te vergelijken zijn.

De eigen bijdrage in de tweedelijns (curatieve) geestelijke gezondheidszorg is afgeschaft per 1 januari 2013. De eigen bijdrage voor de eerstelijns psychologie is per 1 januari 2014 afgeschaft tegelijk met de invoering van de Basis GGZ.

In 2014 is de langdurige GGZ overgeheveld naar de Zvw. Het eerste jaar valt nog onder de

⁴² Omdat de precieze geboortedatum niet bekend is in de declaraties, is er wat ruis rondom de 18-jarige leeftijdsgrens.

⁴³ Normaliter zou een DBC die geopend wordt aan het eind van het jaar doorlopen het volgende jaar in, waarbij de kosten van deze DBC verantwoord worden in het openingsjaar. Nu werd echter op 31 december alle openstaande DBC gesloten en liep niets meer door 2015 in. Deze DBC's waren dus veel korter dan normaal.

gewone specialistische GGZ met verblijf en vanaf jaar 2 vallen cliënten onder de categorie Langdurige GGZ, daarna wordt het alsnog Wlz-zorg (GGZ-B). Het effect van de overheveling is dus zichtbaar vanaf 2015 en het duurt twee jaren voordat het gestabiliseerd zal zijn.

11.3 Uitsplitsing van de zorglasten GGZ

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 18,7% gedaald: van €236 in 2013 naar €192 in 2015. Wanneer er naar 18+ gekeken wordt, is er een stijging van 3,0% (zie tabel 11.3). Deze percentages zijn vergelijkbaar met de totale lasten. De lasten stijgen bij de leeftijdscategorieën 18 jaar tot 75 jaar. En dalen vanaf 75 jaar en ouder. De grootste stijging wordt gevonden bij de leeftijdscategorie 18-44 jaar (4,1%) en de grootste daling bij 0-4 jarigen (-100%), vanwege overheveling naar de Jeugdwet.

Wanneer er gekeken wordt naar gemiddelde kosten per GGZ gebruiker, is er een veel grotere stijging te zien van €3.513 in 2013 naar €4.579 in 2015 (30,8%), ondanks de overheveling van de 18-minners. Wanneer die buiten beschouwing worden gelaten is de gemiddelde stijging van kosten per gebruiker met 27,1% toegenomen (zie tabel 11.4).

Tabel 11.3: Gemiddelde lasten GGZ per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.⁴⁴

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€236	€221	€192	€202	-18,7%
Leeftijd					
0-4 jaar	€35	€22	€0	€0	-100,0%
5-18 jaar	€328	€214	€8	€3	-97,5%
18-44 jaar	€296	€301	€309	€329	4,6%
45-64 jaar	€218	€222	€226	€237	3,9%
65-74 jaar	€124	€130	€129	€137	4,1%
75-84 jaar	€134	€134	€131	€138	-2,6%
85 jaar en ouder	€112	€101	€101	€107	-9,7%
18 jaar en ouder	€231	€235	€238	€251	3,0%
Geslacht					
Man	€238	€217	€182	€193	-23,6%
Vrouw	€233	€224	€201	€210	-13,6%

⁴⁴ Omdat de precieze geboortedatum niet bekend is in de declaraties, is er wat ruis rondom de 18-jarige leeftijdsgrens.

Tabel 11.4: Gemiddelde lasten GGZ per gebruiker naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.⁴⁴

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€3.513	€3.866	€4.596	€5.453	30,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€3.170	€2.451	€0	€0	-100,0%
5-18 jaar	€3.181	€2.489	€5.217	€3.893	64,0%
18-44 jaar	€3.609	€4.285	€4.613	€5.429	27,8%
45-64 jaar	€3.560	€4.202	€4.468	€5.333	25,5%
65-74 jaar	€4.154	€4.990	€5.231	€6.521	25,9%
75-84 jaar	€3.704	€4.456	€4.804	€5.940	29,7%
85 jaar en ouder	€2.693	€3.023	€3.404	€3.947	26,4%
18 jaar en ouder	€3.612	€4.286	€4.590	€5.458	27,1%
Geslacht					
Man	€3.766	€4.030	€5.015	€6.057	33,2%
Vrouw	€3.282	€3.716	€4.275	€5.003	30,2%

11.4 Specialistische GGZ met verblijf (661)

De categorie 661 bevat alle lasten gemaakt voor tweedelijns verblijf. Vanaf 2015 betreft dit enkel volwassenen (18 jaar en ouder in het verantwoordingsjaar). De kosten van het gebruik van methadon (tot 2014 apart verantwoord in de categorie overige producten) zijn nu verwerkt in de DBC's bij de tweedelijnszorg en dus verdeeld onder deze categorie en 662.

Tussen 2013 en 2015 zijn de lasten gedaald met 15%. Voor enkel 18 jaar en ouder is er een daling van 4%. De grootste procentuele daling is te zien voor behandelingen gerelateerd aan kindertijd (-64%), mede veroorzaakt door de overheveling naar de Jeugdwet (zie tabel 11.5). De gemiddelde lasten per verzekerde lieten een gelijke daling zien (-15%). Dit wordt vooral veroorzaakt door de overheveling (zie tabel 11.7).

Tabel 11.5: Uitsplitsing van de kosten voor specialistische GGZ met verblijf (661) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's		Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Overig	€630	€37,6	€6,6	€606	€36,1	€4,6	€567	€33,6	€4,6	€-63	-10,0%	€438	€25,8	€4,7
Kindertijd	€163	€9,7	€9,4	€111	€6,6	€5,0	€58	€3,4	€4,6	€-105	-64,4%	€40	€2,4	€4,7
Middel gebonden	€295	€17,6	€5,5	€261	€15,5	€3,9	€255	€15,1	€3,8	€-40	-13,6%	€214	€12,6	€3,9
Schizofrenie	€357	€21,3	€5,2	€350	€20,9	€4,8	€355	€21,0	€4,9	€-2	-0,7%	€266	€15,7	€5,1
Persoonlijkheid	€134	€8,0	€4,9	€126	€7,5	€3,4	€116	€6,9	€3,4	€-18	-13,4%	€81	€4,8	€3,5
Totaal	€1.580	€94,3	€6,0	€1.455	€86,6	€4,4	€1.351	€80,1	€4,4	€-228	-15%	€1.039	€61,3	€4,5

Tabel 11.6: Uitsplitsing van de aantallen voor specialistische GGZ met verblijf (661) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde-jaar
Overig	95.266.430	5,7	133.102.006	7,9	124.578.105	7,4	29.311.675	30,8%	93.035.091	5,5
Kindertijd	17.421.671	1,0	22.236.070	1,3	12.742.023	0,8	-4.679.648	-26,9%	8.525.004	0,5
Middel gebonden	53.831.283	3,2	66.620.872	4,0	66.754.278	4,0	12.922.995	24,0%	55.100.049	3,3
Schizofrenie	68.513.286	4,1	72.879.024	4,3	71.987.011	4,3	3.473.725	5,1%	51.843.109	3,1
Persoonlijkheid	27.593.036	1,6	36.971.790	2,2	33.799.618	2,0	6.206.582	22,5%	23.473.878	1,4
Totaal	262.625.706	15,7	331.809.762	19,7	309.763.090	18,4	47.137.384	17,9%	231.977.131	13,7

Tabel 11.7: Gemiddelde lasten voor specialistische GGZ met verblijf (661) per verzekerde landelijk, naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€94,3	€86,6	€80,1	€61,3	-15,1%
Leeftijd					
0-4 jaar	€4,0	€2,5	€0,0	€0,0	
5-18 jaar	€77,1	€43,4	€3,6	€0,8	
18-44 jaar	€123,8	€119,1	€119,6	€91,6	-3,3%
45-64 jaar	€99,6	€95,0	€94,0	€71,6	-5,6%
65-74 jaar	€72,1	€76,1	€73,2	€57,8	1,4%
75-84 jaar	€71,3	€76,0	€74,7	€60,6	4,9%
85 jaar en ouder	€48,3	€44,4	€49,6	€40,2	2,6%
18 jaar en ouder	€103,5	€100,2	€99,6	€76,5	-3,8%
Geslacht					
Man	€100,3	€91,1	€84,0	€65,2	-16,3%
Vrouw	€88,0	€82,0	€76,1	€57,5	-13,5%

11.5 Langdurige GGZ (661.1)

De categorie 661.1 bevat alle lasten gemaakt voor langdurig verblijf in de GGZ. Langdurig verblijf is vanaf 2014 overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw. Vanaf meer dan één jaar verblijf kunnen cliënten onder deze bekostiging vallen. Lasten zijn dus zichtbaar vanaf 2015. Het betreft enkel zorg voor volwassenen (18 jaar en ouder in het verantwoordingsjaar).

De meesten lasten vallen in de categorie ZZP inclusief dagbehandeling (zie tabel 11.8). Per verzekerde liggen de meeste lasten in de leeftijdscategorie 18-44 jaar (zie tabel 11.9). De komende jaren zal deze rubriek stijgen omdat dan de nieuwe instromers binnen de Zvw erbij komen.

Tabel 11.8: Uitsplitsing van de lasten voor langdurige GGZ (661.1) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerde- jaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerde- jaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerde- jaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzekerde- jaar	Per prestatie
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>
ZZP incl dagbehandeling							€39,5	€2,3			€94,9	€5,6	
ZZP excl dagbehandeling							€6,4	€0,4			€17,3	€1,0	
Klinische Intensieve Behandeling							€4,4	€0,3			€13,6	€0,8	
Overig							€0,4	€0,0			€1,2	€0,1	
Totaal							€50,7	€3,0			€127,1	€7,5	

Tabel 11.9: Gemiddelde lasten langdurige GGZ (661.1) per verzekerde landelijk, naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€3,0	€7,5	
Leeftijd					
0-4 jaar			€0,0	€0,0	
5-18 jaar			€0,0	€0,0	
18-44 jaar			€4,9	€12,1	
45-64 jaar			€3,4	€8,2	
65-74 jaar			€2,8	€7,9	
75-84 jaar			€1,7	€5,4	
85 jaar en ouder			€0,6	€0,7	
Geslacht					
Man			€3,5	€8,9	
Vrouw			€2,5	€6,1	

11.6 Specialistische GGZ zonder verblijf (662)

De categorie 662 bevat alle lasten gemaakt voor tweedelijns zorg zonder verblijf. Vanaf 2015 betreft dit enkel volwassenen (18 jaar en ouder in het verantwoordingsjaar). De kosten van het gebruik van methadon (tot 2014 apart verantwoord in de categorie overige producten) zijn nu verwerkt in de DBC's bij de tweedelijnszorg en dus verdeeld onder deze categorie en de specialistische GGZ met verblijf (661).

Tussen 2013 en 2015 zijn de lasten van deze categorie gedaald met 28,4%. Voor enkel 18+ was de daling 0,8%. De grootste procentuele daling is te zien voor behandelingen gerelateerd aan kindertijd (-76%), mede veroorzaakt door de overheveling naar de Jeugdwet (zie tabel 11.10). De gemiddelde lasten per verzekerde lieten een gelijke daling zien (-28,9%). De daling wordt vooral veroorzaakt door de overheveling (zie tabel 11.12).

Tabel 11.10: Uitsplitsing van de kosten voor specialistische GGZ zonder verblijf (662) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	Δ13-15		2016 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	%	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Overig	€1.175,4	€70,1	€2,2	€1.109	€66,0	€1,9	€938	€55,6	€1,9	-€238	-20,2%	€812	€47,9	€2,0
Kindertijd	€568,7	€33,9	€2,5	€344	€20,5	€1,8	€137	€8,1	€1,8	-€432	-76,0%	€109	€6,4	€1,9
Middel gebonden	€130,6	€7,8	€2,7	€145	€8,7	€1,9	€133	€7,9	€1,8	€2	1,6%	€119	€7,0	€2,0
Schizofrenie	€164,4	€9,8	€2,3	€172	€10,3	€1,7	€167	€9,9	€1,7	€2	1,3%	€120	€7,1	€1,8
Persoonlijkheid	€264,0	€15,8	€2,2	€274	€16,3	€1,8	€277	€16,4	€1,8	€13	4,8%	€223	€13,1	€1,9
Totaal	€2.303	€137,5	€2,3	€2.044	€121,6	€1,9	€1.650	€97,8	€1,8	-€653	-28,4%	€1.382	€81,5	€1,9

Tabel 11.11: Uitsplitsing van de aantallen voor specialistische GGZ zonder verblijf (662) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ13-15		2016 - Prestaties	Per verzekerde-jaar
Overig	543.220.455	32,4	584.581.765	34,8	493.248.768	29,2	-49.971.687	-9,2%	409.685.531	24,2
Kindertijd	225.768.451	13,5	189.415.377	11,3	76.900.155	4,6	-148.868.296	-65,9%	58.527.923	3,5
Middel gebonden	47.670.347	2,8	75.923.873	4,5	72.768.874	4,3	25.098.527	52,7%	60.324.667	3,6
Schizofrenie	73.048.302	4,4	99.349.528	5,9	96.151.944	5,7	23.103.642	31,6%	66.684.010	3,9
Persoonlijkheid	118.368.433	7,1	150.300.436	8,9	153.283.940	9,1	34.915.507	29,5%	118.317.655	7,0
Totaal	1.008.075.988	60,2	1.099.570.979	65,4	892.230.055	52,9	-114.165.059	-11,3%	713.536.397	42,1

Tabel 11.12: Gemiddelde lasten voor specialistische GGZ zonder verblijf (662) per verzekerde landelijk, naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€137,5	€121,6	€97,8	€81,5	-28,9%
Leeftijd					
0-4 jaar	€30,6	€18,2	€0,0	€0,0	
5-18 jaar	€244,9	€154,8	€4,4	€1,5	
18-44 jaar	€166,2	€164,6	€165,7	€140,2	-0,3%
45-64 jaar	€114,3	€115,1	€115,5	€96,3	1,1%
65-74 jaar	€50,7	€49,6	€48,8	€39,7	-3,8%
75-84 jaar	€62,1	€54,8	€50,8	€40,9	-18,1%
85 jaar en ouder	€63,6	€54,1	€48,7	€41,0	-23,4%
18 jaar en ouder	€103,5	€100,2	€99,6	€76,5	-3,8%
Geslacht					
Man	€134,9	€116,5	€86,5	€71,9	-35,9%
Vrouw	€139,7	€126,5	€108,9	€91,0	-22,1%

11.7 Generalistische basis GGZ (665) en Eerstelijnspsychologie (660)

De categorie 665 bevat alle lasten gemaakt binnen de generalistische basis GGZ. Deze is deels in de plaats gekomen voor de eerstelijnspsychologie (categorie 660) in 2014. Ook deze lasten worden hier weergegeven. De overheveling van de 18-minners naar de Jeugdwet is ook hier van toepassing. Voor het jaar 2013 is hier nog het overzicht van de Eerstelijnspsychologie weergegeven.

De kosten voor de Basis GGZ zijn van 2014 naar 2015 gedaald met 14,2% wat neerkomt op een daling van €26 miljoen. Voor enkel 18+ zijn de kosten juist gestegen van 2014 naar 2015, van €167 naar €182 miljoen. Van 2014 naar 2015 zijn de kosten voor chronische Basis GGZ verdubbeld, de meeste kosten worden gemaakt binnen de intensieve zorg (tabel 11.13). De gemiddelde lasten per verzekerde zijn van 2014 naar 2015 gedaald met 12,8% (zie tabel 11.15).

Tabel 11.13: Uitsplitsing van de kosten voor basis GGZ 665 (en eerstelijnspsychologie 660 uit 2013) voor de jaren 2013-2015.

ELP	2013 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie										
	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Euro's	Euro's
Consult gezin	€4,33	€0,26	€75,91										
Consult groep	€0,28	€0,02	€51,79										
Consult relatie	€0,22	€0,01	€56,13										
Consult ELP	€0,01	€0,00	€100,84										
Consult email	€0,04	€0,00	€25,75										
Consult individueel	€0,93	€0,06	€26,96										
Consult telefonisch	€0,03	€0,00	€14,40										
Niet nagekomen afspraak	€58,30	€3,48	€53,85										
Onbekend	€0,93	€0,06	€46,16										
Overig	€2,83	€0,17	€217,34										
POH	€0,18	€0,01	€244,78										
Totaal	€68,08	€4,06	€55,75										

Basis GGZ	2014 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie	Δ14-15	2016 - Kosten	Per verzekerde-jaar	Per prestatie
Kort	€27	€1,6	€1,70	€13	€0,8	€1,6	-€14	-104,0%	€13	€0,7
Middel	€56	€3,3	€1,64	€37	€2,21	€1,61	-€19	-50,3%	€36	€2,15
Intensief	€107	€6,4	€1,68	€108	€6,42	€1,68	€1	0,8%	€114	€6,73
Chronisch	€10	€0,6	€1,89	€20	€1,17	€1,81	€10	50,8%	€18	€1,09
Onvolledig	€8	€0,5	€1,43	€4	€0,23	€1	-€4	-106,1%	€4	€0,23
Totaal	€209	€12,4	€1,67	€183	€10,83	€1,66	-€26	-14,2%	€186	€10,94

Tabel 11.14: Uitsplitsing van de aantallen voor basis GGZ 665 (en eerstelijnspsychologie 660 uit 2013) voor de jaren 2013-2015.

ELP	2013 – Prestaties	Per verzekerde-jaar				
Consult gezin	57.013	0,00				
Consult groep	5.375	0,00				
Consult relatie	3.973	0,00				
Consult ELP	123	0,00				
Consult email	1.686	0,00				
Consult individueel	34.614	0,00				
Consult telefonisch	1.887	0,00				
Niet nagekomen afspraak	1.082.714	0,06				
Onbekend	20.063	0,00				
Overig	13.003	0,00				
POH	717	0,00				
Totaal	1.221.168	0,07				

Basis GGZ	2014 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	2015 - Prestaties	Per verzekerde-jaar	Δ14-15	2016 - Prestaties	Per verzekerde-jaar
Kort	16.181.404	0,96	8.507.693	0,5	-7.673.711	-90,2%	7.778.907
Middel	34.213.894	2,04	23.147.923	1,37	-11.065.971	-47,8%	22.473.176
Intensief	63.976.879	3,81	64.527.465	3,82	550.586	0,9%	68.276.375
Chronisch	5.148.819	0,31	10.957.976	0,65	5.809.157	53,0%	10.272.362
Onvolledig	5.649.198	0,34	2.985.462	0,18	-2.663.736	-89,2%	2.895.042
Totaal	125.170.194	7,45	110.126.519	6,53	-15.043.675	-13,7%	111.695.862

Tabel 11.15: Gemiddelde lasten generalistische basis GGZ (665) en voor 2013 eerstelijns psychologie (660) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€4,1	€12,4	€10,8	€10,9	-12,8%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,5	€1,3	€0,0	€0,0	
5-18 jaar	€5,7	€16,2	€0,3	€0,2	
18-44 jaar	€5,6	€17,7	€18,9	€19,1	6,4%
45-64 jaar	€3,9	€11,7	€13,3	€13,3	13,1%
65-74 jaar	€1,3	€3,9	€4,5	€4,7	16,8%
75-84 jaar	€0,8	€2,9	€3,3	€3,9	13,1%
85 jaar en ouder	€0,3	€2,5	€2,5	€3,7	-0,2%
<i>18 jaar en ouder</i>	<i>€103,5</i>	<i>€100,2</i>	<i>€99,6</i>	<i>€76,5</i>	<i>-0,7%</i>
Geslacht					
Man	€3,1	€9,7	€8,0	€8,1	-17,2%
Vrouw	€5,0	€15,1	€13,6	€13,8	-10,0%

12 Geriatrische Revalidatiezorg (Rubriek 11)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de Geriatrische Revalidatiezorg zijn van 2013 t/m 2015 gedaald met zo'n 6%, wat neerkomt op een daling van ongeveer €25 miljoen. Hier speelt mee dat de GRZ in 2013 werd overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw en tegelijkertijd overging op de DBC-bekostiging waardoor eenmalig de kosten hoger waren. De lasten lijken zich daarna weer wat te stabiliseren op een iets lager niveau. Zoals verwacht worden de meeste kosten gemaakt door de categorie 85 jaar en ouder.

12.1 Bekostiging van de geriatrische revalidatie

Rubriek 11 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de geriatrische revalidatiezorg (GRZ) in Nederland. Dit is alle zorg die via specialisten ouderengeneeskunde verstrekt wordt en welke valt onder de dekking van het basispakket van de Zvw.

In 2015 waren de lasten voor de geriatrische revalidatiezorg onder de Zvw €690,4 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat. In 2013 waren de lasten €730,6 miljoen, waarna ze weer met 7,1% gedaald zijn naar €675,9 miljoen in 2014. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 6% gedaald. Verzekeraars waren niet risicodragend voor deze categorie, er vond in de jaren 2013-2014 na overheveling vanuit de AWBZ nacalculatie plaats via de risicoverevening voor de onder de Zvw geleverde zorg. Vanaf 2015 zijn de zorgverzekeraars volledig risicodragend voor deze rubriek.

De GRZ kent bekostiging via DBC-producten en vallen onder het a-segment. De NZa stelt maximum tarieven vast voor de gereguleerde zorgproducten binnen het a-segment, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{45,46}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat prestaties veranderen doordat bijvoorbeeld meerdere geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa voor de zorgproducten van de geriatrische revalidatiezorg met 5% zijn gestegen.

Tabel 12.1: Totale lasten geriatrische revalidatiezorg 2013-2015 in miljoenen euro's.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	
Geriatrische revalidatie (670)	€731,4	€675,9	€690,4	€716,6	-6%
Totaal	€731,4	€675,9	€690,4	€716,6	-6%

12.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2014

Overheveling 2013

Per 1 januari 2013 is de geriatrische revalidatiezorg overgeheveld vanuit de AWBZ naar de Zvw. Deze overheveling had tevens tot gevolg dat er overgestapt werd op de DBC-structuur voor het declareren van de geleverde zorg. In het eerste jaar is al wel gedeclareerd met DBC-producten, maar gold nog een transitiejaar met budgetbekostiging als vangnet. Dit zorgt voor een eenmalig effect op de lasten voor het jaar 2013 in vergelijking met de daarop volgende jaren.

⁴⁵ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

⁴⁶ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijnsindexcijfers/>

DBC-duur verkorting 2015

Ook bij de GRZ zijn de DBC-producten meegegaan in de duurverkorting van 2015. Vanaf 1 januari geldt dus ook voor de GRZ dat een subtraject niet langer dan 120 dagen mag openstaan. De impact is echter minder groot dan bij de MSZ, omdat veel DBC's binnen de GRZ een duur hebben van minder dan 120 dagen.

12.3 Uitsplitsing van de zorglasten geriatrische revalidatiezorg

De gemiddelde lasten per verzekerde zijn tussen 2013 en 2015 met 5,6% gedaald: van €43,6 in 2013 naar €41,2 in 2015 (zie tabel 12.2). Deze daling is iets lager dan de daling in de totale lasten (-6%). De daling is terug te zien bij de alle leeftijdscategorieën. In het achterhoofd gehouden moet worden dat de dalingen vermoedelijk een normalisering van de kosten zijn ten opzichte van 2013, ten gevolge van de overheveling (zie ook Effecten beleidsmaatregelen).

Tabel 12.2: Gemiddelde lasten geriatrische revalidatiezorg per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden	€43,6	€40,2	€41,2	€42,8	-5,6%
Leeftijd					
0-4 jaar	€0,1	€0,0	€0,0	€0,0	-96,3%
5-18 jaar	€0,0	€0,0	€0,0	€0,0	-54,1%
18-44 jaar	€1,1	€0,9	€1,0	€1,0	-23,6%
45-64 jaar	€16,2	€13,8	€36,3	€39,2	-22,1%
65-74 jaar	€90,4	€80,0	€148,7	€152,9	-10,0%
75-84 jaar	€329,3	€298,9	€403,3	€412,5	-10,8%
85 jaar en ouder	€623,1	€572,9	€794,0	€779,7	-11,9%
Geslacht					
Man	€32,0	€29,0	€82,6	€85,2	-6,3%
Vrouw	€55,1	€51,2	€81,1	€83,9	-6,2%

Effecten van beleidswijzigingen⁴⁷

Sinds 1 januari 2013 is de geriatrische revalidatiezorg overgeheveld van de AWBZ naar de Zvw. Gelijktijdig met de overheveling van de AWBZ naar de Zvw vond de invoering van DBC-zorgproducten voor GRZ plaats. Het jaar 2013 was een transitiejaar, waarbij er sprake is van een vangnet. Dit hield in dat zorgaanbieders met ingang van 2013 alleen nog DBC's konden declareren. De bekostiging vond echter nog plaats op basis van de oude budgetparameters. De maximale doorlooptijd van de DBC-producten is in principe 6 maanden (maximale indicatieduur), terwijl in de AWBZ met jaarbudgetten gewerkt werd. Zorg geleverd onder een DBC geopend in 2013, maar geleverd in 2014, werd onder 2013 verantwoord. Dit soort effecten zijn zichtbaar vanaf 2014 toen het vangnet werd afgebouwd. Vanaf 2015 geldt dat de duur nog maar maximaal 120 dagen is. Het effect hiervan is echter kleiner dan bij de MSZ, omdat de DBC-producten voorheen in principe maar 180 dagen openstonden.

12.4 Uitsplitsing en verdieping

De DBC-zorgproducten in deze categorie zijn verder te specificeren op basis van de in de omschrijving gegeven achterliggende diagnose. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen beroerte/CVA of iets anders. Het gaat in alle gevallen om verblijfsproducten (zie tabel 12.3 en 12.4). Tussen 2013 en 2015 is er een daling te zien voor CVA (-15%) en Overig (3%).

⁴⁷ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/blg-239775.pdf>

Tabel 12.3: Uitsplitsing van de aantallen voor geriatrische revalidatiezorg (670) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>
CVA	€155	€9,28	€16.918	€137	€8,1	€16.413	€132,7	€7,9	€14.126	€-22,8 -15%	€136,5	€8,1	€14.251
Overig	€576	€34,37	€13.506	€539	€32,1	€13.328	€557,8	€33,1	€12.035	€-18,1 -3%	€580,1	€34,2	€11.893
Totaal	€731	€43,65	€14.111	€676	€40,2	€13.854	€690,4	€40,9	€12.387	€-41,0 -6%	€716,6	€42,3	€12.280

Tabel 12.4: Uitsplitsing van de aantallen voor geriatrische revalidatiezorg (670) voor de jaren 2013-2015.

	2013 - Prestaties	Per verzeke- de- jaar	2014 - Prestaties	Per verzeke- de- jaar	2015 - Prestaties	Per verzeke- de- jaar	Δ13-15	2016 - Prestaties	Per verzeke- de- jaar
CVA	9.190	0,0	8.327	0,0	9.391	0,0	201 2,2%	9.578	0,0
Overig	42.642	0,0	40.461	0,0	46.347	0,0	3.705 8,7%	48.780	0,0
Totaal	51.832	0,0	48.788	0,0	55.738	0,0	3.906 7,5%	58.358	0,0

13 Kraamzorg (Rubriek 12)

Samenvatting van het hoofdstuk

De lasten van de kraamzorg zijn van 2013 t/m 2015 gestegen met zo'n 5%, wat neerkomt op een stijging van ongeveer €13 miljoen. Het grootste deel van de zorglasten komen voor rekening van de kraamzorg en partusbegeleiding (94%).

13.1 Bekostiging van de kraamzorg

Rubriek 12 behandelt de kosten die gemaakt worden met betrekking tot de kraamzorg in Nederland. Dit is alle zorg die via kraamcentra en geboortecentra verstrekt wordt en welke valt onder de dekking van het basispakket van de Zvw.

Voor kraamzorg is prestatiebekostiging met maximumtarieven van toepassing in 2015. De hoogte van de tarieven van de kraamzorg is gebaseerd op rekennormen per normpraktijk. De prestaties kunnen worden verdeeld in inschrijving & intake, partusassistentie, kraamzorg en overige tarieven.

Kraamzorg valt onder de basisverzekering en valt niet onder het verplichte eigen risico. Voor kraamzorg geldt een wettelijk eigen bijdrage per uur. Dit was in 2015 €4,15 per uur. In 2013 en 2014 was de eigen bijdrage respectievelijk €4,00 en €4,10 per uur. Deze kosten zijn wel meegenomen in de zorglasten van de Zvw.

In 2015 waren de lasten voor de kraamzorg onder de Zvw €294 miljoen volgens de jaarstaat uit de kostenverzamelstaat. In 2013 waren de lasten €280 miljoen en in 2014 €299 miljoen. In de periode 2013-2015 zijn de lasten met 4,8% gestegen. Verzekeraars waren volledig risicodragend voor de gehele categorie.

Voor deze categorie geldt dat er pas declaraties beschikbaar zijn vanaf 2015. Dit betekent dat verdere uitsplitsingen in dit hoofdstuk alleen gedaan kunnen worden voor de jaren 2015 en 2016. In sommigen gevallen is het onderscheid verloskunde kraamzorg niet goed te maken.

Tabel 13.1: Totale lasten kraamzorg per categorie voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015 ^a	2016	Δ13-15
	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	Miljoenen euro's	
Kosten kraamzorg (680)	€280,3	€299,2	€293,7	€293,1	4,8%
Totaal	€280,3	€299,2	€293,7	€293,1	4,8%

De NZa stelt maximum tarieven vast voor de zorgproducten binnen de kraamzorg, deze tarieven worden door de NZa elk jaar geïndexeerd om zo te corrigeren voor economische groei/krimp volgens de beleidsregel Indexering^{48,49}. Daarnaast veranderen maximumprijzen soms, omdat prestaties veranderen doordat bijvoorbeeld meerdere geïntegreerd worden tot één. Van 2013 naar 2015 geldt dat de maximum tarieven van de NZa voor de zorgproducten met 4% zijn gestegen. Dit is iets lager dan de stijging in totale lasten kraamzorg.

⁴⁸ NZa. Beleidsregel Indexering. BR/CU-7071.

⁴⁹ <https://www.nza.nl/regelgeving/prijsindexcijfers/>

13.2 Beleidsveranderingen in de periode 2013-2015

In de periode 2013 tot en met 2015 hebben er een geen grote wijzigingen plaats gevonden in de kraamzorg.

13.3 Uitsplitsing van de zorglasten kraamzorg

De zorglasten kraamzorg vallen, zoals te verwachten, (bijna) volledig in de leeftijdscategorie 18-44 jaar en bij vrouwen (zie tabel 13.2). De meeste zorglasten zijn voor de kraamzorg en partusbegeleiding (93,5%), gevolgd door de intake en inschrijving (4,0%), en zorg geleverd in geboortecentra (1,6%) (zie tabel 13.3).⁵⁰

Tabel 13.2: Gemiddelde lasten kraamzorg (680) per verzekerde naar geslacht en leeftijd voor de jaren 2013-2015.

	2013	2014	2015	2016	Δ13-15
Alle verzekerden			€17,4	€16,9	
Leeftijd					
0-4 jaar			€0,1	€0,1	
5-18 jaar			€0,2	€0,1	
18-44 jaar			€51,9	€50,9	
45-64 jaar			€0,1	€0,1	
65-74 jaar			€0,0	€0,0	
75-84 jaar			€0,0	€0,0	
85 jaar en ouder			€0,0	€0,0	
Geslacht					
Man			€0,0	€0,0	
Vrouw			€34,5	€33,6	

⁵⁰ Hierbij zit ook de module geboortecentrum uit de beleidsregel verloskundige zorg.

Tabel 13.3: Uitsplitsing van de lasten voor kraamzorg (680).

	2013 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2014 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	2015 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie	Δ13-15	2016 - Kosten	Per verzeke- dejaar	Per prestatie
	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Miljoenen euro's</i>	<i>Euro's</i>	<i>Euro's</i>
Kraamzorg en partusbegelei- ding							€274,6	€16,3	€1,3		€267,89	€15,8	€0,9
Intake & inschrijving							€11,8	€0,7	€35,1		€11,2	€0,7	€34,4
Zorg in geboortecentra							€4,7	€0,3	€2,2		€5,3	€0,3	€1,3
Overig							€2,6	€0,1	€1,4		€2,5	€0,2	€1,2
Totaal							€293,8	€17,4	€1,4		€286,9	€16,9	€0,9

14 Appendix

14.1 Appendix 1: Verschillen tussen Zpd declaraties en Jaarstaatscijfers voor het jaar 2015

		Totalen Jaarstaat 2015	Totalen declaraties Zpd	Toegepaste correctie
	Rubriek 1: Huisartsenzorg	€2.982.874.126	€3.000.643.481	0,99
503	Bijzondere betalingen	€104.493.007	€62.005.350	-
504	Avond-, nacht+ en weekenddiensten	€318.465.631	€318.510.239	-
505	Inschrijftarieven	€1.072.279.322	€1.072.487.382	-
506	Consulttarieven	€645.679.943	€650.636.585	-
507	Overige tarieven	€198.054.029	€188.864.242	-
510	Multidisciplinaire zorg (MDZ)	€437.973.731	€465.538.541	-
515/516	Resultaatbeloning & Zorgvernieuwing /MDZ	€189.053.684	€242.601.142	-
580	Rubriek 2: Farmaceutische zorg	€4.463.328.750	€4.446.067.436	1,00
530	Rubriek 3: Verpleging & Verzorging	€3.102.762.382	€3.092.411.229	1,00
	Rubriek 4: Mondzorg	€742.127.330	€746.178.984	1,00
560.1	Volwassen verzekerden	€209.895.229	€226.481.028	-
560.2	Jeugdige verzekerden	€402.157.467	€402.629.377	1,00
561	Kosten van gebitsprothesen	€130.074.634	€117.068.578	-
	Rubriek 5: Verloskundige zorg	€215.601.948	€231.502.350	0,93
580	Door verloskundigen	€214.277.802	€230.638.668	0,93
581	Door huisartsen	€1.324.146	€863.682	1,53
	Rubriek 6: Medisch specialistische zorg	€20.292.326.645	€20.827.919.190	0,97
545	Kosten specialisten in mondziekten en kaakchirurgie	€204.532.301	€207.759.593	0,98
610	Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg	€364.451.648	€381.564.376	0,96
611	Overige Zorgproducten	€960.279.383	€932.280.675	1,03
612	Kosten add-on's	€2.731.593.054	€2.826.972.881	0,97
613	Int. kosten DBC-zorgproduct gereguleerde segment	€2.674.668.373	€2.727.109.449	0,98
615	Int. kosten DBC-zorgproduct vrije segment	€13.330.313.431	€13.748.639.559	0,97
619	Kosten extramuraal werkende specialisten	€26.488.455	€3.592.658	7,37
	Rubriek 7: Paramedische zorg	€675.552.179	€653.078.403	1,03
620	Fysiotherapie	€471.496.735	€452.023.284	1,04
621	Oefentherapie Mensendieck/Cesar	€20.112.106	€18.704.612	1,08
623	Logopedie	€116.908.709	€116.013.288	1,01
624	Ergotherapie	€33.063.050	€33.345.638	0,99
625	Dieetadvisering	€33.971.579	€32.991.581	1,02
640	Rubriek 8: Hulpmiddelen	€1.507.457.527	€1.509.622.971	1,00
	Rubriek 10: GGZ	€3.234.844.098	€3.318.967.925	0,97
661	Specialistische GGZ met verblijf	€1.351.239.915	€1.374.317.252	0,99
661.1	Langdurige GGZ (LGGZ, jaar 2 en 3)	€50.663.552	€51.440.178	1,00
662	Specialistische GGZ zonder verblijf	€1.650.191.778	€1.708.968.567	0,95
665	Generalistische basis GGZ	€182.748.853	€184.241.928	0,98
670	Rubriek 11: Geriatrische revalidatiezorg	€690.430.363	€703.810.125	0,98
680	Rubriek 12: Kraamzorg	€293.702.273	€285.272.710	1,03

14.2 Appendix 2: Verschillen tussen Zpd declaraties en Jaarstaatscijfers voor het jaar 2014

		Totalen Jaarstaat 2014	Totalen declaraties Zpd	Toegepaste correctie
	Rubriek 1: Huisartsenzorg		€2.944.926.093	0,99
503	Bijzondere betalingen		€68.227.804	-
504	Avond-, nacht+ en weekenddiensten		€315.337.219	-
505	Inschrijftarieven		€1.062.061.266	-
506	Consulttarieven		€665.963.214	-
507	Overige tarieven		€175.678.546	-
510	Multidisciplinaire zorg (MDZ)		€408.413.850	-
515/516	Resultaatbeloning & Zorgvernieuwing /MDZ		€249.926.093	-
580	Rubriek 2: Farmaceutische zorg	€4.328.363.992	€4.407.592.919	0,98
530	Rubriek 3: Verpleging & Verzorging			
	Rubriek 4: Mondzorg	€742.768.685	€743.173.053	1,00
560.1	Volwassen verzekerden	€217.899.870	€232.174.187	-
560.2	Jeugdige verzekerden	€389.746.927	€389.411.205	1,00
561	Kosten van gebitsprothesen	€135.121.888	€121.587.662	-
	Rubriek 5: Verloskundige zorg			
580	Door verloskundigen			
581	Door huisartsen			
	Rubriek 6: Medisch specialistische zorg	€20.849.678.831	€21.518.364.675	0,98
545	Kosten specialisten in mondziekten en kaakchirurgie		€175.974.986	0,98
610	Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg	€348.536.626	€365.084.182	0,96
611	Overige Zorgproducten		€890.756.018	0,98
612	Kosten add-on's	€2.610.262.665	€2.685.403.348	0,98
613	Int. kosten DBC-zorgproduct gereguleerde segment	€2.719.749.286	€2.779.583.601	0,99
615	Int. kosten DBC-zorgproduct vrije segment	€14.046.216.399	€14.613.265.838	0,97
619	Kosten extramuraal werkende specialisten	€16.167.171	€8.253.941	7,38
	Rubriek 7: Paramedische zorg	€654.433.057	€642.318.105	1,02
620	Fysiotherapie	€460.187.610	€448.742.218	1,03
621	Oefentherapie Mensendieck/Cesar	€19.634.952	€19.426.445	1,01
623	Logopedie	€114.580.498	€113.561.677	1,01
624	Ergotherapie	€29.999.660	€30.137.983	1,00
625	Dieetadvisering	€30.030.337	€30.449.782	0,99
640	Rubriek 8: Hulpmiddelen	€1.488.449.337	€1.493.088.652	1,00
	Rubriek 10: GGZ	€3.708.357.123	€3.687.811.533	1,01
661	Specialistische GGZ met verblijf	€1.455.089.896	€1.420.740.271	1,02
661.1	Langdurige GGZ (LGGZ, jaar 2 en 3)			
662	Specialistische GGZ zonder verblijf	€2.044.489.771	€2.058.698.641	0,99
665	Generalistische basis GGZ	€208.777.456	€208.372.641	1,00
670	Rubriek 11: Geriatrische revalidatiezorg	€675.923.350	€661.334.144	1,02
680	Rubriek 12: Kraamzorg			

14.3 Appendix 3: Verschillen tussen Zpd declaraties en Jaarstaatscijfers voor het jaar 2013

		Totalen Jaarstaat 2014	Totalen declaraties Zpd	Toegepaste correctie
	Rubriek 1: Huisartsenzorg		€2.704.771.631	0,99
503	Bijzondere betalingen		€70.853.104	-
504	Avond-, nacht+ en weekenddiensten		€280.228.265	-
505	Inschrijftarieven		€1.020.520.096	-
506	Consulttarieven		€619.643.236	-
507	Overige tarieven		€120.946.560	-
510	Multidisciplinaire zorg (MDZ)		€366.571.971	-
515/516	Resultaatbeloning & Zorgvernieuwing /MDZ		€226.008.398	-
580	Rubriek 2: Farmaceutische zorg	€4.301.048.067	€4.325.229.911	0,99
530	Rubriek 3: Verpleging & Verzorging			
	Rubriek 4: Mondzorg	€698.906.794	€695.228.805	1,01
560.1	Volwassen verzekerden	€212.207.407	€221.635.782	-
560.2	Jeugdige verzekerden	€362.091.531	€358.279.311	1,01
561	Kosten van gebitsprothesen	€124.607.856	€115.313.711	-
	Rubriek 5: Verloskundige zorg			
580	Door verloskundigen			
581	Door huisartsen			
	Rubriek 6: Medisch specialistische zorg	€20.849.678.831	€20.827.919.190	0,97
545	Kosten specialisten in mondziekten en kaakchirurgie		€234.950.881	0,97
610	Overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg	€345.263.194	€358.523.125	0,96
611	Overige Zorgproducten		€937.625.583	0,97
612	Kosten add-on's	€2.412.941.116	€2.471.159.924	0,98
613	Int. kosten DBC-zorgproduct gereguleerde segment	€2.695.958.090	€2.761.028.891	0,98
615	Int. kosten DBC-zorgproduct vrije segment	€13.892.967.206	€14.493.421.693	0,96
619	Kosten extramuraal werkende specialisten	€20.808.294	€14.688.370	1,42
	Rubriek 7: Paramedische zorg	€629.079.339	€618.687.069	1,02
620	Fysiotherapie	€439.556.964	€430.771.130	1,02
621	Oefentherapie Mensendieck/Cesar	€19.083.167	€18.858.395	1,01
623	Logopedie	€115.165.939	€114.241.802	1,01
624	Ergotherapie	€26.975.652	€27.107.680	1,00
625	Dieetadvisering	€28.297.617	€27.708.062	1,02
640	Rubriek 8: Hulpmiddelen	€1.440.166.759	€1.450.027.832	0,99
	Rubriek 10: GGZ	€3.708.357.123	€3.687.811.533	0,97
661	Specialistische GGZ met verblijf	€1.579.730.898	€1.648.080.648	0,96
661.1	Langdurige GGZ (LGGZ, jaar 2 en 3)			
662	Specialistische GGZ zonder verblijf	€2.303.153.781	€2.338.970.195	0,98
665	Generalistische basis GGZ			
670	Rubriek 11: Geriatrische revalidatiezorg	€731.387.807	€709.186.789	1,03
680	Rubriek 12: Kraamzorg			

14.4 Appendix 4: Bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek door huisartsenlaboratoria en

zelfstandige trombosediensten

De bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek, inclusief trombosezorg, uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten is gewijzigd in de periode 2012 t/m 2015. De belangrijkste reden voor deze wijziging is het creëren van een gelijk speelveld tussen de belangrijkste aanbieders van eerstelijnsdiagnostiek: huisartsenlaboratoria, zelfstandige trombosediensten, ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra. Vanaf 2015 is de bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door deze aanbieders gelijk aan die van ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra.

Bekostiging voor 2012

Eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten werd voor 2012 bekostigd via een begrotingsfinanciering. De bekostiging verschilde naar type diagnostiek: laboratoriumonderzoek (bijv. bepaling cholesterol in bloed) en functieonderzoek (bijvoorbeeld MRI). Laboratoriumonderzoek werd bekostigd met vaste tarieven voor analysekosten en orderkosten. De orderkosten bestonden uit de kosten die toegeschreven konden worden aan het afnemen, de beschikbaarheidskosten en de registratie- en factureringskosten (exclusief locatiekosten). De vergoeding van functieonderzoeken bestond uit een vast tarief, locatiekosten en een interestcomponent.⁵¹

In de begrotingsfinanciering werd gewerkt met aanvaardbare kosten en werkelijke exploitatiekosten. De maximale aanvaardbare kosten was gelijk aan de kosten van laboratorium- en functieonderzoek o.b.v. met name de vaste tarieven. Indien de werkelijke exploitatiekosten de aanvaardbare kosten overschreden, werd uitgegaan van de maximale aanvaardbare kosten. Als de werkelijke exploitatiekosten lager waren dan de aanvaardbare kosten, werd uitgegaan van de werkelijke exploitatiekosten. De begroting werd sluitend gemaakt door middel van een opslag of een aftrek op het vaste ordertarief. Het ordertarief fungeerde daarmee als een sluittarief.¹

Voor huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten golden de prestaties eerstelijnsdiagnostiek die voorkwamen op de Tarieflijst Instellingen, vaste tarieven.

Bekostiging in 2012 en 2013

Net als voor 2012, werd eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten gefinancierd via een begrotingsfinanciering. Het enige verschil was dat huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten een opslag van maximaal 5% van de werkelijke kosten mochten toevoegen aan de begroting voor het opbouwen van weerstandsvermogen. Voor 2012 en 2013 gold nog steeds dat de werkelijke kosten door de NZa gemaximeerd werden aan de vastgestelde aanvaardbare kosten.⁵²

Voor huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten golden de prestaties eerstelijnsdiagnostiek die in 2012 voorkwamen op de Tarieflijst Instellingen, vaste tarieven.⁵³

Bekostiging in 2014

Het jaar 2014 was het transitiejaar, waarin de eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten op eenzelfde wijze werd bekostigd als de ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra: prestatiebekostiging. Alleen was er een transitieregeling. De transitieregeling hield in dat als een huisartsenlaboratorium of zelfstandige trombosedienst in 2014 minder omzet had uit de prestatiebekostiging als in eerdere jaren op basis van budget zij het verschil volledig terugkregen. Als een huisartsenlaboratorium of zelfstandige trombosedienst meer omzet had uit de prestatiebekostiging dan mocht de

⁵¹ Nederlandse Zorgautoriteit. Advies Eerstelijnsdiagnostiek: Diagnostiek Onderzocht. NZa:Utrecht; 2011.

⁵² Beleidsregels BR/CU-2123 en en BR/CU-2124

⁵³ Tariefbeschikking TB/CU-7041-03.

aanbieder de helft van het verschil houden.⁵⁴ De transitiebedragen werden verrekend tussen aanbieders en zorgverzekeraars.

In totaal moesten huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten €3.857.821 terugbetalen. Deze aanbieders hadden dus in de prestatiebekostiging meer omzet. Daarnaast kregen huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten €6.040.032, doordat de omzet in de prestatiebekostiging lager was.⁵⁵

Voor huisartsenlaboratoria, zelfstandige trombosediensten, ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra golden de prestaties van de Overig Zorgproduct(OVP)-lijst.⁵⁶

Bekostiging vanaf 2015

Vanaf 2015 is de bekostiging van eerstelijnsdiagnostiek uitgevoerd door huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten gelijk aan die van ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra: prestatiebekostiging met maximale tarieven. Voor huisartsenlaboratoria, zelfstandige trombosediensten, ziekenhuizen en zelfstandige behandelcentra gelden de prestaties van de Overig Zorgproduct(OVP)-lijst.⁵⁷

---

⁵⁴ Beleidsregel BR/CU-2110: Transitie huisartsenlaboratoria en zelfstandige trombosediensten.

⁵⁵ Navraag Nederlandse Zorgautoriteit februari 2018.

⁵⁶ Tariefbeschikking TB/CU-7078-1.

⁵⁷ Tariefbeschikking Eerstelijnsdiagnostiek TB/CU-7102-03.

14.5 Appendix 5: Beschrijving methoden en resultaten van de multilevel lineaire trendanalyses

Om meer inzicht te geven in de invloed van demografische en socio-economische factoren en/of morbiditeit van verzekerden op de zorglasten zijn trendanalyses uitgevoerd. Voor de trendanalyses maken we alleen gebruik van declaratiegegevens van zorgverzekeraars waarvan wij complete gegevens hebben. Het was niet mogelijk om de trendanalyses uit te voeren op alle verzekerden. Daarom is gekozen om een random steekproef van 1.000.000 verzekerden te selecteren waarvoor de trendanalyses zijn uitgevoerd. Door deze selectie kunnen er kleine afwijkingen ontstaan in het verband tussen verzekerdenkenmerken en zorglasten. Met name als het gaat om aandoeningen die minder vaak voorkomen. We presenteren verschillende modellen:

- Model 1: zorglasten zonder indexering
- Model 2: zorglasten gecorrigeerd voor indexering⁵⁸
- Model 3: zorglasten gecorrigeerd voor indexering, geslacht en leeftijd van verzekerde
- Model 4: zorglasten gecorrigeerd voor indexering, geslacht, leeftijd en statusscore van verzekerde
- Model 5: zorglasten gecorrigeerd voor indexering, geslacht, leeftijd, statusscore en morbiditeit van verzekerde.

Voor elk model worden de zorglasten in 2013 t/m 2015 gepresenteerd op basis van het specifieke model. Op deze manier kan inzicht worden gekregen in de invloed van demografische en socio-economische factoren en morbiditeit op de trend in zorglasten.

De statusscore zijn scores die het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) berekent en die de sociale status van een wijk (4 cijfers van de postcode) aangeven in vergelijking met andere wijken in Nederland. Hoe hoger de score, hoe hoger de status van de wijk.⁵⁹ De statusscore wordt berekend op basis van het gemiddelde inkomen in de wijk, het percentage mensen met een laag inkomen, het percentage laag opgeleiden en het percentage mensen dat niet werkt. De statusscore worden niet ieder jaar bepaald. Voor dit onderzoek zijn voor de jaren 2013 en 2014 de statusscores van 2014 gebruikt en voor het jaar 2015 de statusscores van 2016. De gemiddelde naar bevolkingsomvang gewogen statusscore in 2014 was -0.19 en in 2016 -0.16. Per jaar zijn de statusscores ingedeeld in kwartielen (gewogen naar bevolkingsomvang).

De bepaling van chronische aandoeningen geschied op basis van declaratiegegevens van zorgverzekeraars. De gegevens van de GGZ, medisch specialistische zorg en paramedische zorg omvatten diagnoses. Daarnaast kan op basis van het gebruik van medicatie en hulpmiddelen en declaratie van bepaalde verrichtingen in de huisartsenpraktijk soms worden bepaald welke aandoening een verzekerde heeft. Het stappenplan voor de bepaling van chronische aandoeningen is als volgt⁶⁰:

1. Selectie van diagnoses bij declaraties van GGZ, medisch specialistische zorg en paramedische zorg
2. Nagaan welke medicatie wordt voorgeschreven voor chronische aandoeningen met behulp van zorgstandaarden en richtlijnen. Nazoeken van indicatie van medicatie en selectie van ATC codes van de extramuraal verkregen geneesmiddelen die specifiek zijn voor de chronische aandoening.
3. Selectie van hulpmiddelen en verrichtingen huisartsenzorg specifiek voor chronische aandoening

De trend in zorglasten is geanalyseerd door middel van multilevel lineaire regressie analyses in het statistische programma MLwiN 3.02 (schattingsmethode RIGLS, random intercept op verzekerdeniveau).

⁵⁸ Correctie op basis van de consumenten prijsindexcijfers, zoals beschreven in: Hakkaart-van Roijen L, van der Linden N, Bouwmans C, Kanters T, Swan Tan S. De kostenhandleiding: methodologie van kostenonderzoek en referentieprijzen voor economische evaluaties in de gezondheidszorg. Rotterdam: Erasmus Universiteit Rotterdam; 2016.

⁵⁹ In dit onderzoek is gebruik gemaakt van de data van statusscores van het SCP van augustus 2017.

⁶⁰ De specifieke definitie per chronische aandoening kan worden opgevraagd bij het Zorginstituut.

Tabel A5.1: Kosten van huisartsenzorg (rubriek 1) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering Model 1	Met indexering Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 155,8	€ 158,4	€ 162,8	€ 163,0	€ 163,0
2014	€ 171,6	€ 172,6	€ 174,8	€ 174,9	€ 174,8
2015	€ 176,8	€ 176,8	€ 176,8	€ 176,8	€ 176,8
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-21,0 (-21,2- -20,7)	-18,4 (-18,7- -18,1)	-14,0 (-14,3- -13,7)	-13,8 (-14,1- -13,5)	-13,8 (-14,1- -13,5)
Jaar 2014	-5,2 (-5,5- -4,9)	-4,2 (-4,5- -3,9)	-2,0 (-2,3- -1,7)	-1,9 (-2,2- -1,6)	-2,0 (-2,3- -1,7)
Geslacht (ref=man)	-12,2 (-14,0- -10,4)	-13,3 (-15,1- -11,4)	-28,3 (-30,1- -26,4)	-26,1 (-27,9- -24,3)	-7,6 (-9,2- -5,9)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			14,4 (13,9- 14,9)	14,4 (13,9- 14,9)	14,5 (14,1- 15)
18-44 jaar			-22,5 (-23,5- -21,5)	-22,4 (-23,4- -21,4)	-22,9 (-23,8- -22,0)
45-64 jaar			-8,3 (-9,3- -7,3)	-8,9 (-9,9- -7,8)	-15,3 (-16,2- -14,5)
65-74 jaar			26,9 (25,9- 27,9)	26,8 (25,8- 27,9)	-7 (-7,9- -6,1)
75-84 jaar			114,8 (113,6- 116,0)	114,4 (113,2- 115,6)	43,1 (42,0- 44,1)
85 jaar en ouder			203,3 (202,0- 204,6)	202,4 (201,1- 203,7)	102,9 (101,7- 104,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-9,2 (-9,9- -8,5)	-4,6 (-5,2- -4,1)
Kwartiel 3				-17 (-17,6- -16,3)	-10,5 (-11,0- -9,9)
Kwartiel 4				-17,4 (-18,1- -16,7)	-9,0 (-9,5- -8,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					49,1 (48,3- 49,9)
Diabetes type I					129,5 (127,2- 131,8)
Diabetes type II					266,1 (265,2- 267)
Schildklieraandoeningen					22,9 (21,7- 24,1)
Alcohol- of drugsverslaving					46,7 (44,0- 49,4)

Schizofrenie (psychoses)				26,3 (23,8- 28,9)
Angst- en stemmingsstoornissen				46,2 (45,3- 47,1)
Persoonlijkheidsstoornissen				40,3 (37,9- 42,8)
ADHD				22,3 (20,7- 23,9)
Ziekte van Parkinson				71,8 (68,3- 75,2)
Epilepsie				63,2 (61,1- 65,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				29,7 (28,5- 31,0)
Gezichtsstoornissen				3,1 (2,2- 4,0)
Gehoorstoorissen				17,1 (16,2- 18,0)
Acuut coronair syndroom				31,4 (30,2- 32,7)
Angina Pectoris (excl ACS)				50,6 (49,2- 52,0)
Hartfalen				50 (48,4- 51,6)
Perifere vaatziekten				46,4 (43,9- 48,9)
Beroerte				65 (63,1- 66,9)
Klepaandoeningen				20,5 (18,5- 22,5)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				28,4 (26,6- 30,2)
COPD of astma				70,5 (69,9- 71,1)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				21 (18,6- 23,5)
Chronische huidziekten				25,4 (24,8- 26)
Acne				13,7 (12- 15,5)
Chronische inflammatoire aandoeningen				25,1 (23,9- 26,2)
Perifere artrose				22,7 (21,6- 23,8)
Chronische nek- en rugklachten				28,5 (27,7- 29,3)
Osteoporose				37,2 (35,7- 38,7)
Chronische schouderklachten				26,6 (24,3- 28,8)
Nieraandoeningen				28,1 (26,0- 30,2)

Tabel A5.2: Kosten van bijzondere betalingen (503) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 4,2	€ 4,3	€ 4,5	€ 4,5	€ 4,4
2014	€ 4,1	€ 4,1	€ 4,2	€ 4,2	€ 4,2
2015	€ 3,7	€ 3,7	€ 3,7	€ 3,7	€ 3,7
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	0,5 (0,5- 0,6)	0,6 (0,5- 0,7)	0,8 (0,7- 0,8)	0,8 (0,7- 0,8)	0,7 (0,7- 0,8)
Jaar 2014	0,4 (0,3- 0,5)	0,4 (0,4- 0,5)	0,5 (0,5- 0,6)	0,5 (0,5- 0,6)	0,5 (0,5- 0,6)
Geslacht (ref=man)			0,6 (0,6- 0,7)	0,6 (0,6- 0,7)	0,6 (0,5- 0,6)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			1,7 (1,5- 1,8)	1,7 (1,5- 1,8)	2,0 (1,8- 2,1)
18-44 jaar			2,3 (2,1- 2,4)	2,2 (2,1- 2,4)	2,4 (2,2- 2,5)
45-64 jaar			5,1 (5,0- 5,3)	5,1 (5,0- 5,3)	4,2 (4,1- 4,4)
65-74 jaar			8,7 (8,5- 8,9)	8,7 (8,5- 8,9)	6,4 (6,2- 6,5)
75-84 jaar			11,5 (11,3- 11,7)	11,4 (11,3- 11,6)	8,0 (7,8- 8,2)
85 jaar en ouder			15,1 (14,9- 15,4)	15,1 (14,9- 15,4)	11,6 (11,4- 11,9)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,3 (-0,4- -0,2)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Kwartiel 3				-0,6 (-0,7- -0,5)	-0,3 (-0,4- -0,2)
Kwartiel 4				-0,5 (-0,6- -0,4)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					2,0 (1,8- 2,1)
Diabetes type I					1,2 (0,8- 1,6)
Diabetes type II					5,4 (5,3- 5,6)
Schildklierandoeningen					0,9 (0,7- 1,1)
Alcohol- of drugsverslaving					1,9 (1,5- 2,4)
Schizofrenie (psychoses)					2,8 (2,4- 3,2)
Angst- en stemmingsstoornissen					1,3 (1,2- 1,5)

Persoonlijkheidsstoornissen				1,4 (0,9- 1,8)
ADHD				1,3 (1,1- 1,6)
Ziekte van Parkinson				2,9 (2,3- 3,5)
Epilepsie				2,2 (1,8- 2,5)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,6 (0,4- 0,8)
Gezichtsstoornissen				0,5 (0,3- 0,6)
Gehoortoornissen				1,1 (1,0- 1,3)
Acuut coronair syndroom				1,8 (1,6- 2,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				3,4 (3,2- 3,7)
Hartfalen				0,3 (0,0- 0,6)
Perifere vaatziekten				8,4 (7,9- 8,9)
Beroerte				1,3 (1,0- 1,7)
Klepaandoeningen				0,4 (0,1- 0,8)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,6 (0,3- 1,0)
COPD of astma				8,3 (8,2- 8,4)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				0,2 (-0,2- 0,6)
Chronische huidziekten				1,1 (1,0- 1,2)
Acne				0,5 (0,1- 0,8)
Chronische inflammatoire aandoeningen				0,1 (-0,1- 0,3)
Perifere artrose				0,6 (0,4- 0,8)
Chronische nek- en rugklachten				1,1 (1,0- 1,3)
Osteoporose				1,0 (0,8- 1,3)
Chronische schouderklachten				0,7 (0,3- 1,2)
Nieraandoeningen				-1,3 (-1,6- -0,9)

Tabel A5.3: Kosten van avond-, nacht- en weekenddiensten (504) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 16,6	€ 16,9	€ 16,9	€ 16,9	€ 16,8
2014	€ 18,5	€ 18,6	€ 18,6	€ 18,7	€ 18,6
2015	€ 18,8	€ 18,8	€ 18,8	€ 18,8	€ 18,8
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-2,2 (-2,3- -2)	-1,9 (-2,0- -1,7)	-1,9 (-2,1- -1,8)	-1,9 (-2- -1,7)	-2 (-2,2- -1,9)
Jaar 2014	-0,3 (-0,5- -0,2)	-0,2 (-0,4- -0,1)	-0,2 (-0,4- 0,0)	-0,1 (-0,3- 0,0)	-0,2 (-0,4- -0,1)
Geslacht (ref=man)			1,5 (1,3- 1,7)	1,5 (1,3- 1,7)	1,0 (0,8- 1,2)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-25,4 (-25,8- -25,0)	-25,4 (-25,8- -24,9)	-25,2 (-25,6- -24,8)
18-44 jaar			-26,4 (-26,8- -26,0)	-26,6 (-27,0- -26,2)	-27,5 (-27,9- -27,1)
45-64 jaar			-29,1 (-29,5- -28,7)	-29,1 (-29,5- -28,7)	-33,5 (-33,9- -33,1)
65-74 jaar			-25,0 (-25,4- -24,5)	-25,1 (-25,5- -24,6)	-34,1 (-34,6- -33,7)
75-84 jaar			-10,2 (-10,7- -9,6)	-10,4 (-11,0- -9,9)	-24,4 (-25- -23,9)
85 jaar en ouder			21,7 (21,0- 22,4)	21,3 (20,6- 22,0)	6,2 (5,4- 6,9)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-2,4 (-2,6- -2,1)	-1,8 (-2,1- -1,6)
Kwartiel 3				-5,0 (-5,3- -4,7)	-4,1 (-4,4- -3,9)
Kwartiel 4				-4,9 (-5,1- -4,6)	-3,8 (-4,1- -3,6)
Chronische aandoeningen					
Kanker					10,5 (10,2- 10,9)
Diabetes type I					20,0 (18,9- 21)
Diabetes type II					5,3 (4,8- 5,7)
Schildklierandoeningen					3,1 (2,5- 3,6)
Alcohol- of drugsverslaving					19,3 (17,9- 20,6)
Schizofrenie (psychoses)					13,3 (12,1- 14,4)

Angst- en stemmingsstoornissen				10,0 (9,6- 10,4)
Persoonlijkheidsstoornissen				18,0 (16,7- 19,2)
ADHD				5,0 (4,2- 5,7)
Ziekte van Parkinson				23,8 (22,2- 25,4)
Epilepsie				25,7 (24,6- 26,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn				11,1 (10,5- 11,7)
Gezichtsstoornissen				-0,1 (-0,6- 0,3)
Gehoorstoorissen				2,5 (2,0- 2,9)
Acuut coronair syndroom				7,9 (7,3- 8,5)
Angina Pectoris (excl ACS)				16,1 (15,4- 16,8)
Hartfalen				20,7 (19,9- 21,5)
Perifere vaatziekten				9,0 (7,8- 10,3)
Beroerte				32,3 (31,3- 33,3)
Klepaandoeningen				7,5 (6,5- 8,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				5,2 (4,3- 6,2)
COPD of astma				17,5 (17,3- 17,8)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				8,7 (7,5- 9,9)
Chronische huidziekten				5 (4,6- 5,3)
Acne				1,3 (0,4- 2,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				6,1 (5,5- 6,7)
Perifere artrose				2,4 (1,8- 2,9)
Chronische nek- en rugklachten				6,9 (6,4- 7,3)
Osteoporose				11,6 (10,9- 12,3)
Chronische schouderklachten				7,0 (5,8- 8,1)
Nieraandoeningen				14,9 (13,9- 15,9)

Tabel A5.4: Kosten van inschrijftarieven (505) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 60,1	€ 61,0	€ 62,0	€ 62,0	€ 62,0
2014	€ 62,7	€ 63,1	€ 63,6	€ 63,7	€ 63,7
2015	€ 63,2	€ 63,2	€ 63,2	€ 63,2	€ 63,2
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-3,1 (-3,2- -3,1)	-2,2 (-2,2- -2,1)	-1,2 (-1,2- -1,2)	-1,2 (-1,2- -1,2)	-1,2 (-1,2- -1,2)
Jaar 2014	-0,5 (-0,5- -0,4)	-0,1 (-0,1- -0,1)	0,4 (0,4- 0,5)	0,5 (0,4- 0,5)	0,5 (0,4- 0,5)
Geslacht (ref=man)			0,1 (0,1- 0,1)	0,1 (0,1- 0,1)	0,1 (0,1- 0,1)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			1,2 (1,2- 1,3)	1,3 (1,2- 1,3)	1,3 (1,2- 1,3)
18-44 jaar			0,9 (0,9- 1,0)	0,9 (0,9- 0,9)	0,9 (0,8- 0,9)
45-64 jaar			1,5 (1,5- 1,6)	1,6 (1,5- 1,6)	1,4 (1,4- 1,5)
65-74 jaar			26,9 (26,8- 26,9)	26,9 (26,8- 26,9)	26,5 (26,5- 26,6)
75-84 jaar			43,3 (43,3- 43,4)	43,3 (43,2- 43,3)	42,7 (42,7- 42,8)
85 jaar en ouder			42,1 (42- 42,2)	42,1 (42,0- 42,1)	41,4 (41,3- 41,5)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,0 (-1,0- -1,0)	-1,0 (-1,0- -0,9)
Kwartiel 3				-1,1 (-1,2- -1,1)	-1,1 (-1,1- -1,1)
Kwartiel 4				-1,0 (-1,0- -0,9)	-0,9 (-1,0- -0,9)
Chronische aandoeningen					
Kanker					0,5 (0,4- 0,5)
Diabetes type I					0,2 (0,1- 0,3)
Diabetes type II					0,3 (0,3- 0,4)
Schildklierandoeningen					0,2 (0,2- 0,3)
Alcohol- of drugsverslaving					-0,5 (-0,6- -0,4)
Schizofrenie (psychoses)					0,0 (-0,1- 0,1)
Angst- en stemmingsstoornissen					0,3 (0,2- 0,3)

Persoonlijkheidsstoornissen				0,0 (-0,2- 0,1)
ADHD				0,0 (-0,1- 0,1)
Ziekte van Parkinson				0,4 (0,2- 0,5)
Epilepsie				-0,2 (-0,3- -0,1)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,0 (0,0- 0,1)
Gezichtsstoornissen				0,5 (0,4- 0,5)
Gehoorstoorissen				0,3 (0,3- 0,4)
Acuut coronair syndroom				0,5 (0,5- 0,6)
Angina Pectoris (excl ACS)				0,4 (0,3- 0,5)
Hartfalen				0,9 (0,9- 1,0)
Perifere vaatziekten				0,1 (-0,1- 0,2)
Beroerte				0,0 (-0,1- 0,1)
Klepaandoeningen				0,4 (0,3- 0,5)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,2 (0,1- 0,3)
COPD of astma				0,3 (0,2- 0,3)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				0,1 (0,0- 0,2)
Chronische huidziekten				0,2 (0,2- 0,2)
Acne				0,2 (0,1- 0,3)
Chronische inflammatoire aandoeningen				0,2 (0,2- 0,3)
Perifere artrose				0,2 (0,1- 0,2)
Chronische nek- en rugklachten				0,2 (0,1- 0,2)
Osteoporose				0,4 (0,3- 0,5)
Chronische schouderklachten				0,1 (0,0- 0,2)
Nieraandoeningen				0,2 (0,1- 0,3)

Tabel A5.5: Kosten van consultatie (506) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 35,8	€ 36,4	€ 37,5	€ 37,5	€ 37,2
2014	€ 39,0	€ 39,2	€ 39,8	€ 39,8	€ 39,6
2015	€ 38,3	€ 38,3	€ 38,3	€ 38,3	€ 38,3
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-2,5 (-2,6- -2,4)	-1,9 (-2- -1,8)	-0,8 (-1- -0,7)	-0,8 (-0,9- -0,7)	-1,1 (-1,2- -0,9)
Jaar 2014	0,7 (0,6- 0,8)	0,9 (0,8- 1,1)	1,5 (1,3- 1,6)	1,5 (1,4- 1,6)	1,3 (1,2- 1,4)
Geslacht (ref=man)			14,6 (14,4- 14,7)	14,6 (14,4- 14,7)	12,8 (12,6- 12,9)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-6,5 (-6,8- -6,1)	-6,4 (-6,8- -6,1)	-6,5 (-6,9- -6,2)
18-44 jaar			3,5 (3,2- 3,9)	3,4 (3,0- 3,7)	0,8 (0,4- 1,1)
45-64 jaar			13,2 (12,8- 13,5)	13,1 (12,8- 13,5)	3,4 (3,0- 3,7)
65-74 jaar			27,8 (27,4- 28,2)	27,7 (27,3- 28,1)	8,7 (8,3- 9,0)
75-84 jaar			54,7 (54,3- 55,2)	54,5 (54,0- 55,0)	26,7 (26,2- 27,1)
85 jaar en ouder			87,6 (86,9- 88,2)	87,3 (86,6- 87,9)	58,0 (57,3- 58,6)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-2,7 (-2,9- -2,4)	-1,8 (-2,0- -1,6)
Kwartiel 3				-4,3 (-4,5- -4)	-3 (-3,2- -2,8)
Kwartiel 4				-5,0 (-5,2- -4,7)	-3,3 (-3,5- -3,1)
Chronische aandoeningen					
Kanker					20,6 (20,3- 20,9)
Diabetes type I					15,0 (14,1- 15,9)
Diabetes type II					15,1 (14,8- 15,5)
Schildklierandoeningen					18,9 (18,4- 19,3)
Alcohol- of drugsverslaving					25,3 (24,3- 26,4)
Schizofrenie (psychoses)					11,7 (10,7- 12,7)
Angst- en stemmingsstoornissen					29,6 (29,2- 29,9)

Persoonlijkheidsstoornissen				21,6 (20,6- 22,5)
ADHD				10,9 (10,3- 11,6)
Ziekte van Parkinson				34,6 (33,3- 36)
Epilepsie				22,8 (22,0- 23,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn				18,8 (18,3- 19,2)
Gezichtsstoornissen				5,2 (4,9- 5,6)
Gehoorstoorissen				10,4 (10,1- 10,8)
Acuut coronair syndroom				14,0 (13,5- 14,5)
Angina Pectoris (excl ACS)				22,1 (21,5- 22,6)
Hartfalen				26,6 (26,0- 27,3)
Perifere vaatziekten				21,0 (20,0- 21,9)
Beroerte				30,4 (29,7- 31,1)
Klepaandoeningen				13,2 (12,4- 14)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				18,2 (17,5- 18,9)
COPD of astma				23,1 (22,9- 23,3)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				15,1 (14,1- 16,0)
Chronische huidziekten				17,3 (17,1- 17,5)
Acne				12,4 (11,7- 13)
Chronische inflammatoire aandoeningen				16,7 (16,3- 17,2)
Perifere artrose				19,0 (18,6- 19,5)
Chronische nek- en rugklachten				20,2 (19,8- 20,5)
Osteoporose				22,3 (21,7- 22,8)
Chronische schouderklachten				18,7 (17,8- 19,5)
Nieraandoeningen				16,5 (15,7- 17,3)

Tabel A5.6: Kosten van overige tarieven (507) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 6,1	€ 6,2	€ 6,5	€ 6,5	€ 6,5
2014	€ 9,8	€ 9,8	€ 10,0	€ 10,0	€ 9,9
2015	€ 11,1	€ 11,1	€ 11,1	€ 11,1	€ 11,1
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-5,0 (-5,1- -4,9)	-4,9 (-5,0- -4,8)	-4,6 (-4,7- -4,5)	-4,6 (-4,7- -4,5)	-4,6 (-4,7- -4,5)
Jaar 2014	-1,3 (-1,4- -1,2)	-1,3 (-1,4- -1,2)	-1,1 (-1,2- -1,0)	-1,1 (-1,2- -1,0)	-1,2 (-1,3- -1,0)
Geslacht (ref=man)			0,2 (0,1- 0,4)	0,2 (0,1- 0,4)	0,1 (0,0- 0,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			6,0 (5,7- 6,3)	6,0 (5,6- 6,3)	5,9 (5,5- 6,2)
18-44 jaar			7,3 (7,0- 7,6)	7,3 (7,0- 7,6)	7,0 (6,7- 7,4)
45-64 jaar			9,4 (9,1- 9,7)	9,4 (9,1- 9,7)	8,0 (7,7- 8,3)
65-74 jaar			13,7 (13,3- 14,0)	13,6 (13,3- 14,0)	10,3 (9,9- 10,6)
75-84 jaar			19,4 (18,9- 19,8)	19,3 (18,9- 19,7)	14,5 (14,1- 15)
85 jaar en ouder			36,3 (35,7- 36,8)	36,2 (35,6- 36,7)	31,5 (30,9- 32,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				0,0 (-0,2- 0,2)	0,1 (-0,1- 0,3)
Kwartiel 3				-1,5 (-1,7- -1,3)	-1,4 (-1,6- -1,2)
Kwartiel 4				-0,2 (-0,4- 0,0)	-0,1 (-0,3- 0,1)
Chronische aandoeningen					
Kanker					16,1 (15,8- 16,4)
Diabetes type I					8,6 (7,8- 9,4)
Diabetes type II					1,9 (1,6- 2,2)
Schildklierandoeningen					0,9 (0,5- 1,4)
Alcohol- of drugsverslaving					2,4 (1,3- 3,5)
Schizofrenie (psychoses)					-0,3 (-1,2- 0,6)
Angst- en stemmingsstoornissen					1,3 (1,0- 1,7)

Persoonlijkheidsstoornissen				1,9 (0,9- 2,8)
ADHD				4,5 (3,9- 5,1)
Ziekte van Parkinson				10,2 (8,9- 11,5)
Epilepsie				12,9 (12,1- 13,6)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,0 (-0,5- 0,4)
Gezichtsstoornissen				-1,6 (-2,0- -1,3)
Gehoorstoorissen				0,4 (0,1- 0,8)
Acuut coronair syndroom				-2,8 (-3,3- -2,3)
Angina Pectoris (excl ACS)				4,2 (3,7- 4,8)
Hartfalen				3,2 (2,6- 3,8)
Perifere vaatziekten				0,3 (-0,7- 1,3)
Beroerte				2,3 (1,6- 3,1)
Klepaandoeningen				-2,0 (-2,8- -1,2)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				4,2 (3,5- 4,9)
COPD of astma				3,6 (3,4- 3,9)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-1,3 (-2,2- -0,4)
Chronische huidziekten				1,5 (1,3- 1,8)
Acne				0,8 (0,1- 1,5)
Chronische inflammatoire aandoeningen				-1,1 (-1,6- -0,7)
Perifere artrose				-0,9 (-1,3- -0,4)
Chronische nek- en rugklachten				-0,3 (-0,6- 0,1)
Osteoporose				3,2 (2,7- 3,8)
Chronische schouderklachten				0,6 (-0,4- 1,5)
Nieraandoeningen				7,7 (6,8- 8,5)

Tabel A5.7: Kosten van multidisciplinaire zorg (510) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 20,5	€ 20,9	€ 22,5	€ 22,5	€ 22,7
2014	€ 23,2	€ 23,3	€ 24,1	€ 24,1	€ 24,2
2015	€ 26,4	€ 26,4	€ 26,4	€ 26,4	€ 26,4
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-5,9 (-5,9- -5,8)	-5,5 (-5,6- -5,4)	-3,9 (-4,0- -3,8)	-3,9 (-4,0- -3,8)	-3,7 (-3,8- -3,6)
Jaar 2014	-3,2 (-3,3- -3,1)	-3,1 (-3,1- -3,0)	-2,3 (-2,4- -2,2)	-2,3 (-2,4- -2,2)	-2,2 (-2,3- -2,1)
Geslacht (ref=man)			-2,9 (-3,2- -2,6)	-2,9 (-3,2- -2,6)	-0,6 (-0,8- -0,5)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-1,1 (-1,5- -0,7)	-1,1 (-1,5- -0,7)	-1,4 (-1,7- -1)
18-44 jaar			3,2 (2,8- 3,7)	3,1 (2,7- 3,6)	-0,2 (-0,6- 0,1)
45-64 jaar			22,3 (21,8- 22,7)	22,2 (21,8- 22,7)	8,1 (7,8- 8,5)
65-74 jaar			51,1 (50,6- 51,7)	51 (50,5- 51,6)	23 (22,6- 23,4)
75-84 jaar			71,3 (70,7- 71,9)	71,1 (70,5- 71,7)	31,9 (31,4- 32,3)
85 jaar en ouder			68,9 (68,1- 69,7)	68,7 (67,9- 69,5)	26,8 (26,1- 27,4)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,7 (-2,0- -1,4)	0,2 (0,0- 0,5)
Kwartiel 3				-1,9 (-2,2- -1,6)	0,4 (0,2- 0,6)
Kwartiel 4				-4,6 (-4,9- -4,3)	-0,9 (-1,1- -0,7)
Chronische aandoeningen					
Kanker					0,1 (-0,2- 0,4)
Diabetes type I					88,0 (87,1- 88,9)
Diabetes type II					219,6 (219,2- 220,0)
Schildklierandoeningen					-0,6 (-1,1- -0,1)
Alcohol- of drugsverslaving					-0,6 (-1,5- 0,3)
Schizofrenie (psychoses)					0,2 (-0,8- 1,2)
Angst- en stemmingsstoornissen					1,7 (1,4- 2,0)

Persoonlijkheidsstoornissen				-0,5 (-1,4- 0,3)
ADHD				-0,9 (-1,4- -0,3)
Ziekte van Parkinson				0,9 (-0,3- 2,2)
Epilepsie				-1,2 (-2,0- -0,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				-0,4 (-0,8- 0,0)
Gezichtsstoornissen				0,2 (-0,1- 0,5)
Gehoorstoorissen				2,1 (1,8- 2,5)
Acuut coronair syndroom				8,3 (7,8- 8,7)
Angina Pectoris (excl ACS)				4,2 (3,7- 4,6)
Hartfalen				1,1 (0,5- 1,7)
Perifere vaatziekten				5,3 (4,5- 6,2)
Beroerte				-1,8 (-2,4- -1,2)
Klepaandoeningen				0,9 (0,2- 1,5)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,3 (-0,3- 0,9)
COPD of astma				13,5 (13,3- 13,7)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-1,4 (-2,3- -0,4)
Chronische huidziekten				0,8 (0,6- 1,0)
Acne				-0,5 (-1,1- 0,0)
Chronische inflammatoire aandoeningen				2,5 (2,1- 3,0)
Perifere artrose				1,5 (1,1- 1,8)
Chronische nek- en rugklachten				0,9 (0,7- 1,2)
Osteoporose				-0,9 (-1,5- -0,4)
Chronische schouderklachten				-0,2 (-1,0- 0,5)
Nieraandoeningen				-5,1 (-5,8- -4,3)

Tabel A5.8: Kosten van resultaatbeloning en zorgvernieuwing (515/516) huisartsenzorg gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 13,5	€ 13,7	€ 13,7	€ 13,7	€ 13,7
2014	€ 15,0	€ 15,1	€ 15,1	€ 15,1	€ 15,1
2015	€ 15,3	€ 15,3	€ 15,3	€ 15,3	€ 15,3
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-1,8 (-1,9- -1,8)	-1,6 (-1,7- -1,5)	-1,6 (-1,7- -1,5)	-1,6 (-1,6- -1,5)	-1,6 (-1,7- -1,5)
Jaar 2014	-0,3 (-0,4- -0,2)	-0,2 (-0,3- -0,2)	-0,2 (-0,3- -0,1)	-0,2 (-0,3- -0,1)	-0,2 (-0,3- -0,1)
Geslacht (ref=man)			0,5 (0,4- 0,6)	0,5 (0,4- 0,6)	0,4 (0,3- 0,5)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			0,1 (-0,1- 0,3)	0,1 (-0,1- 0,3)	0,1 (-0,1- 0,3)
18-44 jaar			1,0 (0,8- 1,2)	1,0 (0,8- 1,1)	0,8 (0,6- 1,0)
45-64 jaar			1,1 (0,9- 1,3)	1,1 (0,9- 1,3)	0,6 (0,4- 0,8)
65-74 jaar			1,6 (1,4- 1,8)	1,6 (1,4- 1,8)	0,7 (0,5- 1,0)
75-84 jaar			3,5 (3,2- 3,7)	3,5 (3,2- 3,7)	2,3 (2,0- 2,5)
85 jaar en ouder			7,0 (6,6- 7,3)	6,9 (6,6- 7,3)	5,8 (5,4- 6,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,6 (-0,8- -0,5)	-0,6 (-0,7- -0,4)
Kwartiel 3				-0,7 (-0,8- -0,6)	-0,6 (-0,7- -0,5)
Kwartiel 4				-0,2 (-0,3- -0,1)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					0,4 (0,2- 0,6)
Diabetes type I					1,6 (1,1- 2,1)
Diabetes type II					3,4 (3,2- 3,6)
Schildklierziekten					-0,1 (-0,3- 0,2)
Alcohol- of drugsverslaving					1,2 (0,5- 1,8)
Schizofrenie (psychoses)					-1,1 (-1,6- -0,5)

Angst- en stemmingsstoornissen				3,0 (2,8- 3,2)
Persoonlijkheidsstoornissen				1,1 (0,6- 1,7)
ADHD				1,4 (1,0- 1,7)
Ziekte van Parkinson				1,6 (0,9- 2,4)
Epilepsie				0,4 (-0,1- 0,8)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,6 (0,3- 0,8)
Gezichtsstoornissen				0,2 (0,0- 0,4)
Gehoorstoorissen				0,1 (-0,2- 0,3)
Acuut coronair syndroom				-0,7 (-0,9- -0,4)
Angina Pectoris (excl ACS)				0,4 (0,0- 0,7)
Hartfalen				0,6 (0,2- 1,0)
Perifere vaatziekten				1,1 (0,5- 1,7)
Beroerte				1,2 (0,8- 1,7)
Klepaandoeningen				-0,1 (-0,5- 0,4)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,5 (0,0- 0,9)
COPD of astma				1,0 (0,8- 1,1)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-0,4 (-0,9- 0,1)
Chronische huidziekten				0,2 (0,1- 0,4)
Acne				-0,2 (-0,7- 0,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				0,1 (-0,2- 0,3)
Perifere artrose				0,3 (0,1- 0,6)
Chronische nek- en rugklachten				0,1 (-0,1- 0,3)
Osteoporose				0,7 (0,3- 1,0)
Chronische schouderklachten				1,0 (0,5- 1,5)
Nieraandoeningen				-0,3 (-0,7- 0,2)

Tabel A5.9: Kosten van extramurale farmaceutische zorg (rubriek 2) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering			
	Model 1	Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 242,4	€ 246,5	€ 259,3	€ 259,6	€ 257,0
2014	€ 246,4	€ 248,0	€ 254,5	€ 254,8	€ 253,0
2015	€ 265,0	€ 265,0	€ 265,0	€ 265,0	€ 265,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-22,6 (-24,9- -20,4)	-18,5 (-20,7- -16,3)	-5,7 (-7,9- -3,5)	-5,4 (-7,7- -3,2)	-8 (-10,2- -5,8)
Jaar 2014	-18,6 (-20,8- -16,3)	-17 (-19,3- -14,7)	-10,5 (-12,8- -8,2)	-10,2 (-12,5- -7,9)	-12 (-14,3- -9,7)
Geslacht (ref=man)			2,2 (-2,5- 6,9)	2,2 (-2,5- 6,9)	-4,2 (-8,8- 0,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-30,5 (-39,2- -21,8)	-30 (-38,7- -21,3)	-30,0 (-38,5- -21,5)
18-44 jaar			40,1 (31,3- 48,9)	38,8 (30,0- 47,6)	9,0 (0,4- 17,6)
45-64 jaar			213,6 (204,6- 222,6)	213,4 (204,4- 222,4)	91,0 (82,2- 99,8)
65-74 jaar			421,3 (411,2- 431,4)	420,1 (410,0- 430,2)	159,8 (149,7- 169,9)
75-84 jaar			628,4 (616,8- 640,0)	625,7 (614,1- 637,3)	234,2 (222,4- 246,0)
85 jaar en ouder			764,6 (748,9- 780,3)	761,3 (745,6- 777,0)	347,1 (331,3- 362,9)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-29,5 (-35,5- -23,5)	-16,5 (-22,4- -10,7)
Kwartiel 3				-38,3 (-44,1- -32,4)	-20,8 (-26,4- -15,1)
Kwartiel 4				-58,5 (-64,6- -52,4)	-33 (-38,9- -27,1)
Chronische aandoeningen					
Kanker					283,1 (276,0- 290,2)
Diabetes type I					979,7 (956,5- 1002,9)
Diabetes type II					388,0 (378,7- 397,3)
Schildklierandoeningen					176,3 (164,0- 188,6)
Alcohol- of drugsverslaving					251,0 (226,9- 275,1)
Schizofrenie (psychoses)					605,2 (580,7- 629,7)

Angst- en stemmingsstoornissen				228,4 (220,2- 236,6)
Persoonlijkheidsstoornissen				82,3 (60,8- 103,8)
ADHD				132,9 (118,0- 147,8)
Ziekte van Parkinson				1037,0 (1004,2- 1069,8)
Epilepsie				476,4 (456,8- 496)
Migraine/Cluster hoofdpijn				110,8 (99,9- 121,7)
Gezichtsstoornissen				92,7 (84,4- 101)
Gehoorstoorissen				55,1 (46,5- 63,7)
Acuut coronair syndroom				308,6 (297,3- 319,9)
Angina Pectoris (excl ACS)				230,9 (218,3- 243,5)
Hartfalen				427,6 (412,7- 442,5)
Perifere vaatziekten				141,3 (119,4- 163,2)
Beroerte				90,8 (75,0- 106,5)
Klepaandoeningen				74,9 (57,6- 92,3)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				15,9 (0,8- 31,1)
COPD of astma				266,4 (261,0- 271,8)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				509,7 (486,3- 533,1)
Chronische huidziekten				107,2 (101,9- 112,5)
Acne				81,1 (66,1- 96,1)
Chronische inflammatoire aandoeningen				222,3 (211,5- 233,1)
Perifere artrose				56,4 (47,3- 65,5)
Chronische nek- en rugklachten				62,9 (55,8- 70,1)
Osteoporose				469,4 (455,8- 483)
Chronische schouderklachten				37,2 (18,5- 55,9)
Nieraandoeningen				1056,0 (1037,0- 1075,0)

Tabel A5.10: Kosten van mondzorg (rubriek 4) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd model					
2013	€ 41,2	€ 41,9	€ 42,4	€ 42,5	€ 42,3
2014	€ 43,1	€ 43,4	€ 43,7	€ 43,8	€ 43,8
2015	€ 44,0	€ 44,0	€ 44,0	€ 44,0	€ 44,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-2,8 (-3,4- -2,1)	-2,1 (-2,7- -1,5)	-1,6 (-2,3- -1,0)	-1,5 (-2,1- -0,9)	-1,7 (-2,3- -1,0)
Jaar 2014	-0,9 (-1,5- -0,2)	-0,6 (-1,2- 0,1)	-0,3 (-0,9- 0,3)	-0,2 (-0,8- 0,5)	-0,2 (-0,9- 0,4)
Geslacht (ref=man)			-0,8 (-1,4- -0,2)	-0,8 (-1,4- -0,2)	-1,0 (-1,6- -0,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			107,3 (105,8- 108,8)	107,5 (106,0- 109,0)	107,3 (105,8- 108,8)
18-44 jaar			-24,4 (-25,8- -23,0)	-24,8 (-26,2- -23,4)	-26 (-27,4- -24,6)
45-64 jaar			-2,8 (-4,3- -1,4)	-2,8 (-4,2- -1,4)	-7,7 (-9,1- -6,2)
65-74 jaar			29,2 (27,6- 30,8)	28,9 (27,3- 30,5)	19,1 (17,4- 20,7)
75-84 jaar			30,2 (28,4- 32,0)	29,5 (27,7- 31,3)	14,6 (12,6- 16,5)
85 jaar en ouder			7,7 (5,2- 10,1)	6,9 (4,5- 9,4)	-9,5 (-12,1- -7)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-6,1 (-7,0- -5,3)	-5,5 (-6,4- -4,6)
Kwartiel 3				-8,6 (-9,5- -7,8)	-7,7 (-8,6- -6,9)
Kwartiel 4				-13,2 (-14,1- -12,3)	-12,1 (-13- -11,2)
Chronische aandoeningen					
Kanker					5,9 (4,5- 7,3)
Diabetes type I					11,5 (7,7- 15,2)
Diabetes type II					11,4 (10,0- 12,9)
Schildklierandoeningen					7,6 (5,8- 9,5)
Alcohol- of drugsverslaving					45,1 (40,0- 50,1)
Schizofrenie (psychoses)					24,6 (20,4- 28,8)
Angst- en stemmingsstoornissen					13,0 (11,5- 14,6)

Persoonlijkheidsstoornissen				0,2 (-4,4- 4,8)
ADHD				9,0 (6,2- 11,7)
Ziekte van Parkinson				17,9 (12,1- 23,8)
Epilepsie				17,0 (13,3- 20,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn				3,8 (1,6- 6,1)
Gezichtsstoornissen				3,2 (1,4- 4,9)
Gehoorstoorissen				17,1 (15,4- 18,7)
Acuut coronair syndroom				12,3 (10,2- 14,5)
Angina Pectoris (excl ACS)				10,9 (8,3- 13,6)
Hartfalen				-3,1 (-6,0- -0,2)
Perifere vaatziekten				22,5 (17,7- 27,3)
Beroerte				11,0 (7,2- 14,7)
Klepaandoeningen				10,8 (7,0- 14,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				8,9 (5,3- 12,6)
COPD of astma				9,9 (8,9- 10,9)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				5,8 (1,7- 10,0)
Chronische huidziekten				5,1 (3,9- 6,3)
Acne				5,3 (1,8- 8,7)
Chronische inflammatoire aandoeningen				5,5 (3,4- 7,5)
Perifere artrose				6,7 (4,5- 8,8)
Chronische nek- en rugklachten				7,2 (5,6- 8,9)
Osteoporose				7,4 (4,9- 10,0)
Chronische schouderklachten				6,3 (1,8- 10,8)
Nieraandoeningen				0,9 (-2,8- 4,7)

Tabel A5.11: Kosten van mondzorg voor volwassenen (560.1) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (18 jaar en ouder), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 16,1	€ 16,4	€ 16,8	€ 16,9	€ 16,7
2014	€ 16,6	€ 16,8	€ 17,0	€ 17,1	€ 17,0
2015	€ 16,6	€ 16,6	€ 16,6	€ 16,6	€ 16,6
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,5 (-1,1- 0,2)	-0,2 (-0,9- 0,4)	0,2 (-0,4- 0,9)	0,3 (-0,4- 0,9)	0,1 (-0,5- 0,8)
Jaar 2014	0,0 (-0,6- 0,7)	0,2 (-0,5- 0,8)	0,4 (-0,2- 1,1)	0,5 (-0,2- 1,2)	0,4 (-0,2- 1,1)
Geslacht (ref=man)			0,4 (-0,2- 1,0)	0,4 (-0,2- 1,0)	0 (-0,7- 0,6)
Leeftijd (ref=18-44 jaar)					
45-64 jaar			14,5 (13,8- 15,1)	14,6 (13,9- 15,3)	12 (11,3- 12,7)
65-74 jaar			36,0 (35,0- 36,9)	36,0 (35,0- 36,9)	30,0 (28,9- 31,0)
75-84 jaar			31,6 (30,3- 32,8)	31,4 (30,1- 32,6)	21,9 (20,5- 23,2)
85 jaar en ouder			11,4 (9,5- 13,4)	11,2 (9,3- 13,1)	0,7 (-1,3- 2,8)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-2,5 (-3,3- -1,6)	-2 (-2,8- -1,1)
Kwartiel 3				-3,9 (-4,7- -3,1)	-3,2 (-4,0- -2,3)
Kwartiel 4				-7,2 (-8,0- -6,3)	-6,3 (-7,1- -5,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					5,0 (3,7- 6,3)
Diabetes type I					5,7 (2,3- 9,1)
Diabetes type II					5,7 (4,4- 7,0)
Schildklieraandoeningen					5,4 (3,7- 7,1)
Alcohol- of drugsverslaving					38,3 (33,8- 42,8)
Schizofrenie (psychoses)					14,7 (11,0- 18,4)
Angst- en stemmingsstoornissen					10,9 (9,5- 12,3)
Persoonlijkheidsstoornissen					4,1 (0,0- 8,2)

ADHD				4,5 (0,8- 8,1)
Ziekte van Parkinson				11,1 (5,9- 16,2)
Epilepsie				15,3 (11,8- 18,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn				4,0 (1,9- 6,1)
Gezichtsstoornissen				2,1 (0,5- 3,6)
Gehoorstoorissen				12,9 (11,4- 14,3)
Acuut coronair syndroom				7,4 (5,5- 9,3)
Angina Pectoris (excl ACS)				7,3 (4,9- 9,6)
Hartfalen				-6,1 (-8,7- -3,5)
Perifere vaatziekten				12,5 (8,2- 16,8)
Beroerte				8,4 (5,0- 11,8)
Klepaandoeningen				7,3 (3,9- 10,7)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				5,9 (2,6- 9,2)
COPD of astma				8,0 (7,0- 9,0)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				3,7 (0,0- 7,4)
Chronische huidziekten				4,0 (2,9- 5,1)
Acne				1,1 (-2,4- 4,6)
Chronische inflammatoire aandoeningen				4,6 (2,8- 6,4)
Perifere artrose				7,5 (5,6- 9,4)
Chronische nek- en rugklachten				6,0 (4,5- 7,5)
Osteoporose				6,7 (4,5- 9,0)
Chronische schouderklachten				3,8 (-0,3- 7,9)
Nieraandoeningen				-0,9 (-4,3- 2,5)

Tabel A5.12: Kosten van mondzorg voor jeugdigen (560.2) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (0-17 jaar), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 100,2	€ 101,8	€ 106,0	€ 106,2	€ 106,1
2014	€ 109,9	€ 110,6	€ 112,5	€ 112,8	€ 112,7
2015	€ 115,9	€ 115,9	€ 115,9	€ 115,9	€ 115,9
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-15,7 (-16,2- -15,3)	-14,1 (-14,5- -13,7)	-9,9 (-10,4- -9,5)	-9,7 (-10,2- -9,3)	-9,8 (-10,2- -9,3)
Jaar 2014	-6,0 (-6,4- -5,5)	-5,3 (-5,8- -4,9)	-3,4 (-3,8- -2,9)	-3,1 (-3,6- -2,7)	-3,2 (-3,7- -2,8)
Geslacht (ref=man)			-0,9 (-1,4- -0,4)	-0,9 (-1,4- -0,4)	-0,7 (-1,2- -0,2)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-0,9 (-1,4- -0,4)	-0,9 (-1,4- -0,4)	-0,7 (-1,2- -0,2)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-16,1 (-16,8- -15,4)	-16,1 (-16,8- -15,3)
Kwartiel 3				-16,8 (-17,5- -16,1)	-16,7 (-17,4- -16,0)
Kwartiel 4				-20,8 (-21,4- -20,1)	-20,7 (-21,4- -20,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					2,6 (-2,7- 7,9)
Diabetes type I					15,7 (10,3- 21,2)
Diabetes type II					9,3 (-4,3- 22,9)
Schildklierandoeningen					23,7 (18,4- 29,1)
Alcohol- of drugsverslaving					46,0 (31,3- 60,7)
Schizofrenie (psychoses)					22,3 (7,6- 37,0)
Angst- en stemmingsstoornissen					7,0 (4,0- 10,0)
Persoonlijkheidsstoornissen					21,6 (4,3- 39,0)
ADHD					10,7 (9,3- 12,0)
Ziekte van Parkinson					11,9 (-9,8- 33,5)
Epilepsie					21,9 (18,2- 25,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn					9,9 (7,1- 12,7)

Gezichtsstoornissen				5,8 (3,5- 8,1)
Gehoorstoornissen				10,2 (7,5- 12,9)
Acuut coronair syndroom				40,4 (0,7- 80,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				164,7 (70,5- 258,9)
Hartfalen				2,0 (-43,9- 48,0)
Perifere vaatziekten				-39,7 (-112,9- 33,5)
Beroerte				2,1 (-8,6- 12,9)
Klepaandoeningen				16,6 (-10,0- 43,2)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				11,2 (-14,7- 37,1)
COPD of astma				-0,7 (-1,5- 0,2)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				11,8 (2,3- 21,3)
Chronische huidziekten				4,2 (3,1- 5,3)
Acne				15,0 (12,6- 17,4)
Chronische inflammatoire aandoeningen				4,7 (-1,7- 11)
Perifere artrose				8,9 (-8,3- 26,1)
Chronische nek- en rugklachten				9,4 (6,6- 12,1)
Osteoporose				33,9 (-3,6- 71,3)
Chronische schouderklachten				-2,9 (-10,0- 4,3)
Nieraandoeningen				20,0 (10,2- 29,8)

Tabel A5.13: Kosten van gebitsprothesen (561) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (18 jaar en ouder), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 8,5	€ 8,7	€ 8,9	€ 9,0	€ 8,9
2014	€ 8,8	€ 8,9	€ 9,1	€ 9,1	€ 9,1
2015	€ 8,7	€ 8,7	€ 8,7	€ 8,7	€ 8,7
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,2 (-0,4- 0,0)	0,0 (-0,3- 0,2)	0,2 (0,0- 0,4)	0,3 (0,0- 0,5)	0,2 (0,0- 0,4)
Jaar 2014	0,1 (-0,1- 0,4)	0,2 (0- 0,4)	0,4 (0,1- 0,6)	0,4 (0,2- 0,6)	0,4 (0,2- 0,6)
Geslacht (ref=man)			-1,0 (-1,2- -0,8)	-1 (-1,2- -0,8)	-1,0 (-1,2- -0,8)
Leeftijd (ref=18-44 jaar)					
45-64 jaar			8,5 (8,3- 8,7)	8,6 (8,4- 8,8)	7,4 (7,2- 7,6)
65-74 jaar			18,5 (18,2- 18,8)	18,5 (18,2- 18,8)	15,6 (15,2- 15,9)
75-84 jaar			24,2 (23,8- 24,6)	24,1 (23,7- 24,5)	19,5 (19,0- 19,9)
85 jaar en ouder			21,9 (21,3- 22,5)	21,8 (21,2- 22,4)	16,7 (16,0- 17,4)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,6 (-1,8- -1,3)	-1,3 (-1,6- -1,0)
Kwartiel 3				-2,5 (-2,8- -2,3)	-2,1 (-2,4- -1,9)
Kwartiel 4				-4,0 (-4,3- -3,8)	-3,5 (-3,8- -3,2)
Chronische aandoeningen					
Kanker					0,7 (0,3- 1,1)
Diabetes type I					5,9 (4,8- 7,0)
Diabetes type II					5,4 (4,9- 5,8)
Schildklieraandoeningen					1,4 (0,9- 1,9)
Alcohol- of drugsverslaving					8,2 (6,7- 9,7)
Schizofrenie (psychoses)					7,9 (6,8- 9,1)
Angst- en stemmingsstoornissen					3,4 (3,0- 3,9)
Persoonlijkheidsstoornissen					0,1 (-1,3- 1,4)
ADHD					0,5 (-0,7- 1,7)

Ziekte van Parkinson				6,7 (5,1- 8,4)
Epilepsie				3,8 (2,7- 4,9)
Migraine/Cluster hoofdpijn				-0,3 (-1,0- 0,3)
Gezichtsstoornissen				0,8 (0,3- 1,3)
Gehoorstoorissen				4,4 (3,9- 4,9)
Acuut coronair syndroom				5,1 (4,4- 5,7)
Angina Pectoris (excl ACS)				3,2 (2,5- 4,0)
Hartfalen				2,0 (1,2- 2,9)
Perifere vaatziekten				7,6 (6,2- 9,0)
Beroerte				3,8 (2,7- 4,9)
Klepaandoeningen				4,2 (3,1- 5,3)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				1,8 (0,7- 2,8)
COPD of astma				4,4 (4,1- 4,7)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				1,3 (0,1- 2,5)
Chronische huidziekten				1,2 (0,8- 1,5)
Acne				-1,0 (-2,1- 0,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				1,8 (1,2- 2,3)
Perifere artrose				0,9 (0,3- 1,5)
Chronische nek- en rugklachten				1,3 (0,8- 1,7)
Osteoporose				1,7 (1,0- 2,5)
Chronische schouderklachten				0,4 (-1,0- 1,7)
Nieraandoeningen				1,7 (0,6- 2,8)

Tabel A5.14: Kosten van medisch specialistische zorg (rubriek 6) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering Model 1	Met indexering Model 2	Model 3	Model 4	Model 5
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 1.189	€ 1.208	€ 1.244	€ 1.246	€ 1.208
2014	€ 1.203	€ 1.210	€ 1.230	€ 1.232	€ 1.198
2015	€ 1.203	€ 1.203	€ 1.203	€ 1.203	€ 1.203
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-14,4 (-27,0- -1,9)	4,7 (-8,0- 17,4)	41,2 (28,5- 53,9)	42,8 (30,1- 55,5)	4,7 (-7,6- 17)
Jaar 2014	0,3 (-12,7- 13,2)	7,3 (-5,7- 20,3)	27,2 (14,1- 40,2)	28,5 (15,5- 41,6)	-4,8 (-17,4- 7,9)
Geslacht (ref=man)			5,7 (-12,2- 23,6)	5,5 (-12,4- 23,4)	31,7 (14,9- 48,5)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-402,0 (-441,1- -362,9)	-400,9 (-440,0- -361,8)	-401,4 (-438,3- -364,5)
18-44 jaar			-143,4 (-180,8- -106)	-147,7 (-185,1- -110,3)	-302,1 (-337,2- -267,0)
45-64 jaar			525,1 (487,1- 563,1)	524,8 (486,8- 562,8)	-271,8 (-307,8- -235,8)
65-74 jaar			1662,0 (1619- 1705)	1659,0 (1616,0- 1702,0)	-258,1 (-299,7- -216,5)
75-84 jaar			2405,0 (2356,2- 2453,8)	2397,0 (2348,2- 2445,8)	-494,7 (-543,2- -446,2)
85 jaar en ouder			1914,0 (1847,9- 1980,1)	1903,0 (1836,9- 1969,2)	-963,5 (-1028,4- -898,6)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-59,0 (-83,7- -34,4)	-19,3 (-42,3- 3,7)
Kwartiel 3				-140,5 (-164,5- -116,5)	-75,2 (-97,5- -52,8)
Kwartiel 4				-135,4 (-160,1- -110,7)	-51,8 (-74,8- -28,7)
Chronische aandoeningen					

Kanker				4638,0 (4604,5- 4671,5)
Diabetes type I				1993,0 (1897,9- 2088,1)
Diabetes type II				300,4 (262,9- 337,9)
Schildklieraandoeningen				346,0 (297,3- 394,7)
Alcohol- of drugsverslaving				1044,0 (927,6- 1160,4)
Schizofrenie (psychoses)				138,3 (33,8- 242,8)
Angst- en stemmingsstoornissen				285,3 (248,0- 322,6)
Persoonlijkheidsstoornissen				167,2 (62,4- 272,0)
ADHD				71,0 (3,9- 138,2)
Ziekte van Parkinson				1220,0 (1076,2- 1363,8)
Epilepsie				2840,0 (2751,5- 2928,5)
Migraine/Cluster hoofdpijn				492,9 (441,0- 544,8)
Gezichtsstoornissen				481,9 (442,2- 521,6)
Gehoorstoorissen				344,1 (305,0- 383,2)
Acuut coronair syndroom				3288,0 (3236,0- 3340,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				1254,0 (1193,6- 1314,4)
Hartfalen				3378,0 (3308,8- 3447,2)
Perifere vaatziekten				4558,0 (4449,9- 4666,1)
Beroerte				6390,0 (6309,2- 6470,9)
Klepaandoeningen				4378,0 (4292,4- 4463,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				1131,0 (1052,6- 1209,4)
COPD of astma				620,8 (596,3- 645,3)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				3020,0 (2918,1- 3121,9)
Chronische huidziekten				254,1 (227,5- 280,7)
Acne				238,0 (162,2- 313,8)
Chronische inflammatoire aandoeningen				1682,0 (1633,2- 1730,8)
Perifere artrose				1838,0 (1791,6- 1884,4)
Chronische nek- en rugklachten				1031,0 (994,8- 1067,2)
Osteoporose				1453,0 (1391,1- 1514,9)
Chronische schouderklachten				844,0 (747,5- 940,5)

Nieraandoeningen				8434,0 (8345,4- 8522,6)

Tabel A5.15: Kosten van kaakchirurgie (545) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 14,6	€ 14,8	€ 14,8	€ 14,8	€ 14,8
2014	€ 11,0	€ 11,1	€ 11,1	€ 11,1	€ 11,1
2015	€ 12,1	€ 12,1	€ 12,1	€ 12,1	€ 12,1
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	2,5 (1,9- 3,1)	2,7 (2,2- 3,3)	2,7 (2,2- 3,3)	2,7 (2,2- 3,3)	2,7 (2,1- 3,2)
Jaar 2014	-1,1 (-1,6- -0,5)	-1,0 (-1,6- -0,4)	-1,0 (-1,6- -0,4)	-1,0 (-1,6- -0,4)	-1,0 (-1,6- -0,5)
Geslacht (ref=man)			0,2 (-0,2- 0,7)	0,2 (-0,2- 0,7)	0,1 (-0,4- 0,6)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			6,1 (4,9- 7,3)	6,1 (4,9- 7,3)	5,9 (4,7- 7,1)
18-44 jaar			15,5 (14,3- 16,6)	15,4 (14,3- 16,6)	14,8 (13,7- 15,9)
45-64 jaar			11,8 (10,7- 13)	11,8 (10,7- 13)	10,2 (9,0- 11,3)
65-74 jaar			12,6 (11,3- 13,9)	12,6 (11,3- 13,9)	9,3 (7,9- 10,6)
75-84 jaar			10,2 (8,7- 11,6)	10,1 (8,7- 11,6)	5,2 (3,7- 6,8)
85 jaar en ouder			5,7 (3,8- 7,7)	5,7 (3,7- 7,6)	0,8 (-1,3- 2,9)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,2 (-1,9- -0,5)	-1,1 (-1,8- -0,4)
Kwartiel 3				-1,0 (-1,7- -0,3)	-0,8 (-1,5- -0,1)
Kwartiel 4				-1,7 (-2,4- -1,0)	-1,5 (-2,2- -0,8)
Chronische aandoeningen					
Kanker					6,8 (5,6- 7,9)
Diabetes type I					1,9 (-1,1- 4,9)
Diabetes type II					0,6 (-0,6- 1,7)
Schildklierandoeningen					0,7 (-0,8- 2,2)
Alcohol- of drugsverslaving					11,1 (6,9- 15,3)
Schizofrenie (psychoses)					1,1 (-2,3- 4,4)
Angst- en stemmingsstoornissen					5,7 (4,5- 7)

Persoonlijkheidsstoornissen				5,6 (1,8- 9,5)
ADHD				3,9 (1,6- 6,2)
Ziekte van Parkinson				6,1 (1,3- 10,8)
Epilepsie				5,5 (2,5- 8,5)
Migraine/Cluster hoofdpijn				2,8 (0,9- 4,6)
Gezichtsstoornissen				0,7 (-0,7- 2,1)
Gehoorstoornissen				2,8 (1,4- 4,1)
Acuut coronair syndroom				3,4 (1,6- 5,2)
Angina Pectoris (excl ACS)				2,7 (0,5- 4,9)
Hartfalen				0,3 (-2,1- 2,7)
Perifere vaatziekten				3,3 (-0,7- 7,4)
Beroerte				4,2 (1,0- 7,4)
Klepaandoeningen				14,8 (11,6- 18)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				4,0 (0,9- 7,1)
COPD of astma				1,8 (0,9- 2,6)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-0,2 (-3,5- 3,1)
Chronische huidziekten				2,5 (1,5- 3,5)
Acne				5,9 (3,1- 8,8)
Chronische inflammatoire aandoeningen				1,5 (-0,2- 3,1)
Perifere artrose				1,0 (-0,8- 2,8)
Chronische nek- en rugklachten				3,2 (1,8- 4,6)
Osteoporose				3,6 (1,5- 5,7)
Chronische schouderklachten				3,1 (-0,7- 6,9)
Nieraandoeningen				4,4 (1,3- 7,4)

Tabel A5.16: Kosten van overige kosten ziekenhuiszorg en curatieve zorg (610) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 20,2	€ 20,5	€ 21,2	€ 21,2	€ 20,8
2014	€ 20,6	€ 20,7	€ 21,1	€ 21,1	€ 20,9
2015	€ 21,6	€ 21,6	€ 21,6	€ 21,6	€ 21,6
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-1,4 (-1,7- -1,1)	-1,1 (-1,4- -0,7)	-0,4 (-0,8- -0,1)	-0,4 (-0,7- -0,1)	-0,8 (-1,1- -0,4)
Jaar 2014	-1,0 (-1,3- -0,7)	-0,9 (-1,2- -0,5)	-0,5 (-0,9- -0,2)	-0,5 (-0,8- -0,2)	-0,7 (-1,1- -0,4)
Geslacht (ref=man)			3,6 (3,2- 4,0)	3,6 (3,2- 4,0)	3,3 (2,9- 3,7)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-0,1 (-1,0- 0,7)	-0,1 (-1,0- 0,8)	0,2 (-0,6- 1,0)
18-44 jaar			7,5 (6,7- 8,4)	7,6 (6,8- 8,4)	6,2 (5,4- 7,0)
45-64 jaar			14,5 (13,7- 15,3)	14,6 (13,8- 15,5)	7,5 (6,7- 8,3)
65-74 jaar			33,0 (32,1- 33,9)	33,2 (32,2- 34,1)	16,2 (15,3- 17,2)
75-84 jaar			52,6 (51,5- 53,6)	52,7 (51,7- 53,8)	25,1 (24,0- 26,2)
85 jaar en ouder			72,7 (71,3- 74,1)	72,8 (71,4- 74,2)	41,8 (40,4- 43,3)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-5,3 (-5,8- -4,7)	-4,3 (-4,8- -3,7)
Kwartiel 3				-3,1 (-3,6- -2,6)	-1,6 (-2,1- -1,1)
Kwartiel 4				-0,9 (-1,4- -0,4)	1,0 (0,5- 1,5)
Chronische aandoeningen					
Kanker					9,7 (8,9- 10,5)
Diabetes type I					22,1 (20,0- 24,3)
Diabetes type II					26,9 (26,1- 27,7)
Schildklierandoeningen					18,8 (17,7- 19,9)
Alcohol- of drugsverslaving					38,1 (35,3- 40,9)
Schizofrenie (psychoses)					18,4 (16,0- 20,8)

Angst- en stemmingsstoornissen				7,1 (6,2- 8,0)
Persoonlijkheidsstoornissen				9,0 (6,4- 11,5)
ADHD				-0,1 (-1,6- 1,5)
Ziekte van Parkinson				12,7 (9,3- 16,0)
Epilepsie				11,2 (9,1- 13,3)
Migraine/Cluster hoofdpijn				5,5 (4,3- 6,8)
Gezichtsstoornissen				17,1 (16,1- 18)
Gehoorstoorissen				3,5 (2,6- 4,4)
Acuut coronair syndroom				2,3 (1,1- 3,5)
Angina Pectoris (excl ACS)				21,6 (20,1- 23)
Hartfalen				75,9 (74,3- 77,5)
Perifere vaatziekten				14,1 (11,4- 16,7)
Beroerte				14,0 (12,0- 16,0)
Klepaandoeningen				42,6 (40,5- 44,7)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				9,6 (7,6- 11,5)
COPD of astma				8,5 (8,0- 9,1)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				5,7 (3,3- 8,0)
Chronische huidziekten				6,7 (6,0- 7,3)
Acne				6,3 (4,4- 8,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				13,7 (12,6- 14,8)
Perifere artrose				4,4 (3,2- 5,5)
Chronische nek- en rugklachten				4,1 (3,2- 5,0)
Osteoporose				10,7 (9,3- 12,1)
Chronische schouderklachten				4,9 (2,5- 7,4)
Nieraandoeningen				91,1 (89,0- 93,2)

Tabel A5.17: Kosten van overige zorgproducten (611) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 57,3	€ 58,2	€ 59,0	€ 59,1	€ 58,8
2014	€ 54,3	€ 54,6	€ 55,0	€ 55,1	€ 54,8
2015	€ 56,9	€ 56,9	€ 56,9	€ 56,9	€ 56,9
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	0,4 (-1,1- 1,9)	1,3 (-0,2- 2,9)	2,1 (0,6- 3,7)	2,2 (0,6- 3,7)	1,9 (0,3- 3,4)
Jaar 2014	-2,6 (-4,1- -1,0)	-2,3 (-3,8- -0,7)	-1,9 (-3,4- -0,3)	-1,8 (-3,4- -0,2)	-2,1 (-3,7- -0,5)
Geslacht (ref=man)			3,0 (-1,5- 7,5)	3,0 (-1,5- 7,5)	1,3 (-3,3- 5,8)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-17,3 (-24,2- -10,3)	-17,3 (-24,2- -10,3)	-17,5 (-24,4- -10,6)
18-44 jaar			-8,6 (-16,1- -1,2)	-8,9 (-16,4- -1,4)	-12,8 (-20,3- -5,3)
45-64 jaar			-3,3 (-11,1- 4,4)	-3,5 (-11,2- 4,2)	-18,1 (-25,9- -10,3)
65-74 jaar			13,8 (5,2- 22,5)	13,5 (4,9- 22,2)	-16,7 (-25,5- -7,8)
75-84 jaar			39,2 (29,3- 49,1)	38,7 (28,8- 48,6)	-5,6 (-15,9- 4,6)
85 jaar en ouder			51,2 (37,7- 64,6)	50,5 (37,1- 63,9)	3,3 (-10,5- 17)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,2 (-5,4- 5,0)	0,5 (-4,7- 5,7)
Kwartiel 3				-6,9 (-11,8- -1,9)	-5,9 (-10,9- -0,9)
Kwartiel 4				-6,6 (-11,9- -1,4)	-4,9 (-10,2- 0,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					60,8 (55,4- 66,1)
Diabetes type I					69,9 (50,2- 89,7)
Diabetes type II					40,6 (32,5- 48,7)
Schildklierandoeningen					34,3 (23,4- 45,1)
Alcohol- of drugsverslaving					14,0 (-3,8- 31,8)
Schizofrenie (psychoses)					12,5 (-7,5- 32,5)
Angst- en stemmingsstoornissen					12,0 (5,6- 18,4)

Persoonlijkheidsstoornissen				0,7 (-15,1- 16,5)
ADHD				1,0 (-10,6- 12,6)
Ziekte van Parkinson				52,9 (26,8- 78,9)
Epilepsie				53,6 (38,4- 68,8)
Migraine/Cluster hoofdpijn				10,6 (2,5- 18,7)
Gezichtsstoornissen				7,4 (1,2- 13,5)
Gehoorstoorissen				3,0 (-3,6- 9,6)
Acuut coronair syndroom				7,5 (-1,2- 16,1)
Angina Pectoris (excl ACS)				14,8 (5,5- 24,1)
Hartfalen				72,4 (61,1- 83,7)
Perifere vaatziekten				68,2 (52,2- 84,1)
Beroerte				47,2 (36,0- 58,5)
Klepaandoeningen				32,1 (19,4- 44,7)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				29,6 (18,9- 40,3)
COPD of astma				15,4 (11,3- 19,5)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				27,6 (8,9- 46,3)
Chronische huidziekten				6,5 (2,7- 10,4)
Acne				2,5 (-8,3- 13,3)
Chronische inflammatoire aandoeningen				35,1 (26,8- 43,4)
Perifere artrose				35,1 (28,6- 41,6)
Chronische nek- en rugklachten				20,0 (14,8- 25,1)
Osteoporose				47,7 (37,2- 58,2)
Chronische schouderklachten				2,4 (-10,9- 15,7)
Nieraandoeningen				87,4 (73- 101,8)

Tabel A5.18: Kosten van Add-on's (612) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 134,6	€ 136,7	€ 140,7	€ 140,9	€ 136,3
2014	€ 146,9	€ 147,7	€ 149,9	€ 150,0	€ 145,3
2015	€ 161,9	€ 161,9	€ 161,9	€ 161,9	€ 161,9
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-27,3 (-32,8- -21,8)	-25,2 (-30,7- -19,6)	-21,2 (-26,7- -15,6)	-21,0 (-26,5- -15,4)	-25,6 (-31,1- -20,0)
Jaar 2014	-15,0 (-20,6- -9,3)	-14,2 (-19,9- -8,4)	-12,0 (-17,7- -6,3)	-11,9 (-17,6- -6,2)	-16,6 (-22,3- -10,9)
Geslacht (ref=man)			-30,9 (-40,5- -21,4)	-31,0 (-40,5- -21,4)	-26,3 (-35,8- -16,7)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-69,3 (-88,7- -49,9)	-69,4 (-88,8- -50,0)	-71,2 (-90,5- -51,9)
18-44 jaar			-44,0 (-63,1- -25)	-44,5 (-63,5- -25,4)	-74,5 (-93,4- -55,5)
45-64 jaar			77,8 (58,4- 97,2)	77,7 (58,3- 97,0)	-41,3 (-60,7- -21,9)
65-74 jaar			222,2 (200,3- 244,1)	221,9 (200,0- 243,8)	-47,8 (-70,1- -25,4)
75-84 jaar			234,0 (209,1- 258,9)	233,2 (208,3- 258,1)	-157,0 (-183,0- -131,0)
85 jaar en ouder			7,6 (-26,1- 41,3)	6,3 (-27,4- 40,1)	-364,3 (-399,2- -329,4)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,2 (-14,0- 11,6)	2,7 (-10,0- 15,4)
Kwartiel 3				-18,1 (-30,5- -5,8)	-11,0 (-23,3- 1,3)
Kwartiel 4				-7,5 (-20,4- 5,3)	1,7 (-11,1- 14,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					831,8 (815,1- 848,5)
Diabetes type I					196,0 (144,7- 247,3)
Diabetes type II					43,7 (23,2- 64,1)
Schildklierandoeningen					39,3 (12,5- 66,1)
Alcohol- of drugsverslaving					143,5 (86,3- 200,7)
Schizofrenie (psychoses)					4,4 (-50,8- 59,7)
Angst- en stemmingsstoornissen					43,7 (24,7- 62,7)

Persoonlijkheidsstoornissen				19,2 (-32,0- 70,4)
ADHD				3,0 (-31,4- 37,5)
Ziekte van Parkinson				-1,3 (-76,0- 73,5)
Epilepsie				466,1 (420,8- 511,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				43,1 (17,4- 68,8)
Gezichtsstoornissen				9,3 (-10,3- 28,9)
Gehoorstoorissen				17,7 (-2,2- 37,6)
Acuut coronair syndroom				384,7 (358,4- 411,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				65,9 (36,1- 95,6)
Hartfalen				270,4 (235,6- 305,2)
Perifere vaatziekten				307,0 (254,7- 359,3)
Beroerte				809,5 (771,3- 847,7)
Klepaandoeningen				737,6 (696,1- 779,1)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				-15,1 (-51,9- 21,7)
COPD of astma				66,4 (53,9- 78,8)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				1536,0 (1482,7- 1589,3)
Chronische huidziekten				39,2 (26,4- 52,0)
Acne				71,8 (35,6- 108,0)
Chronische inflammatoire aandoeningen				616,8 (591,9- 641,7)
Perifere artrose				-26,9 (-48,9- -4,8)
Chronische nek- en rugklachten				15,2 (-2,2- 32,5)
Osteoporose				306,3 (274,8- 337,8)
Chronische schouderklachten				47,3 (1,8- 92,7)
Nieraandoeningen				1020,0 (975,5- 1064,5)

Tabel A5.19: Kosten van DBC a-segment (613) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering		Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2	Model 3		
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 171,4	€ 174,0	€ 173,1	€ 173,2	€ 164,4
2014	€ 167,0	€ 168,0	€ 167,9	€ 168,1	€ 161,9
2015	€ 158,5	€ 158,5	€ 158,5	€ 158,5	€ 158,5
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	7,2 (1,4- 12,9)	9,7 (3,9- 15,5)	8,8 (3- 14,6)	9,0 (3,2- 14,7)	0,1 (-5,6- 5,9)
Jaar 2014	2,6 (-3,3- 8,5)	3,6 (-2,4- 9,5)	3,5 (-2,4- 9,4)	3,7 (-2,3- 9,6)	-2,5 (-8,4- 3,4)
Geslacht (ref=man)			-41,3 (-47,3- -35,3)	-41,3 (-47,3- -35,4)	-18,3 (-24,2- -12,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-344,9 (-359,1- -330,7)	-344,7 (-358,9- -330,5)	-345,5 (-359,6- -331,4)
18-44 jaar			-435,3 (-448,6- -422,0)	-435,7 (-449- -422,4)	-450,4 (-463,5- -437,3)
45-64 jaar			-347,7 (-361,2- -334,2)	-347,6 (-361,1- -334,1)	-449,3 (-462,7- -435,9)
65-74 jaar			-257,1 (-272,3- -241,9)	-257,4 (-272,7- -242,1)	-535,0 (-550,5- -519,5)
75-84 jaar			-286,4 (-303,7- -269,1)	-287,2 (-304,5- -269,9)	-742,3 (-760,4- -724,2)
85 jaar en ouder			-453,5 (-476,9- -430,1)	-454,3 (-477,7- -430,9)	-901,6 (-925,9- -877,3)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-9,7 (-18,2- -1,2)	-0,9 (-9,2- 7,4)
Kwartiel 3				-10,2 (-18,4- -1,9)	4,0 (-4,2- 12,1)
Kwartiel 4				-16,8 (-25,3- -8,3)	1,8 (-6,5- 10,2)
Chronische aandoeningen					
Kanker					309,8 (296,4- 323,2)
Diabetes type I					90,6 (55,5- 125,8)
Diabetes type II					-41,5 (-55,2- -27,8)
Schildklierandoeningen					35,7 (18,0- 53,4)
Alcohol- of drugsverslaving					126,2 (78,9- 173,5)
Schizofrenie (psychoses)					17,0 (-22,3- 56,2)
Angst- en stemmingsstoornissen					23,9 (9,4- 38,3)

Persoonlijkheidsstoornissen				8,2 (-34,6- 51,0)
ADHD				38,8 (12,8- 64,8)
Ziekte van Parkinson				139,1 (84,2- 194,0)
Epilepsie				618,9 (584,6- 653,2)
Migraine/Cluster hoofdpijn				95,8 (74,9- 116,6)
Gezichtsstoornissen				23,3 (7,3- 39,3)
Gehoorstoorissen				43,7 (28,5- 59,0)
Acuut coronair syndroom				1416,0 (1395,6- 1436,4)
Angina Pectoris (excl ACS)				143,4 (118,9- 167,9)
Hartfalen				872,6 (845,2- 900,0)
Perifere vaatziekten				289,7 (245,0- 334,4)
Beroerte				1995,0 (1960,4- 2029,6)
Klepaandoeningen				1800,0 (1764,7- 1835,3)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				-14,9 (-48,7- 18,8)
COPD of astma				83,3 (73,7- 92,9)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				64,4 (25,8- 103,0)
Chronische huidziekten				27,2 (16,2- 38,2)
Acne				43,8 (11,9- 75,6)
Chronische inflammatoire aandoeningen				77,3 (58,3- 96,2)
Perifere artrose				-47,2 (-66,9- -27,5)
Chronische nek- en rugklachten				167,6 (152,4- 182,8)
Osteoporose				137,9 (113,8- 162)
Chronische schouderklachten				38,1 (-3,3- 79,4)
Nieraandoeningen				1027,0 (991,9- 1062,1)

Tabel A5.20: Kosten van DBC b-segment (615) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 791,4	€ 804,3	€ 838,0	€ 839,3	€ 816,3
2014	€ 806,1	€ 810,8	€ 828,8	€ 829,9	€ 809,0
2015	€ 790,0	€ 790,0	€ 790,0	€ 790,0	€ 790,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	1,4 (-5,9- 8,6)	14,3 (7,0- 21,6)	48,0 (40,7- 55,3)	49,3 (42,0- 56,6)	26,3 (19,3- 33,3)
Jaar 2014	16,1 (8,6- 23,5)	20,8 (13,4- 28,3)	38,8 (31,3- 46,3)	39,9 (32,4- 47,4)	19,0 (11,9- 26,2)
Geslacht (ref=man)			70,5 (61,0- 79,9)	70,3 (60,9- 79,8)	68,3 (59,9- 76,7)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			31,2 (10,1- 52,3)	32,2 (11,0- 53,3)	36,5 (17,4- 55,6)
18-44 jaar			331,6 (311,5- 351,7)	328,4 (308,3- 348,5)	229,6 (211,6- 247,6)
45-64 jaar			779,7 (759,3- 800,1)	779,5 (759,1- 799,9)	239,1 (220,6- 257,6)
65-74 jaar			1653,0 (1629,9- 1676,1)	1650,0 (1626,9- 1673,1)	351,2 (329,8- 372,6)
75-84 jaar			2369,0 (2342,8- 2395,2)	2363,0 (2336,8- 2389,2)	412,5 (387,6- 437,4)
85 jaar en ouder			2232,0 (2196,5- 2267,5)	2225,0 (2189,5- 2260,5)	276,7 (243,3- 310,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-42,8 (-55,9- -29,7)	-17,6 (-29,2- -5,9)
Kwartiel 3				-103,6 (-116,3- -90,9)	-60,4 (-71,7- -49,0)
Kwartiel 4				-100,0 (-113,1- -86,9)	-48,1 (-59,8- -36,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					3355,0 (3337,2- 3372,8)
Diabetes type I					1647,0 (1598,3- 1695,7)
Diabetes type II					233,1 (214,0- 252,2)
Schildklieraandoeningen					211,1 (186,4- 235,8)
Alcohol- of drugsverslaving					717,5 (655,2- 779,8)
Schizofrenie (psychoses)					52,7 (-1,2- 106,6)

Angst- en stemmingsstoornissen				203,6 (184,1- 223,1)
Persoonlijkheidsstoornissen				138,0 (81,7- 194,3)
ADHD				42,7 (7,6- 77,9)
Ziekte van Parkinson				1019,0 (944,3- 1093,7)
Epilepsie				1688,0 (1641,6- 1734,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				326,2 (298,5- 353,9)
Gezichtsstoornissen				430,6 (409,4- 451,8)
Gehoorstoorissen				277,8 (257,3- 298,3)
Acuut coronair syndroom				1283,0 (1255,6- 1310,4)
Angina Pectoris (excl ACS)				1006,0 (973,7- 1038,3)
Hartfalen				2062,0 (2025,4- 2098,6)
Perifere vaatziekten				3890,0 (3831,7- 3948,3)
Beroerte				3658,0 (3613,7- 3702,3)
Klepaandoeningen				1759,0 (1712,9- 1805,1)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				1121,0 (1077,9- 1164,1)
COPD of astma				455,4 (442,5- 468,3)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				1150,0 (1097,2- 1202,8)
Chronische huidziekten				163,1 (148,7- 177,5)
Acne				119,8 (78,6- 161,0)
Chronische inflammatoire aandoeningen				788,1 (762,5- 813,7)
Perifere artrose				1865,0 (1839,7- 1890,3)
Chronische nek- en rugklachten				867,0 (847,3- 886,7)
Osteoporose				926,3 (893,8- 958,8)
Chronische schouderklachten				774,6 (721,7- 827,5)
Nieraandoeningen				6374,0 (6327,2- 6420,8)

Tabel A5.21: Kosten van extramuraal werkende specialisten (619) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,3	€ 1,3
2014	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8	€ 0,8
2015	€ 1,6	€ 1,6	€ 1,6	€ 1,6	€ 1,6
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,3 (-0,6- -0,1)	-0,3 (-0,6- -0,1)	-0,3 (-0,5- -0,1)	-0,3 (-0,5- -0,1)	-0,3 (-0,6- -0,1)
Jaar 2014	-0,8 (-1,0- -0,5)	-0,8 (-1,0- -0,5)	-0,8 (-1,0- -0,5)	-0,8 (-1,0- -0,5)	-0,8 (-1,0- -0,5)
Geslacht (ref=man)			0,9 (0,7- 1,2)	0,9 (0,7- 1,2)	0,7 (0,5- 1,0)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			0,1 (-0,5- 0,7)	0,1 (-0,5- 0,7)	0,0 (-0,6- 0,6)
18-44 jaar			0,6 (0,0- 1,1)	0,6 (0- 1,1)	0,3 (-0,3- 0,9)
45-64 jaar			1,5 (0,9- 2,1)	1,5 (0,9- 2,1)	0,8 (0,2- 1,4)
65-74 jaar			1,7 (1,1- 2,4)	1,7 (1,1- 2,4)	0,6 (-0,1- 1,2)
75-84 jaar			1,9 (1,2- 2,7)	2,0 (1,2- 2,7)	0,3 (-0,5- 1,1)
85 jaar en ouder			1,8 (0,8- 2,8)	1,8 (0,8- 2,8)	0,1 (-1,0- 1,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,4 (-0,8- -0,1)	-0,4 (-0,8- -0,1)
Kwartiel 3				-0,2 (-0,6- 0,2)	-0,2 (-0,5- 0,2)
Kwartiel 4				0,2 (-0,1- 0,6)	0,3 (-0,1- 0,6)
Chronische aandoeningen					
Kanker					1,1 (0,5- 1,7)
Diabetes type I					1,4 (-0,2- 2,9)
Diabetes type II					-1,3 (-1,9- -0,7)
Schildklierziekten					1,2 (0,4- 2,0)
Alcohol- of drugsverslaving					0,9 (-1,1- 2,9)
Schizofrenie (psychoses)					-0,8 (-2,5- 0,9)
Angst- en stemmingsstoornissen					0,1 (-0,5- 0,8)

Persoonlijkheidsstoornissen				-1,2 (-3,0- 0,7)
ADHD				0,0 (-1,1- 1,2)
Ziekte van Parkinson				0,7 (-1,7- 3,1)
Epilepsie				2,0 (0,5- 3,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				5,0 (4,1- 5,9)
Gezichtsstoornissen				1,4 (0,7- 2,0)
Gehoorstoorissen				1,6 (0,9- 2,3)
Acuut coronair syndroom				0,2 (-0,7- 1,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				0,2 (-0,9- 1,2)
Hartfalen				-0,2 (-1,4- 1,0)
Perifere vaatziekten				-1,1 (-3,0- 0,8)
Beroerte				0,8 (-0,7- 2,3)
Klepaandoeningen				-0,9 (-2,4- 0,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				8,3 (6,9- 9,7)
COPD of astma				0,4 (-0,1- 0,8)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				2,3 (0,7- 4,0)
Chronische huidziekten				1,0 (0,5- 1,5)
Acne				2,1 (0,7- 3,5)
Chronische inflammatoire aandoeningen				7,7 (6,9- 8,6)
Perifere artrose				1,0 (0,2- 1,8)
Chronische nek- en rugklachten				2,0 (1,3- 2,6)
Osteoporose				1,3 (0,3- 2,4)
Chronische schouderklachten				3,5 (1,8- 5,3)
Nieraandoeningen				-0,7 (-2,2- 0,8)

Tabel A5.22: Kosten van paramedische zorg (rubriek 7) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 35,5	€ 36,1	€ 36,6	€ 36,6	€ 36,5
2014	€ 37,6	€ 37,8	€ 38,1	€ 38,1	€ 38,0
2015	€ 40,0	€ 40,0	€ 40,0	€ 40,0	€ 40,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-4,5 (-5,1- -4,0)	-3,9 (-4,5- -3,4)	-3,4 (-4,0- -2,9)	-3,4 (-4,0- -2,9)	-3,5 (-4,0- -3,0)
Jaar 2014	-2,4 (-2,9- -1,9)	-2,2 (-2,6- -1,7)	-1,9 (-2,4- -1,4)	-1,9 (-2,4- -1,4)	-2,0 (-2,5- -1,5)
Geslacht (ref=man)			3,1 (2,3- 4,0)	3,1 (2,3- 4,0)	1,9 (1,0- 2,7)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			12,7 (11,0- 14,5)	12,8 (11,0- 14,5)	13,1 (11,4- 14,9)
18-44 jaar			-47,3 (-49,0- -45,6)	-47,4 (-49,1- -45,7)	-49,3 (-50,9- -47,6)
45-64 jaar			-32,3 (-34,0- -30,6)	-32,3 (-34,1- -30,6)	-43,2 (-44,9- -41,4)
65-74 jaar			-8,3 (-10,3- -6,4)	-8,4 (-10,4- -6,5)	-34,2 (-36,2- -32,2)
75-84 jaar			19,7 (17,4- 21,9)	19,5 (17,2- 21,7)	-22,1 (-24,4- -19,8)
85 jaar en ouder			37,8 (34,8- 40,8)	37,6 (34,6- 40,6)	-7,8 (-10,9- -4,7)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,8 (-2,0- 0,3)	-0,1 (-1,2- 1,1)
Kwartiel 3				-1,2 (-2,3- -0,1)	0,1 (-1,0- 1,2)
Kwartiel 4				-3,8 (-5,0- -2,7)	-2,2 (-3,3- -1,1)
Chronische aandoeningen					
Kanker					17,8 (16,3- 19,2)
Diabetes type I					25,5 (21,0- 30,0)
Diabetes type II					13,5 (11,7- 15,3)
Schildklierandoeningen					13,8 (11,5- 16,2)
Alcohol- of drugsverslaving					-6,6 (-11,6- -1,6)
Schizofrenie (psychoses)					4,1 (-0,8- 8,9)
Angst- en stemmingsstoornissen					17,2 (15,5- 18,8)

Persoonlijkheidsstoornissen				2,6 (-2,0- 7,2)
ADHD				3,7 (0,7- 6,8)
Ziekte van Parkinson				535,4 (528,8- 542)
Epilepsie				94,0 (90,1- 98,0)
Migraine/Cluster hoofdpijn				8,1 (5,9- 10,4)
Gezichtsstoornissen				10,4 (8,7- 12,1)
Gehoorstoorissen				21,0 (19,3- 22,8)
Acuut coronair syndroom				3,7 (1,4- 6,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				7,8 (5,1- 10,4)
Hartfalen				33,3 (30,2- 36,3)
Perifere vaatziekten				73,7 (69,1- 78,4)
Beroerte				91,3 (88- 94,6)
Klepaandoeningen				3,4 (-0,2- 7,0)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,2 (-2,9- 3,4)
COPD of astma				24,0 (22,9- 25,1)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				2,4 (-2,3- 7,1)
Chronische huidziekten				9,1 (8,0- 10,2)
Acne				0,8 (-2,3- 4,0)
Chronische inflammatoire aandoeningen				19,9 (17,7- 22,1)
Perifere artrose				40,1 (38,1- 42,0)
Chronische nek- en rugklachten				19,6 (18,1- 21,1)
Osteoporose				63,4 (60,6- 66,2)
Chronische schouderklachten				50,3 (46,4- 54,2)
Nieraandoeningen				17,2 (13,2- 21,1)

Tabel A5.23: Kosten van fysiotherapie (620) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 24,7	€ 25,1	€ 25,9	€ 25,9	€ 25,8
2014	€ 26,0	€ 26,2	€ 26,6	€ 26,6	€ 26,5
2015	€ 27,9	€ 27,9	€ 27,9	€ 27,9	€ 27,9
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-3,2 (-3,6- -2,8)	-2,8 (-3,2- -2,3)	-2,0 (-2,4- -1,5)	-2,0 (-2,4- -1,6)	-2,1 (-2,5- -1,7)
Jaar 2014	-1,9 (-2,3- -1,4)	-1,7 (-2,1- -1,3)	-1,3 (-1,7- -0,8)	-1,3 (-1,7- -0,9)	-1,4 (-1,8- -1,0)
Geslacht (ref=man)			4,6 (3,8- 5,3)	4,6 (3,8- 5,4)	3,5 (2,7- 4,2)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			9,8 (8,3- 11,3)	9,9 (8,4- 11,4)	10,2 (8,7- 11,7)
18-44 jaar			-20,3 (-21,8- -18,8)	-20,3 (-21,8- -18,8)	-21,6 (-23,1- -20,2)
45-64 jaar			-5,0 (-6,6- -3,5)	-5,1 (-6,6- -3,5)	-13,6 (-15,2- -12,1)
65-74 jaar			17,1 (15,4- 18,8)	17,0 (15,3- 18,7)	-3,1 (-4,9- -1,4)
75-84 jaar			39,2 (37,2- 41,1)	39,1 (37,2- 41,1)	7,2 (5,2- 9,2)
85 jaar en ouder			47,0 (44,3- 49,6)	47,0 (44,3- 49,6)	13,1 (10,3- 15,8)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				1,1 (0,1- 2,1)	1,7 (0,7- 2,7)
Kwartiel 3				1,9 (0,9- 2,8)	2,7 (1,7- 3,6)
Kwartiel 4				-0,4 (-1,5- 0,6)	0,8 (-0,2- 1,8)
Chronische aandoeningen					
Kanker					16,7 (15,4- 17,9)
Diabetes type I					19,6 (15,6- 23,6)
Diabetes type II					11,3 (9,7- 12,9)
Schildklierandoeningen					9,8 (7,7- 11,8)
Alcohol- of drugsverslaving					-6,0 (-10,3- -1,8)
Schizofrenie (psychoses)					-1,1 (-5,4- 3,2)
Angst- en stemmingsstoornissen					13,8 (12,3- 15,2)

Persoonlijkheidsstoornissen				-0,6 (-4,4- 3,2)
ADHD				4,9 (2,3- 7,5)
Ziekte van Parkinson				422,9 (417,2- 428,6)
Epilepsie				70,0 (66,5- 73,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				6,4 (4,5- 8,4)
Gezichtsstoornissen				7,5 (6,1- 9,0)
Gehoorstoornissen				9,6 (8,1- 11,1)
Acuut coronair syndroom				4,6 (2,6- 6,6)
Angina Pectoris (excl ACS)				6,4 (4,1- 8,6)
Hartfalen				25 (22,4- 27,6)
Perifere vaatziekten				78,5 (74,6- 82,4)
Beroerte				46,9 (44,1- 49,7)
Klepaandoeningen				1,1 (-2,0- 4,2)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				-1,4 (-4,1- 1,3)
COPD of astma				20,6 (19,6- 21,5)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				2,0 (-2,1- 6,0)
Chronische huidziekten				7,5 (6,6- 8,5)
Acne				3,5 (0,8- 6,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				17,1 (15,2- 19)
Perifere artrose				35,9 (34,2- 37,5)
Chronische nek- en rugklachten				14,7 (13,4- 16)
Osteoporose				56,0(53,6- 58,4)
Chronische schouderklachten				53,2 (49,8- 56,6)
Nieraandoeningen				14,8 (11,4- 18,1)

Tabel A5.24: Kosten van oefentherapie / Mensendieck (621) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 1,1	€ 1,1	€ 1,1	€ 1,1	€ 1,1
2014	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2
2015	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2	€ 1,2
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Jaar 2014	0,0 (-0,1- 0,0)	0,0 (-0,1- 0,0)	0,0 (-0,1- 0,0)	0,0 (-0,1- 0,0)	0,0 (-0,1- 0,0)
Geslacht (ref=man)			-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			4,7 (4,5- 5,0)	4,7 (4,5- 5,0)	4,7 (4,4- 4,9)
18-44 jaar			-0,5 (-0,7- -0,2)	-0,5 (-0,7- -0,2)	-0,5 (-0,8- -0,3)
45-64 jaar			-0,4 (-0,7- -0,2)	-0,4 (-0,7- -0,2)	-0,6 (-0,9- -0,4)
65-74 jaar			0,1 (-0,1- 0,4)	0,1 (-0,1- 0,4)	-0,3 (-0,6- 0,0)
75-84 jaar			0,6 (0,3- 0,9)	0,6 (0,3- 0,9)	-0,1 (-0,4- 0,2)
85 jaar en ouder			1,3 (0,9- 1,7)	1,3 (0,9- 1,7)	0,6 (0,2- 1,0)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,1 (-0,3- 0,0)	-0,1 (-0,3- 0,0)
Kwartiel 3				-0,1 (-0,2- 0,1)	0,0 (-0,2- 0,1)
Kwartiel 4				-0,1 (-0,2- 0,1)	-0,1 (-0,2- 0,1)
Chronische aandoeningen					
Kanker					-0,1 (-0,3- 0,2)
Diabetes type I					-0,3 (-0,9- 0,3)
Diabetes type II					-0,2 (-0,4- 0,1)
Schildklierandoeningen					0,1 (-0,3- 0,4)
Alcohol- of drugsverslaving					-0,3 (-1,0- 0,5)
Schizofrenie (psychoses)					0,6 (-0,1- 1,3)
Angst- en stemmingsstoornissen					0,3 (0,0- 0,5)

Persoonlijkheidsstoornissen				-0,2 (-0,8- 0,5)
ADHD				1,7 (1,3- 2,2)
Ziekte van Parkinson				28,0 (27,1- 29,0)
Epilepsie				0,5 (-0,1- 1,0)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,7 (0,3- 1,0)
Gezichtsstoornissen				0,3 (0,0- 0,5)
Gehoorstoorissen				0,2 (0- 0,5)
Acuut coronair syndroom				-0,4 (-0,7- 0,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				-0,1 (-0,5- 0,2)
Hartfalen				0,8 (0,3- 1,2)
Perifere vaatziekten				-0,1 (-0,8- 0,6)
Beroerte				0,1 (-0,4- 0,6)
Klepaandoeningen				0,0 (-0,5- 0,5)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				-0,1 (-0,6- 0,4)
COPD of astma				0,4 (0,2- 0,6)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-0,1 (-0,8- 0,5)
Chronische huidziekten				0,2 (0,0- 0,3)
Acne				0,1 (-0,4- 0,5)
Chronische inflammatoire aandoeningen				0,0 (-0,3- 0,3)
Perifere artrose				-0,1 (-0,3- 0,2)
Chronische nek- en rugklachten				2,8 (2,6- 3,0)
Osteoporose				0,5 (0,1- 0,9)
Chronische schouderklachten				0,3 (-0,3- 0,9)
Nieraandoeningen				-0,1 (-0,6- 0,5)

Tabel A5.25: Kosten van logopedie (623) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 7,0	€ 7,1	€ 6,8	€ 6,8	€ 6,8
2014	€ 6,9	€ 6,9	€ 6,7	€ 6,8	€ 6,8
2015	€ 6,9	€ 6,9	€ 6,9	€ 6,9	€ 6,9
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	0,1 (-0,1- 0,3)	0,2 (0,1- 0,4)	-0,1 (-0,3- 0,1)	-0,1 (-0,3- 0,1)	-0,1 (-0,3- 0,1)
Jaar 2014	0,0 (-0,2- 0,1)	0,0 (-0,2- 0,2)	-0,2 (-0,3- 0,0)	-0,1 (-0,3- 0,1)	-0,1 (-0,3- 0,1)
Geslacht (ref=man)			-2,6 (-2,9- -2,3)	-2,6 (-2,9- -2,4)	-2,6 (-2,8- -2,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			-3,7 (-4,3- -3,2)	-3,7 (-4,3- -3,1)	-3,6 (-4,2- -3,0)
18-44 jaar			-28,8 (-29,3- -28,2)	-28,8 (-29,4- -28,3)	-28,8 (-29,4- -28,3)
45-64 jaar			-29,4 (-29,9- -28,8)	-29,4 (-29,9- -28,8)	-29,9 (-30,5- -29,4)
65-74 jaar			-28,6 (-29,2- -28)	-28,7 (-29,3- -28)	-30,4 (-31,1- -29,8)
75-84 jaar			-27,0 (-27,7- -26,3)	-27,2 (-27,9- -26,5)	-30,8 (-31,5- -30,0)
85 jaar en ouder			-25,8 (-26,8- -24,9)	-26,0 (-27,0- -25,0)	-30,9 (-31,9- -29,9)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-1,5 (-1,8- -1,1)	-1,4 (-1,8- -1,1)
Kwartiel 3				-2,4 (-2,8- -2,1)	-2,4 (-2,7- -2,0)
Kwartiel 4				-2,9 (-3,2- -2,5)	-2,8 (-3,2- -2,4)
Chronische aandoeningen					
Kanker					0,4 (-0,1- 0,9)
Diabetes type I					-1,0 (-2,4- 0,5)
Diabetes type II					-0,7 (-1,3- -0,1)
Schildklierandoeningen					1,7 (0,9- 2,4)
Alcohol- of drugsverslaving					-1,1 (-2,9- 0,6)
Schizofrenie (psychoses)					-0,3 (-1,9- 1,3)
Angst- en stemmingsstoornissen					0,5 (-0,1- 1,1)

Persoonlijkheidsstoornissen				-0,2 (-1,8- 1,3)
ADHD				-2,3 (-3,3- -1,3)
Ziekte van Parkinson				29,1 (26,9- 31,3)
Epilepsie				12,3 (11- 13,6)
Migraine/Cluster hoofdpijn				-0,3 (-1,1- 0,5)
Gezichtsstoornissen				2,2 (1,6- 2,8)
Gehoorstoorissen				10,3 (9,7- 10,9)
Acuut coronair syndroom				-0,8 (-1,5- 0,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				-0,5 (-1,4- 0,4)
Hartfalen				-0,7 (-1,8- 0,3)
Perifere vaatziekten				-0,5 (-2,1- 1,1)
Beroerte				22,6 (21,4- 23,8)
Klepaandoeningen				0,4 (-0,9- 1,7)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,4 (-0,8- 1,5)
COPD of astma				1,3 (1,0- 1,7)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-1,0 (-2,5- 0,6)
Chronische huidziekten				0,5 (0,1- 0,9)
Acne				-3 (-4,1- -1,9)
Chronische inflammatoire aandoeningen				-0,4 (-1,1- 0,4)
Perifere artrose				-0,4 (-1,0- 0,3)
Chronische nek- en rugklachten				-0,6 (-1,1- -0,1)
Osteoporose				0,5 (-0,5- 1,4)
Chronische schouderklachten				-0,3 (-1,7- 1,1)
Nieraandoeningen				1,1 (-0,2- 2,5)

Tabel A5.26: Kosten van ergotherapie (624) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 1,6	€ 1,6	€ 1,7	€ 1,7	€ 1,7
2014	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8
2015	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,4 (-0,5- -0,3)	-0,4 (-0,4- -0,3)	-0,3 (-0,4- -0,2)	-0,3 (-0,4- -0,2)	-0,3 (-0,4- -0,2)
Jaar 2014	-0,2 (-0,3- -0,2)	-0,2 (-0,3- -0,2)	-0,2 (-0,3- -0,1)	-0,2 (-0,3- -0,1)	-0,2 (-0,3- -0,1)
Geslacht (ref=man)			0,3 (0,3- 0,4)	0,3 (0,3- 0,4)	0,2 (0,1- 0,3)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			1,4 (1,2- 1,7)	1,5 (1,2- 1,7)	1,4 (1,2- 1,6)
18-44 jaar			0,0 (-0,2- 0,1)	-0,1 (-0,2- 0,1)	-0,3 (-0,5- -0,1)
45-64 jaar			0,7 (0,5- 0,9)	0,7 (0,5- 0,9)	-0,3 (-0,5- -0,1)
65-74 jaar			2,0 (1,8- 2,3)	2,0 (1,8- 2,3)	-0,1 (-0,4- 0,1)
75-84 jaar			6,5 (6,3- 6,8)	6,5 (6,3- 6,8)	3,0 (2,7- 3,2)
85 jaar en ouder			13,8 (13,5- 14,1)	13,8 (13,4- 14,1)	9,9 (9,5- 10,2)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,1 (-0,3- 0,0)	-0,1 (-0,2- 0,1)
Kwartiel 3				-0,2 (-0,4- -0,1)	-0,1 (-0,3- 0,0)
Kwartiel 4				-0,3 (-0,4- -0,2)	-0,2 (-0,3- 0,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					-0,1 (-0,2- 0,1)
Diabetes type I					2,6 (2,1- 3,1)
Diabetes type II					0,8 (0,6- 1,0)
Schildklierandoeningen					0,8 (0,6- 1,1)
Alcohol- of drugsverslaving					0,4 (-0,2- 1,1)
Schizofrenie (psychoses)					0,0 (-0,5- 0,6)
Angst- en stemmingsstoornissen					2,3 (2,1- 2,5)

Persoonlijkheidsstoornissen				0,8 (0,2- 1,4)
ADHD				1,2 (0,9- 1,6)
Ziekte van Parkinson				48,1 (47,3- 48,8)
Epilepsie				8,1 (7,6- 8,6)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,6 (0,3- 0,9)
Gezichtsstoornissen				1,0 (0,7- 1,2)
Gehoorstoorissen				0,8 (0,6- 1,0)
Acuut coronair syndroom				-0,3 (-0,6- 0,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				1,1 (0,8- 1,5)
Hartfalen				3,5 (3,1- 3,9)
Perifere vaatziekten				1,8 (1,1- 2,4)
Beroerte				24,2 (23,7- 24,6)
Klepaandoeningen				-0,7 (-1,2- -0,2)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				0,4 (-0,1- 0,8)
COPD of astma				1,0 (0,9- 1,2)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				0,1 (-0,5- 0,6)
Chronische huidziekten				1,0 (0,9- 1,2)
Acne				-0,2 (-0,6- 0,3)
Chronische inflammatoire aandoeningen				1,9 (1,6- 2,1)
Perifere artrose				6,1 (5,8- 6,4)
Chronische nek- en rugklachten				1,7 (1,5- 1,9)
Osteoporose				5,0 (4,7- 5,3)
Chronische schouderklachten				1,6 (1,0- 2,1)
Nieraandoeningen				1,1 (0,6- 1,6)

Tabel A5.27: Kosten van dieetadvisering (625) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 1,7	€ 1,7	€ 1,7	€ 1,7	€ 1,7
2014	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8	€ 1,8
2015	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0	€ 2,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-0,3 (-0,4- -0,3)	-0,3 (-0,4- -0,3)	-0,3 (-0,3- -0,3)	-0,3 (-0,3- -0,3)	-0,3 (-0,4- -0,3)
Jaar 2014	-0,2 (-0,2- -0,1)	-0,2 (-0,2- -0,1)	-0,2 (-0,2- -0,1)	-0,2 (-0,2- -0,1)	-0,2 (-0,2- -0,1)
Geslacht (ref=man)			1,3 (1,2- 1,3)	1,3 (1,2- 1,3)	1,1 (1,1- 1,2)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			0,5 (0,3- 0,6)	0,5 (0,3- 0,6)	0,5 (0,3- 0,6)
18-44 jaar			0,4 (0,3- 0,5)	0,4 (0,3- 0,5)	0,3 (0,1- 0,4)
45-64 jaar			1,0 (0,9- 1,1)	1,0 (0,9- 1,1)	0,3 (0,2- 0,4)
65-74 jaar			1,2 (1,0- 1,3)	1,2 (1,0- 1,3)	-0,2 (-0,3- -0,1)
75-84 jaar			1,6 (1,5- 1,8)	1,6 (1,5- 1,8)	-0,4 (-0,5- -0,2)
85 jaar en ouder			3,0 (2,8- 3,2)	3,0 (2,8- 3,2)	0,9 (0,7- 1,1)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-0,2 (-0,2- -0,1)	-0,1 (-0,1- 0,0)
Kwartiel 3				-0,2 (-0,3- -0,2)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Kwartiel 4				-0,2 (-0,3- -0,2)	-0,1 (-0,2- 0,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					1,2 (1,1- 1,3)
Diabetes type I					2,3 (2,0- 2,6)
Diabetes type II					2,1 (2,0- 2,2)
Schildklierandoeningen					1,8 (1,6- 1,9)
Alcohol- of drugsverslaving					0,5 (0,1- 0,9)
Schizofrenie (psychoses)					2,7 (2,3- 3,0)
Angst- en stemmingsstoornissen					1,9 (1,7- 2,0)

Persoonlijkheidsstoornissen				2,4 (2,1- 2,8)
ADHD				0,8 (0,6- 1,1)
Ziekte van Parkinson				5,8 (5,3- 6,3)
Epilepsie				1,8 (1,5- 2,1)
Migraine/Cluster hoofdpijn				0,6 (0,4- 0,8)
Gezichtsstoornissen				0,3 (0,2- 0,4)
Gehoorstoorissen				0,5 (0,4- 0,6)
Acuut coronair syndroom				0,5 (0,3- 0,6)
Angina Pectoris (excl ACS)				0,9 (0,7- 1,1)
Hartfalen				1,7 (1,5- 2,0)
Perifere vaatziekten				1,1 (0,7- 1,5)
Beroerte				1,8 (1,5- 2,1)
Klepaandoeningen				1,0 (0,8- 1,3)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				1,0 (0,7- 1,2)
COPD of astma				1,5 (1,4- 1,6)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				2,1 (1,8- 2,4)
Chronische huidziekten				0,7 (0,7- 0,8)
Acne				0,5 (0,3- 0,8)
Chronische inflammatoire aandoeningen				0,7 (0,5- 0,8)
Perifere artrose				1,1 (1,0- 1,3)
Chronische nek- en rugklachten				0,9 (0,7- 1,0)
Osteoporose				1,7 (1,5- 1,9)
Chronische schouderklachten				0,8 (0,5- 1,2)
Nieraandoeningen				2,4 (2,1- 2,6)

Tabel A5.28: Kosten van hulpmiddelen (rubriek 8) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 76,5	€ 77,8	€ 84,1	€ 84,1	€ 83,6
2014	€ 82,6	€ 83,1	€ 86,4	€ 86,5	€ 86,0
2015	€ 89,3	€ 89,3	€ 89,3	€ 89,3	€ 89,3
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-12,8 (-13,8- -11,8)	-11,5 (-12,5- -10,5)	-5,2 (-6,2- -4,2)	-5,2 (-6,2- -4,1)	-5,7 (-6,7- -4,7)
Jaar 2014	-6,7 (-7,7- -5,7)	-6,2 (-7,2- -5,2)	-2,9 (-3,9- -1,8)	-2,8 (-3,8- -1,8)	-3,3 (-4,3- -2,2)
Geslacht (ref=man)			1,5 (-0,5- 3,4)	1,5 (-0,5- 3,4)	2,3 (0,4- 4,1)
Leeftijd (ref=0-4 jaar)					
5-17 jaar			0,5 (-3,3- 4,2)	0,6 (-3,2- 4,4)	-0,9 (-4,6- 2,8)
18-44 jaar			4,5 (0,7- 8,2)	4,1 (0,3- 7,9)	-8,2 (-11,8- -4,6)
45-64 jaar			58,8 (55- 62,6)	58,7 (54,8- 62,5)	8,5 (4,8- 12,2)
65-74 jaar			156,6 (152,3- 160,9)	156,2 (151,9- 160,5)	35,2 (30,9- 39,4)
75-84 jaar			291,9 (287,0- 296,8)	291,0 (286,1- 295,9)	89,3 (84,3- 94,3)
85 jaar en ouder			495,7 (489,0- 502,4)	494,7 (488,0- 501,4)	253,1 (246,4- 259,8)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-3,5 (-6,1- -1,0)	0,8 (-1,7- 3,2)
Kwartiel 3				-8,4 (-10,8- -5,9)	-2,0 (-4,4- 0,3)
Kwartiel 4				-15,2 (-17,8- -12,7)	-6,4 (-8,9- -3,9)
Chronische aandoeningen					
Kanker					115,4 (112,3- 118,5)
Diabetes type I					1082,0 (1072,2- 1091,8)
Diabetes type II					151,6 (147,7- 155,5)
Schildklierandoeningen					50,8 (45,7- 56)
Alcohol- of drugsverslaving					6,3 (-4,2- 16,8)
Schizofrenie (psychoses)					16,3 (5,9- 26,8)

Angst- en stemmingsstoornissen				47,6 (44,1- 51,2)
Persoonlijkheidsstoornissen				16,2 (6,8- 25,6)
ADHD				5,3 (-1,2- 11,8)
Ziekte van Parkinson				268,0 (253,9- 282,1)
Epilepsie				184,9 (176,4- 193,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				6,2 (1,5- 11,0)
Gezichtsstoornissen				105,4 (101,8- 109,0)
Gehoorstoorissen				334,8 (331,1- 338,5)
Acuut coronair syndroom				-4,8 (-9,8- 0,1)
Angina Pectoris (excl ACS)				36,0 (30,5- 41,4)
Hartfalen				132,0 (125,5- 138,5)
Perifere vaatziekten				181,3 (171,7- 190,9)
Beroerte				81,5 (74,5- 88,4)
Klepaandoeningen				7,0 (-0,6- 14,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				108,2 (101,5- 114,9)
COPD of astma				47,4 (45,0- 49,7)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				114,9 (104,8- 125)
Chronische huidziekten				33,0 (30,7- 35,3)
Acne				6,1 (-0,5- 12,8)
Chronische inflammatoire aandoeningen				45,3 (40,6- 49,9)
Perifere artrose				47,9 (43,8- 51,9)
Chronische nek- en rugklachten				43,9 (40,8- 47,1)
Osteoporose				98,7 (92,8- 104,6)
Chronische schouderklachten				9,9 (1,6- 18,2)
Nieraandoeningen				165,9 (157,6- 174,2)

Tabel A5.29: Kosten van GGZ (exclusief langdurige GGZ rubriek 10) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (18 jaar en ouder), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 236,6	€ 240,3	€ 237,0	€ 238,1	€ 232,1
2014	€ 232,5	€ 233,9	€ 232,0	€ 233,0	€ 234,0
2015	€ 238,0	€ 238,0	€ 238,0	€ 238,0	€ 238,0
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	-1,4 (-7,8- 4,9)	2,3 (-4,1- 8,7)	-1,0 (-7,4- 5,4)	0,1 (-6,3- 6,6)	-5,9 (-12,1- 0,3)
Jaar 2014	-5,5 (-12- 1,0)	-4,1 (-10,7- 2,4)	-6,0 (-12,6- 0,6)	-5,0 (-11,6- 1,6)	-4,0 (-10,4- 2,3)
Geslacht (ref=man)			16,5 (8,5- 24,6)	16,3 (8,2- 24,4)	-2,9 (-10,2- 4,4)
Leeftijd (ref=18-44 jaar)					
45-64 jaar			-76,8 (-85,7- -67,9)	-73,7 (-82,6- -64,8)	-105,6 (-113,7- -97,5)
65-74 jaar			-165,6 (-177,9- -153,3)	-164,4 (-176,7- -152,1)	-106,9 (-118,7- -95,1)
75-84 jaar			-171,5 (-187,1- -155,9)	-173,4 (-189- -157,8)	-86,5 (-102,0- -71,1)
85 jaar en ouder			-164,7 (-189,0- -140,4)	-168,3 (-192,6- -144,0)	-77,7 (-101,1- -54,4)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-61,8 (-72,9- -50,6)	-11,5 (-21,5- -1,5)
Kwartiel 3				-96,6 (-107,5- -85,7)	-27,8 (-37,5- -18)
Kwartiel 4				-97,9 (-109,2- -86,6)	-17,6 (-27,7- -7,5)
Chronische aandoeningen					
Kanker					-14,9 (-28,8- -1,0)
Diabetes type I					60,6 (21,9- 99,3)
Diabetes type II					-7,2 (-22,0- 7,5)
Schildklierandoeningen					-15,0 (-34,3- 4,3)
Alcohol- of drugsverslaving					7893,0 (7844,2- 7941,8)
Schizofrenie (psychoses)					6844,0 (6802,1- 6885,9)
Angst- en stemmingsstoornissen					1583,0 (1567,5- 1598,5)

Persoonlijkheidsstoornissen				5415,0 (5370,7- 5459,3)
ADHD				751,1 (711- 791,2)
Ziekte van Parkinson				32,5 (-25,7- 90,7)
Epilepsie				430,1 (391,8- 468,4)
Migraine/Cluster hoofdpijn				12,1 (-10,4- 34,6)
Gezichtsstoornissen				-13,9 (-31,0- 3,2)
Gehoorstoorissen				11,6 (-4,7- 27,9)
Acuut coronair syndroom				-24,5 (-45,8- -3,2)
Angina Pectoris (excl ACS)				1,9 (-23,3- 27,2)
Hartfalen				-8,0 (-36,5- 20,5)
Perifere vaatziekten				18,0 (-27,8- 63,7)
Beroerte				129,1 (94,2- 164)
Klepaandoeningen				43,4 (7,3- 79,6)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				26,0 (-8,0- 60,0)
COPD of astma				-13,4 (-24,5- -2,2)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				0,9 (-40,6- 42,5)
Chronische huidziekten				-23,0 (-35,1- -10,9)
Acne				22,1 (-15,0- 59,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				-12,5 (-32,6- 7,5)
Perifere artrose				-26,3 (-46,2- -6,3)
Chronische nek- en rugklachten				4,9 (-10,8- 20,7)
Osteoporose				-5,8 (-31,1- 19,5)
Chronische schouderklachten				15,8 (-26,8- 58,5)
Nieraandoeningen				0,2 (-36,7- 37,1)

Tabel A5.30: Kosten van specialistische GGZ met verblijf (661) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (18 jaar en ouder), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 85,1	€ 86,7	€ 86,0	€ 86,6	€ 83,3
2014	€ 78,5	€ 79,0	€ 78,6	€ 79,1	€ 79,1
2015	€ 80,1	€ 80,1	€ 80,1	€ 80,1	€ 80,1
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	5,0 (-1,2- 11,1)	6,6 (0,5- 12,8)	5,9 (-0,3- 12,0)	6,5 (0,3- 12,6)	3,2 (-2,9- 9,3)
Jaar 2014	-1,6 (-7,9- 4,6)	-1,1 (-7,4- 5,3)	-1,5 (-7,8- 4,8)	-1,0 (-7,3- 5,3)	-1,0 (-7,3- 5,2)
Geslacht (ref=man)			-14,5 (-21,5- -7,5)	-14,7 (-21,7- -7,6)	-4,0 (-10,8- 2,8)
Leeftijd (ref=18-44 jaar)					
45-64 jaar			-22,0 (-29,8- -14,2)	-20,6 (-28,4- -12,7)	-41,2 (-48,8- -33,6)
65-74 jaar			-44,3 (-55,1- -33,5)	-43,8 (-54,5- -33)	-18,5 (-29,5- -7,4)
75-84 jaar			-50,1 (-63,8- -36,4)	-51,1 (-64,8- -37,4)	-9,9 (-24,4- 4,6)
85 jaar en ouder			-43,2 (-64,6- -21,7)	-45,0 (-66,4- -23,6)	-2,6 (-24,5- 19,3)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-24,4 (-34,2- -14,6)	4,9 (-4,4- 14,3)
Kwartiel 3				-47,0 (-56,5- -37,4)	-6,4 (-15,5- 2,8)
Kwartiel 4				-45,9 (-55,8- -36,1)	1,4 (-8,1- 10,8)
Chronische aandoeningen					
Kanker					-13,2 (-26,4- 0,1)
Diabetes type I					60,4 (24,0- 96,7)
Diabetes type II					2,8 (-11,0- 16,6)
Schildklieraandoeningen					1,3 (-16,7- 19,3)
Alcohol- of drugsverslaving					5423,0 (5376,4- 5469,6)
Schizofrenie (psychoses)					4833,0 (4793,6- 4872,4)
Angst- en stemmingsstoornissen					470,9 (456,3- 485,5)

Persoonlijkheidsstoornissen				1589,0 (1546,7- 1631,3)
ADHD				93,8 (55,8- 131,8)
Ziekte van Parkinson				16,5 (-38,4- 71,3)
Epilepsie				349,0 (312,8- 385,2)
Migraine/Cluster hoofdpijn				-3,7 (-25,1- 17,8)
Gezichtsstoornissen				-8,4 (-24,7- 8,0)
Gehoorstoornissen				9,4 (-6,1- 24,8)
Acuut coronair syndroom				-21,2 (-41,4- -1,0)
Angina Pectoris (excl ACS)				5,1 (-19,0- 29,2)
Hartfalen				2,8 (-24,3- 29,9)
Perifere vaatziekten				27,1 (-16,7- 71,0)
Beroerte				121,5 (87,8- 155,2)
Klepaandoeningen				45,7 (11,1- 80,4)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				20,2 (-12,7- 53,0)
COPD of astma				-15,1 (-25,7- -4,6)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-11,9 (-51,0- 27,2)
Chronische huidziekten				-26,9 (-38,4- -15,3)
Acne				-16,0 (-51,6- 19,6)
Chronische inflammatoire aandoeningen				-11,7 (-30,7- 7,3)
Perifere artrose				-14,3 (-33,5- 4,9)
Chronische nek- en rugklachten				-5,5 (-20,6- 9,7)
Osteoporose				10,7 (-13,3- 34,6)
Chronische schouderklachten				-3,4 (-44,6- 37,7)
Nieraandoeningen				-1,3 (-36,4- 33,7)

Tabel A5.31: Kosten van specialistische GGZ zonder verblijf (662) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses (18 jaar en ouder), 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 101,4	€ 103,4	€ 101,0	€ 101,6	€ 98,5
2014	€ 95,4	€ 96,1	€ 94,8	€ 95,3	€ 96,0
2015	€ 97,8	€ 97,8	€ 97,8	€ 97,8	€ 97,8
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	3,6 (1,5- 5,7)	5,6 (3,5- 7,7)	3,2 (1,1- 5,3)	3,8 (1,6- 5,9)	0,7 (-1,3- 2,6)
Jaar 2014	-2,4 (-4,5- -0,3)	-1,7 (-3,8- 0,5)	-3 (-5,1- -0,8)	-2,5 (-4,7- -0,4)	-1,8 (-3,8- 0,2)
Geslacht (ref=man)			25,3 (22,4- 28,3)	25,2 (22,3- 28,2)	-4,1 (-6,6- -1,7)
Leeftijd (ref=18-44 jaar)					
45-64 jaar			-49,8 (-53,0- -46,6)	-48,3 (-51,5- -45,0)	-59,2 (-61,9- -56,5)
65-74 jaar			-109,2 (-113,6- -104,8)	-108,6 (-113,0- -104,2)	-76,2 (-80,1- -72,3)
75-84 jaar			-109,2 (-114,8- -103,6)	-110,1 (-115,7- -104,5)	-63,1 (-68,2- -58,0)
85 jaar en ouder			-110,4 (-119,1- -101,7)	-112,0 (-120,7- -103,3)	-61,3 (-69,0- -53,6)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-36,5 (-40,5- -32,5)	-16,0 (-19,3- -12,6)
Kwartiel 3				-48,6 (-52,5- -44,6)	-20,8 (-24,1- -17,6)
Kwartiel 4				-51,9 (-56,0- -47,8)	-19,4 (-22,8- -16,0)
Chronische aandoeningen					
Kanker					-4,5 (-9,0- 0,1)
Diabetes type I					-0,4 (-13,2- 12,5)
Diabetes type II					-10,8 (-15,7- -5,9)
Schildklieraandoeningen					-18,0 (-24,4- -11,6)
Alcohol- of drugsverslaving					2465,0 (2449,2- 2480,8)
Schizofrenie (psychoses)					1974,0 (1960,1- 1987,9)
Angst- en stemmingsstoornissen					1106,0 (1100,9- 1111,1)

Persoonlijkheidsstoornissen				3796,0 (3781,7- 3810,3)
ADHD				630,6 (617,5- 643,7)
Ziekte van Parkinson				17,6 (-1,5- 36,8)
Epilepsie				77,2 (64,6- 89,7)
Migraine/Cluster hoofdpijn				10,7 (3,4- 18)
Gezichtsstoornissen				-6,0 (-11,6- -0,4)
Gehoorstoorissen				0,3 (-5,0- 5,7)
Acuut coronair syndroom				-4,3 (-11,3- 2,7)
Angina Pectoris (excl ACS)				-5,9 (-14,0- 2,3)
Hartfalen				-11,0 (-20,3- -1,7)
Perifere vaatziekten				-9,0 (-23,8- 5,7)
Beroerte				9,6 (-1,5- 20,8)
Klepaandoeningen				-3,0 (-14,7- 8,7)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				4,1 (-6,8- 15,0)
COPD of astma				-1,2 (-4,8- 2,5)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				9,3 (-4,4- 23,0)
Chronische huidziekten				0,2 (-3,7- 4,1)
Acne				33,2 (21,3- 45,2)
Chronische inflammatoire aandoeningen				-1,1 (-7,6- 5,5)
Perifere artrose				-11,6 (-18- -5,2)
Chronische nek- en rugklachten				6,7 (1,6- 11,7)
Osteoporose				-16,9 (-25,2- -8,6)
Chronische schouderklachten				16,1 (2,5- 29,7)
Nieraandoeningen				3,3 (-8,7- 15,4)

Tabel A5.32: Kosten van geriatrische revalidatiezorg (Rubriek 11) gebaseerd op multilevel lineaire trendanalyses, 2013-2015

	Zonder indexering	Met indexering	Model 3	Model 4	Model 5
	Model 1	Model 2			
Kosten gebaseerd op model					
2013	€ 46,1	€ 46,8	€ 48,3	€ 48,4	€ 47,5
2014	€ 41,4	€ 41,6	€ 42,4	€ 42,5	€ 41,8
2015	€ 41,2	€ 41,2	€ 41,2	€ 41,2	€ 41,2
Model	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)	Effect (95% BI)
Jaar (ref= 2015)					
Jaar 2013	4,9 (2,0- 7,8)	5,6 (2,7- 8,5)	7,1 (4,2- 10,0)	7,2 (4,3- 10,1)	6,3 (3,4- 9,2)
Jaar 2014	0,2 (-2,6- 3,0)	0,4 (-2,4- 3,3)	1,2 (-1,6- 4,0)	1,3 (-1,5- 4,1)	0,6 (-2,2- 3,4)
Geslacht (ref=man)			12,0 (9,4- 14,5)	11,9 (9,4- 14,5)	11,5 (8,9- 14,0)
Leeftijd (ref=0-64 jaar)					
65-74 jaar			85 (80,9- 89,1)	85,0 (80,9- 89,1)	32,1 (27,8- 36,5)
75-84 jaar			297,5 (292,1- 302,9)	297,1 (291,7- 302,5)	197,3 (191,4- 203,2)
85 jaar en ouder			622,6 (613,9- 631,3)	622,1 (613,4- 630,8)	510,0 (500,8- 519,2)
Statusscore (SES van buurt; ref= kwartiel 1)					
Kwartiel 2				-7,8 (-11,4- -4,2)	-6,5 (-10,1- -2,9)
Kwartiel 3				-11,3 (-14,8- -7,8)	-8,2 (-11,7- -4,7)
Kwartiel 4				-9,9 (-13,5- -6,3)	-6,0 (-9,6- -2,5)
Chronische aandoeningen					
Kanker					8,8 (2,9- 14,7)
Diabetes type I					114,5 (99,3- 129,7)
Diabetes type II					23,2 (17,3- 29,0)
Schildklierandoeningen					-6,4 (-14- 1,2)
Alcohol- of drugsverslaving					86,9 (65,7- 108,2)
Schizofrenie (psychoses)					19,2 (2,2- 36,2)
Angst- en stemmingsstoornissen					1,3 (-5,0- 7,7)
Persoonlijkheidsstoornissen					-2,5 (-21,9- 17,0)
ADHD					7,6 (-3,8- 19,0)
Ziekte van Parkinson					522,3 (498,3- 546,3)

Epilepsie				143,9 (128,7- 159,1)
Migraine/Cluster hoofdpijn				-17,2 (-26,6- -7,8)
Gezichtsstoornissen				-16,7 (-23,8- -9,5)
Gehoorstoorissen				-2,9 (-9,6- 3,9)
Acuut coronair syndroom				-46,4 (-55,4- -37,4)
Angina Pectoris (excl ACS)				36,2 (25,1- 47,3)
Hartfalen				150,1 (137,9- 162,3)
Perifere vaatziekten				432,3 (411,8- 452,8)
Beroerte				1516 (1499,9- 1532,1)
Klepaandoeningen				101,8 (85,7- 117,9)
Chronische Vasculaire Insufficiëntie (CVI; varices benen, ulcer cruris)				43,7 (27,9- 59,6)
COPD of astma				17,5 (13,3- 21,8)
Ziekte van Crohn/ colitis ulcerosa				-16,9 (-33,8- 0,0)
Chronische huidziekten				-2,2 (-7,3- 2,8)
Acne				-7,4 (-22- 7,3)
Chronische inflammatoire aandoeningen				11,5 (3,2- 19,9)
Perifere artrose				127,8 (118,8- 136,8)
Chronische nek- en rugklachten				19,5 (12,5- 26,5)
Osteoporose				233,9 (223,2- 244,6)
Chronische schouderklachten				-9,0 (-28,2- 10,3)
Nieraandoeningen				247,6 (232- 263,2)